

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

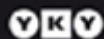
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Önay Sözer

Sonradan Yaşamak

ROMAN

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

SONRADAN YAŞAMAK

Önay Sözer Yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde tamamladı. 1992'den itibaren aynı üniversitede ve daha sonra Boğaziçi Üniversitesi'nde felsefe profesörlüğü yaptı. Alman ve Fransız üniversitelerinde Hegel ve fenomenoloji üzerine dersler ve son olarak 2008'de Köln Üniversitesi'nde Heidegger üzerine bir dizi konferans verdi.

Yazın yaşamına ikinci *A Dergisi* ile atılan Önay Sözer'in yayınlanan roman ve anlatı kitapları: *Öteki* (1981 Yazko roman ödülü); *Çıplak Güllüş* (Cem Yayınevi, 1986); *İsis'in Düğümü* (İş Kültür Yayınları, 2004). Ayrıca *Kadın ve Benzeri. Bir Kadın Ütopisi* (Varlık Yayınları, 1993) adlı bir deneme kitabı ve dergilerde edebiyat, sanat üzerine çeşitli yazıları var.

ÖNAY SÖZER

Sonradan Yaşamak

Roman

İSTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 2856
Edebiyat - 859

Sonradan Yaşamak / Önay Sözer

Kitap editörü: Murat Yalçın
Düzelti: Hakan Toker

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Kapak resmi: Hakan Demirok ("Sonradan Beliriyor" monobaskı)

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Evren Sanayi Sitesi Yanı Örnek Mah. 1590 Sok. No: 32 Esenyurt / İstanbul

1. baskı: İstanbul, Mart 2009
ISBN 978-975-08-1574-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2008
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.yapikrediyayinlari.com>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>
<http://www.yapikredi.com.tr>

SONRADAN YAŞAMAK

Birinci Bölüm

Geçen sonbahar uzun bir süredir yaşlılık hastalıklarıyla mücadele eden annem tam da doksan dokuzuncu yaş gününde öldü. Bu kaybın getirdiği kederli düşünceler daha dağılmadan kendimi beklemediğim bir dizi garip olayın içinde buldum. Annemin ölümüyle doğrudan ilgili olsun ya da olmasın bu olayları hatırladıkça şu anda bile şaşmamak elimden gelmiyor. Ölüm sonrası ivedilikle yapılması gereken hukuksal işlemlerin yanı sıra, annemin geriye bıraktığı özel eşyalarını gözden geçirmek, çoğu eski kadınlar gibi bohçalarda biriktirdiği bezleri, kırpıntıları, *Singer* marka dikiş makinesinin gözlerindeki renk renk düğmelerini ve başkaca ıvır zıvırını atmak, değerli giysilerini yardım kuruluşlarına vermek işi tek başıma bana düştü. Hastalığından sonra dışarı çıkmadığı için artık giyemediği mantoları ve şapkaları da ondan kalan son hüzünlü gölgeler gibi evi terk ettiler. Sonunda geçen yüzyılın stil ve havasını taşıyan, üzerlerinde çocukluğunun geçtiği mobilyaların sessizliğinin hakim olduğu evde onun gelinliğinden beri topladığı süsleri ve her odada asılı yağlıboya tablolarıyla baş başa kaldım.

Bunların içinde, üzerimdeki asıl etkisini ancak annemin ölümünden sonra fark edebildiğim bir tablo, anlatacağım olayların başlangıcı oldu.

Bir zamanki Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nin 1926 yılı mezunlarından olan annemin ilk ve son yapıtlarıydı bu tablolar. Arkası

gelmesine de ilkin büyük bir hevesle yaptığı ve bazıları çok değişik bir tad veren bu çalışmalar, peyzajlar, insan figürleri, eski bir konak artığı olan kendi kızlık evindeki yaşlı vekilharç, dadı ve besleme kızların karakalem portreleri ve eskizlerden oluşuyordu.

Mezuniyetten sonraki yıllarında ne özel yaşamında resme devam edebilmiş, ne de aldığı diplomayla liselerde resim öğretmenliği yapabilmişti. Evlilik, ölü doğan ağabeyim, sonra da benim dünyaya gelişim onu resim sanatından koparmış gibi görünüyordu; ama kopuş, o yıllarda genç bir kızın çalışması-na, hele “lisede öğretmen” olmasına hoş gözle bakmayan ailesinin, özellikle iki ağabeyinin ona resim öğretmeni olarak çalışmayı yasaklamalarıyla başlamıştı. Akademi diploması, tıpkı piyano çalması ve İstanbul’un işgali sırasında eski baba evine yerleşen Fransız subayları arasında ona özel ders veren ve bu nedenle de adı aile tarihçesine geçen Jean-Pierre’den öğrendiği Fransızca gibi yalnızca iyi aile kızı olmasının koşulları arasındaydı. O da evlenene kadar. “Orta tedrisat resim muallimliği” sınavlarındaki başarısını belgeleyen “tasdikname”nin zamanla bir kâğıt parçasına dönüşmesini yaşayan annem, piyano çalmayı bütünüyle unutmuş, Fransızca çalışmaları ise onun için bir anı olmuştu. Uzayan ömrü içinde daha birçok şeyin, neredeyse tüm yaşamının o daha yaşarken bir anıya dönüştüğü gibi. Babamın ölümünden az bir zaman sonra taşındığı, Teşvikiye’nin arka sokağındaki küçük eve tek bir çöp bile atmadan bütün eski eşyalarıyla birlikte gelmişti. Bu evle birlikte onun sakladığı ve çocukluk yıllarımın bir parçası olan her şey şimdi bana geri geliyordu.

Aslında annemin ölümünden aşağı yukarı bir yıl önce, yürümeyen evliliğimden ötürü kısmen de olsa buraya taşınmışım. Kitaplarımı birlikte tam bir anneye ve eve dönüştü bu. Bütün umudum, uzun süredir yaşamımı baştan başa kaplayan yenilme duygusuyla yitirdiğim dinginliğimi yeniden bulmak ve yarım kalmış son romanımı bitirebilmektir. Kısa zamanda yeni baskılara geçen romanlarım gerçi iyi eleştiriler almıştı, ama ben yine de kendimden memnun değildim. Tabii hiçbir ciddi roman-

cı, kendinden memnun olmaz, ama benim hoşnutsuzluğumun ardında özel birtakım nedenler de vardı. Bunları sırası gelince açıklayacağım. Ne olursa olsun annemin evine dönüşümün boşanmama karşın hâlâ süren evlilik yaralarımaya iyi geleceğini, beni daha özgür bir yazarlık yaşamının içine sokabileceğini sanmışım. Annemin yanında bir Rus bakıcısı vardı, fakat artan hastalıkları benden her zamankinden daha fazla olarak dikkat ve zamanımı almaya başlamıştı. Gerçekten de onun yaşamını uzatmak için elimden geleni yaptığım halde ölümünün kaçınılmaz bir biçimde yakın olduğunu duymamın nereden geldiğini bilmediğim suçluluk duygularımı uyandırdığını ve belki de asıl bunun güçlerimi tükettiğini görüyordum.

Sonunda annem ben evde olmadığım bir sırada ansızın öldü. Yanında bakıcısı vardı. Bu acı sahneye dayanamayacağımı bilerek sanki ölüm anını benim yokluğuma denk getirmişti.

Annemin evine geçici bir süre için taşınmışım, ama şimdi yapılacak en akıllıca işin burada kalmak olduğunu düşünüyordum. Bu nedenle de beş odalı evde büyük değişiklikler yapmak gerekecekti. Aslına bakılırsa hasar görmüş kimi duvarlar, yıllardır annemin şiddetle reddetmesi yüzünden badana yapılamaması, ayrıca yenilenmesi gereken parkeler vb. nedeniyle ev oturulmaz bir hale gelmişti. Neyse ki mimar bir arkadaşım benim isteklerimi dikkatle dinledikten sonra bütün işi üzerine aldı ve ben de bazı yeni dertlerden kurtulduğuma inandım. Bu durumda evi birkaç ay için işçilere bırakarak terk etmem gerekecekti. Ama bu süre içinde başımı nereye sokacağım konusunda kafamdan geçen birçok olasılık arasında bir türlü karara varamıyor, böylece evde yaptıracığım değişikliği erteledikçe erteliyordum.

Nedense evden ayrılmayı istemiyordum. Bu evde bir şey beni tutuyor ve bırakmıyordu. Neydi bu? Çok geçmeden bir gün, evden çıkmamı bana ertelettiği gibi kendisini asla terk etmememi isteyen “evin ruhu”yla yüzleştim.

Evin küçük bir galeriye benzemesine yol açarak çeşitli odalara dağılmış duran yağlı boya peyzaj, portre vb. çalışmalarının arasında tek bir “nü” bence öbürleriyle karşılaştırıldığında asıl ilgiye değer olanıydı. Büyükçe oturma odasının sağ duvarında, pencerelerden ışık alabilecek biçimde oldum olası asılı duran bu

83x48 cm boyutlarındaki tuval üzerine yağlıboya tablo annemin en çok sevdiği, en gözde yapıtıydı. Sağlıklı ve ayakta olduğu zamanda sık sık karşısına geçip hâlâ onda keşfetmek isteyip de yakalayamadığı bir şey varmış gibi bakardı. Devamlı dinlenmek zorunda kaldığı son döneminde uzandığı divanı bu tablonun karşısına koydurmuştu. Yeşilin çeşitli tonlarının, açık ve parlak sarıların egemen olduğu tabloda, üzerinde yalnızca çok dar, bugünkü sliplere benzeyen koyu yeşil bir külot, kolları arkada ve başını hafifçe sağa doğru eğmiş olarak ayakta duran bir kadın vardı. Bu herhalde modellerin ayaktaki klasik pozlarından biriydi. Vücudun dağılan dış çizgileri koyu yeşildi ve her şey ilkin karakalem bir taslak yapılmış da sonra bu taslaktaki karalamalar taslak izlenimi büsbütün ortadan kaldırılmadan buraya yağlıboya olarak aktarılmış gibiydi. Fonu oluşturan renk lekeleri figürün çevresinde ilkin sınır çizgisini kalınlaştıran koyu bir gölge yaptıktan sonra tablonun kenarlarına doğru açılıyordu. Bedenin üst kısmı ise kendisinden fışkıran göğüsleri abartılı renk titreşimlerine yol açmadan sunuyordu. Sağdaki meme ucu, kırmızılığını meme altındaki heyecan verici gölgeye aktarıyordu.

Resim sanatı üzerine olan az bilgime karşın, bu tablonun renkleri dağıtan izlenimci etkiler altında yapıldığını, fakat bu etkilerin aynı zamanda tam anlayamadığım değişik bir biçimde yorumlandığını görebiliyordum.

Gerçekten de bu resimde henüz çözemediğim gizemli bir şey vardı.

Çocukluğum bu tablonun önünde oynayarak geçti. Resimdeki kadının kim olabileceğini düşünmeden onu annem sandığım bir dönem olmuş olmalı. Sonra bir gün bana “o annen değil” dediler, eski dolabın alt gözlerinde duran albümlerden birini açarak annemin öğrencilik yıllarına ait grup fotoğraflarından birini önüme koydular. Bu fotoğraf, 1920’li yılların başlarında, duvarlarında kadın erkek “nü” çalışmaları asılı olan, orada burada resim sehpaalarının, yan yatırılmış tuvalerin göze çarptığı resim atölyesinde çekilmişti. Grup, bir bölümü ayakta, bazıları oturmuş, öndekiler yere çökmüş olarak ortadaki yüksekçe bir kaidenin üstünde duran çıplak bir modelin çevresinde hocala-

ryıla birlikte toplanmıştı. oğunun üstünde beyaz iş gömlekleri bulunan, bir erkek dışında hepsi, saçları günün modasına uyularak kısa kesilip bir bantla toplanmış, alınlarının üstünde peremleriyle kıızlardan oluşan bu öğrenciler arasında yüzünde hafif bir gülümseyişle ayakta duran annemi hemen tanıımıştım. ırılıplak olan model annemden aşağı yukarı 1 metre kadar uzaktaydı ve vücudu, fotoğraf makinesine bakan yüzler arasından diz kapaklarına kadar görülebiliyordu. Kuafrde kabartılmış saçlarıyla bu fotoğraf karesinde verdiği poz annemin yaptığı resimdekiyle aynıydı: Kollar yine arkada kavuşmuş, yine aşağıya doğru bakan hafif eğik çehresiyle.

Adını sormuştum o zaman: *Halalay* dediler ve Beyaz Rus olduğunu söylediler. Ha-la-lay! Ha-la-lay! Dünyaya geldiğim büyük evimizde bir odadan ie geçen öteki odalara Ha-la-lay diye bağıarak sesimin yankısının ardında koşardım, vardığım son odada Halalay'ı beni bekliyor bulmak hoşuma giderdi. Her kezinde ben de onun gibi çırılçıplak olmak ister, ona kk çıplak kollarımı uzatırdım. Halalay'ın Rus değil, Rumen adı olabileceğini çok geç öğrendim. Ruslarla karışmış Rumen bir aileden geliyor olma olasılığı büyüktü. Rus aristokratları ve zengin burjuvalarla birlikte mi İstanbül'a gelmişti? Akşamları belki de *Palais de Cristal*'de Lehli kadınlarla birlikte şarkı söyledikten sonra gündüzleri akademide modellik yapıyor ve geçimini böyle sağlıyordu. Annemin "Bana paletimi, boyalarımı getirin!" diye sayıklayarak acayip sanrılar görmeye başladığı son döneminde kaldırıldığı *Hpital de la Paix*'nin yerinde ya da yanında eskiden Moskova'dan gelen ünlü zenci Thomas'ın açtığı İstanbül'un ilk dansing'i varmış: Bunu ğrendiğimde Halalay'ı geceleri orada müşterileri harekete geçirmek üzere fokstrot ve arlistonlar yaparken düşünmekten kendimi alamadım. Acaba annem ve anneannem İstanbül'un işgali sırasında evimizde Fransa'dan getirdiği *Bordeaux* köpeğiyle kalan Fransız subayı Jean-Pierre'in davetini kabul edip şişli'deki *Stella Bahçesi*'ne gittiklerinde Halalay da orada arkadaşlarıyla bir masada eğleniyor muydu? Annemin yaşamıyla Halalay'ın yaşamlarının akla gelebilecek keşişme noktaları dşgcmde birbirine karışıp duruyordu. İki de aynı yaşlarda olmalıydılar.

Fakat herhalde alinyazıları onları çok ayrı yönlerle sürüklemişti. Halalay belki de birçok başka “haraşo” gibi Avrupa ve Amerika ülkelerine vize bularak İstanbul’dan ayrılmıştı ya da İstanbul’da kaldıysa bir Türk’le evlenmiş olmalıydı. Ama herhalde modelliği kısa zamanda bırakmıştı; annemin ressamlığı bıraktığı gibi. Gerçi annemin paletini, boyalarını hep saklamıştık ve ben de ressam bir annem olduğunu düşünmekten her zaman haz duymuştum. Yine de tabloları ve özellikle de o “nü” benim için evdeki günlük yaşamın o denli bir parçası olmuştu ki artık onları bir süredir fark etmemeye başlamıştım. Ne olursa olsun bu “nü”de yılların içinden gelerek tam ne olduğunu anlamadan beni çeken şeye bütünyle teslim olmam için sanki annemin ölmesi gerekiyormuş.

Annemin ölümüyle bu tablodaki kadın şimdi benim için bütünyle tanımadığım bir surete dönüşmüş gibiydi. Yüzünün yarı gölgeli ve belirsiz olarak çizildiğini yeni algılıyordum. Bu yüz şimdi bilincimin içine evin bir odasında durduğu yerden sızıyor, düşüncelerimi kıskançlıkla üzerine çekip çevresindeki solgun bir ayçaya dönüştürüyordu. Sanki çocukluk sonrasında onu ihmal etmiş olmamın öcünü şimdi benden alıyordu. Gece-leri çoğun onun başına bir şey geldiği, yerinde olmadığı ya da bir bıçakla yırtıldığı gibi karabasanlarla uyanıyor, hemen ışığı yakıp tablonun yanına koşuyor, kalbim deli gibi çarparak uzun uzun inceliyordum. İşin asıl kötüsü, evden ayrılamadığım gibi uykusuzlukla birlikte gelen kafa karışıklığım bitmemiş romanıma dönmeme engel oluyordu, hatta hiç yazamıyordum. O şey beni artık bırakmıyordu.

Annemin son yılında ortaya çıkan ruhsal ve zihinsel bozukluklarıyla uğraşan psikiyatr, eski bir arkadaşım. Sonunda bu kez de biraz olsun kendi sorunlarımı anlatmak için ona gitmeye karar verdim.

Ben daha bir şey söylemeden o konuşmaya başladı:

— Bana niçin geldiğini biliyorum. Amerikan psikiyatrisinde bu durumun bir adı var, *bereavement*... Karıları ölen kocalar bir süre böyle bir yoksunluk duygusuna kapılıyorlar. Bu arada ortaya ağır hastalıklar bile çıkabiliyor.

Bu tanılama ve tanımlamadan pek hoşlanmadığımı fark edince konuyu başka yönünden almaya çalıştı:

— Annenle ilişkin nasıldı?

— Sorunlu.

— Ama anneni severdin, değil mi? Onun hastalıklarıyla çok uğraştın. Özellikle çocukluğunda ilişkiniz nasıldı?

— Onun kurtarıcısı olmayı düşlerdim. Nedense o benim için başına bir sürü felaket gelmiş biriydi. Onun kendi ailesi karşısındaki ezilmişliğini, bütün iç sorunlarımızı burada anlatmak istemiyorum. Edison'un yarı kör olan annesinin biraz daha iyi görmesini sağlamak için elektriği bulduğunu bir yerde okumuştum. Ben de böyle anneme iyi gelecek bir şey icat etmek isterdim.

— Edison olamadın, ama bir yazar, Sermet Eser oldun.

— Eh, güçlükle.

— Ne gibi?

— Teşvik görmediğim gibi, hatta...

— Umarım cezalandırıldığını söylemeyeceksin.

— Fakat yasaklandım.

— Nasıl oldu?

— 10-11 yaşlarındaydım. O sırada ilk öykümü yazmıştım. Tepkiyle karşılandım.

— Konusu neydi?

— Fakir bir ailede baba ölür, anne ile oğul yalnız kalırlar. Kış günü yakacakları olmadığı gibi, yiyecekleri de azalmıştır. Her şey bir kişiye yetecek kadardır. Sonunda oğul evde kalan şeyleri annesine bırakarak tek başına sokağa çıkar ve karlar içinde kaybolur.

— Bunda ne var?

— Hata bendeydi, bu öykümü anneme babama okuduğum ya da okuttuğum zaman kıyamet koptu. Aile meclisi olarak toplandılar. Çocuğun annesi için yaptığı bir fedakârlık olan hareketi, salt onun o durumda annesini yalnız bırakıp gitmesi olarak yorumladılar. Hem çocuk anneye nasıl bir yük olabilir-di? Olsa olsa çocuk annesini kendine yük olarak gördüğü için onu terk etmişti. Bu tür kötü düşünceler bana nereden geliyordu?

— Nereden geliyordu?

— Açıkça söyleyeyim. O sırada Victor Hugo’nun *Sefiller*’ini okumuştum, oradaki bazı sahnelerden esinlenmiş olmalıyım.

— Ondan sonra bir süre öykü yazmadın herhalde.

— Yazmadım. Şiire geçtim, daha doğrusu devam ettim.

— Şiir yazdığını bilmiyordum. Resim yapmayı denedin mi? Ne de olsa annenin sanatıydı.

Konuyu açmanın, evdeki “nü” tabloda söz etmemin tam sırasıydı. Fakat bir şey beni tuttu. Birden bütün bunları Dr. Atalay’a anlatmam bana saçma gibi geldi. Yanıt olarak:

— Mümkün değil, dedim. O zaman iyice fittırırdım gibi geliyor.

Psikiyatr arkadaşım konuşmamızın bu noktasında ayağa kalkıp anti-depresif, anti-spazmatik ilaçların adlarını yazdığı reçeteyi elime tutuşturmuştu bile. Asıl derdimi söyleyememiş-tim. Fakat onu biliyor muydum? Bu nedenle de verdiği ilaçları almadım.

İkinci Bölüm

Annemin tablolarının resim sanatının içinden biri tarafından değerlendirilme zamanı gelmişti. Bu iş için eve sanat eleştirmeni arkadaşım Naci Zihin'i çağırmaya karar verdim. Tabii bu arada kendime itiraf etmesem de bilinçaltındaki isteğim belki de "nü" tabloyla ilgili izlenimlerimi bir başkasıyla paylaşmaktı. Naci Zihin'le birkaç yıldır tanışıyordum. Resim sanatı üzerine şaşırtıcı bilgileri, konuya heyecanla yaklaşması, taşkınlık ve hatta saldırganlığı yanında doğrucu Davutluğu onu seçme nedenim olabilir; ayrıca yıldırımları üstüne çekecek de olsa tavır takınan birisiydi. Benim asıl buna gereksinimim vardı. Yine de Naci Zihin'in beni pekâlâ hayal kırıklığına uğratabileceğini biliyordum. Buna da hazırlıklı olmalıydım. Nitekim korktuğum başıma geldi. Naci Zihin her zamanki yalnız başına hiçbir yere gitmeme alışkanlığıyla (bunu nasıl da unutmuştum!) o akşamüstü bir yabancıyla çıkageldi.

Yabancı kısa boyluydu, fakat boyunun kısalığı vücudunun dolgunluğuyla birleşince sağlamlık, hatta güç gibi bir izlenimin doğmasına yol açıyordu. Üzerine tam oturmuş deri ya da deri taklidi bir ceket; ucuza alınıp yine de sükse yapanlardan. Boyuna Viscontivari kırmızı bir eşarp dolamıştı. Kısa kesilmiş dik saçlarının çevrelediği yüksek parlak alnı kendine baktırıyordu. Yüzündeki vakitsiz kırışıklıklar, her şeyi dikkatle tartan ve oradan oraya geçen bakışlar, onun karmaşık bir dünyada bir zana-

atçının becerisiyle yaşayabilen birisi olduğunu düşündürüyordu; halinde sadelik kadar belirgin bir şiddet vardı.

İçeriye girmiş, salon kapısının eşiğinde tereddütün mü, yoksa bastırılmış bir kırıcılığın mı anlatımı olduğu anlaşılmayan bir gülümseyişle duruyordu: Kendisine bir kez daha “Buyrun!” dememi bekliyor gibiydi. Giriş ve yan odalardaki tabloları bir göz attıktan sonra salona dalan Naci onu tanıştırmayı unutmuştu ya da tanıştığımızı varsaymıştı. Biz de birbirimizi selamlamakla yetinmiştik.

O sırada kendisine dikkatle baktığımı fark etmiş ve bu, gözlerinden dudaklarına yayılan gülümseyişin daha da büyümesine yol açmıştı sanki. Kendisine bakmamdan memnundu, hatta bu bakışın daha da uzamasına izin vermek için bana bakmıyor gibiydi.

Bir yerlerden hatırlıyordum onu, aslında deminden beri kim olduğunu düşünüyordum.

Bu arada Naci çoktan yağlıboya “nü”yü bulmuş ve onun karşısında yerini almıştı; tabloyu görünce bana doğru yan yan, onu bunun için çağırdığımı anladığını bildiren bir bakış atmayı da unutmuyarak.

Getirdiği kişi de tabloya bakarak küçük salonun ortasına doğru ilerlemişti.

Naci “nü”nün önünde ona saygılı bir hareketle yer açınca, birdenbire uyumuş belleğim canlandı. Bu yabancı, ressam Zefir’den başkası olamazdı. Nitekim, şimdi anımsamıştım, Naci Zihin bundan bir süre önce tanınmış bir yazın ve sanat dergisinde, uzun yıllardır Paris’te yaşayan Zefir’in yapıtları üzerine oldukça övgü dolu bir yazı yayımlamıştı. Zefir’i geçen yüzyılın bütün başka akımlarını atlayarak resmi Cézanne, Matisse ve Duchamp çizgisinde yeniden ve çok özgün ve özel bir biçimde tanımlamak isteyen bir sanatçı olarak sunuyor ve bu arada ne olduğunu belirtmeden Zefir’in yeni bir yaratma dönemi içine girdiğini ilan ediyordu. Bu yazı bazı çevrelerde kızgınlığa neden olmuştu. Çünkü Naci Zihin Zefir’i “özel” bir şeyi yakaladığı için överken aynı zamanda onun dışındaki bütün ressamırları hangi akım içinde olursa olsun “genel” şeyler

yapmakla suçluyor, bu arada durmadan yön değiştirdikleri için “umumhane orospuları”na benzediklerini yazıyordu. Bu yazının sanatçılarda yarattığı şok etkisi ve yankısı o sırada hâlâ sürüyordu.

Naci “nü”nün karşısında havaya girmişti bile:

— İbrahim Çallı atölyesinde öğrenci olduğu hemen anlaşılıyor, aynı zamanda Feyhaman Duran’ın öğrencisi olmalı. 1926’da mezun olmuşsa, Nazmi Ziya’nın müdürlük dönemine rastlar. Hocalarının “nü”lerinde olduğu gibi beden *volumneuse*. Tablo bitmemiş gibi görünür, boyalar karıştırılmaz, renklendirme sırasında da modeli kıpırdatmazlardı. Evet, deseninin çok güçlü olduğunu söyleyebilirim. Ressam yalnızca bu tablosuyla başkaca “nü” çizen Celile Hanım, Güzin Hanım, Melek Celal, Belkis Mustafa gibi o zamanın kadın ressamı arasında anılmalıydı. Fakat, şu yüzün ilginçliğine bakın: tıpkı Picasso’nun belli bir dönem kadın resimlerinde olduğu gibi profil karşıdan bakılan yüzü ikiye bölüyor...

Naci konuşmasını sürdürürken hiç sesi çıkmayan Zefir, Picasso adının geçmesiyle araya girip bilmediğim bir nedenle itiraz edecek gibi oldu. Kendisini tutmasına karşın tavrı o kadar belirgindi ki Naci de konuşurken yavaşlayarak ona bakmak zorunda kaldı:

— Yüzün ışık altındaki sol yarısının oluşturduğu parlak bir çizgiyle gölgede kalan sağ yarıyı sınırlaması...

Zefir deminden beri tabloya ilkin yaklaşarak, sonra uzaklaşıp çevresinde dolanarak, sonra içine girecekmiş gibi yeniden yaklaşarak uzun bir incelemeye girişmişti. Kulağım Naci’de, bakışlarımla çaktırmadan onu izliyordum: bir ara, başkalarının bir resmi ışığa tutup öyle bakmalarının ya da uygun ışığı aramalarının tersine iyi görmeyen biri gibi tabloya çok yaklaşıp adeta onu gözlerinin karanlığına tuttuğunu görür gibi oldum. Sonra birden bu incelemesi sona erdi, koltuğa oturduğunda bana doğru kafasını olumlu bir biçimde sallayarak uzun uzun gülümsedi. Şimdi önceki gibi gergin değildi.

Annemin “nü”sü sanki aramızdaki sessiz ilişkiye şimdi başka bir yön vermişti.

Naci ancak yorulup da oturunca aklı başına geldi ve bizi tanıştırmayı unuttuğu için özür diledi. Zefir ise yüzünde yine aynı gülümsemeyle bana doğru bakarak:

— Biz birbirimizi zaten tanıyoruz, dedi, öyle değil mi?

Birden konu başka şeylere kaydı. Evle ilgili sorunlarımı iyi bilen Naci herhalde bunları Zefir'e de anlatmış olmalıydı. İkisi de tadilat çalışmaları sırasında tabloları ve bütün değerli şeyleri ilkin bir odada toplayıp orayı kapalı tutmamı, sonra işi biten bir odaya taşımamı öneriyorlardı. Zor olacaktı ama başka bir çare de yoktu.

Zefir birdenbire:

— Size çok iyi bir fikir vereceğim, dedi. Neden tadilat bitene kadar Beyoğlu'nda şimdi benim kalmakta olduğum *Bizans Oteli*'ne gelmiyorsunuz. Servis ve genel atmosfer çok iyi, ayrıca şu aralar kalabalık da değil. Ben orada iki oda tuttum, birini atölye olarak kullanıyorum. Eh, bir süre için.

Arkasından otelin içinde bulunduğu yapı kompleksinin ilginç konumunu anlattı.

Geldiğinden beri ilk kez bu kadar uzun konuşuyordu. Bir ara beni tüm gövdesi ve varlığıyla ikna etmek istiyormuş gibi gelip önümde durması dikkatimi çekti.

Naci ayrılırken:

— Bu akşam güzel konuştuk, dedi.

Fakat daha çok kendi konuşmasını kastediyor olmalıydı.

Zefir'in kırmızı eşarbını düzeltirken tablonun önünde oyalandığını ve kendi kendine bir şeyler mırıldandığını fark ettim. Sanki unutmak istemediği bazı şeyleri tekrarlıyordu. Yakın arkadaşmış gibi sarılarak ayrıldık.

Ziyaretçilerim gidip o akşam evde yalnız kalınca yeniden tablonun karşısına dikildim. İçimde anlayamadığım bir tedirginlik vardı.

Birkaç gece uykusuz kaldıktan sonra, gittikçe artan çaresizlik, umutsuzluk ve hiçbir işe yaramama duygularıyla yeniden Dr. Atalay'ı aradım. Hemen o gün gelmemi istedi. Gittiğim ilk sözü:

— Kaldığımız yere dönelim! oldu. Öykü yazman reddedince şiire başladığını söylemiştin.

— Ama o daha da kötü bir sonuç verdi. Anlatayım mı?

— Hepsini anlat.

— İlkokul 4. sınıftaydım, sınıf arkadaşım olan Engin adında bir kıza resmen âşık olmuştum. Onunla bir süre aynı sırayı paylaştık; müsamereye de birlikte çıkacaktık, fakat hastalandığım için ne yazık ki çıkamadık. Engin esmer ve siyah saçlıydı ve oyun oynarken bana yaklaştığında hep yüzü kızarıyordu. Kapkara gözlerinin bana bakışını unutamıyordum. Hastalandığım sırada onun için bir aşk şiiri yazdım. Şiirin adı *Siyah Gül*'dü.

— Eee!

— Annem nasılsa bu şiiri bulmuş. Bir gün, “Seninle bir şey konuşacağım” diye beni karşısına aldı, göğsünün içinden katlanmış şiiri çıkardı. Bu duygular bana nereden geliyordu, utanmıyor muydum? vb. Bir daha böyle bir şey yapmamak için söz verdiğimi anımsıyorum.

— Kızla ilişkin ne oldu?

— Engin ile ilişkim de artık eskisi gibi değildi, duygularıma suçluluk ya da hayal kırıklığı gibi bir şeyler karışıyordu.

— Annenden o denli mi korkmuştun?

— Belki, fakat aynı zamanda annemin gücü önünde yenilme ve geriye çekilme duygusu.

Dr. Atalay, işlemeli bir Buldan örtüsünün ışığını donuklaştırdığı abajurun üzerinden bana gülümseyerek baktı:

— Ama verdiğin sözde durmadın, dedi.

Önünde duran bloknota bir şeyler yazdıktan sonra devam etti:

— Aslında ilginç bir durum. Libidon zaten baskı altında olduğu için olayı ancak şiir yazarak, yani yüceltme yoluyla anlatabilmişsin. Ama talihsizliğin şu ki bu “yüceltme”nin kendisi de annen tarafından tehdit ve korkutma yoluyla yeniden baskıya alınmış. Şimdi annenin ölümüyle bu baskı ve korkular tırmanabileceği en yüksek noktaya çıkıyor. Libidonu kurtarmak için bence yazmaya devam etmelisin, bütün bunları anlatmalısın.

— Ama kötü olan da bu, dedim. Annemin ölümünden beri hiçbir şey yazamıyorum. Ayrıca verdiğin ilaçları da almak iste-

miyorum. Beni yapay bir mutluluk içine sokarsa artık hiçbir şey yazamamaktan korkuyorum.

Dr. Atalay beni son bir kez süzdükten sonra annemin anılarıyla dolu olan evden bir süre için uzaklaşmamı, en iyisi bir yolculuğa çıkmamı önerdi. Böylece kısa zamanda benzer şikâyetlerle yeniden kendisine gelmemi de önlemiş oluyordu!

Sonunda bulunduğum koşullar altında en iyisini yaptığımı düşünerek, Zefir'in önerisine uydum ve evde tadilat çalışmaları başlamadan iki gün önce, bir ekim akşamı Beyoğlu'ndaki Bizans Otel'i'ne taşındım. Zaten mimar arkadaşım mevsim açısından bu çalışmaların daha fazla ertelenemeyeceğini söylemişti, ona göre her şey yolunda giderse yılbaşında eve girebilirdim. Anı değeri olan her şeyi şimdilik kilitlemek üzere bir odada toplamıştım. Ayrılırken dönüp orada bıraktıklarım acele bir göz attım: öbürlerine göre daha büyük olan annemin "nü"sü orta yerde duruyordu. Zefir bu tabloda ne görmüş ve söyleyememiş olabilirdi? Şimdi ona tıpkı Zefir'in daha önce durduğu yerden, yani ne boya izleri görülebilecek gibi yakın, ne de her zaman baktığım uzaklıktan, fakat aradaki bir noktadan bakıyordum. Orada, tavandaki yalnızca iki ampulü yanan avizenin düşürdüğü sarımsı ışıktaki birden bedenin içinden kabaran başka bir vücut gördüm. Sanki resmin bakışa sunduğu imgenin mahpusu, onunla tuval ve renkler arasına sıkışmış bir vücut. İlk görünen bedenin formuyla kalıplanan, ama bütünüyle de kalıplanamayan bu vücut şimdi oradan taşıyordu. Gerçekten de orada gizli bir devinim başlamıştı; gözlerimi arka-plan gibi duran bedenin üst kısmına diktiğim anda omuzların darlığı iyice ortaya çıkarak memeler öne fırlıyor, arka-plan ön-plan oluyordu. Benzer bir şey sağ bacakla ilgili olarak da gerçekleşiyor, o da aynı zamanda öne fırlıyordu. Tablonun önünde bu kez yalnızca ortada kendiliğinden oluşan profilin böldüğü renkli bir taslak gibi olan yüze bakarak yürümeğe başladığımda ise daha önce fark etmediğim bir özelliğini bulguladım. Profilin biri aydınlık öbürü gölgeli iki yanındaki gözler nerede olursam olayım bana bakıyordu. Adeta beni izliyor, çağırıyor, mahkûmu olduğu suretinden kendisini kurtarmamı istiyordu. Saklıyken kabarak ortaya çıkan çıplak

vücuda ait olan bu yüz onu özgür kılmam için yalvarıyor, yalvarmanın da ötesinde beni mutlak olarak yanına çağırıyordu. Ancak ona sonsuz bir şefkatle, fakat kendimi de yaralayarak yaklaşabileceğimi duyuyordum.

Işığı kapattım ve bir süre karanlıkta oturdum, çökmüş ve tükenmiş duyuyordum kendimi. Bu tablodaki bütün varlığımı aşan çağrıya belki de hiçbir zaman tam bir yanıt veremeyeceğim için şimdiden lanetlenmiş ve kaderime terk edilmişim.

Evi kapattım. Dışarıda acayip soğuk bir ekim akşamı. Güneşin batmasına yakın gökyüzünden karanlık bir ılık inmiş gibi. İçimde bir yolculuğa çıktığım duygusu güçlenmişti. Fakat bunun bilinmeyene yapacağım bir yolculuk olduğunu o sırada henüz düşünemiyordum.

Üçüncü Bölüm

Beyoğlu'nda Postacılar Sokağı ile Nuruziya Sokağı arasında bir yerde yeniden açılan Bizans Otel'i'ne geldiğimde akşam yedi sularıydı. Garip bir şey ama bu otelin de içinde yer aldığı yapı kompleksini birkaç gece önce düşümde görmüştüm ve şimdi düşüm devam ediyor gibiydi. 19. yüzyılın sonunda yapılan otel bir zaman Sular İdaresi'nin arkasında kaybolmuş, kalıntıları ortaya çıkarılınca, Sular İdaresi'nin olduğu yer yüksek tavanlı postmodern bir pasaj ve çarşıya dönüştürülerek otelin ön cephesi haline getirilmişti. Öyle ki bu sütunlu çarşıdaki bir kliniğin, bir kitapçı dükkânının, vd. önünden geçerek aynı zamanda otelin lobisine varıyordunuz.

Zefir'in benim için ayırttığı oda otelin dördüncü ve en üst katındaydı. Balkona çıkıp çoktan karanlığa gömülmüş olan Haliç'in sarı ışıklarına bir göz attım. Sonra bara indim.

Aynı şehirde, fakat evden başka bir yerde, üstelik uzun süre kalmak üzere bulunuşumun bana beklemediğim bir bakış açısı sağladığını duyuyordum. Sanki ben yer değiştirmemişim de mekân kaymış gibiydi. Bu açının içine yerleşerek ve şimdiden benden uzaklaştığını duyduğum, yaşamımdaki son olayları anımsayarak barda ilkin tek başıma bir içki içeceğimi sanmıştım. Fakat bu düşünceden birkaç dakika içinde sıkıldım. Benim o gün o saatlerde otele geleceğimi bilen Zefir'i aramaya karar verdim.

Zefir ne odasında, ne de lobideydi. Aklıma pasajın önünde yer alan kafeler geldi. Bunlardan birinin, *Café Not Again*'in sa-

natçı ve yazarların yeni buluşma yeri haline geldiğini duymuştum. Tanıdıklarla karşılaşmaktan çekiniyordum, yine de oraya bir göz atmaya karar verdim. Şansıma kahve o akşam tenhaydı. Tek başına, dolu rakı kadehinin karşısında derin düşüncelere dalmış olan Zefir oradaydı.

İyice yakınına geldiğim halde beni fark etmemişti. Bakışları bir noktaya saplanan gözlerinden karanlık bir düşünce geçiyordu. Beni görünce gözlerde bir hareket oldu ve o karanlık düşünce neyse onu bu kez de titreşen gölgelere çeviren tehlikeli bir ışık yandı:

— Ne zaman geldin?

Bana ilk kez açıkça “sen” diyordu. Bu normaldi. Belki bunda örtük, ama yine de niçin yapıldığını anlamadığım bir iltifat vardı.

— Az önce. Birisini mi bekliyordun?

— Hayır, kafamda bir resim kuruyordum, onu düşünmek için buraya çekilmiştim... dedi.

Aslında hemen kendi çalışmalarından söz edecek gibiydi, ama bakışlarıyla beni yoklayarak bundan nedense hemen vazgeçti. Şimdi başka bir konunun ardına saklanmaya çalışıyordu:

— Otel nasıl buldun?

Sonra yanıtımı beklemeden devam etti:

— Biliyorsundur, *Çocuk Kalbi* romanının yazarı Edmondo de Amicis’in 1870’li yılların başlarında olacak, ressam bir arkadaşıyla birlikte kaldıkları *Bizans Otel*’inden esinlenerek onun yerinde yapılmış burası. Anılarında geçiyor: İki arkadaş daha ilk akşam otellerine dönünce kapıda, gelen yabancı ressamla modellik edecek kadınları bulmada aracılık eden iki kişiyle karşılaşıyorlar. Her akşam aynı kişiler ve aynı soru: “Türk mü, Rum mu, Ermeni mi, Yahudi mi, siyah mı istersiniz?” Tabii ressam yaşadı, fakat zavallı De Amicis!

Koluma eliyle vurarak bir kahkaha attı:

— Yazarların modeli olmuyor işte!

Garsona bir kadeh kırmızı şarap söylemiştim; o rakısına devam ediyordu:

— Buraya ilk geldiğim gece gözlerim Bizans ikonalarından çıkmış bakireleri aradı. De Amicis’in pudralı leydileriyle kol

kola sivri akıllı maceraperestlerini ve onlara yaklaşmaya çalışan ne idüğü belirsiz meşum tipleri. Tabii ki bulamadım. Bulsaydım ressam içgüdümlerimle hemen onların portrelerini yapmak isterdim.

Zefir arkasından kendi kendisiyle dalga geçen yapay bir kahkaha attı. Resimlerinin iyi sattığını, arkadaşı olan otel sahibiyle yaptığı bir anlaşma gereğı bazı resimleri karşılığında bu otelde kaldığını duymuştum. Fakat doğrusu onun yapıtlarını tanımıyordum. Bu düşünceyle sıkıntılı bir biçimde sustum.

Zefir de susuyordu. Gözleri önümüzdeki İstiklâl Caddesi'ne dalmıştı. şimdi ben de onun baktığı yöne bakıyordum. Caddede o anda sessiz bir yaya akışı vardı. O saatte herkes özel, günlük amaçları ardındayken yalnız biz onları toplu olarak görebiliyorduk. Zefir sessizliğimizi bozarak:

— Demin burada kışın dışarda kar yağarken oturup caddeyi seyrettiğimi düşünüyordum da, dedi. Harika bir şey olmalı bu.

Kar altında cadde. Sıcak kahveden bakılınca sanki o bizden daha da uzaklaşıyor ve resimleşiyor. İnsanların hareketleri yavaşlıyor ve bu yavaşlama her şeyi daha estetik bir hale getiriyor. Dalmıştım. Zefir ya bana kolaylıkla duygularını aktarabiliyordu ya da aramızda gerçek bir duygu akrabalığı vardı. Fakat bunun ötesinde onun bana karşı davranışında çekingenlikle şakacı bir cüretkârlık arasında gidip geldiğini yeni fark ediyordum. Daha ilk karşılaşmamızda benimle yakınlık kurmak istediğı izlenimini edinmiştim. O akşam ise takıntılıydı, beni bir yere doğru yönlendirmek istiyor, fakat tepkimden emin olamıyor gibiydi. Birlikte yemek için otelin yemek salonuna girmemizden sonra da bu tahminim ilkin güçlendi, fakat bir süre sonra şarabın etkisiyle olacak bu gibi tahminlerde bulunmaktan vazgeçtim.

O akşam otelin bomboş olduğunu, ikimizden başka kimse kalmadığını yemek yerken anlamıştık. Koyu mavi balon perdeler, kalın drapeler yemek salonunu bir tiyatro sahnesine çeviriyordu ve biz bu sahnede yalnızdık. Daha ok Zefir konuşuyordu. Artık onun da deminki tereddüt ve çekingenliği yok olmuştu. Sanki benden emin değılse bile kendinden emindi ve bu nedenle şimdi benden de emin olmak istiyordu. Yemeğin sonunda başka hiçbir açıklamaya gerek duymadan:

— Haydi! dedi, yüksek, açık alınının ortasındaki kırışık, bir açılıp bir kapandı. Haydi, şimdi benim atölyeye çıkalım!

Zefir'in atölye olarak kullandığı oda benim odam gibi otelin dördüncü katındaydı, odama gitmem için onun önünden geçmem gerekiyordu. Atölye mekânı aşağı yukarı benim odanın büyüklüğündeydi. Farkı, yerde düzenli bir biçimde oraya konmuş boya tüpleri, paçavralar ve serili bir muşamba. Ortadaki resim sehпасı odayı bölüyor. Sağdaki duvarın üstünde uzanan tahta bir levhaya, ölüm maskları, balmumu uzuvlar asılmış. Öndeki bir sehpanın üstünde bronzdan yapılmış, yıkanma pozu içindeki Knidos Afroditi her zamanki gibi bir eliyle gücünün kaynağını mı örtüyor, yoksa ona işaret mi ediyor belli değil. Bir yandan da sanki dönüp, onu dikizlediği izlenimini verecek bir biçimde oraya konmuş olan Meryem ikonasına bakıyor. Bu atölyenin otel içinde bir sürpriz oluşturduğu kesindi, fakat biraz alışınca buraya uyduğunu düşünmeye başlamıştım. Yalnızca salonlarındaki tiyatro perdelerinden ötürü değil, aynı zamanda bütün otelin eski Bizans Otel'i'ni düşleten bir dekor gibi durmasından ötürü bu atölye de sonunda buranın geçmişinin sahnelerinden biri olabilirdi. Ama işin tuhafı o akşam tam bir sessizliğe gömülmüş otelde en anlamlı ve yaşam dolu yer şimdi burasıydı.

Zefir, hafif bir boya ve trebentin kokusunun yayıldığı atölyeyi havalandırmak için bir taburenin üstünden atlayarak hızla pencereye seğırtti. Aynı hızla dağınık kitap ve dergileri bir yana iterek masanın üzerinde eski dönemine ait olduğunu söylediği bazı çalışmalarını göstermek üzere yer açtı. Resimleri çabuk çabuk geçiyordu. Daha çok kağıt üzerine guaş çalışmalarıydı bunlar. Çoğun tepeden bakılan bir zemin üzerinde yer alan figürlerin bu bakış açısından olduğu kadar aynı zamanda hareket içinde kazandıkları bir anlık biçimlere göre ortaya çıkan tuhaf görünüşleri. Zefir'in "Yerden Bitmeler" adını verdiği bu zemin oluşumları tabii ki bazen ne oldukları anlaşılmadan tanımlanmalarının sınırında kalıyorlar, ne olursa olsun öne çıkmıyor ve beklenmedik bir biçimde yere saplanmış gibi görünüyorlardı. Böylece cüceleşen bir kadın figürünün yanına "Bir bu kadarı da yer altında var" yazmıştı. Bazı figürler de karşıdan fakat çok

yakından bakılarak çizilmişti: bu da yukardan bakış gibi aynı belirsizleştirme etkisi yapıyor, insan vücudunun parçalarının neresi olduğu anlaşılmıyor, bazen de bilinen şeyler beklenmedik dönüşümler geçiriyordu, ortaya yeniden bulgulanması gereken “peyzaj”lar çıkıyordu.

Bütün bunları bana gösterirken Zefir’in acele taktığı gözlüğünün ardında gözleri parlıyordu:

— Optimal ya da normal denilen bakış açısını yıktım. Hep cisimleri tuhaf görünüşlerine indirgedim. Oradakini buraya getirdim, yakınlaştırdım. Sonra uzaklaştırdım, yeniden baktım. Onlar başka şeylere benzemeye başlarken yakalamaya çalıştım. Figürü değişik bir tarzda yorumlayınca ortaya alışılmadık biçimler çıktı, hem kendileri hem diğerleri.

Artık kendimi tutamadım, dişlerimin arasından:

— Biliyor musun sen bir illüzyonistsin, dedim.

Aynı anda onu kızdırmaktan korkarak sustum.

İlkin bana sözümü tartarak şüpheci bir bakış attı. Kötü niyet sezmeyince bir kahkaha attı:

— Evet, illüzyonist olmak isterdim. Düşün, dostum, beyaz mendilin sihirbazın elinde beyaz bir güvercine dönüşme ânını. Görünüşün tam da bir görünüş olarak en saf haliyle patladığı an. Asıl sorun dönüşümü yakalamak. Ne önceki mendil, ne de sonraki güvercin beni ilgilendirir, çünkü onlar sonuçta birer fiziksel cisim. Hayır, beni ilgilendiren yalnızca görünüşün şaşırtıcılığı, bir görünüşten ötekine geçme anı... Dönüşüm sırasında ortaya birtakım fantomların saçıldığı an...

Zefir deminden beri odanın içinde durmaksızın gidip geliyordu, daha çok kendisiyle konuşuyor gibiydi, bu arada huzursuz bir şey arıyordu:

— Fakat şey... o nerede?

Sonunda aradığını bulmuş olacak ki yüzünde şeytansı bir gülümseme belirdi:

— İşte benim son fantom’um!

Bu kez masanın arka bacağına dayadığı bir resim dosyasını açtı. Fakat elinde tuttuğu resmi hemen önüne koymadan ağzından “Hmm!” diye bir ses çıkararak bana baktı. Sanki resmi gösterip göstermemekte bir tereddüt geçirdiğini anlatmaya çalış-

şıyordu. Sonra “fantom” dediği şeyi masaya ve öbürlerinin üstüne değil, boş duran resim sehpasına görebileceğim bir biçimde yerleştirdi.

Gördüğüm şey karşısında gözlerime inanamadan orada kalakaldım. Bir süre çenelerim titredi ve söyleyecek bir şey bulamadım. Odanın içindeki baş döndürücü gidip gelmelerine nasılsa son veren Zefir o sırada kollarını kavuşturmuş bir bana, bir resme kesik, acele bakışlar atarak yanımda duruyor, ilkin benim bir şey söylememi bekliyordu.

Neden sonra:

— Fakat bu bir kopya! dedim ve arkasından ancak kötü bir şaka karşısında atabileceğim gibi sinirli bir kahkaha attım.

Aslında söyleyebileceğim en aptalca şeyi söylemişim. Zefir’in annemin evinde gördüğü “nü”yü kopya ettiğini anlamak için, benim gibi o resimle haşır neşir olmuş olmak hiç de gerekli değildi. Herhangi biri bunu hemen anlardı. Zefir’in Naci Zihin’le birlikte bende oldukları akşam, tabloyu sessizce ve uzun uzun yakından incelemesindeki ve sonra ezberler gibi kendi kendine bir şeyler yinelemesindeki amaç şimdi anlaşılıyordu. Demek ki resmi açıkça gözüne kestirmişti. Ben de ne kadar aptaldım: ona gizlice bir değer ve paha biçtiğini sanmışım.

Fakat beni daha da şaşırtan şey, oradaki “nü”nün çok kaba ve belirsiz çizilen yarı gölgeli yüzünün yerine çok belirgin bir kadın yüzünün –evet bunu söylemeliyim, ustaca!– konmuş olmasıydı. Bu yüzün açık bir alnı, düzgün, adeta bir maskeninki gibi ya da bir yontu ustasının elinden çıkmışa benzeyen bir burnu vardı; yüz, ancak bir sanatçının dokunuşuyla ortaya çıkabilecek bir formun güzelliğindeydi, ama sanki aynı dokunuş ona son olgunluğunu verecek yerde, nedense bir noktadan sonra canına kastetmişti: bütün yüze zamanı aşan güzelliğiyle karışıklık oluşturan bir yaşlılık anlatımı çökmüş, alında ise kırışıklar belirmişti. Ne garip bu resmin asıl duyusal ve tensi olarak etkileyici yanı da buydu. Gerçi yüzle birlikte “nü”nün o kadar iyi tanıdığım vücudu da şimdi hemen tanımlayamayacağım bir anlam değişikliğine uğramıştı, ama bütün bunlar bu resmin annemin tablosundan çalıntı olduğu izleniminden beni kurtarmıyordu. Poz ve başkaca her şey aynıydı.

Zefir ise benim “bu bir kopya” dememden beri ellerini itiraz eder gibi açmış, ancak benim başka bir şey daha söylememi beklercesine susuyordu. Ben daha fazla konuşmayınca:

— Hayır, dedi, bu bir kopya değil. Çünkü öncelikle bir fantom! İlk gördüğün bu yüzü çizdim, bir fantomun yüzünü fakat sonra onu bu yana çağırmak için bir vücut gerekiyordu, istediğim vücudu annenizin “nü”sünde buldum. Kopya değil, çünkü Fatma Aliye Hanım’ın tablosunu burada bellekten yeniden yaptım. Bu, ona saygımın ifadesi. Olmuş mu, sen karar ver! Fakat kolay da değil, çünkü öteki kaçkın ruha bir vücut gerekti ve işte bu vücut böylece bulundu.

— Fakat, dedim, kopya olsun olmasın ya da isterse kötü bir kopya olsun, orijinal “nü”nün bozulmuş olduğu bir gerçek. Yüzündeki belirsizlik de burada bütünüyle yitmiş... Çıplak vücuduna, bir başka ruh girip oturmuş ve onu kendisinin olarak ilan edivermiş. Vakitsiz olgunlaşmış, nasılsa yaşlanmış bir ruh, yüzden başlayarak bütün vücudu ele geçiren! Korkunç!

O sırada söylediklerimi doğrular gibi başını sallamakta olan Zefir, masanın üzerindeki kitap, dergi, kâğıt enkazının altında saklamış olduğu bir konyak şişesini çıkardı, iki de bardak buldu:

— Şimdi anlatacaklarımı lütfen iyi dinle! dedi. Çünkü ben-ce bunları en iyi sen anlayabilirsin.

Eğer Zefir o akşam başından geçen o olayı anlatmasaydı, annemin tablosuyla oynaması ve onu asla evetlemeyeceğim bir yönde kopya ederek değiştirmesi benim için bütünüyle garip, hatta anlamsız olarak kalacaktı ya da sonuç olarak kötü bir şaka, nereye varacağı bilinmeyen cinsten... Yine de onu dinlerken bu öykünün altından başka bir şey mi çıkacak, diye sormaktan kendimi alamıyordum. Sanki işin içinde bir iş vardı, fakat neydi?

— Paris’ten İstanbul’a yeni gelmiştim, diye başlamıştı Zefir. Otelde ilk günlerimdi. Otel tenhaydı, lobide, orada burada, koridorlarda gördüğüm insan yüzlerine ressam gözüyle baktığımı, fakat hiç ilginç bir şey bulamadığımı söylemiştim. İnsanlar da benim dikkatli bakışlarımdan ötürü olacak, bana doğru şüpheli bir göz atıyorlar, sonra köşelerine saklanıyorlardı. Ben

sürekli insanlara bakarım, onların tepkilerine göre kendime bir yol tutturarak istediğimi koparırım (tabii her zaman olmasa da!). Yüz benim için insan ruhunun bedene bastığı bir mühür ve damgadan başka bir şey değildir. Yüz çizmek ise bu mühürün bir benzerini yapmak değildir, daha çok bu mühürü bozmadan, onun kapattığı, sakladığı şeyi açmak, göstermek ustalığını gerektirir. Otelin sahibinin arkadaşım olduğunu biliyorsun, bir ara onun annesinin “portre”sini yapmaya karar verdim, hem de ben talip oldum. Çünkü yaşlı kadının iltihaplı bir hastalıktan ötürü kör olan gözünde ölümcül bir mavi görmüştüm. Ölümün öyle mavi bir rengi olabileceğini bulgulamak beni heyecanlandırmıştı. Pastel kullanarak bu maviyi kadının gözünden dışarı taşırdım, mavi böylece gözünün üstüne şiddet anlamıyla vuran bir ışık demetine dönüştü ve yaklaşan ölümünü dışardan bakan için görülebilir hale getirdi. Zarfın mühürünü kaldırdım, içindekini gösterip onu yeniden hiçbir şey olmamış gibi yerine koydum... İşte bu! Yaparken bu buluşumdan memnundum. Çünkü bu kadın bence gerçekten böyle görünüyordu. Her şeyiyle kendisiydi. Fakat bitirdikten sonra nedense bu resimle pek fazla ilgilenemedim, çünkü İstanbul’daki can sıkıcı aylıklığıma bir son vermemişti. Yani arkası gelmiyordu. Tam o sıralarda bir akşamüstü arkadaşlarla otelin lobisinde buluşmuş aperitiflerimizi alıyorduk. Yoğunlaşan politik tartışmadan koptuğum bir an her zamanki eskizlerimi yaptığım bloknotumu çantamdan çıkarmış, oraya kafamdan bir şeyler karalamaya başlamıştım. O dakikada birden 3-4 m. ilerimde oturan genç bir kadının, birbirleriyle hararetli hararetli konuşan iki erkek refakatçinin arasında yalnız kalmış olarak bana doğru bakmakta olduğunu fark ettim. Durumlarımız birbirine benziyordu. Oturdıkları masada ortada tavandan süzülen bir ışık vardı, ama kadın loş bir kösedeydi; benim bakışıma uzayan bir bakışla yanıt verdi. Gözlerimi zorlukla onun gözlerinden alabildiğimi hatırlıyorum. Bloknotuma bir şeyler çizer gibi yaptığım kısa bir sürenin sonunda, o kadar beklenmedik bir biçimde ceyran eden bu bakışmanın devamını bekler gibi o yana yeniden baktığımda birden sahneyi değişmiş buldum. Şimdi genç kadın belki de iki erkeğin sigara dumanlarından rahatsız olduğu için

onlardan biriyle yer değiştirmiş ve böylece daha çok ışığın altına gelmişti. Ama aynı zamanda beni heyecanlandıran tuhaf bir dönüşüm olmuştu. Aman Tanrım, sanki başından aşağı inmekte olan ışıık demeti onun yüzünde ayrıştırdığı renklerle başka bir siluet, beklenmedik bir tayf oluşturmuştu.

Zefir, bakışlarıyla bakışlarımı esir alarak devam etti:

— Bu durumun nedeni yalnızca saçlarının ışııkta parlaması değildi. Daha tuhaf bir şey olmuştu: yaşlı bir kadın yüzüydü orada beliren, şimdi alnındaki kırışıklıklarla ve genç yüze damgasını vuran... Asla tatmin edilmemiş, tekinsiz bir istekle, bunu da saklamaya gerek görmeden, yaşlılık anlatımının daha da altını çizdiği o baştan çıkarma niyetiyle bana bakıyordu. İstekle mi, yoksa aldatmak ya da yalnızca etkilemek üzere mi böyle şeytansı bir gülümsemeyle yandan bakılabiliirdi? Hayır, ne biri, ne öteki, belki her ikisi de çünkü bu kadın bana poz veriyordu. Bunu geç anladığım için ne kadar aptalmışım. Fakat bu çağrı aynı zamanda tehlike doluydu. Çünkü bana “Haydi, şimdi ressamlığını göster!” diyordu. Onun resmini o anda yapmamak, ona yenilmek ve büsbütün teslim olmak; yapmak ise meydan okuyuşuyla sonsuz bir yarışa girmek, yaşlı bir perinin entrikasından korkmuyormuş gibi davranmakla gülünçlüğü bile ötesine geçmek demekti. Buradaki ikilem beni çıldırıyor, kalemim onun yüz çizgilerini bir kör değneği gibi izliyor, sonra tehlikeyi bile daha aşağılara inmek, onun beni çok meraklandıran vücudunu bulgulamak, ona orada pes ettirmek istiyor, istiyordu.

O ana kadar derinden duyarak yaşadığı bir olayı tereddütsüz anlattığı izlenimini veren Zefir sonunda göğüs geçirdi:

— O ne kadar karşımda put gibi durdu ve ben çiziktirdim bilmiyorum. Birden orada çizme işine daldığımı fark eden arkadaşlarımın takılmalarıyla karşılaştım ve bloknotumu hemen kapattım. Yeniden baktığımda genç kadın yerinde yoktu. Sanki aslında orada hiç olmamış gibi, çünkü onunla birlikte gördüğüm iki erkeğin tavırlarında hiçbir değişiklik olmamıştı, eskisi gibi elleriyle hareketler yaparak birbirlerine bir şeyler anlatıp duruyorlardı. İşin daha da tuhafı, oradaki arkadaşlarımdan birinin “Hep böyle bellekten mi yaparsın?” diye sormasıydı, de-

mek ki kadının varlığını benden başka bilen kimse yoktu. Genç kadın yeniden masasına dönebilir düşüncesiyle bekledim. Fakat dönmedi, biraz sonra sigaralarını bitiren iki erkek de oradan ayrıldı.

Zefir boşalan bardaklarımıza yeniden Fransız konyağı koyarken:

— İtiraf ediyorum, dedi, içimde bu yabancı kadına karşı zaaf dolu bir tutku uyandı daha o andan başlayarak. Söylemiştim ya insan ruhunun yüze bastığı damga beni ilgilendirir. Ama bu genç kadının yüzüne sanki başka birinin ruhu damgasını basmıştı. İlk kez böyle bir şey görüyordum. Onun devamlı modelim olmasını isterdim. Yüzünde henüz bulgulayamadığım özellikler olmalıydı, ama ne yazık ki onu bir anda gözden kaybetmiştim. Otelde kaldığından emindim. Ertesi sabah erkenden indiğim kahvaltı salonunda sarı saçlı bir kadını arkadan ona benzettim, fakat yanılmıştım, ayrıca ötekine göre daha kısa boyluydu. İşte tam o günlerde, sizin evde Fatma Aliye Hanım'ın "nü"sünü görünce gözlerimin önünde bir perde aralandı, onun unutamadığım yüzü birkaç fırça vuruşuyla belirsiz bırakılan bir "nü"nın yüzünün yerine yerleşiverdi. Bir anda o yüzü yeniden orada gördüm. Otele döndüm ve bu resmi yaptım. Bitirince karşısına geçip şöyle bir baktım. Gerçekten de şimdi ilk izlenimimi yeniden yakaladığıma inanmaya başlamıştım. Yabancı ruha yalnız bir yüz değil, aynı zamanda bir beden gerekti ve işte bunu bulmuştu. Bir baş kendisinin olmayan bir vücuda eklenmişti. Ama yine de bunda hiç aykırı bir şey olmadığı izlenimini vermeliydi resim, bence vermişti de: Bu cehennem kaçkını ruh yalnızca kendisine ait olmayan bir vücutta bulunabilirmiş, onun yazgısı vücudunun bir başkasının vücudu olmasıymış gibi orada onu gördüğüm gibi duruyor ve "İşte ben buyum!" diyordu. O akşam çizmeden bıraktığım vücudu böylece tamamlarken, gördüğün gibi, yüzünü olduğu gibi desen olarak bıraktım, maddesizliğini, neredeyse vücuttan bağımsız oluşunu vermek için. Çıplak vücudu ise pastelle çalıştım, yağlıboya ile desen arasında bir şey olarak. Yağlı boya tabloya doğrudan gönderme yapıyor, ama desene de yakın ve desen bu çıplak modelin öteki ruhunu okumamıza yardım ediyor. Fakat işte o genç güzel kadının ya-

bancı tedirgin ruhu onu avucumun içine almak istediğim anda bir kelebek gibi renkli tozlarını tuvalimin üzerine bırakıp öylece uçup gitti.

Zefir'in uzayan konuşması tıpkı bana içirdiği konyak gibi duyularımı uyuşturmuş, yalnızca anlattıklarıyla ilgili düş gibi bazı izlenimlere yol açarak başlangıçtaki tepkilerimi bana neredeyse unutturmuştu. Artık söyleyecek bir şey bulamayarak ayağa kalktım. Bunu gitmeye hazırlandığım biçimde yorumlayan Zefir telaşlandı. Karşımda iki büklüm oturduğu alçak tabureden birdenbire doğruldu. Aynı zamanda ceplerinde bir şey arıyordu. Sonunda ikiye katlanmış bir pusulayı buldu ve neredeyse yırtarcasına açtı:

— Gitme, hayır gitme, işte adresi, işte onun adresi!

Kağıt parçasını elime vermeden burnuma doğru tuttu. Acele okuduğuma göre kağıdın üzerinde: "Nazire" adı ve bir Ankara adresi yazılıydı.

— Bana inanmadın, değil mi? Bütün bu öyküyü uydurdugumu sandın ama hepsi doğru. İşte ispatı. Sonunda onu buldum. Böyle biri var. O var, yaşıyor.

Beni omuzlarımdan tutarak adeta zorla daha önce oturduğum yere oturttu. Hâlâ kâğıt parçasını önüme tutuyordu, anlatırken gözbebeklerini fırıl fırıl döndürüyordu:

— Bu işin ardını bırakmadım, dedi. Bundan sonra da bırakmayacağım. Anlattığım olaydan birkaç gün sonra otel kâtibinin yanına gittim. Eşkâl tanımlayıp eline de birkaç lira sıkıştırınca adam bana o gece kalanların listesinden bu adı ve adresi bulup çıkardı. Evet, evet, işte onun adresi! Buraya sanat ya da sine-mayla ilgili bir derneğin yönetim kurulu toplantısı için gelmiş. Hakkında başka bir şey bilmiyorum. Bu da az değil. Gerisi beni ilgilendirmiyor. İşte aradığımı buldum, fakat o beni bilmiyor henüz. Aman yarabbi! Onun benim modelim olmasını, buraya gelmesini, bu atölyeye girmesini, burada bizimle kalmasını istiyorum. İsteddiği ücreti vereceğim. Her şeye razıyım.

Yorgunluktan kısa kesmeye çalışarak:

— Eh, o zaman çok iyi, dedim, belki o da bunu kabul eder.

Aynı zamanda bu kez gerçekten gitmeye davrandım.

Zefir adeta omuzlarımdan bastırarak beni yeniden oturttu.

— Lütfen beni anlamamış gibi yapma! Hayır, bana böyle davranamazsın, her şeyi anladığın halde. Ona ben mektup yazamam, çünkü yazamıyorum, ben resim yapabilirim ancak. Ayrıca yazamamam fırçamı güçlendiriyor, anlamıyor musun? Belki bir boş inan, ama bu böyle. Herhangi bir iki satırlık mektupla o buraya gelmez. Onu buraya çekmek, ona burada onu bekleyen dünyayı, benim sanatımdaki yeni aşamanın etten kemikten esin perisi olacağını, benim karanlığıma çiçekler açtıracığını iyice anlatmak gerek. Bu türlü duyguları en iyi sen dile getirebilirsin. Ona her şeyin böyle olması gerektiğini, sanatın bunu böyle istediğini yaz, hem de hiçbir kaçamak bırakmayacak biçimde. Onu buraya getirt. Sen de istersen o buraya gelir, gelecektir, eminim.

Zefir'i ilk karşılaşmamızdaki sakin ve düşünceli görünüşünün tersine ilk kez bu kadar heyecanlı görüyordum. Demek ki onun düşünceleri bile tutku doluydu, hesaplarının ardında ise istekleri gizleniyordu. O sırada ne olursa olsun Zefir'in bütün bu söylediklerine bir uzaklık koymaya çalışıyordum:

— Senin imzanla benim tarafımdan yazılmış bir davet mektubu, hmm. Ama belki de bu davetleri birçok kez yinelemek gerekecek. Kabulüne kadar, öyle mi?

Zefir bir an gözlerini benden kaçırmakla birlikte homurdandı:

— Bunda ne var?

— Tabii ki bir şey yok. Yani hiçbir şey yok. Dolayısıyla ben de yokum. Yüklediğin bu görev bana olan güvenini gösteriyor. Ama bu görev nedir? Kâtiplik. Bir çeşidi, yine de sonuçta kâtiplik. Bana ona yazmak istediğin mektupları dikte edeceksin, ben de yazacağım. Sonra sen onları okuyup imzalayacaksın, ünlü ressam Zefir olarak, öyle değil mi? Bence bir başkası bu işi çok daha iyi yapabilir.

Yerinden fırlayan Zefir:

— Asla! diye bağırды, beni bütünüyle yanlış anlıyorsun!

Gözlerinde yeniden o parıltı:

— Bu mektupların yazarı doğrudan doğruya sen olacaksın. Ben senin kitaplarını okudum, kaleminin anlatamayacağı hiçbir şey, yazarlığınla içine giremeyeceğin hiçbir ruh durumu

yok. Gerekirse, canlandırdığın karakterlere, zaman ve dönemlere göre sık sık ayrı üsluplarla da yazabiliyorsun. Hayır, hayır söylediğinin tam tersi yönde olacak her şey. Sen kendini benim yerime koyarak yazdığım mektupları bana dikte edeceksin, böylece o nazlı, kırılgan varlık asla hiçbir şeyden şüphe etmeyecek! Mektuplar gidip gelecek, sonra da o uçup buraya gelecek, bu kez de istediğim resimleri yapabilmem için benimle birlikte uçmaya hazır bir kuş gibi karşımda duracak.

Zefir burada eliyle, bir havada uçuş hareketi yaptı.

— Harika bir şey olacak bu, dedi. Eşsiz bir birliktelik örneği. Benim resmimin aynasındaki o kadına mektuplar yazılıyor, senin dilinin ve üslubunun ustalığıyla. O aynaya bakıp kendisini seyretsin diye. Çünkü bence böyle bir kadın bu, kendini tanımıyor, hiçbir şeyden emin değil, ürkek ve kaçak. Onu işte orada elinde senin mektubunla bir tabloda Davut'un mektubunu okuyan bir Batşeba gibi görüyorum, şaşıyor, fakat kadınca bir şaşma bu; kadınlar zaten bildikleri bir şeye şaşarlar ya da tek bildikleri bu şaşmış tavidir. Bu mektupla bu tavrı iyice ortaya çıkacak. Olağanüstü bir an bu, evet, evet...

Zefir'in konuşmasını burada kesmeseydim, kim bilir daha neler söyleyecekti.

— Zefir, dedim, saplantılarına hiçbir sınır tanımıyorsun. Atölyeye girdiğimizden beri hiç sesimi çıkarmadan seni dinliyorum. Fakat anlattıkların kolay hazmedilebilir şeyler değil. Otelin lobisinde gördüğün çekici yabancı kadın seni etkiliyor, niçin? Çünkü onun yüzüne bakıp kendi kafandaki bir saplantıyı orada görüyorsun. Hayır, sözümü kesme, diyelim ki orada sıradışı bir yüz gördün, fakat bu silueti Fatma Aliye'nin "nü"sünün yarım kalmış yüzüne yerleştirip onu böylece tamamladığına inanmak bir saplantı, hatta bir sapkınlık değil de nedir? Bu saplantı şimdi daha geliyor, tanımadığım o kadına mektup yazmamı istiyorsun benden. Ama bu arada benim görüşümü bir kerecik olsun sormuyorsun. Bunların hepsi biraz fazla değil mi?

Artık son kez olsun diye yeniden gitmek üzere ayağa kalktım ve kapıya doğruldum. O ellerini açmış olarak ardımdan koşuyor ve adeta yalvarıyordu:

— Peki görüşünü söyle, beni böyle bırakamazsın... Evet mi, hayır mı? Yalnızca bunu söyleyeceksin, lütfen, bu kadar basit, lütfen!

Koridora çıkmış hızla kendi odama yürürken de o hâlâ arkamdan bağırarak geliyordu. İçeri girip odamın kapısını kilitlediğimde onun kapının önünde durup bu kez kendi kendine anlamadığım bir şeyler söylediğini işittim. Ancak bir süre sonra yavaş yavaş uzaklaştığını sanıyorum.

O kadar yorgundum ki yatağa uzanır uzanmaz, hemen uyumuşum. Gece saat kaçtı bilmiyorum, oteli bir anda dolduran bir turist grubunun aşağı katlardan yukarıya dalga dalga yükselen gürültüleriyle, İngilizce, Fransızca, çeşitli dillerdeki güya alçak sesle yapılmaya çalışılan konuşmalar, birbirine seslenmeler, yinelenen kapı gıcırıltıları ve bütün bunların meydana getirdiği bir uğultu ile uyandım. Neden sonra müşterilerin odalarına çekilmeleriyle her şey yatıştı, geriye yalnızca karanlıktaki bazı fısıltı cisimleri kaldı, bu cisimlerin aynı zamanda gözleri vardı, onlardan da derin bir sessizlik içinde yalnızca gören cisimler oluştu. Bunlar Zefir'in resimlerindeki basık görüntülere benziyordu. Her yeri kaplamaya başladıkları sırada yeniden uykuya dalmış olmalıyım.

Sabahleyin yabancı otel odasında kafamın içinde vızır vızır dönen bir sürü düşünceyle uyandım. Her şey ansızın ve üst üste gelmişti, dün akşam daha odama yerleşmeden Zefir'i aramaya kalkışmam belki de hataydı. Ondan sonraki her şeyi garip sürprizler olarak yaşıadıysam da, Zefir'in atölyesindeki konuşma noktalandığı ya da noktalanamayıp kesildiği andan beri düşünmem gereken şey şimdi kafama dank ediyordu: Zefir ruhunda gizlice yatan bir planı uygulamıştı. Daha ilk karşılaşmamızdan beri, bana yakınlaşma ve beni bu otele çekme çabalarının ardında bu vardı ya da en azından şimdi geriye doğru bakıldığında böyle görünüyordu. Zefir kendi sanat tutkularından ayrılmaz hale getirdiği o yabancı kadınla ilişki kurmada benden yararlanmayı tasarlamıştı: kuşkusuz benim de böyle bir oyun için istekli olabileceğimi düşünerek, yoksa nasıl olabilirdi? "Fantom" adını verdiği pastel beni can evimden vuracak, orada ete ve kemiğe bürünen kadına bende de bir sempati

uyanacaktı; çünkü onda annemin sanatının etkisini kutlayacak ve kutsayacaktım. Ama işte tam da bu retoriğin ters tepebileceğini, bu kopyayı ve orada beliren yabancı yüzü benim için sonsuz değeri olan bu eski aile andacına yapılmış bir çeşit saldırı ve saygısızlık olarak algılayabileceğimi düşünmemişti. Bu ilkin bir yandan böyleydi, öbür yandan Zefir'e karşı kızgınlık duyamazdım, duymamalıydım ya da duysam bile bunun haklı bir nedeni olamazdı. Çünkü Zefir belki de insanlara ve olaylara doğrudan doğruya değil de ancak gizli planlarla yaklaşan, başka hiçbir yol bilmeyen biriydi; bu onun hilekârlığından değil, derindeki bir korkusundan ileri geliyordu. Benim yazarlığımı böyle bir ilişki için kullanmak istemesinde de benim alınganlığımıza yol açacak bir şey olmaması gerekirdi. Benim yazılarımı gerçekten okuduğuna ve beğendiğine inanıyordum. Ama zaman gelince bana karşı da pratik zekâsıyla davranabiliyordu. Pratik zekâ mı? Zefir'in kendisi de bir kurban mıydı, yoksa tek başına bu işin asıl suçlusu ve faili mi? Zefir ve ben, aman yarabbi, birbirimizden ne kadar ayrı ve uzaktık. Yine de o bütün yabancılığıyla bana o denli yaklaşmış, usta bir hırsız gibi benim dünyamın içine girmişti. Düşünce ve hesaplarını burnumun dibinde solumaya başlamıştı.

Dördüncü Bölüm

Ne olursa olsun Zefir’le aramıza bir kara kedi girmediyse bile ilişkimizde belli bir kopukluk olmuştu. Doğrusu o gün otelin kahvaltı salonunda karşıma çıkmasından korkarak çok acele bir kahvaltı yaptım ve hemen odama kaçtım. İlk bir yerleşme duygusu. 1880’lerin *confortable* yastıklı koltuk taklidi bir koltuğa kendimi atarak odama ilk kez alıcı gözüyle bakıyorum: bütün mobilyalar o dönemin mobilyaları, ama hepsi yine de ayrı stillerden seçilerek taklit edilmişler. Hangi stil olduğunu anlamadığım ceviz yazı masası tam istediğim gibi biraz yüksek. Kim bilir bu odada benden önce kimler kaldı? Kaldığım otellerde hiçbir zaman yenemediğim bir merak ve kesemediğim bir umutla benden önceki müşteriden kalmış bir iz olup olmadığını arardım. Bu kez de öyle yaptım, dolaplara, gözlemlere, çekmecelere özellikle komodinelere baktım, fakat yine bir şey bulamadım: Hiçbir şey unutulmamış ve izler de harika bir biçimde silinmişti. Sonunda kitaplarımı dizdim, dosyalarımı çıkararak biraz rahatladım. Naif bir tablo gibi, Süleymaniye’yi Yangın Kulesi’ne ve kuleyi hem Beyazıt hem de Rüstempaşa Cami’lerine yaklaşmış gibi gösteren puslu bir Haliç manzarasına bakarak ilk kez bu otele taşınmakla iyi ettiğimi düşündüm. Zefir’le dün akşam yaşadığım kişisel sorunlar bile, otelin anonim havası içinde geçici de olsa kaybolmuş gibiydi. Sabahki vıdıvıdı düşüncelerimden uzaklaşıyordum, hatta Zefir’e, ısrarla sorduğu “Görüşün nedir?” sorusuna yanıt vermeyerek atölyesini terk etmekle kötü davrandığımı düşünmeye bile

başlamıştım. Fakat bu davranışına yorgunluğumun yol açtığı kesindi ve olan olmuştu. O günden sonra yine de ne olursa olsun Zefir’le karşılaşmaktan kaçındığımı hatırlıyorum (henüz bu karşılaşmaya hazır değildim). Bir kezinde onun atölye olarak kullandığı odanın önünden geçerken kapısının hafifçe aralık olduğunu ve içeride çalıştığını fark ettim. Kendimi belli etmeden hemen asansöre yöneldim. İkinci günün akşamı pencerelerinde yemek salonundakine benzer, fakat kırmızı perdeler olan aperitif barda biraz uzun kaldım ve hatta Zefir’le o yabancı kadın arasındaki karşılaşmanın hangi köşelerde geçmiş olabileceği konusunda tahminlerde bulundum. Bu arada bizim o akşam yemek yediğimiz yer ve masa yok olmuş, onun yerine yeni bir düzenleme gelmişti. Garsonlar da yeni gelen turist dalgasının gereksinimlerine göre birçok masanın yeniden gruplaştırıldığını söylediler. Otelin salonları bir tiyatro sahnesi gibi yeni dekor ve aksesuarlarla değiştirilmiş, orada oynanacak başka özel oyunlar, başka yaşamlar için hazırlanmış gibiydi.

Zefir o akşam da ortalıkta yoktu.

Kitaplarımı basan yayınevine yeni romanımın teslim tarihinin gecikeceğini bildirmek üzere gittiğim gündü. Bu gibi işler telefonda halledilmez. Karşılıklı konuşmanın vereceği güven ve uyandıracağı ilgi de önemlidir. Yayıncı Çağdaş öğleden sonra geç bir saat için randevu vermişti. İri cüssesini daima biraz yadırgadığım bu kişinin geçmiş yıllarda politik bir mahkumiyeti olduğunu biliyordum. Son romanımı baskıya hazırlarken dikkatle okuduğu için kendisine teşekkür borçlu olduğum biriydi.

Ben yayınevi bürosundan içeri girdiğimde o telefonda konuşuyordu. Sevimli bir biçimde bana yer gösterirken telefonda ki kişiye:

— Hayır, diyordu, roman patlaması yok, herkes böyle söylüyor, ama yanlış bu. Aslında bugün hayat patlaması var...

Konuşurken benim de evet dememi beklermiş gibi gözlerinin içine baktı:

— Özel hayatlar, anılar, aile geçmişleri romanın içinde patlıyor, işte böyle... 28 yaşında bir genç kız romanın yazarı. Evet,

yalnızca kendini tanıtan bir dosya hazırlamış. Harika bir fikir bu: dosya-roman... Yeni bir tür olabilir.

Masanın üzerinde bulduğu bir dosyayı elime tutuşturdu. Baktım, ayrıntılı bir yaşam öyküsüydü bu. Sevgilileriyle aralarında geçenler bu yaşamöyküsünün en önemli bölümünü oluşturuyordu, buna onlara yazdığı ve aldığı mektuplar ekleniyor, aile, sevgili, arkadaş ve kendisinin son zamanda çekilmiş ilginç fotoğrafları ve daha akla gelmedik özel şeyler dosyayı kabartıkça kabartıyordu. Dosya bir süre elimde kaldı.

Yayıncı Çağdaş'ın konuşması uzadıkça uzamıştı. Acaba gidip bir süre sonra yeniden mi gelseydim? Tam konuşma birdenbire kesilip Çağdaş:

— Özür dilerim, diye bana döndüğünde de başka bir şey oldu. Kapı açıldı ve içeriye bir bomba gibi Naci Zihin girdi. Zefir'i benim eve getirdiğinden beri hiç karşılaşmamıştık. Naci beni görünce yayıncıyla arama girdiği için hiçbir özür dilemeye gerek görmeksizin:

— Çok iyi oldu, dedi, seni burada bulmam. Bir yere kaçma, konuşacaklarımız var!

Naci Zihin yine her zamanki gibi iz üzerindeydi. Boynunda papyon kravatı, elinde James Bond çantası sanat yazılarından oluşan kitabını yayınevine teslim etmek için geldiği anlaşıyordu. Yazıları karıştırırken aklına gelenleri söylemekten de geri kalmayan yayıncıyı dinlerken arada bir de bana acele bakışlar atıyordu.

Naci yayın tarihi belirsiz kalmakla birlikte sözleşme konusunda Çağdaş'la çok çabuk anlaştı, sonra bu anı saptamak üzere adeta onu da beni de zorlayarak birlikte fotoğraflarımızı çekti. Onun beni dışarıya sürüklemesi nedeniyle -bundan da memnun olarak- yayıncıya "sonra konuşuruz" demekle yetindim. Belki buna da gerek yoktu, çünkü nasıl olsa gündemde değildim. Biraz geç de olsa bunu öğrenmiştim.

Dışarda, erkenden kararan havada Beyoğlu'nun, içine hiçbir zaman tam karışılmayan kalabalığına karıştık. Koluma giren Naci Zihin:

— Ne kadar çok konuşuyor! dedi. Dün akşam *Papirüs*'te de böyleydi, kendisine yeni bir sevgili bulmuş. E-postamı al-

dın mı? Eski ve ünlü bazı “nü” tablolar, İzmir Resim ve Heykel Müzesi’nden “muzır” bulunduğu gerekçesiyle kaldırılmış!

Naci Zihin böyleydi, durmadan bilgiler, haberler göndermeyi severdi.

— Henüz görmedim, dedim, fakat ötekini aldım, dergide çıkan yazıyla ilgili haberi.

— Hayırlı olsun, otele taşınmışsın! Ben de sizleri otelde arayacaktım, özellikle Zefir’i. Aynı yazıyı ona da göstermeliyim. Biliyorsun, senin gibi e-posta kullanmıyor.

Üç gün önce aramızda geçen olaydan beri yüz yüze gelmediğim Zefir’le karşılaşmak düşüncesinin artık beni rahatsız etmediğini fark ediyordum. Yine de ancak bir tereddüitten sonra:

— İyi olur, diyebildim.

Kalabalıktan ötürü çıktığı koluma yeniden giren Naci Zihin, bir şey sezmiş gibi:

— Aranız nasıl son zamanlarda? diye üsteledi, umarım ki kötü bir şey yoktur. Haydi, gidelim!

Bizans Oteli o akşam pek kalabalık değildi; lobideki otomanların üstüne oturmuş bekleyen tek tük turistler, yemek salonunda adet yerine gelsin diye söylenen bir Macar çardaş... Zefir olabileceği hiçbir yerde yoktu, *Not Again*’de de. Naci son umut olarak Zefir’i odasında arattı.

Evet, Zefir dairesindeydi ve bizi oraya çağırıyordu. İster istemez birbirimizin yüzüne baktık ve 307 numaralı odaya çıktık. Fakat içeriye girer girmez bir sürprizle karşılaşmıştık. Zefir bizi, kabul ve oturma yeri olarak döşenmiş odada değil, yatak odasında bekliyordu; ayrıca yatak odasında yalnız değildi, o ve yanındaki kıvrık saçları olan genç esmer kadın her ikisi de tek bir yorganın altında yataktaydılar. Odada yarı baygın bir Chanel kokusu kadının vücudunun kokusuna karışarak ortalığa özel bir ıtır yayıyordu ya da bana öyle geliyordu.

Oldukça içkili olduğunu tahmin ettiğim Zefir biz içeri girince sanki biz onu görmeyebilirmişiz de nerede olduğunu belli etmek istiyormuş gibi el salladı:

— Gelin, gelin, çocuklar sizi tanıştırayım! Bu, Alis.

Naci Zihin yatakta yorganı çıplak göğüslerini ancak bir yere kadar kapatacak biçimde çekmiş olarak yatan genç kadına doğ-

ru hafif bir reverans yaparak tanıttı kendini, “Saygılar” demeyi de unutmadı.

Adım ağzımdan bir fısıltı gibi çıkmış olmalıydı, aynı anda Alis’in bana doğru aniden doğan bir ilgi ve sevecenlikle bakarak gülümsediğini fark ettim, fakat bütün bu sahne ve tavırdan etkilenmemeye karar verdim.

Kasıldığımı fark eden Zefir:

— Otursana, dedi, haydi birer içki alın!

Naci Zihin sehpanın üstünde duran Martell’dan birkaç küçük yudum aldı, durumumuza yakışır bir teklifsizliğe özenerek aynı şişeyi içmem için bana uzattı. Zefir’in bakışları üzerimdeydi. Yüzünde düşünceli bir gülümsemeyle sanki bütün bu sahne karşısındaki duygularımı tahmine çalışıyor, bakışlarıyla yanın-da yatan kadını nasıl bulduğumu sormak istiyordu.

Kafasına taktığı şeyi mutlaka yapan, en belirgin özelliği olayların üstüne yürümesi olan Naci Zihin, dizlerinin üstünde açtığı James Bond çantasından bir sanat dergisinin son sayısını çıkartarak kendi yazdığı saldırgan yazıda olumlu biçimde sözü edilen tek sanatçı olan Zefir’e hatırı sayılır bir eleştiri yöneltten yazıyı yüksek sesle okumaya başladı. Bu iş için buraya gelmişti ve onu bundan hiçbir şey alıkoyamazdı. Ama yine de içinde bulunduğumuz ortamda olması gerektiği gibi nazik ve dikkatliydi. Hatta yataktaki kadının varlığının onu daha kibar ve zarif bir hale getirdiği söylenebilirdi. Tabii bu onun doğru-dan doğruya olan tavrında bir şey değiştirmiyordu.. Okuduğu her tümcenin sonunda tepkisini öğrenmek için bir an durarak Zefir’e bakıyordu. Yazıda Zefir özellikle son dönem yapıtlarıyla Duchamp’ın bir taklitçisi olarak gösteriliyordu. Duchamp delikten gözüken bir kadın yapmıştı, Zefir ise delikten bakan bir göz resmi çizmişti, gözün saydam tabakasına yansıyan aynı kadınla (bu arada bunun bir benzetme mi, yoksa Zefir’in gerçekten mi böyle bir resmi olduğu noktası belirsiz kalıyordu). Naci zihin yazıyı okurken alnındaki kısa perçemiyle oynayan kadın olduğu yerden gülümseyerek ilgiyle bir Naci Zihin’e, bir bana bakmaktaydı. Naci Zihin de sanki bu nedenle zaman zaman sesini yükseltiyordu. Genç kadın sonunda ısrarla bana bakmaya başladı. Ben de ona bakınca başını çevirdi.

Şimdi asıl önemlisi Zefir'in kendisini hedef alan yazıya tepkisiydi. Zefir ilkin uzandığı komodin üstündeki konyak kadehini ters bir hareketle devirdi, fakat aynı zamanda sessizliğine bürünerek, hiçbir şey söylemeden, hiçbir yorumda bulunmadan öylece durmaya başladı. Yoksa bu yazı kendisi için gerçek bir şok mu olmuştu?

Naci yutkundu ve kendini bir şeyler söylemek zorunda duydu:

— Bu kişi ne Duchamp'ı anlamış, ne de Zefir'i. Sonra Zefir'e döndü: Ayrıca benim yazıdan yola çıkar gibi görünüyorsa da asıl hedef sensin!

Hemen o anda bu küçük ve özel yerde ilişkilerimizin birbirine dolanıp bir çıkmaza girdiği izlenimiyle gitmeye davrandım. Ama gidemedim. İçimde saldırıya uğrayan Zefir'e nedense bir el vermek isteği uyandı.. Ben ilerledikçe adeta benden uzaklaşan yatağa yaklaştım. Benim kendisine yaklaştığımı görmemiş gibi yapan Zefir'e, fakat yine de oradakilerin duyabileceği kadar yüksek sesle:

— Şey, dedim, o konuştuğumuz konuya gelince....

Zefir hâlâ dalgındı. Galiba bir zaaf anımdı, aynı zamanda varlığımı ispat etmek ya da dikkati kendi üzerime çekmek isteğine kapılmış olmalıydım. Ne pahasına olursa olsun devam ettim:

— ...evet, mektubu yazmayı kabul ediyorum.

Yeterince üstü kapalı konuştuğumu sanıyordum, fakat Alis bir şeyler anlamıştı bile, Zefir'e sarılıyor ve onu bırakmıyordu. Yataktan fırlayan Zefir ropdöşambrını giyerek konuşabilmemiz için, beni bitişik odaya sürükledi:

— Emindim her şeyin yoluna gireceğinden, diye söyleniyordu, her şey... Yeni bir hayat başlayacak burada. Adresi vermiş miydin? Başka herhangi bir şey istiyorsan benden...

Alınma huyunu çok iyi bildiğim Naci Zihin bizim peşimizden yatak odasından çıktı:

— Ben artık gidiyorum, dedi ve birden ortalıktan kayboldu.

Onun kapıdan çıktığını gören Zefir hiçbir şey söylemedi, kafasını tam zamanında ya da zamansız açtığı mektup konusu kurcalıyordu ve deminki durgunluğunun tersine heyecanını

belli etmekte bir sakınca görmüyordu. Odanın içinde bir süre bir şey aradı. Sonunda buldu ve bana uzattı. Bu, o akşam aramızda o denli tartışmaya yol açan “fantom”un resmiydi. Bundan böyle sanki filimlerde kayıp kişiler için çizilen resimler gibi o yabancı kadını bulmamıza yardım edecekti.

— Bu sende kalsın, dedi, benden resim almaya atölyeye gelenlerin bunu görüp ilgilenmelerini istemiyorum.

Alis yatak odasından “Zefir!” diye seslenmeye başlamıştı bile.

O sırada nasılsa dışarı çıktım.

Naci Zihin’i gerek lobide, gerekse dış avludaki sıra kafelerde aradımsa da bulamadım. Sonunda gittiğine karar verdim.

Beklenmedik bir biçimde geçen o akşam odama dönünce, ansızın geliveren bir dürtüyle ruloyu açtım ve Zefir’in fantomu- nu karşıma koydum. İlk annemin anısından ötürü duygusal bir biçimde reddettiğim bu görüntü sanki içimde bir yerlere işle- miş, orada benimle yaşamış ve şimdi artık istesem de istemesem de kabul ettiğim bir şey olmuştu. Bunda Zefir’in ressamlığının rolü büyüktü. Orijinaldeki vücudu rölyefleştiren gölgeler bu kez pastel kullanımıyla yumuşatılmış ve gerçekten de bir kadının belirgin yüz çizgilerini veren bir desen ön plana geçmişti. An- cak Zefir’in önerisini sonunda kabul etmiş olmam ya da daha doğrusu bu kabulün bende birdenbire ortaya çıkması yalnızca bu resimle ilgili olamazdı. Belki de bilmediğim bir zamandan beri düşüncelerim Zefir’in etkisine girmişti. Kuşkusuz onun tek yönlü isteklerine, saplantılarına direnmeye çalışmışım. Belki de başkalarının tutkuları karşısında orta bir noktayı bulmak daima zordur: gerçek dışına taşıklarını anladığımız zaman ya onları bütün bütüne reddederiz ya da teslim olup dünyayı onla- rın bakış açısından görmeye başlarız. Ben de şimdi bir tavırdan ötekine geçmiş bulunuyordum. Zefir’e tam teslim olmasam bile telkinleri içimde ağır basmaya başlamıştı. Duruşu ve yüzündeki anlatımla kendisiyle ilgili bir çok şeyi askıda bırakarak tedirgin eden bu yabancı kadın, Zefir’in karanlıklar doğuran hayalgü- cünün ortalığa saldıgı bir gölge de olabilirdi, olmayabilirdi de, fakat o zaman bu gölgenin arkasında kim vardı? Şimdi ben de onu en az Zefir kadar tanımak isteğine yakalanmışım.

Beşinci Bölüm

Ertesi sabah parlak ve tetikte bir kafayla uyandım. Sanki dün aldığım karar bana iyi gelmişti. Her zamanki alışkanlığımın dışına çıkarak kahvaltıyı odamda yaptım ve derhal çalışma masamın başına oturdum. Şimdi Nazire'ye ilk mektubumu yazmak üzere sayıları bir düzineyi bulan prestijli kalem koleksiyonumdan bir seçme yapmalıyım. *Lacca Style*, şu parlak şafak kırmızısı kalem o sabahki ruh durumuma uygundu ve bende bundan böyle olacak herşeye hazır olduğum izlenimini güçlendiriyordu. Fakat bakışlarım hemen de *Montblanc Bohème Jewels*'a kaydı. Parasal durumum iyiymken bir çılgınlık yaparak aldığım bu kalem, masmavi rengi, platin plakası ve topazıyla beni hâlâ büyülemeye devam ediyordu. Fakat, bu, bir kadın kalemiydi. Bir kadına kadın kalemiyle mektup yazmak... Parmaklarım kaleme uzanmışken geri çekildi. Sonunda bir hayli tereddütten sonra, kaligrafik kalemlerle de tatmin olmayınca geometri duygum ağır basmaya başladı. Bu mektuplarla yapmak istediğim, Zefir imzasıyla ve onun adına kendisiyle mektuplaşacağım ya da mektuplaşmayı umduğum o meçhul kadınla Zefir arasında bir simetri kurmak değil miydi? Ruhların simetrisi? Karşılıklı mektuplar katlanan bir kâğıttaki mürekkep lekeleri gibi birbiriyle bakışmalı, hem de çakışmalıydı. Ben bu kâğıdın kat yeri gibi olacaktım. İşte kalemini bulmuş ve bu iş için kutusundan çıkartmıştım bile: *Waterman*'ın gecenin siyahlığı üzerine gündüzün altın parıltılarını simetrik çizgilerle düşüren kalemi, melankolinin ve aynı zamanda melankoliden çıkışın büyülüğü değneği. Kalemi elime alınca bir tansık oldu,

Nazire'ye yazacağım mektubun ilk tümcelerini zihnimin içinde bir yere çoktan yazılmış olarak buldum, bana düşen iş sanki onları temize çekmekti. Ancak yine de dikkatli olmak üzere bu temize çekme işini birkaç kez yinelemem gerekecekti. İşin en zor yanı, bütün bu satırları Zefir adına yazdığımı bir an bile olsun unutmamalı ve hiçbir açık vermemeliydim. Ama sonunda rahat olmaya karar verdim, çünkü bu durumda asıl tehlikeli olan gerilmektir. Örneğin yazarken aklıma düşen bazı parlak fikirleri Zefir'inmiş gibi sunmakta onlara yazık olduğunu düşünecek değildim herhalde. Bunun yanında Zefir'in yaşamı ve kişiliğiyle ilgili olarak bildiğim şeyleri karşımdakini etkileyecek biçimde iyi kullanmalıydim. Böylece Nazire'ye ilk mektubumu karaladım.

23 Ekim 2004

Nazire,

Size böyle doğrudan doğruya en çok alışkın olduğunuz ilk adınızla hitap ederek tepeden inme bir mektup yazmak zorunda kaldığım için beni başışlayın. Fakat biraz sonra açıklayacağım nedenlerle başka bir şey yapacak durumda değilim. Beni yine de en iyi siz anlayabilirsiniz. Sizi daha fazla merakta bırakmamak için en baştan anlatayım. Ben kendisini yıllardır sanatına adanmış bir ressamım. Belki bu tümcem size çok sıradan geldi, belki şu anda alaycı bir biçimde gülümsüyorsunuz. Ben de bana yazılmış bir mektupta böyle bir tümceyle karşılaşsaydım sizin gibi gülümser, mektubu elimde şöyle bir salladıktan sonra okumaya devam edip etmemekte tereddüt bile ederdim. Ama bu tümceyi yazmak için haklı nedenlerim var. Doğrusu Paris'te kaldığım yıllarda devlet bursu az geldiği için bisiklet üstünde gazete dağıtmaktan tutun da garsonluğa kadar her şeyi yapmak zorunda kaldım; yani hayatı iyi biliyorum. Ama bütün bunları ressam olarak ayakta kalabilmek için yaptım. Kendimi hep sanatıma adadım ve şimdi bu sanatı size adamak istiyorum.

Ben, sanatım ve siz! Nereden başlayayım? Aslen Mardin'liyim. Babam Süryani kilisesindeki ikonları onarırdı. Süryani baba, Çerkez anneden doğmuşum. Mardin'de birçok lise değiştirdikten sonra, İstanbul'da Güzel Sanatlar'ı bitirdim. Derken söyledim, bursla Paris. Sonunda Paris'te edindiğim dostlarımın yüzü suyu hürmetine, ayrıca kazandığım bir akademi ödülünün yardımıyla devlet bursunu geriye ödeyip Paris'te uzun süreler kalmayı başardım. Bu yılın sonbaharında

İstanbul'a döndüm. Ah, yine ne kadar sıradan şeyler söyleyip şimdiden canınızı sıkıyorum. Çünkü, emin olun, şu anda elimdeki kalemi boşlukta tesadüfen yakaladığım bir şey gibi tutuyorum, onu bıraksam da size anlatmak istediğim her şey fırçamdan dökülse diyorum. İşte meselenin özüne geliyorum.

Bir akşamüstü, İstanbul'a döndüğümünden beri kalmakta olduğum Bizans Otel'i'nin lobisinde bir arkadaş grubuyla birlikteydim. Ansızın bir köşede besbelli iş konuşmasına dalmış iki erkeğin yanındaki genç bir kadın dikkatimi çekti. Bu kadın benim için özel olarak etkileyiciydi (yoksa herkesin güzel bulduğu kadınlarla ilgilenmem). Kusursuz güzelliği için "resim gibi güzel" derler, o kadının yüzünde de resimsi bir şey vardı, ama klasik güzellik anlamında değil. Sanki ölü bir ruhun resmi, bununla tuhaf bir karşıtlık oluşturan canlı taşkın teninin üzerine çizilmişti. Yuvarlak sayılabilecek bir çehrenin içinden onunla karşıtlaşan ince, keskin şiddetli yüz çizgileri belirmişti. Ne olursa olsun yüzü kendi ruhunun bir anlatımı değildi, sanki başka bir ruh sonradan oraya vurmuş, yansımış ve kendi harabiyetinin damgasını basıvermişti. Bu ruh macerası bir gölge oyunu gibi yüzündeydi ve –nasıl söyleyeyim?– güzel olan yalnızca buydu.

Ne olursa olsun, bir ressam içgüdüleriyle çantamdan eskizlerim için kullandığım bloknotu çıkarıp onun yüzünü çizmeğe başlamış buldum kendimi. Yaptığım desen üzerinde yoğunlaştığım bir sırada başımı kaldırıncaya birdenbire onun orada olmadığını fark ettim. İşte anlatabileceğimim hepsi bu.

Fakat, ne olur söyleyin şimdi: o sizdiniz değil mi? Güzelliğinde hüznünü okuduğum o kadın sizdiniz, değil mi? Lütfen benden hiçbir şey saklamayın. Nasıl ben de sizden saklamadan her şeyi anlattıysam...

Sizi ertesi sabah otelde bulacağımı düşünmekle büyük aptallık ettim, erkenden gitmiştiniz. Otel müstahdemleri beni tanıdıkları için o olduğunu tahmin ettikleri kişinin ad ve adresini bana vermekte tereddüt etmediler. Tek bir cümleniz, iki satırlık olsun bir mektupla "Ben oyudum" diye yazmanız bana kaybettiğim dünyaları geri verecek. Sizinle mektuplaşmak, şu an en samimi isteğim, tabii eğer kabul ederseniz. Lütfen bana bir yanıt verin. Bir işaretiniz yeterli.

*Sizin için
Zefir*

Bu mektubu yazıp göndermemden sonra bana çok uzun bir süre gibi gelen birkaç gün geçti. Yaptığı Musa yontusunun karşısına geçip “Niye konuşmuyorsun?” diye soran Michelangelo gibi ben de Nazire’nin resminin karşısına geçip soruyordum: “Niye yazmıyorsun?” Gerçi bu durumda resmi yapan ben değildim, ama Michelangelo da o soruyu sorduğunda kendini yontunun yaratıcısı gibi değil de daha çok onu dışardan seyreden biri gibi duymuş olmalı. Fakat işte ben böyle oyalanırken birden inanılmayacak bir şey oldu, portre beklenmedik bir anda benim için bu yana bir mektup yolladı. Tabii bana değil, Zefir’e yazılmıştı mektup. Onun otelin resepsiyonunda Zefir’in kutusunda durduğunu görünce, Zefir’e vereceğimi söyleyerek istedim. Arkasından Zefir’i buldum. Harıl harıl yeni sergisi için çalışıyordu. Mektubu boyalı elleriyle lekelemekten korkarak açtıktan sonra bana okutmayı yeğledi. Bana benim kadar heyecanlanmamış gibi geldi, demek ki bir yanıt geleceğinden o kadar emindi. Her neyse, mektup aynen şöyleydi:

30 Ekim 2004

Merhaba,

Görüyorsunuz ki mektubunuz ulaştı. O şimdi karşımda duruyor. Canlı bir şey gibi benden ilgi beklediğini duyuyorum. İşte yazdıklarınıza yanıtım, tabii onlara bir yanıt olabilirse.

Açıkça söylemeliyim ki çabanız beni şaşırttı. Fakat beni şaşırtan başka bir şey daha var, o da zihnimin bana oynadığı oyun. Evet, yazdıklarınızda doğruluk payı var. Yer ve zaman doğru. Otelin lobisinde iş arkadaşlarımla konuşmalarından sıkılmıştım. İşte o sırada birisinin benim resmimi çizmeye başladığını fark ettim. Güya bunu kaçamak, bana belli etmemeğe çalışarak yapıyordu. İtiraf ediyorum, buna bir süre izin verdim. Ortadan kaybolduğumu yazıyorsunuz, gerçekten de ben kendim için kaybolmuş olmalıyım. Çünkü o sahneyi ve o sahne içinde kendimi de orada bırakarak, yani unutarak uzaklaşmış olmalıyım. Mektubunuzu okuyunca belleğimde sanki bir çekmece açıldı.

Mektubunuzdan edindiğim izlenime göre siz oldukça hayal kuran birisiniz, ben ise görüyorsunuz, nedensiz unutan bir kişi. Yani ikimiz de bir şeyleri kaçırın kişileriz. Bu durumda en iyisi sizin de bu olayı

unutmanız, benim ise hayal kurmamam olacak. Sizinle mektuplaşmaya devam edeceğimi sanmıyorum. Bunu anlayışla karşılayacağınızı umarım.

Nazire

Ancak bu ilk zafer coşkunluğum geçtikten sonra, yeniden odama çekildiğimde mektubun sözü sözüne ne demek istediğini anladım ve anlayınca da sol yanıma, tam onikiparmak bağırsağının başladığı yere bir ağrı girdi: Nazire Zefir'e açıkça, fakat kibarca bundan böyle mektuplaşmak istemediğini yazıyordu, bunun da bilmediğimiz çeşitli niçinleri olabilirdi. Mektubu birkaç kez yeniden okuyup düşünmeye başladım: bu niçinler ne olursa olsun, Nazire'nin aradaki yazışmayı durdurmak için ileri sürmek istediği, bir unutkanla hayalperestin anlaşılamayacağı gerekçesi (eğer söylemek istediği buysa) hiç de inandırıcı değildi. İlkini kendimi Nazire'nin yerine koyuyordum: unutmıştı, ama sonradan hatırlamıştı. Hayal kurmaya gelince... Mektubumda bazı şeyleri abartmış olabilirdim, fakat hayaller doğru da olabilirdi. O halde? Bu düşüncelerle karnıma saplanan ağrı geçer gibi oldu. Acele bundan sonraki adımımı atmalıyım. Yazacağım yeni bir mektup yanıtsız kalabilirdi, onun için böyle bir şeye girişmemeliydim. Fakat hakkında bildiğim tek şey adresiydi, o zaman...? O an aklıma parlak bir fikir geldi: Postadan çıkan şeyi bir mektup sanan Nazire'nin eli onu reddetmek ve itmek üzere uzanmışken bu kez bir pakete, bir ruloya dokunuyor, merakını yenemeyerek onu açıyor. Hayır, ayrıca tek bir satır bile yazmaya gerek yoktu. Madem ki mektuplaşmak istemiyordu, buyursundu, böylece kırılan yazar onurumu (?) dik tutarken, istediğim yolda ileriye doğru bir adım daha atmış olacaktım. Hem ben bir romancı değil miydim? Zefir'le kendimi bir araya getirerek zaten bir roman kahramanı yaratmış olduğumu düşünebilirdim. Cyrano'nun dediği gibi: "Böylece ikimiz, -bir roman kahramanı oluruz". Ama şövalyelik zamanı geçti, işler çok karışık bir hale geldi. Nazire'nin eli...? Ne olursa olsun, görecektik... çünkü aslında ona ait olan bir şeyi iade ediyordum, hepsi bu kadardı. Aynen böyle yaptım. Fakat itiraf etmeliyim ki, Zefir'in elinden çıkan kendi portresini ona gönderdikten sonra da karın ağrılarım bir

süre devam etti. Çünkü, belki de boşuna bir yanıt beklediğim düşüncesini kafamdan atamıyordum.

Neden sonra, Nazire'den bir yanıt geldi:

Çarşamba, 3 Kasım 2004

Merhaba!

Kargoyla gönderdiğiniz resim bugün geldi. Ona baktım ve ilkin “bu ben değilim” dedim. Neredeyse size hemen iki satır yazıp bu işte büyük bir yanlışlık olduğunu, resmini çizdiğiniz kadının ben olmadığımı bildirecektim. Pazartesi günü “Sanat Tarihi” sınavım var (aynı zamanda üniversite son sınıfta okuduğumu bilmiyordunuz değil mi?). Vakit kaybetmemek için mektup yazmaya boş verdim. Ama çalışırken gözüm yine resme takıldı ve oradaki yüz bana yavaş yavaş bir yerden tanıdık gelmeye başladı. Aman yarabbi, nasıl olabilirdi bu? Hemen koşup eski aile fotoğraflarının durduğu albümlerden birini buldum. On altı yaşına girdiğim yıl çekilmiş bir fotoğrafımı arıyordum, fakat bu fotoğraf kaybolmuş, belki atılmış da olabilirdi. Fakat nasıl olduysa fotoğraf pat-tadak öniime düştü. Hâlâ çocuksu, masum bir yüz taşıyorum, ama aynı zamanda yüzüme etleri geri çekilmiş gibi, alnum çizgilerle kırışmış. Olgunlaşmadan pörsüyen bir armut olmuş kafam. Sanki kötüye gitmiş, fakat artık onarılamayacak bir şey bütün gelişmeyi durdurmuş. Fotoğrafta annem de olmalıydı, fakat fotoğraf kesilmiş. Şimdi ben de emin değilim, acaba fotoğrafı ben kestim de kendimi atacağıma annemi mi attım? Attığımı sandığım fotoğrafın o yarısı mıydı? Ne olursa olsun iyi ki bu kadarıyla kalmış, şimdi buna seviniyorum, yoksa çizdiğiniz portreyle olan benzerliği bu kadar iyi göremeyecektim. Nasıl olup da o yaştaki halimi resme... O yıl ikizim Naz korkunç bir biçimde intihar etmişti: o resmi bana bakarak böyle çizebilmeniz bir gizem. Bana bakarak orada aynı zamanda bir geçmişi okudunuz. Yoksa siz yalnız ressam değil, aynı zamanda bir falcı mısınız? Şimdilik hoşça kalın!

Nazire

Bu mektuba az kaldı hemen pestenkerani bir yanıt yazarak bir ressamın kendi sanatına, bakış ve kendine olan coşkulu güvenini yinelemeye kalkışacaktım ki içimden bir ses bana “dur!” dedi. Bu gibi şeylerin karşımdakini ne ölçüde ilgilendirip onu etkileyeceğini o anda kendi kendime sordum. Verebildiğim yanıt

“hiç!” ya da “çok az!” oldu. Şimdiye kadar bilmediğim bir dürtü Nazire’nin mektubuna hemen ve belki de ilkin hiç yanıt vermemi, beklememi, ne olursa olsun olayı kızıştırmamı söylüyordu. Aslında aramızda geçmekte olan olayı özetleyebilecek tek bir sözcük vardı: sadakatsizlik. En başta Zefir beni araya sokmakla Nazire’ye karşı dürüst ve sadık davranmıyordu; ben ise onun için baştan çıkaracağım (bu sözcük nasılsa birden dilimin ucuna geliverdi) kadının özel yaşamına gitgide daha çok girerek, kendim için Zefir’e olan sözümü aşan bir durum yaratıyordum. Fakat bu olay içinde Nazire’yle de hiçbir bağım olamazdı, çünkü o özel şeylerini Zefir’e anlattığını düşünedursun (kuşkusuz bunun arkası gelecekti), ben onu üçüncü bir kişi olarak gizlice izliyordum vb. vb. Bütün bu vefasızlık ve hakikatsizliklerin içinde tek “hakikat”, Nazire’ye karşı oynadığım Zefir rolüydü, onun hakikiye yaklaşmasıydı. Hayır, Zefir, Nazire’nin bu son mektubuna yanıt vermezdi, çünkü bu mektupta onun benliğini, sanatçı kişiliğini doğrudan doğruya ilgilendirecek hiçbir şey yoktu. O beklerdi ve Zefir bekledi, bekledi, Nazire’nin yanıtsız kalan son mektubundan aşağı yukarı on gün sonra, Nazire’den Zefir’e, pardon, bana, bu kez titrek el yazısıyla yazılmış bir mektup geldi ve bir uçurumun kıyısında yapayalnız geçirdiğim izlenimini veren bu bekle-yiş süresini sona erdirdi. Herkes geçici de olsa rollerine döndü ve yaşam devam etmeye başladı.

10 Kasım

Merhaba!

Yine ben. Bu arada sizin izninizi almadan bir şey yaptım. Gönderdiğiniz resmi çerçevellettim. Ben incecik sarı bir kenar istiyordum, fakat çerçevenci bu gitmez diye düşündüğünden daha kalın siyah bir çerçeve yapmış. Umarım bundan ötürü bana kızmazsınız. Onu her zaman görebileceğim bir yere, çalışma masamın tam karşısına astım. Yeniden dikkatle bakınca da topu topu bir gece kaldığım o otelin yemek salonundan önceki bekleme ve dinlenme yerinin duvarlarında gördüğüm bir takım resimleri anımsadım. Beğenmiştim onları. Şimdi sizin elinizden çıktıklarını düşünüyorum. Ben de size sorayım: Siz de o ressamdınız, değil mi? Bir iki gündür ara ara bakıyorum resminize, şimdi bakışlarım çizgileri üzerinde dolaşıyor. İlk şok etkisi geçti: O benim, artık biliyo-

rum. Yaşamımın içine girdi, oradan çıkması da olanaklı değil. Bazen onu bir aynaya benzetiyorum, ama öyle bir ayna ki sanki yüzeyindeki görüntüm orada geçmiş bir zaman dilimine ait olarak donmuş kalmış, karşısına geçip yaptığım hareketlere karşılık vermiyor, ayna imgem beni izlemiyor. Biliyorum, o bir geçmiş zaman aynası, fakat ben şimdi hangi zamandayım, bunu bilmiyorum. Yine de bugün onunla konuştum ve sordum: sahibin sana artık niçin mektup yazmıyor, yoksa o da seni unuttu mu, benim seni unutmuş olduğum gibi. Yoksa yazdı da mektup kaybolup gitti mi? Şimdi ne olacak? İkimiz böylece yaşamda yalnız mı kaldık?

Bugünlük bu kadar.

Nazire

15 Kasım

Sevgili Nazire,

Kısa mektuplarınız (kısa diyorum, çünkü başladığımız konuya göre daha uzun yazmalıydınız) beni hem heyecanlandırdı, hem de merak içinde bıraktı. Ama ilkin bir açıklama ve özür: Borcuma karşılık olarak hazırlamakta olduğum bir tabloyu bitirme telaşım, size yazmama engel oldu. Portrenizi kargoya vermesi için yazar bir arkadaşına rica etmiştim; onun gönderildiğini bile sizin mektuplarınızdan öğrenebildim. Emin olun bir iki haftadır çalışmaktan atölyenin dışına adım atamadım, fakat sizi ve yazdıklarınızı sık sık düşündüm. Az önce “portreniz” dedim, ama bundan emin değilim. İlkin o gün lobideki ışık klasik anlamda bir portre çalışması için asla elverişli değildi. Ayrıca ben portre ressamı değilim. Bir çeşit portre diyelim buna. Yani bir yere kadar, sonra bildiğiniz gibi zaten yarım kaldı.

Böylece beni ilgilendiren noktaya geliyorum: İnsanların yüzlerinden bazı öyle anlatımlar geçer ki onlar bunun kolay kolay bilincinde olmazlar, ancak başkaları yakalayınca sonunda kabul etmek zorunda kalırlar. O gün o ışıkta yüzünüzde gerçekten o anlatım belirmişti, ben de bunu yakalamak istedim ve çok kısa zamanda yakalayabildiysem bunun gizi ve gizemi sizde olmalı. O gündən beri gizeminiz beni içine aldı. Lütfen bana daha uzun yazın!

Sizi düşünen

Zefir

Artık Nazire'den gelen mektupları resepsiyondan alırken "Zefir'e vermek üzere..." gibi bir şey söylemeye bile gerek duymuyordum. Ne olursa olsun şu son 3 kasım tarihli mektubunda Onaltı yaşının fotoğrafıyla ilgili öyküyü Zefir'e anlatmak istedim, fakat onun bununla pek ilgilenmediğini gördüm. Nazire'nin belli bir ölçüde doğrulanan o yüz anlatımının ardında ne olduğu daha çok beni ilgilendiriyordu. Bu da olmasaydı, Zefir'le Nazire arasında gitgide büyüyen yalnızlığımın içinde kaybolup gidecektim. O sırada Nazire'den, merakımı doyumaktan çok yeniden kamçılayan ilginç mi ilginç bir mektup geldi:

19 Kasım

Yine Merhaba!

Evet, siz ressamınız. Sizi ilgilendiren ilkin benim yüzüm ve görünüşüm olmalı. "Yalnızca görünen, bir an su yüzüne çıkan şeylerin birbiriyle ebedi yarışması, yansıma, kırılma ve vurmaları" (Bu sözleri şu sırada okuduğum bir kitaptan aldım, fakat buraya çok iyi uyuyor). Belki de kendi yaşamımdan söz etmeye başlayarak fazla ileri gittim, "giz ve gizem"den söz ediyorsunuz. Yine de son mektubumun kısa oluştundan yakınıyorsunuz. Ama açıklamıştım, sınav öncesiydi. Ne yalan söyleyeyim, geçen zamanın tozunun bir pudra gibi alınımdaki vakitsiz kırışıklıkları tamamıyla görünmez hale getirdiğini sanıyordum. Fakat yanıltmışım. Pudramın silindiği bir anda siz o kırışıklıkları görebildiniz. Şimdi de bu çizgilerin içimdeki bir yaranın dışı vurmuş izleri olduğunu anladığınız için meraklandınız. Bana gelince... Resminizle fotoğrafım yan yana karşımda durduğundan beri başka bir şeyi daha hatırladım. On sekizimi geçmiş olmalıyım. Bir gün annemle birlikte bütün bu eski resimlere bakıyorduk. Bu fotoğraf annemin eline geçti. "Rahmetli ne kadar da kederli görünüyor, işte o zamandan belliymiş, fakat bilememişiz" dedi. "Hayır, anne" dedim, "fotoğraftaki benim. Naz'ın ölümünden çok kısa bir süre sonra akraban X Hanım var ya, o çekmişti". Annemle bir süre tartışmıştık, fakat annem fotoğraftakinin Naz olduğunda ısrar ediyordu. İşte bu tartışmadan sonra anneme kızgınlığımdan ötürü onu makasla resimden kesip çıkarmış olmalıyım. Fakat şimdi düşününce anneme bu karıştırmadan ötürü hak vermiyorum değilim. Birdenbire intihar etmişti Naz. Derdini kimse bilemedi. Onu bir ben anlayabilirdim, fakat ben de başaramamıştım. Hayattayken ona

yalnız ikizim olarak değil, çok daha derindeki bazı nedenlerle bağlı olduğumu düşünememiştim. Bu bir gecede ortaya çıktı. Cesedini toprağa verdik, fakat doğru olan şu ki onun ruhunu ben bedenime gömdüm. Birkaç gün sonra yüzümde o çizgiler belirmiş, yuvarlak hatlarım uzamış fotoğrafımı çektiler. Annem de yanımdaydı. Benden istediğinizi şimdi öğrendiniz sanırım. Gizemin arkasındaki olay buydu işte. Fakat son olsun! Yine de gösterdiğiniz ilgiye teşekkürler.

Nazire

22 Kasım Salı

(Hitapsız)

İki gündür çalışamıyorum. Dün teslim etmem gereken bir tabloyu hâlâ bitiremedim. Atölyemde oturup yarısı tamamlanmamış tablolarıma boş gözlerle bakıp duruyorum. Kendi yapıtlarımı bir körün gözlerinin karanlığı içinde beliren ve derinliği olmayan suretler gibi algılıyorum. Bu durumumun sorumlusu sizden başka kim olabilir, Nazire? Bana bir an yüzünüzü gösterdiniz, gerçek ya da hayal, bu sizin yüzünüzdü, ama hemen sonra sizi de yüzünüzü de anlatmadığınız bir hikâyenin içinde kaybettim, şimdi ise paylaştınız, onun ne derin acılarla dolu olduğunu birazcık olsun sezebiliyorum. Çizdiğim yüz meğerse, bir yaranın çehreleşmesiymiş! Bilmeden ressam iddialarımla nelere girmişim. Bana sınırlarımı aştırdınız, şimdi ise nedense “Son olsun!” diyorsunuz. Arkamda olduğunuzu, ben çalışırken beni kollayacağınızı sanıyordum, ama artık orada durmak istemiyormuşsunuz. Ama bunu da açık olarak söylemekten kaçınıyorsunuz. Madem başladınız hikâyenizin arkasını getirin, çünkü ben anladım, tamam değil bu anlattıklarınız. Fakat eğer anlatmayacaksınız, BANA DA UNUTMAYI ÖĞRETİN!

Sizi düşünen

Zefir

Mektupların temposu hızlanmıştı. Onları Zefirle aramızdaki oyunun kuralına göre ben Zefir’mişim gibi yazıyor ve Zefir için Nazire’yi tavlama çalışıyordum. Bu “tav”ı almaya Nazire de hazır olmasaydı onu ona veremezdim. Aldığı için ona verebiliyordum ancak. Benim durumumda bunun en iyi yolu Nazire’ye

kendi varlığını duyurmamak, kendimi en aza indirmek, amaca doğru ilerlerken onun duygularının ortaya çıkmasını sağlamak-
tan başka ne olabilirdi? Bunu sonuna kadar götürebilecek miy-
dim? Bu arada yazdıklarına sürekli bir duygusallık izlenimi,
her an ortaya çıkacakmış gibi yaparak saklanan kırılgan bir aşk
anlatımı vermeli, onun karşısında sabırlı ve dikkatli olduğumu
göstermeli, ama burada da fazla bir abartıdan kaçınmalı, sabır
ve dikkat gösterisini coşku ve tutkularımın sonsuza kadar uza-
yacağı jesti ile tamamlamalıydım. Buraya kadar her şey, -şu ilk
krizi atlatmamızla birlikte- iyi gitmişti. Zefir'in çizdiği kendi
portresi karşısında kararsız ve çelişik duygulara yakalanan Na-
zire, ona tanıdığım zaman içinde bu portreye bir ayna gibi bak-
maya başlamış, oradaki kendi görüntüsüne nedense kurtulmak
istediği geçmişinin ona yaptığı çağrışımlarla teslim olmuştu.
Aynı zamanda bu teslim oluş onu konuşturmaya başlamıştı. Fa-
kat işte böylece bu oyunda benim için daha önce hesaba katmadı-
ğım yeni bir merak noktası da belirmişti: Nazire'nin, kızkardeşi
Naz'ın ölümünde düğümlenen karanlık öyküsü beni çekiyordu;
mektupları birer burgu gibi döne döne derinime işlemeye başla-
mıştı. Artık ona yazdığım mektuplarda ona karşı içimde uyan-
makta olan bu belirsiz, tuhaf, kendisi de belki başka bir oyunun
kurallarına boyun eğmekte olan ilgiyi nasıl saklayacağımı ya da
onu başka bir şeye dönüştüreceğimi bilemiyordum. Bu nedenle
de mektuplarımda ressamlık konusunu adeta yapay bir biçimde
her zamankinden daha fazla vurguladığım izleniminden ken-
dimi kurtaramıyordum. Nazire'nin yanıtını beklerken yazdık-
larımın sahteliğinin (bu nedenle de hakiki yanının) bir biçimde
onun tarafından anlaşılması korkusu içimi sardı. Fakat artık iş
işten geçmişti. Derken Nazire'den yeni bir yanıt geldi ve ben onu
ilkın gerçekten bu korkum artarak okumaya başladım.

Altıncı Bölüm

(Tarihsiz)

Merhaba!

Mektuplarımızın hepsini açarak masanın üzerine koydum. Gözlerim satırlardan satırlara, mektuplardan mektuplara kayd. İnsanların ne kadar çok bilmedikleri yanları var (bu noktada haklıydınız). Biz ise bir maskeli baloda karşılaşan iki kişi gibiyiz. Hayalgücüm karşılaştığımız o otel mekânını bir maskeli balo salonuna çeviriyor. Benim yüzümdede o zamansız olgunlaşan çocuğun maskesi var, siz ise daha ilk bakışta karşımda bir ressamı, sanatçıyı oynamaya başlıyorsunuz. Ama bu ressam kimdir, işte onu bilmiyorum. Hikâyemin arkasına gelince! Aşağıda anlatacaklarımı ancak tanımadığım ve beni de tanımayan bir kişiye anlatabileceğimi duyuyorum. Bir maskeli baloda karşılaşan iki kişinin anonimliği içinde kalarak. Bir unutmanın ve sonra her şey için çok geç olduğu zaman hatırlamanın öyküsü bu. Son mektubunuzda “bana da unutmayı öğretin!” diyorsunuz, ama ben unutmayı bilmiyorum ve hiçbir zaman bilmedim ki! Yalnızca unuttum ve on altı yaşında, o gün hatırladığımda her şey geldi beni buldu, ilk kez gibi oldu. Nasıl oldu bu? Oracıkta Naz’ın kabrinin boşluğunun toprakla doldurulmasını beklerken ilkin tuhaf bir biçimde sakindim, bu olay bana bizi birbirimize bağlayan kader bağlarının kaçınılmaz bir sonucu gibi geliyordu, nedense aynı bağlar kopmalıymış ve işte kopmuştu. Sanki onun ölümüyle en çok bir oyun arkadaşımı yitirdiğime, bir daha onunla şöyle doyaya oynayamayacağıma üzüliyordum. Çocuksu bir şey! Definden sonra bütün aile birden cenaze evine dönüşen eski evimizde toplandık. Teyzelerim, halalarım oradaydı ve ölen dayımın ilk eşinden olan kızı, yani

benden biraz daha büyük olan kuzenim ve bir aile gibi olduğumuz bazı yakın komşular. İşte orada annemin hemen yanında birdenbire “O”nu gördüm. Mezarlıkta yoktu, emindim, ama yokluğunu fark etmemiş, belki düşünmek bile istememiştim. Göz göze geldik, dudaklarıyla bir şeyler mırıldanırken yarı kapalı gözkapaklarının ardından içime sapladığı bakışları. Dehşet içinde kaldım. Bir anda az önceki, kadere boyun eğmişliğimden eser kalmadı. Aynı zamanda çok yakına gelen avcısına kendisini belli etmek istemeyen bir av hayvanının donmuş hareketsizliğiyle orada kaldım, adeta çaresiz bir bekleyiş içinde.

“O”nun, yani K.’nın kim ve olayın ne olduğunu öğrenmeniz için biraz başından anlatayım. Naz’ın ölüm haberi üzerine İstanbul’dan Ankara’nın Beypazarı’ndaki baba evime geri dönmüştüm. 3 yıldır yatılı okulda kalıyordum, İstanbul’da. Tatilleri saymazsak Naz’dan da ailemden de ilk uzun ayrılığımıydı bu. İlk çocukluk anılarıma hep Naz karışıyor; yatılı okula gönderilmemle birlikte bir de araya İstanbul’un uzaklığı girince Naz’ı birdenbire elimden alınmış bir bebek gibi kaybettim. Bütün bu olayı, gariptir Naz’ın bana karşı bir çeşit kayıtsızlığı, sanki onun değişip bir “başkası” haline gelmesi gibi yorumladım. Ortada hatırlayabileceğim somut bir neden yoktu, ama evden uzaklaştırılıp yatılı okula gönderilmemi sanki o istemişti, belki belli etmeden içinden dilemişti. Evden ayrıldığıma üzüliüyordum. Beri yandan (işte o sırada on dördümü bitiriyor olmalıydım), kafam bazen öylesine karışıyordu ki, Naz’a olan daha önceki tarifsiz bağlılığımdan bu biçimde biraz olsun kurtulduğumu düşünüyör ve onun durgunluğuna neredeyse sevinliyordum. Bazen de ne yalan söyleyeyim, Naz’a karşı içimde kızgınlığa bener bir şey olduğu duygusuna yakalanıyordum. Ama şimdi evden ve ondan uzaklaşmamla birlikte bu kızgınlık da sanki geçmişte ve bir anlamı yokmuş gibi kalmıştı. Ama dediğim gibi duygularım o yıllarda o kadar karışıktı ki bu uzaklık içinde yalnız bağlarımdan kurtulmakla kalmadığımı, aynı zamanda aramızda bir şeyin noktalandığını, bir öykünün tamamlandığını ya da tamamlanmakta olduğunu seziyordum. Meğerse yalnız aramızdaki öykü değil, onun yaşam öyküsü de bu yoldan tamamlanacakmış. Kısacası onun beklenmedik ölümü sanki içimdeki bir süreci bitirdi. Ne olursa olsun evden uzaklaşmış olmamın yarattığı geçici özgürlük havası içinde bile Naz’ın bana karşı gitgide kapanan varlığı benim için bir yük, bir fazlalıkmış; fakat işte bu yükten kurtulduğumu anladığım anda şiddetle yere düştüm, çünkü o sıralar

bana her şey tersiyle birlikte geliyordu, bu kez gözümüün önünde bütün ortak geçmişimiz heyecanları, istekleri ve gariplikleriyle bir kabartma gibi canlandı. Kirmir Çayı'na dökülmeden önce arazinin geçit verdiği yerlerde birbirine karışan, sonra ayrılan iki deli çay gibiydik. Birbirimize iki su damlası gibi benziyorduk. Yine de annem biz üç yaşına gelince müthiş bulgusunu yapmış, bizi, babamla birlikte üzerinde kâğıt oynadıkları, bazen de dayımgillerle birlikte fincana parmakla dokunarak ruh çağırdıkları eski yuvarlak ceviz masanın üstüne yatırmış ve Naz'ın bir kolunun öteki kolundan ve aynı zamanda benim kollarımdan 2 cm kısa olduğunu mezura ile ölçerek ortaya çıkarınca ortalık birbirine girmişti. Belki de bu nedenle babam bir dönem Naz'a daha çok ilgi gösterir, bazı akşamlar onu kucağına alıp severken beni neredeyse unuttur, hatırlayınca da kıskanmayayım diye beni de öteki dizine oturtmakla yetinirdi. Çoğunlukla da babamın Naz'ı kucağına almasına pek dayanamaz, yatak odamıza gidip oradan Naz'a seslenerek yatma saatimizin geldiğini hatırlatırdım. Bunda da haklıydım galiba, çünkü Naz bana göre daha çocuksu ve daha yaramazdı. Bundan olacak annem ona "Deli Naz", bana da "Akıllı Naz" derdi. Ona karşı ablalık rolü bana düşerdi, ben de belki bu rolü abartılı bir biçimde oynardım. Aslında ilişkimiz tam tersi olduğu için mi nedir gözüm gerçi hep onun üstündeydi, ama bu belki de onu gizlice ya da bazen açıkça kendime örnek aldığımdandı. Gerçekten de kendimle ilgili hiçbir şeyi aklımda tutmaz ya da bilmez gibi yapar, bunları Naz'dan öğrenmeye bakardım. Naz'ın sağ kalçasının üzerinde bir beni mi vardı, gider aynada bakardım, benim de vardı. Annem bir kez Naz'a "Sırtındaki leke büyüyor mu nedir, getir bakayım!" demişti. "Anne, benim de sırtımda lekem var mı?" diye sormuştum. Sanki oramda kırmızı bir leke olması Naz'la paylaşmak istediğim bir ayrıcalıktı. Böyle karşılaştırmalar için ideal olan, bir boy aynasıydı. Eski evin haremlik bölümündeki bir oda annemin dikiş odasıydı, orada çalışmayan, onarımı da bir türlü yapılamayan bir dikiş makinesi, üzerlerine Naz'la kendimizi attığımız sedirler ve ille de kenarları ahşap çerçeveli, oradan oraya taşınabilen bir boy aynası dururdu. Annem kendisine ve bizlere diktiği giysilerin önünde provasını bu aynanın önünde yapar, biz de sıramızı beklerken, onun karşısında oynardık. Zamanla annem o odada dikiş dikmediği saatlerde de orası bizim için oyun alanı haline gelmişti: özellikle aynanın önü ve arkası. Birimiz aynanın arkasına geçer, öbürümüz ise aynaya bakardı. Aynanın önündekinin aynaya uzun

uzun bakıp ta içinden dilerse kendi yüzü yerine arkada saklananın yüzünü göreceğine inanırdık. Naz benim için çok güzeldi, ona benzemekle birlikte onun güzelliğinin bende olmadığına inanırdım. Bu nedenle bu ayna oyununun benim için başka ve özel bir anlamı vardı. Bir kez aynanın karşısında divana uzanmış böyle kendime bakarken uyuya kalmışım. Aradan ne kadar zaman geçmişti, uyanmış mıydım yoksa hâlâ yarı uyuyor muydum, bilmiyorum, aynada birden Naz'ın yüzünün belirdiğini hatırlıyorum. Gerçekle düşün birbirine karışarak uzadığı o anda kendi yüzüm yerine Naz'ın yüzünü aynada görmem beni biraz korkutmuştu. Uykumun dışına taşan bu düş ne kadar sürdü bilmiyorum, fakat Naz'ın görüntüsünün bir daha oradan gitmeyeceğinden korkmuştum. Ona bu yaşadığım şeyi anlatmadım, her ne kadar korksam da aynada Naz'ın imgesiyle karşılaşmam bana sonradan bir başarı ve oynadığımız ayna oyununda Naz'a karşı bir üstünlüğüm gibi geldi. Bundan böyle artık aynaya bakınca orada Naz'ın yüzünü gördüğüme inanıyor, oyunun gerçek olması için elimden geleni yapıyor, örneğin birdenbire koşup aynaya bakarak onu orada yakalamaya çalışıyor, kendi görüntümü onun görüntüsüymiş gibi seyretmeye doyamıyordum. Naz'la birlikte oynadığımız oyunlardan biri de zaten birbirimizin aynası olmak, karşılıklı geçip birbirimizin tavır ve mimiklerini taklit etmekte. Bir gün bizim böyle oynayıp birbirimize güldüğümüzü gören büyük teyzem: "Böyle oyunlar oynamayın" dedi, "Allahın yaptığıyla alay etmiş olursunuz. Allah sizi ikiz yarattıysa bunun bir nedeni vardır. Dayınızın çocuğu olmadı; anneniz Naz'ı ona ait olsun diye doğurdu". Naz'ın başka birine ait olmasından ve onu böylece kaybetmekten büyük bir korku duyduğumu ve hemen ona sarıldığımı anımsıyorum. Aklıma oracıkta ilk gelen itiraz şuydu: "Ama dayımız öz dayımız değil ki", "Sus!" demişti teyzem "her şeyi bilmen ve hele söylemen şart mı?" Sözü geçen dayım, K. idi. Niçin evin içinde ondan konuşulmamaya çalışılır ve o insanların içinde görününce de herkes onunla arasının iyi olduğunu göstermeye bakar, hatta bu tavır nedensiz bir yaltaklanmaya kadar varırdı? Onunla ilgili bildiğimiz çok az şey vardı ve bunlar da onun çevresinde karanlık bir bulut oluşturmaya yetiyordu. Hayır, onu burada doğrudan doğruya kötölemek istemiyorum: genel olarak daima çok iyi giyinir, kibarlık kurallarına uyduğu (ama yapay bir biçimde uyduğu) gibi başkalarına da uymaları için adeta şiddet uygular, çevresine zaman zaman gizlenemeyecek biçimde yaydığı alkol kokusu sanki onun

dokunulmazlığını artırırđı. Özellikle babam anlaşılmayan bir nedenle ona aşırı iyi davranıyordu. Çelişik bir şey vardı bu ilişkide: kendisinin o kadar zengin olmadığı, hatta bu parasızlığını zaman zaman başkalarından para sızdırmak için kullandığı bilindiğı halde, babamın ona oldukça yüksek bir meblağda borçlu olduğunu duymuştum. Ama K. ile ilgili birden dilimin ucundan döküliveren bu noktalardan tekrar başa dönmek istiyorum. K. dedemin ninemden önceki ilk eşinden olan oğluydu. Üveyliğine karşın birtakım olaylar K.yı içimize sokmuştu. Dedemin ilk eşi bir kan hastalığından erken ölmüş, dedem bu ölümden sonra fazla beklemeden anneannemle evlenince anneannem annemi dünyaya getirmeden öksüze annelik etmek görevini de üstlenmişti. Dedem zenginmiş, hatta Erzurum'da içinde göl bulunan bir köy arazisinin sahibiymiş, fakat bu araziyi hileli olduğu söylenen bir kumarda kaybedince, o sırada Siyasal Bilgiler'den kaymakam olarak çıkan K. nasıl olduysa, bir tesadüf mü yoksa başka bir şey mi bilmiyorum o köyün bağı olduğu ilçeye kaymakamı tayin edilmiş, böylece bütün umutlar ona başlanmış. Fakat K. araziyi geri almak için fazla bir çaba göstermemiş, adı bir yolsuzluğa karıştığı için 6 ay süreyle hapis cezasına çarptırılmış. K. bu olayı sırası geldiğinde şöyle anlatırdı: "Kanuna karşı çıktım, çünkü kanundan da üstün bir şey vardır: Masumun hakkı. Beni falan kimseye yakınlığımdan ötürü usulsüzlük yaptığımı sandılar. Oysa ben bir masumu savunmak için oradaydım vb." Kamu görevinden çıkarıldıktan sonra hiç çalışmadı, ölen babası kendisine fazla bir şey bırakmadığı için, annemin dedemden kalan son birkaç arazi parçasından feragat etmesini istemiş, annem de o sırada para durumu sıkışık olan babama, bir şirkete kiralaran arazinin parasından toplu borç vermesi karşılığında bunu kabul etmiş. İşte bu borçlanma olayından az sonra dayım bizim eve yerleşti. İki yıl gibi bir süre. Nobran ve yumuşadığı zaman hesaplı, çoğun hizmet edilmeye alışkın, daima hayatta anlaşılmadığından ve bahtsızlığından dem vuran, kafası müthiş ansiklopedik bilgilerle dolu, sanatçı gerginliği içinde ortalıkta dolaşan, içine kapalı, fakat alkole dışarıya açıldığında yanlış şekillerde açılan biri olarak belliğimde kalmış. Sanki içinde bir boşluk vardı, fakat o daima kendini tehdit eden bu boşluğu dışında sanıyor, öyle kabul ediyor ve bundan başkalarını, en başta rahmetli annesini sorumlu tutuyordu. Haremlik ve selamlık bölümleri olan aşıboyalı evimiz bayağı büyüktü. Bu nedenle de konuklar hiç eksik olmazdı. Onların dışında iki teyzem de devamlı bizde kalıyorlardı. Ben

İstanbul'da yatılı okula başlamadan önce ev düzeninde büyük değişiklik oldu. Evin, kardeşimle benim de odamızın bulunduğu ve çatısında K. nın kaldığı, öbür odalarının da zaman zaman konuklara ayrıldığı selamlık bölümü kiraya verilme gerekçesiyle boşaltıldı; teyzelerim de K. da mahalledeki başka evlere taşındılar. Fakat selamlık nedense kiraya verilemedi: İstenen parayı kabul eden uygun birilerinin çıkmadığı söyleniyordu. Orası öyle bırakılmış olarak kaldı. Tatil dönüşlerimde bomboş ve soğuk odaların içiçe uzandığı, perdesiz pencerelerden çiğ ve çıplak bir aydınlığın içeriye saldırıp bütün mekânı esir aldığı bu daireye korka korka giriyordum. Bu korkuya garip bir haz da karışıyordu. Oturulduğu sırada oraya böyle rahatlıkla giremezdim. Bir şey değişiyor ve benim ürkütücü özgürlüğüm haline geliyordu. İşin tuhafı bu odalarla ve içlerinde yaşananlarla ilgili neredeyse hiçbir şey anımsamıyor ya da artık anımsamak istemiyordum. Fakat reddettiğim bu mekân aynı zamanda beni reddediyordu. Sanki merdivenlerden ben çıkmıyordum, basamaklar benim üzerime üzerime yürüyor, sahanlıklar ve koridorlarda bile bana duracak yer kalmıyor, vücudum kapılara takılıyor, boş odalara bir göz attığımda camlardan dışarıyı kızgınlık ve tehditle içeri bakıyordu. Eski haremlik bölümünde çok gelen giden ve gürültü olduğu gerekçesiyle yatak odasını selamlığa taşıyıp orada tek başına kalmak isteyen Naz'ın odasını bir karabasanda gibi bulamıyor, nedense orayı arayarak durmadan K.'nın eskiden kaldığı çatı katındaki odasına girip çıkıyordum. Naz buraya, bu korkutucu ve terk edilmiş yere sanki sürgüne gider gibi gitmişti. Kendisine verdiği bir ceza gibiydi bu. Sonunda çatıdan kendini arka bahçeye atarak bir yargıyı infaz etti. Cenazesinde herkes onun sonunun böyle olacağını biliyormuş gibi yapıyor, annem bile ağlamıyor, yalnızca durgun ve ağır bir köşede kalıyor, sanki görünmemeye çalışıyordu.

Ve işte K. da oradaydı.

Epey zamandır, tatillerde Beypazarı'na gelişlerimde bile karşılaşmamıştım onunla. Şimdi orada sanki kılık değiştirmiş biri gibi annemin yanında oturduğunu ve belki de bir süredir bana bakmakta olduğunu fark ediyordum. Ben mi onun yanına gidip başsağlığı dilemeliydim, hayır! Birdenbire onun yerinden kalktığını ve bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Yakınlarımızın toplandığı odadan dışarı fırladım. Fakat o beni takip ediyordu. K.'ya karşı çocukluktan beri tavım zoraki ve çekingen bir ilgi ve aramızda olmasaydı daha iyi olacak bir şeyi yenme

tavriydı. Dikkat ve sakınma, bazen rahatsız edecek derecede. Bunun altında korku vardı; ona vahşi bir hayvana yaklaşır gibi yaklaşmayı öğrenmiştim. Ama bu kez kaçmaya çalışıyordum. O yaklaştıkça korku içimde yuvarlanan bir kartopu gibi büyüdüğü büyüdü, durduğunda ben de donmuş gibi hareketsiz kaldım. Sonra soğuk bir el elledi beni ve sanki içime kadar uzanarak oradaki o korku organıma dokundu, onu yakaladı ve burdu, sıktı ve bıraktı. Adeta kulağıma fısıldarcasına: “Artık, ikimiz kaldık” dedi.

İlkin silkinerek “Beni bırakın!” diyebilmişim. Pencere pervazlarının yeni boyatıldığı eski çalışma odasına girdim. Ama orada bu evin içinde çoktandır duymadığım yağlıboya kokusu genzime doluverdi. Başım döndü, göğsümde bir sıkışma oldu ve midem bulanmaya başladı. Sanki bana daha önce olmuş olan bir şey yeniden oluyordu. Fakat, ne zaman? Bu sorunun yanıtını bulmam az bir vakit aldı.

Burada kesiyorum. Umarım ki bu uzayan (belki de uzatmayı kendi istediğim) genç kızlık anılarım sizi sıkımsıyordur. Sıkıyorsa bile onları dinlemeyi siz istediniz.

Sevgiler
Nazire

26 Kasım

Sevgili Nazire,

Yeniden çalışmaya başladım ve o sırada mektubunuz geldi. Ama “uzun” dediğiniz bu mektup yine de kısaydı. Satırlarınızın üzerinde yürüdüğü yolun başı nerede? Sonunu soracak gibi aceleci davranmasam da bunu sorabilirim. Bence sözünü ettiğiniz o “korku”yu bir kenara itmeye ya da onu kendinizden saklamaya kalkışmanızın bir anlamı yok. Ah, neler verirdim, hâlâ neden ve niçinlerini bilmediğim o dehşet duygusuna kapılmamış olmanız için. Ama artık çok geç. Beni “romantik” bulmanızı göze alarak yine de diyeceğim ki, hiçbir korku unutulmaz, fakat yalnızca başka bir duygu, yani “aşk” onu bastırabilir ve zaten aşkın kendisi belki de bastırılmış bir korkudur. Aşk başlayınca korku gizlenir. Gelgelelim, aşkın sonu bastırılmanın kalkması ve korkunun yeniden ortaya çıkmasıdır. İşte kısa bir “aşk ve korku” felsefesi.

Son kez mektuplarımız haber güvercinleri gibi havada karşılaşp yollarına öyle devam ettiler. Bunun için şimdi size yazmak gereksini-
mini duyuyorum: K.'nın yaşamınızdaki rolünü (eğer böyle demem uy-
gunsa) henüz anlayabilmiş değilim.

Umarım ki bundan sonra mektuplar zamanında gelir.

Sevgiyle
Zefir

30 Kasım

Dolu Dolu bir Merhaba!

Mektuplarımız ne yazık ki birbirine teğet geçti. Çalışmanıza ar-
tık engel olmadığımı sevindim. Aşkın bastırılmış bir korku olduğunu
düşünmemiştim. Aşk derindeki bir yaranın kabuğu olsa bile, bende bu
yara belki hiçbir zaman kabuk bağlayamadı, çünkü yaranın varlığını
asla tam olarak kabul edemedim. Yokmuş ya da benim değilmiş gibi
davranırken o da içime işlemeye devam etti. Anlaşılan, düşünemedi-
ğim çok şey varmış .

Son mektubumda yazdığım gibi K.'nın cenaze evinde kalabalığı
yararak yanıma yaklaşması ve Naz'ın ölümüyle birlikte daha birçok şeyi
kastederek "Artık ikimiz kaldık" demesinden sonra belleğimde bekleme-
diğim sahneler canlandı, unuttuğum, unutmaktan da öte sildiğim şey-
ler bir anda geri geldi ve ben onlarla ilk kez karşılaşmış oldum. En çok
da buna şaşıyordum (ve hala şaşıyorum): Nasıl unutmuş olabilirdim?
İlk kez şimdi uyanan bu görüntüler onlara şimdiye değin bir anlam
verememiş olmamın öcünü olası anlamlarından büsbütün soyunarak
aldılar. Anlamsızlığın sınırındaki bir çıplaklıkla zihnimi doldurmaya
başladılar. Ayrıntılarının ancak düşlerde olabilecek zenginliği beni yo-
ruyordu. Fakat onları durduramıyordum da. Sonunda olmuş şeyleri
daha büyüten bu ürkünç hayaller evimizin selamlık bölümünün oda-
larında, sahanlık ve geçitlerde kendilerine buldukları yerlere yerleştiler
ve oralardan üzerime saldırıp dehşetlerini saçmaya başladılar. Böylece
şimdiye kadar bilmediğim ya da nasılsa terk etmiş olduğum bambaşka
bir geçmiş ülkesinde kendime geldim. Şimdi hâlâ oradayım ve size bu
uzayan mektubu oradan yazıyorum ve siz gerçekten isterseniz yazma-
ya devam edeceğim. Fakat şimdilik bu kadar.

Nazire

Sevgili Nazire,

Şu sırada Ankara'da hava ve ışık durumu nasıl acaba? Bugünlerde İstanbul'da gecenin karanlığı sanki gündüzleri bile gökyüzünde arkaya çekilerek bekliyor ve asla gitmiyor. Hatta bu karanlık bazen gün ortasında kendi üzerine kat olup kalınlaşarak ön plana geçiyor ve ışığı tümüyle esir alıyor. Ben de yarı karanlığın içinde soluyan, yüzen başka türlü bir yaratığa dönüşerek yaşamayı sürdürüyorum. Oteldeki odamın balkonundan dışarıya bakıp bu türlü izlenimler içinde dalgalanmışken resepsiyondaki çocuk, mektubunuzu getirdi. Açtım, tuhaf sezgilerle okudum. Sonra yeniden balkon kapısına yaklaştım ve yandan aşağıdaki sokağa baktım: Artık hızlı bir biçimde inmekte olan karanlık biçim ve suretleri sarmalayarak içerden gölgelendiriyor, gece onları bütünüyle karanlığının içine almadan, gölgeler nesnelerin üzerindeki artık silinmeyecek damgalara dönüşüyor. İçimde belirsiz bir istek kıvrıldı, neyin isteği olduğunu bilmiyordum, o kıvrılıyor ve ben savruluyordum. Bu istek nedeniyle beni bilmediğim hayal kırıklıkları bekliyor gibiydi yaşamda, fakat ona çoktan teslim olmuştum. Gece ilerliyordu, bense neler neler düşünüp duruyordum. Yorulmuştum. İlk uyuyabileceğimi sandım. Fakat uyuyamadım. Işığı yaktım, son mektuplarınızı bir kez daha okudum. Bilmediğim şeyleri düşünerek sizin için her zamankinden de fazla kaygılanıyorum.

Yalnız sevgiyle
Zefir

9 Aralık 2005

Merhaba!

O çok güzel ifade ettiğiniz kötü havasına karşın İstanbul'u özlemişim. Fakat oraya gelişim artık bahara kalmış görünüyor. Burada bir daha geri dönülmez biçimde soğumaya başladı havalar. Gün içindeki ısınmalar daima daha sert bir soğuk getiriyor. Kış mevsimi, zamanı, eline geçirdiği bir saat gibi kendi hesabına çalıştırıyor. Geçen yazın anısının üstünde yarın kar yağabilir. Düünün özleminden bile medet umabilirdim, ama benim "dün"üm beni içine çeken o geçmiş. Fakat bundan sonra anlatacaklarımı silmişim, onları zihnimde sildiğim ölçüde daha da inatla beliren sahnelerle hatırlayabildim.

Bir sabah okula geç kalmışım. İşte birisi evin dış avlusundan bana sesleniyor: "Nazire! Nazire!" Bakıyorum bu K. O sırada evde yalnızım, annem de babam da işe gitmiş, Naz da okulda. "Okula geç kalmadın mı?" diyor. "Ben de o yöne gidiyorum. Birlikte yürüyelim." Yolda, "Biraz rahatsızım da ondan geciktim" diyorum, kendimi hafifseyen kısık ses tonumla. Bir şey söylemiyor, yol boyu birkaç kez öksürüyor. "Hasta mısın?" Yanıt vermeyince "Bir şeye mi canın sıkıldı?" diye soruyorum. Çünkü onun hayatından daima şikâyetçi olduğunu biliyorum. Ertesi sabah da geç kaldığımı hatırlıyorum, bu kez kapıda bekliyor. "Mahallenin oğlanları seni rahatsız eder, birlikte geleyim" diyor. Sonra sahneler üst üste geliyor. Okulun kapısından çıkıyorum ve birdenbire K.'nin orada sokakta, ağacın altında beklediğini görüyorum. Okulun kapısından çıkıyorum, orada beni hiç kimsenin beklemediğinden emin olmak için tekrar girip çıkıyorum, fakat o orada. Evde kötü bir şey olduğunu sanıyorum. Fakat yanılmışım. Yolda birden açılıyor: "Sen benim tablolarımı hiç görmedin, son yaptıklarımı çerçevelemesi için şuradaki çerçeveciye bıraktım. Satıldıkları için bir an önce görmeni istiyorum". K.'nin ressamlığından söz etmemiştim şimdiye kadar. Ailede çok yetenekli bir ressam olduğu söylenirdi; hatta bir kez Ankara Belediyesi'nin düzenlediği bir resim yarışmasında birincilik ödülünü almıştı. Bahar aylarında sabahleyin erken kalkıp Kirmir Çayı kıyısına paleti ve fırçalarıyla resim yapmaya gittiğini bilirdik. Şimdiye kadar hiç görmediğim resimlerini bana göstermek istediği için o sırada yarı çocuk aklımla kendimi onurlandırılmış duyuyorum. İlk kez K. resimleriyle kendini bana beğendirmeye çalışıyor. Bundan biraz utanıyor, biraz da heyecanlanıyorum. Daha çok figürlü peyzajlardan oluşan yağlı ve suluboya resimler gerçekten çok güzel.

Dükkândan çıktığımızda yeniden eve doğru yürümeye başlamıştık ki birden duruyor: "Fakat artık peyzajdan vazgeçtim" diyor, "yalnızca insan figürü çizmek istiyorum. Devamlı model tutacak param yok, ayrıca istediğim gibi bir model de bulamıyorum." Sonra birden yanıma bir sır verecek gibi yaklaşıyor, yüzümde solumasını duyuyorum: "Senin kız arkadaşlarından birini tavlayıp bana getirsene. Karşımda duracak ve ben ona bakarak insan figürü çezeceğim. Anladın mı?"

Konunun daha fazla uzamaması ve beni de aptal sanmaması için, şaşkınlığımı gizlemeye çalışarak "Evet, tabi tabi" dediğimi anımsıyorum (Cıldartıcı olan, bir anının bittiğini sandığım yerde başka bir anı-

nın başlaması, beni ezmek üzere olan bir trenden kaçtığımı sandığımı anda başka bir trenin ters yönden üzerime gelmesi). Öyle anlıyorum ki yorgunum ve mektuba bir süre ara vermem gerekiyor.

Yeniden yazmaya başlıyorum. Bundan sonrasını “ben” derken bunun kendim olmadığını düşünerek ve heyecanlarımı dizginleyerek anlatmaya çalışacağım. Aradan bir hafta, on gün gibi bir zaman geçmiş olmalıydı. Yalnız kaldığımda zaman zaman K.’nın bu isteğinin, yani ressam karşısında canlı modellik yapmanın nasıl bir şey olabileceğini düşünüyordum; kafamda bu durumu tam somut olarak canlandıramadığım anda duygu ve düşüncelerim kayıyor, o gün çerçevcede ve daha sonra sokakta yürürken K.’nın bana önem veren tavrını hatırlayarak bundan tuhaf bir memnunluk duyuyor, yadırgama içinde bile olsa bu duyguyu sürdürmeye çalışıyordum. Sonunda hiçbir kız arkadaşına K.’nın istediği şeyi soramadım, çünkü bunu nasıl dile getirebileceğimi bilemiyordum.

Okulun salgın hastalık nedeniyle tatil edildiği bir gün, K.’ya istediği konuda hiçbir yanıt vermemiş olmanın vicdan rahatsızlığıyla, çatı katından önce atölye olarak kullandığı bahçedeki müstemilata gitmeye ve en azından “kimseyi bulamadım” diye bir yalan kıvrırmaya karar verdim; kapıyı vurup içeriyi görünce, sobayla ısıtılmış küçük müstemilat odasında onu paleti elinde bir yağlıboya resmi tamamlamaya çalışırken buldum. Tuvalin yanında bir boy aynası duruyordu: Sonradan bu aynayı çalışırken kendisini seyretmek alışkanlığı olduğu için oraya diktiğini düşündüm. Bu ayna, Naz ile benim annemin dikiş odasında önünde oynadığımız ve bakıp da orada Naz’ı gördüğüme inandığım aynaydı. Bir ucundan kırıldığı için annemin onu K.’ya verdiğini o sırada anımsadım. K. benim içeri girdiğimi aynada gördü, fakat arkasına dönüp bakmadan benim aynada görebileceğim bir “Gel!” işareti yapmakla yetindi. Korka korka atölyenin içinde ilerledim; sıkılarak tuvalle onun arasındaki bir yerde durdum. Tavrında bir sertlik vardı: “Orada durma!” dedi, “şöyle otur!” Köşedeki bir tabureyi gösteriyordu. Ben oturunca paleti ve fırçayı elinden bıraktı, ellerindeki boyaları bir bezle silerken: “Ben de seni bekliyordum” dedi. Eliyle havada bir işaret yaptı: “Ne oldu?” Neyi sorduğu son derece açıktı, bir iki arkadaşına poz verip veremeyeceklerini sorduğumu, hepsinin de gülererek kaçtıklarını anlattım. Bezi bir köşeye attı ve parmağıyla tehdit ederek: “Yalan söylüyorsun” dedi, “Hiç kimseye sormadın bile. Beni kandırmaya çalışman

çok kötü bir şey". Daha önceki, beni el üstünde tutan tavrından eser yoktu, yalan söylediğimi nereden anlamıştı? Şaşkınlık ve korkudan kalbim çarpıyordu, gitmeye davrandım, "Lütfen, böyle konuşmayın" diye kekeleyerek...

"Hayır," dedi "hiçbir yere gidemezsin". Birden yüzünden sinirli bir gülüş geçti: "O zaman sen bana modellik edeceksin!" Ayağa kalkmışken duralayıp kaldım, ne diyeceğimi bilemiyordum. O tereddütümü anlamış gibi üsteledi: "Zaten buraya bunun için geldin öyle değil mi, Nazirecik?" Ne diyeceğimi bilemedim. Birdenbire bana karşı çok iyileşerek bir sürü şey anlatmaya başladı; yaşamdaki bahtsızlıklarını, haksızlığa karşı isyanını, artık tek umut bağladığı şeyin resimdeki becerisi olduğunu, karşısında poz vererek istersem ona en büyük yardımı edebileceğimi, günün birinde belki de bu resimle üne kavuşacağını, vb. Adepta yalvarıyordu. Sözlerini kesip "Bana bakmanızdan rahatsız olurum" dedim. Hiç ummadığım bir yanıt geldi: "O zaman aynanın karşısına geç! Ben senin görüntünü aynadan gördüğüm gibi çizerim. Aynayı, beni değil, yalnız kendini göreceğin şekilde koyacağım". Birdenbire ikna olmuşum, en azından itiraz nedenim ortadan kalkmıştı. Hem o eski aynanın karşısında durmak bana çocukluğumun oyunlarını anımsatıyordu, yine aynayla bir oyun oynayacağımı düşünerek bundan bir an için keyif bile duydum. Her şeyi o ayarladı, beni aynanın karşısındaki tabureye oturttu. Boyalarını hazırlarken vücudumu genç kızlığa adım attığım bu haliyle yakalamak istediğini, büyüdüğümde her şeyin sıradanlaşacağını söylüyordu. O sırada gerçi doğrudan doğruya K.'nın bakışlarının karşısında değildim ve onu aynada görmüyordum, fakat onun aynanın görünmeyen bir köşesinden yine de beni seyretmekte olduğunu bilmem beni tedirgin ediyordu. Aslında aynaya bakmaktan bile çekiniyordum. Sonunda rahatsızlığım biraz geçince baktığımda orada ilkin hiçbir şey algılayamadım; dalgınım, algılamam ile kendi görüntümü yeniden tanumanın arası soğuk ayna zemini üzerinde uzuyor. Bir emir ve uyarı geliyor: "Kamburunu çıkarmayacaksın ama!" Sonra o sözcüğü kullanıyor: "Haydi soyun!" Soyunmak mı? Naz da ben de yeni çıkan göğüslerimiz görünmesinler diye karnımızı içeri çekip sırtımızı kamburlaştırarak yürüyorduk mahallenin sokaklarında. Naz'ın sesini duyuyorum: "İmanın kızını gördün mü? Şimdi yanımızdan geçti. Nasıl da makyaj yapmış". Bir an yandan bedenimin görülebileceğini unutarak aynaya yaklaşıyorum. Ayna yüzeyi sanki bütün bakış açıla-

rını birbirine geçirerek, gösterdiği her şeyle birlikte leğendeki bir su gibi çalkalanıyor ve orada, mekânın iyice delirdiği o aynanın içinde kendiminkileri değil, Naz'ın pembe pembe kabaran ahret kardeşi göğüslerini görüyorum. Evet, Naz bu. Aynanın dibinden yüzünde alaycı, pişkin, utanmayı bir yana bırakmış bir anlatımla, kayıtsız bana bakıyor, aman Yarabbi, nasıl böyle durabiliyor karşımda? Gözlerimi açıp kapıyorum, hiçbir şey değişmiyor. Yoksa K. da mı şu anda aynada beni değil, onu görüyor? Şimdi de Naz'ın görüntüsünü çalmış ve üzerinde tam bir egemenlik kurmuş olarak onu K.ya teşhir etmekte olduğum duygusuna kapılıyorum. Kendim yerine onu. Yüzündeki sırtkan, çokbilmiş anlatım nereden geliyor? O anı uzatıyorum. Fakat aynı zamanda korkuyorum. İşte ayna yüzeyi uçurumlaşıyor, düşeceğim diye yeniden geri çekiliyorum. Naz'ın aynadaki görüntüsü yok oluyor, onun yerinde yeniden kendimi görüyorum.

Arkamdan bana yaklaşan ayak sesleri duyuyorum. Biri bana sarılıyor, güya bana nasıl poz vereceğimi göstermek istiyor, bir ifrit bu.

Oyun bitti. Korku, yalnız korku bacaklarımın arasındaki zevk kasını spazm haline getiriyor.

Müştemilattan fırlayıp evin tuvaletine nasıl koşuyorum, bilmiyorum. Durmadan eteğim düşüyor, giysilerim açılıyor. Tuvalette kusuyorum, kusma değil bu, sanki içim üzerime boşalıyor. O sırada çıkardığı seslerden K.'nın tuvaletin kapısında beni beklediğini anlıyorum. Beni bekliyor hâlâ...

14 yaşındaydım o zaman. Belleğimden sildiğim bu sahneler Naz'ın cenazesinde K. ile karşılaşmamdan sonraki günlerde yeniden canlandı. Bütün bunları, yani bana kendi zayıflığım ve sakatlanmam gibi gelen her şeyi belleğimden bütünüyle silmek, üzerlerine uzun çizgiler çizmek, unutmak ve unuttuklarımın içinde kendim de yok olmak için neler yapmış olmalıyım. Ama onlar garip görünüşlerle ve sahneler halinde tam kurtulduğumu sandığım sırada yeniden karşıma dikildiler. Belki de ben kendim, perdesi hiçbir zaman kapanmayan ve üzerinde aynı oyunun değişik bölümlerinin tekrar edildiği bir sahne haline geldim. Uyuyorum uyanıyorum, başka şeylerle meşgul oluyorum, fakat biliyorum aynı zamanda bu oyun içinde bir yerde devam ediyor. Oyunun dışlamaya çalıştığım oyuncularını inatçı bir sabırla havaya sessiz ve korkutucu tablolar çizip duruyorlar. Tam da o zaman ikimizin yerine aslında benim intihar etmiş olmam gerektiğini düşündüm. Bunu yapmak için artık

çok geçti. Yüziime Naz'ın kederli, vaktinden önce yaşlanmış izlenimini veren maskesini taktım, onunla yaşamı devam ettirmeye çalıştım.

İşte her şeye karşın yine de sıradan bir öykü. Tek ilginç yanı belki de bütün bunların hep sürmekte olması. Öğrendiniz ya unutmaya bakın.

...

Nazire

İşte Nazire'den gelen son mektup buydu. Onu kaç kez yeniden okudum. Doğrudan muhatabı olmadığımız, fakat yanibaşımızda geçen bir şiddet sahnesi bizi daha da derinden etkileyebilir, çünkü o anda kendi duygulanımınızın boşuna ve edilgin bilinciyle yalnız kalırsınız. Daha da korkuncu, bu o şiddeti istemek gibidir. Bense bu mektubu okudukça kendimi kurumaya yüz tutmuşken şimdi üzerine düşen bir yıldırımla gövdesini yalımlar, kıvılcımlar ve ateş parçalarının canlandırdığı bir ağaç gibi duyuyordum; biraz sonra közleşip devrileceğini bilmeden yerimden oynatılmışım. Artık son bir atılışla bu tehlikeli ilişkiye son vermeliydim, yoksa kimbilir nereye varacaktı bütün bunlar? Denetimi asla kaybetmemeliydim. Mektupları yalnızca Zefir'e aracılık etmek, ona bir çeşit yardım borcuyla yazdığımı hatırlamanın ve bir fırsatını bulup bu işin içinden sıyrılmanın tam sırasıydı. İşte fırsat, –bana öyle geliyordu ki– Nazire'nin yazdığı bu son mektupta anlattığı olayın kendisinden bir Zümrüdüanka kuşu gibi doğmuş, ilk ve son kez olarak gelip masamın üstüne konmuştu. Ne olursa olsun, vaktim sona eriyordu. Hemen siyahlığı içinde daha da çok parıldamaya başlayan *Waterman*'ime sarıldım ve ötekilerle karşılaştırıldığında en kısa olan mektubumu yazdım:

13 Aralık

Sevgili Nazire,

9 Aralık tarihli mektubunuzu aldım. Artık aramızda yazıyla anlatılacak bir şey kalmadığımı sanıyorum. Olsa olsa bana yalnızca buraya geliş tarihinizi yazabilirsiniz. Haydi, artık buraya gelin, Nazire! Cehennem dibine batacaksak, birlikte batalım, yeryüzüne, aydınlığa çıkacaksak da birlikte çıkalım, benim modelim olun ve bırakın ben baş-

ladığım “yarım kalan siz”i tamamlayayım. Otelde benim konuğum-sunuz. Unutmayın: yaşam çok kısa ve sanat da sanıldığı kadar uzun değil. Bütün varlığımla sizi bekliyorum.

Zefir

Uzun bir süredir kendimi içinde bulduğum yetersizlik ve aşağılık duygularına bir son vermek umuduyla yazdığım mektup tıpkı tıpkısına böyleydi. Fakat bunu, yazamadığım bir başka mektubun yerine yazdığımı duyuyordum. O mektup –eğer yazılabilseydi!– şöyle olacaktı:

Sevgili Nazire!

İşte artık aradan çıkma zamanım gelip çattı. Bütün kurşunlarımı, bu arada işte sonuncusunu da attım. Zefir’i şimdiye kadar konuşturmuş bir vantrolog olarak ben, sahneyi Zefir’e terk ediyor ve sizi onunla yalnız bırakıyorum. Benim için olağandışı olan yazışmamız sırasında bazen “şimdi ne olacak?” diye kendime sorduğumda karnıma ağrılar girmedi değil. Ama bu belki de vantrologlarda rastlanan bir şeydir. Umarım ki Zefir’i sonuçta iyi temsil ettim. Ne olursa olsun ben sah-neden çekiliyorum. Önoyun sona erdi. Asıl oyun için sıra sizin. İyi şanslar diliyorum.

*Mektupların Yazarı
Sermet Eser*

Yedinci Bölüm

Bana epey uzun sürmüş gibi gelen Nazire'yle mektuplaşmam sırasında günlük yaşamımda bir ayraç açılmıştı. Bu nedenle Zefir'i de ihmal etmiştim. İlk yazdığım mektubu ona imzalatmaya götürdüğümünden beri onu pek az görmüştüm (böylece sonradan onun imzasını taklit etmekte bir sakınca bulmadığımı da itiraf etmiş bulunuyorum). Görüşmelerimizde mektup konusunu oldukça kısa ve yüzeysel bir biçimde geçiştirmiştim, o da sormamıştı. Belki de Nazire'nin mektuplarının bende yarattığı ilgi ve duygu yoğunluğu bana yetiyordu. Yoğunluk, fakat aynı zamanda içine girdiğim başka bir dünyaydı bu ve ne tuhaf ki mektuplaşmada Zefir'e yalnızca aracılık etmeyi amaçladığım halde orada Zefir'e yer kalmamış gibiydi. Olay tersine dönüyordu sanki, araçlar amaç oluyordu. Neyse ki sonunda kendimi toparladım ve Zefir'in atölye olarak kullandığı otel odasının kapısını tıklattım.

Atölyede pek bir değişiklik yoktu. İçeri girdiğimde Zefir büyük bir tuvalin önünde harıl harıl çalışıyordu. Beni görünce işini yapmayı sürdürürken ilkin sıradan bir "Ha, evet," demekle yetindi. Sonra ekledi:

— Bana 5 dakika ver, şurayı da temizlemeliyim.

Önündeki işe kaçamak bir göz attım. Garip bir şey, resim sehpasının üzerinde Tiziano'nun ünlü *Uyuyan Urbino Ventüsü*'nün bitirilmemiş bir kopyası duruyordu, evet bu başka bir şey olmazdı. Zefir mi kaşla göz arasında çizmişti bu kopyayı? İlgilendiğimi görünce dudaklarından belli belirsiz bir gülümseme geçti:

— Çukurcuma'da buldum bu tamamlanmamış kopyayı, dedi, her zaman gidip eski fotoğraflar aldığım antikacıda. Üzerinde oynuyorum. İşte asıl istediklerimi yapamadığım için vakit öldürüyorum.

Ellerini bir bezle temizlemeye çalışan Zefir bana doğru çekingen bir göz attı.

— Niye oturmuyorsun? dedi.

Fakat oturduğum anda, kafamın henüz Nazire'den gelen mektupların ağırlığı altında olduğunu duydum. Neredeyse bütün bu mektuplaşmanın Zefir'i bundan böyle ilgilendirmeyen ve neredeyse benim kafamdan çıkmış bir iş olduğunu düşünebilirdim. O kendi sanat dünyasında yaşıyordu. Bense Zefir ile Nazire'yi düşüncemde bile bir araya getirmekte zorlanıyordum, kendimden ötürü mü? Sonuçta o dakikada Zefir'e Nazire konusunu hatırlatmak bana anlamsız gibi geldi.

Zefir işini bitirip karşıma oturduktan sonra da sergi hazırlıklarından, galerilerden başka hiçbir şeyden söz etmedik. Ancak gitmeye davrandığımda paltomun cebindeki bir tomar mektubu çıkarıp masanın üstüne koyabildim. Konuya birden girerek:

— Nazire ile ilgili olarak ben elimden geleni yaptım, dedim, artık daha fazla yapabileceğim bir şey kalmadı. Fakat... sana modellik etmek için onu ikna edip etmediğimi hâlâ bilmiyorum. Çünkü son mektubuma henüz yanıt vermedi.

Zefir yerinden doğruldu, ben de bu konuda bir şey söyleyeceğini sandım. Fakat, hayır, sıkıntılı bir yüzle yine kendi hayatından yakınmaya başlamıştı. Bu yakınlarda kendisine modellik eden Alis çekip gitmişti, hem de hiçbir açıklama yapmaya gerek görmeden. Bu kadınlar hepsi aynı soydandı. Şimdi ise... Yapmak istediği şeye o kadar yakınlaşmışken modelsiz hiçbir şey yapamayacağını anlamıştı. Bazen kendisi de fark ediyordu: Model onun için öyle bir saplantı haline gelmişti ki, boşlukta dönen bir çark olmuştu! Nasıl üzerinde çok ısrar edilen şeylerin birdenbire ne kadar anlamsız, saçma olduğu insanın gözüne çarpmaya başlarsa...! Fakat şüphesiz bütün bunlar bir krizdi vb. vb.

Zefir atölyenin ortasında durmuş kendi sorup kendi yanıtladığı bir konuşma içinde kendini yitirmişti: her şeyi kendisi

bulup kendisi söylemeye çalışıyor, böylece benim karışmamı önceden engelliyor, sözlü sınavda zor sorular sorup kendisi cevap veren öğretmenlere benziyordu. Bir an yorulmuş gibi bana bakarak sustu. Ama bu bakışta da herhangi bir beklenti yoktu. Monoloğunun kesildiği anda birdenbire kendisini anlamsız bir biçimde benim karşımda bulmuştu, şimdiden cansız, fiziksel bir şey gibi benim olası şiddetime teslim olmuş, büyük bir açık vermiş, ölümlü yerini göstermiş biri gibiydi.

Yüz yüze kaldığımız o sırada, insanlar arasında, birbirlerine çok yaklaştıklarında bir cinayete de yaklaştıkları anlar olduğunu düşünüyordum. Sanki birisi karşısındakinin onu öldürmesi için, bunu hak etmiştir de “Niye beni şimdi vurmuyorsun?” diye bakmaktadır. Öldürmek daima sıradışı bir çağrışımdır, mutlaka olarak nereden geldiği bilinmez. Taammüden cinayetlerde bile o an gelince öldürme nedensiz bir biçimde olup biter, çünkü daima kastı aşar. İşte Zefir’le karşı karşıya bakiştığımız o anda ben de de böyle delice bir çağrışım uyanmıştı.

Bir an yerimde sarsılmış olmalıyım; sanki kalbimin o tek vuruşunu bir atardamarın içinde duydum ve Zefir de bunu fark etti:

— Ne oldu dedi, birden sarsıldın.

— Bir şey yok...

Gerçekten bir şey yoktu. Aslında o gün oraya bütün o mektuplar üzerine Zefir’le konuşabilmek için gelmiştim. Fakat böyle bir şey olmamıştı; ikimiz de bilir bilmez ertelemişdik bu konuşmayı. O, işinin ve kendi sorunlarının yoğunluğu nedeniyle, ben ise tam da kafam o mektuplarda Nazire’nin yazdıklarıyla dolu olduğu için.

Fakat artık gitmeliydim. Çıkarken 1 hafta kadar İstanbul’da olmayacağımı, İzmir’e kitap fuarına gideceğimi söyledim.

Yeniden tablo temizleme işine dönmeğe davranan Zefir arkamdan:

— Mektupları unuttun! diye seslendi.

“Onları senin okuman için getirmiştim!” diyecektim, fakat içimden bir şey buna engel oldu. Kapıdan çıkmışken geri dönerek mektupları aldım. Böylece Zefir’i ziyaretim aramızda bir boşluk gibi açıldı ve kapandı.

İzmir'e gitmeden önce İstanbul'daki son günüm karışıklık içinde geçti: Mimar arkadaşım telefon etmişti, Teşvikiye'deki eve gidip onarım çalışmalarına bakmam gerekiyordu. Son dakikada annemin tablolarını rahat bir biçimde asmak için yer kazanmak üzere, küçük yük odası ile oturma odalarından biri arasındaki duvarın yıkılmasından vazgeçtim. Allahtan yıkmaya başlamamışlardı. Akşamüstü yeniden Bizans Otel'i'ne döndüm. Resepsiyonda Zefir adına gelmiş bazı sanat dergilerinden başka hiçbir şey olmaması beni şaşırttı; acaba Nazire'nin mektup gelmişti de benim İzmir'e gideceğimi bilen Zefir mi onu almıştı? Bunu araştıracak vaktim yoktu. Bavulumu hazırlamak üzere odama fırladım. Restorana indiğimde orada Zefir yoktu; akşam yemeğim çok kısa sürdü.

Yolculuk fark ettirmeden insanın düşüncelerini değiştirir, ama daha önemlisi geriye dönüşteki düşüncelerdir. Geriye dönmeyen, daha geriye dönüşü düşünmeden önce... İzmir'e vardığım öğleden sonra Alsancak'ın arka sokaklarındaki bir otelde, ama bu kez bana her şeyin farklı geldiği bir otel odasında, açık pencereden vuran imbatın kıpırdattığı perdenin önünde yorgunluk uykusuna daldım. Hava İstanbul'a göre bayağı sıcaktı ve imbat hâlâ kentin geçmiş yazını sayıklıyor, iyot ve sanayi kokularına karışan anılarını bu yana fısıldıyordu. Ne olursa olsun dinlenmiş kalktım ve İzmir Belediyesi'nin açılış kokteyline gittim. Beklenen birçok konuğun gelmemiş olmasına karşın açılış bir hayli kalabalıktı. Kitap imza günüm fuarın son günüydü. Arada geçen zamanda gündüzleri öğrencilerin, çocuklu annelerin, yalnız gezen genç erkeklerin, öğretmenlerin, sekreter hanımların, "star" yazarların ardında koşan kalabalıkların içine dalıyor, yazar listelerinde kendi adımı arıyor, bazen buluyor, bazen bulamıyor, akşamları da içlerinden bir ikisini tanıdığım, aşağı yukarı benim yaşımdaki bazı şair ve çevirmenler grubuyla fuara yakın bir restoranda adet yerini bulsun diye yemek yiyor, onların kendi "esin perileri" olarak tanıttıkları orta yaşlardaki birtakım kadınları yemek ve konuşmalar sırasında sessizce inceliyordum. İmza günüm gelip çatığında, yayınevinin standında oturmuş, masanın üstünde son yayımlanmış kitabım, önümden reklamların meşhur ettiği bir yazara doğru kalabalık akıp

giderken birdenbire beklemediğim bir şey oldu ve kalabalığın içinden Naci Zihin çıktı.

Bu kez kelebek takmamış, üzerinde yakası açık şık bir spor gömlek, zayıflamış ya da gençleşmiş gibi görünüyor, ne de olsa halinde tavrında bir hafiflik. Kendini zorlukla insan kalabalığından kurtararak masama tutunan Naci ile Zefir'in odasında ki o garip akşamdan beri görüşmemiştik. Yoksa buraya onunla karşılaşmak için mi gelmiştim?

— O akşam birden ortadan kayboldun, dedim, sonra seni dışarda aradım, fakat bulamadım. Yoksa kızdın mı?

Naci soruma yanıt vereceğine, beklemediğim başka bir soruyla duygan olduğu bu noktayı örtmekle kalmadı, ayrıca küçük bir saldırıya da girişti. Halinde tecessüsle karışık bir küçümseme de vardı:

— Ne oldu, o sözünü ettiğin mektuba yanıt geldi mi bari?

Şaşırdım, demek ki mektup konusu Naci'nin dikkatinden kaçmamıştı. Yoksa her şeyi biliyor, bu arada da ağzımı mı arıyordu? Kim anlatmış olabilirdi? Hayır, hayır, amacı benden çok Zefir'di. Nitekim içindeki zehiri bir anda boşalttı:

— Dikkat et, Zefir insan kullanmaya bayılır, fakat işi bitince onu bir köşeye atar, artık ilgilenmez, hatta yaptırdığı işin sonuçlarına da kayıtsız kalır. Bir dahaki sefere kadar. O zaman yeniden telefonlar, kafelerde buluşmalar başlar.

Aniden bütün bedenini sarsan yapay, fakat yapay olduğu kadar da acımasız bir kahkaha attı:

— Haydi kal sağlıcakla!

Naci Zihin geldiği gibi fuarın bin başlı kalabalığına karışarak ortadan kaybolmuştu. Demek ki İzmir'e yalnız Naci Zihin'i görmek için değil, aynı zamanda ondan bu sözleri işitmek için de gelmiştim. İşitmiştim, yani artık dönebilirdim. Eğer Naci Zihin, kalemimi Zefir adındaki bir ressamın buyruğuna vermiş, giderek onun yalnızca buyruğunda değil, kuyruğunda da yaşamaya başlamış olduğumu söylemek istiyorsa, bunda doğruluk payı vardı.

Ama artık dönüşü olmayan bir yoldaydım.

Uçaktan inmiş, elimde küçük valizim Beyoğlu'nda Galatasaray'a doğru yürüyordum. Eskiden buluşmak için *Tiyatro Café*'ye

giderdik, yalnız zile basarak içeriye girilebilirdi. Şimdi ise *Café Not Again* buluşma yeriydi, oraya geldiğimde ise *Bizans Otel*i'ne varmış sayabilirdim kendimi. İşte oraya çok yaklaştığım sırada tuhaf bir önseziyle sarsıldım; bu gibi önsezilerin her zaman doğru çıkmadığını bilmez değildim, fakat o anda fark etmiyordu. Evet, beni hiç tahmin etmediğim bir olay bekliyordu orada, birkaç adım sonra, ayaklarımın önünde açılan bir uçurum gibi, korkutucu ve aynı zamanda çekici bir şey. Sanki fuara gidişim eski yazar kimliğime yaptığım oldukça başarısız son bir yolculuktu ve bu yolculuğun sona erdiği yerde, şimdiden ayaklarımın altından yol boyunca düşüncelerime eşlik etmiş olan bir halı da çekiliyor ve ben kaymaya başlıyordum... Nereye?

Kimse var mı diye *Café Not Again*'e bir göz attım. Yoksa oteldeki yaşamıma teslim olmadan önce burada bir kahve içip dönüş ve dönmekte olma sürecini uzatsa mıydım? Hayretle kahvenin bomboş olduğunu gördüm; tikleriyle müşterileri şaşırtan garson İlhan bir köşede tek başına uyukluyordu. Ne olursa olsun kahve içmekten vazgeçip otelin oryantal bir pasajın sonunda gizlenmiş gibi duran kapısından içeri girdim.

Sekizinci Bölüm

Aslında her şey bıraktığım gibiydi; resepsiyondan oda anahtarımı isterken posta kutumun tamamıyla boş olduğunu gördüm. Birden lobide, bir cam bölmenin arkasında Zefir'i seçer gibi oldum. Sırtı bana doğru dönük olan uzun saçlı bir kadınla oturmuş sigara içiyor ve bir şey konuşuyordu. Son günlerde Zefir'i birçok kez değişik kadın hayranlarıyla birlikte görmüştüm. Onun için ilgiye değer bir şey yoktu bunda, Fakat asıl dikkatimi çeken Zefir'in beni görmezlikten gelmesiydi. Aslında gördüğünden emindim.

Hemen oradan kayboldum ve odama çıktım. Bir duş aldım; duştan sonra yorgunluğum iyice su yüzüne çıktı. Bavulumu açmak içimden gelmiyordu. Ekim gecesinin erkenden basan karanlığında bir viski içerek kendime gelmeye ve İzmir'de başımdan geçenleri daha doğrusu geçmeyenleri yarı acıklı bir masal gibi kendi kendime tekrarlamaya çalışıyordum ki telefon çaldı.

Zefir'di bu. Sesinde olmadık bir titreşim. Sanki boğazına takılan bir şeyi temizlemeye çalışıyor. "Hoş geldin" faslından sonra birden sesi iyice boğuldu:

— Burada üst üste beklenmedik şeyler oluyor.

Sonra birden telefon alıcısına yaklaşmış olmalı ki sesi yükseldi:

— Fakat en önemlisi şimdi cereyan ediyor. Lütfen aşağıya gelir misin?

— Şimdi mi?

— Tabii ki şimdi. Her an vakit azalıyor.

— Ne için?

— Lütfen lobiye in, anlatacaklarım var.

Hızla üstümü değiştirip palaspanıras aşağıya indim. Asansördeyken içimden bir ses şimdiye kadar Zefir için pek çok şey yaptığımı, artık bundan böyle mektup sahtekârlığına devam etmemem gerektiğini bana söylüyordu. Beri yandan da olan bi-teni merak ediyordum.

Zefir lobide bir saat önce onu gördüğüm yerde bu kez tek başına oturuyordu. Üzerinde garip bir perişanlık... Kımıldama-ndan boynunu eğmiş duruyor, gözlerinden artık izleyemediğim düşünceler geçiyor. İlk sözü:

— O burada, oldu.

— Kim?

— Nazire.

— Nasıl, ne zamandan beri?

— Senin İzmir'e hareket ettiğin gündü. Salı mıydı, neydi?

— Mektubu gecikmiş olmalı, çünkü ben ayrıldığımda he-nüz hiçbir yanıt yoktu.

— Hayır, mektupsuz, haber vermeden geldi, birdenbire.

— Ee, sonra?

— Sonrası... Kendisine bu otelde bir oda bulundu ve burada kalmaya başladı.

— O zaman... tebrik ederim.

— Neyi?

— Planının gerçekleşmiş olmasını.

Zefir oturduğu yerde huzursuz ve yaralı kıpırdandı. Nesi vardı? Onu hiç bu kadar kendine güvensiz görmemiştim.

— Aranızda anlaştınız herhalde, yoksa? İlk karşılaşmanız bir rastlantıydı, ama o geldiyse senin için geldi. Öyle değil mi?

Zefir bir noktaya dalgın bakarak:

— Çok güzel bir zaman geçirdik, eğer bunu öğrenmek is-tiyorsan. Atölyeme girdi ve çıktı, oradaki her şeyi değiştirerek. O kadar heyecanlıydım ki resmini çizmeye başlayamadım, yalnızca fotoğraflarını çektim. Zaten o da bunu istemiyordu. "İlkin sana güvenmeliyim!" diyordu. Sonra bugün, evet biraz önce buradaydı. Sanatımın geldiği aşamada onu nasıl gerek-

seddiğimi anlatmıştım. Gözlerimin içine uzun uzun bakarak bana artık güvendiğini söyledi. Ne kadar mutluydum, bilemezsin.

Zefir'in bu açıklamalarında beni rahatsız eden ters bir şey vardı. Fakat neydi? Merakımı yenmeyi ve biraz da rol yapmayı deneyerek:

— Peki o zaman? Dahası kaldı mı?

Yerimde fazla kıpırdamış olmalıyım ki Zefir:

— Hayır, dedi, dur gitme! Daha söyleyemediğim şey şu ki Nazire sana telefon etmemden az önce beni terk etmeye ve buradan gitmeye karar verdi. Kızgınlıkla yukarıya fırladı. Şu anda odasında bavulunu hazırlıyor.

— Anlamıyorum, neden?

— Anlamıyorsun, çünkü hiçbir şey anlaşılır gibi değil. Nazire artık bana güvendiğini söyledikten sonra bir şey ekledi, eğer eklemeseydi ve ben de... neyse, o zaman bu felaket başıma gelmeyecekti. "Açıkça söyleyeyim" dedi Nazire "Mektuplarının bende uyandırdığı o ilk güven duygusuyla, ama seni daha iyi tanımayı isteyerek buraya gelmiştim. Sonra burada her şey benim için o kadar farklıydı ki mektupları unutmuştum, ama şimdi bugünkü konuşmamız bana yeniden onları hatırlattı ve her şey yerli yerine yerleşti."

Mutluluk duygum biraz önce fırlayabileceği en yüksek noktaya fırlamıştı, ama bu sözlerle başım döndü. Müthiş bir cesaretle Nazire'yle beni birbirimizden ayıracak son köprüyü de atmak istedim, ona sarılmaya çalıştım ve... itiraf ettim.

— İtiraf mı? Neyi?

— Evet, senden söz ettim.

— Yani?

— Mektupların senin kaleminden çıktığını artık biliyor.

Tahmin etmeliydim. Fakat tahmin etseydim bile, kendimi şimdi içinde bulunduğum dehşet verici durumdan kurtaramazdım. Ağzımdan yalnızca bir:

— Olamaz! çıktı.

Bir an sonraki tepkim ise oradan kaçıp gitmek, artık kimseye görünmemekti. Nereye olursa olsun yalnızca gitmek, gide-

bilmek. Henüz vakit varken. Ayağa kalkıp birkaç adım atmıştım bile.

Kendimi toparlamaya çalışarak:

— Peki, ne dedi?

— Hiçbir şey söylemedi. Tıpkı az önce bana sevgiyle baktığı gibi, ama bu kez dehşet içinde bana bakıyor, ne söylediğimi anlamaya, hem de gözlerime bakarak belki kendini anlamaya, yani niçin hâlâ benim karşımda durduğunu anlamaya çalışıyordu. Hani filmlerde bir kez de slow-motion olarak gösterilen felaket anları vardır ya işte onun gibiydi her şey. Sonra hiçbir şey söylemeden fırladı gitti.

— Peki oteli terk edeceğini nereden çıkarıyorsun?

— İlkın doğru resepsiyona gitti. Otel hesabını istediğini ku-laklarımla duydum.

Sonra Zefir adeta bedensel, fakat bedeninin derinliğinden gelen bir acıyı bastırmaya çalışarak:

— Lütfen, dedi, hemen 205 numaralı odaya çık, onu burada kalmaya yalnız sen ikna edebilirsin.

Bir şey düşünüyormuş gibi yaparak, ama aslında ne düşüneceğimi bilmeden Zefir'in karşısında bir süre kaldım. Zefir ise kendi kendine mırıldanıyordu:

— Hayır, olmayacak böyle bir şey! O gitmeyecek. Nasıl gidebilir ki! Doğruyu söylediğim için mi beni yargılayacak? Fakat o bütün bunları anlayamayacak bir kişi değil, hayır gitmemeli, çünkü bana modellik etmezse mahvolacağımı biliyor, bunu anladı o. Belki de yalnız onun anlayabileceği bir şey bu. Başka nasıl olabilir?

Dokuzuncu Bölüm

Merdivenlerden otelin ikinci katına tırmanırken kafamın içinde hiçbir plan, ne diyeceğim ne yapacağım ile ilgili en ufak bir hazırlık yoktu. Yalnız olabildiği kadar çabuk Nazire'yi bulmam ve onunla konuşmam gerektiğini biliyordum. Fakat ne söyleyecektim? Ne olursa olsun kaderin saati benim için çalmıştı ve içimde ona boyun eğmekten başka bir istek kalmamıştı.

205 numaralı odanın önünde duraladım. Nedense odanın kapısı açıktı. Acaba Nazire hemen odayı terk etmek üzere miydi, yoksa aralarında geçen olaydan sonra Zefir'in yine de yukarıya çıkarak kendisinden firaklı bir özür dilemesini mi bekliyordu? Ne olursa olsun bunu düşünecek vaktim yoktu. Kapıyı vurup odanın içine daldım.

Yatağın yanında, hazırlamak için açıp oraya koyduğu bavulun önünde sırtı kapıya dönük olarak bir saat önce aşağıda yine arkadan gördüğüm o genç kadın duruyordu. Caddeden gelen gürültülerden mi ne kapıyı vurduğumu duymamıştı. Aynı anda pencereden giren ışıktaki bir mektup okuduğunu fark ettim. Yatağın üstünde, bavulun hemen yanında kendi mektup tomarımı tanıdım.

Bu sahnenin beni biraz olsun yüreklendirdiğini söylemeliyim. Tam gitmeye karar verdiği sırada, gelme kararına neden olan mektupları açıp yeniden, hem de bunların kendisine Zefir tarafından yazılmadığını bile bile okumasının bir nedeni olmaydı. Belki şaşkınlığı henüz sürüyordu, bunun için de malum mektupları bir kez daha okumak istemişti.

Cesaretlenmişim, ama aslında durumum daha da zorlaşmıştı. Çünkü onu istim üstündeyken yakalamışım. Oracıkta beni görmesiyle bu istimin kara bir buluta dönüşmeyeceğinden nasıl emin olabilirdim?

Ne olursa olsun ok yaydan çıkmıştı ve içine düştüğümüz durumda, bu ok Eros'un atabileceği son oklardan biri olabilirdi ancak, bunu iyice seziyordum. Sonunda sesimin nedense biraz ince çıktığını duymaktan da geri kalmayarak:

— Hey, merhaba! dedim (aslında bu onun mektuplarının başına herhangi bir teklifliliği olduğu kadar teklifsizliği de önlemek için kondurduğu “merhaba”lara bir öykünme ve gecikmiş bir yanıtı).

Elinde hâlâ okumakta olduğu mektuplarımdan biri, hemen döndü. Işık arkadan geliyordu, gölgede kalan yüzünden kısa da olsa bir memnunluk ifadesinin geçtiğini ve bir anda aramızda bir enerji alışverişi olduğunu fark ettim. Gerçekten ben de onun yüzünü gördüğüm anda düşünce ve beklentilerimin ortasına taze bir rüzgâr esmişti. Bir an sonra Zefir'in çizdiği yüzün çizgilerini onda aramak aklıma geldi: açık alın ve bir yontucunun elinden çıkmışa benzeyen düzgün burun... Fakat o kadar. Açık firuze yeşil gözleri, solgun teninin üzerinde resimleşen ince kaşları, yine düzgün küçük dudaklarıyla burnunu birbirine bağlayan çizginin aşağısında ve tam ortada, divan şairlerinin görsellerdi sonsuz övgü beyitleri düzebilecekleri pembe küçük bir et beni var; koyu sarı soğuk küllü ve kabarık saçlarının çerçevelediği yüzü hareket içinde, gergin sağa sola dönüyor, dudakları kıpırıyor...

— Siz öteki olmalısınız!

Burada “öteki” sözünün ne anlamda kullanıldığını düşünmeye ne vaktim, ne de niyetim vardı! O anda göz göze geldik ve hiçbir şey söylemeden öyle kaldık. Gerçekte hiçbir anlatıma gereksimimiz yoktu: birbirimizi ilk kez görüyor ama tanımaya kalkışmadan karşılıklı olarak ne halde olduğumuza bakıyorduk. Bakışlarımızla karşılıklı olarak oradaki varoluşlarımızı deliyorduk.

Neden sonra ilk geriye çekilme anında Nazire'nin yüzünde o ilk denetsiz, şaşkın enerji akışı yerine bir hayıflama, hatta ayıplama ve reddetme anlatımının belirdiğini gördüm. Bakana birer küçük pencere gibi açılan firuze gözlerine yansıyan hava

şimdi puslu. Yine de içinden öfkeli olsa bile, olan biteni yazıkla-
ma ile yetiniyordu sanki. Başka türlü de olamazdı, çünkü artık
önümüzde bütün kartlar açıktı.

Sonunda salt bir şey söylemiş olmak için, yarı kekeleyerek:

— Burada değildim dedim, İzmir'deki kitap fuarına gitmiş-
tim. Aslında biraz önce döndüm. Dönünce de...

Ruhumu bir an esir alıp sonra yeniden serbest bırakan bir
bakış! İşte şimdi harekete geçiyor:

— Söyleyin, söyleyin! Sizi buraya Zefir gönderdi değil mi?
Siz de sevgili arkadaşınıza son bir yardımı esirgemediniz ve bu-
raya geldiniz.

— Tabii ki bütünüyle böyle değil, bunu bildiğinizi sanıyo-
rum. Hayır, aramızda hiçbir şey böyle basit değil.

Pencerenin önünde duran masif yazı masasına doğru bir
adım atmışken geri döndü:

— Aramızda mı dediniz?

— Evet, aramızda...

— Bakın, bizi bir araya getiren sizin arkadaşınız Zefir'di.
Fakat o artık benim için yok... Bunu hâlâ anlamadıysanız ya da
anlamamakta direniyorsanız biraz önce ona yazdığım şu mek-
tubu okuyun!

Yazı masasının üzerinden aldığı ve henüz zarfa koyacak
vakti olmadığı anlaşılan mektubu bana uzattı. Daha önceki
mektuplarda kullandığı aynı kağıt. Kendi el yazıma şimdi acı
veren bir uzaklıktan bakıyordum. Mektup çok kısaydı ve hitap-
sız başlıyordu. Aynen şöyleydi:

*Bir başkasının bana yazdığı mektuplara çekinmeden imzanı attın.
Belki de onun senin imzanı taklit etmesine izin verdin. Bunun nedeni
yalnızca yazı yazma konusundaki beceriksizliğin olamaz. Yoksa hiç-
bir zaman mı söyleyecek bir şeyin olmadı? Sana yazdığımı sandığım
mektuplar vücudumun bir parçasıydı, hem de en hayati parçası, çünkü
anılarımın kalbi orada atıyordu. Sen bu parçaya başkasının ellerinin
dokunmasına izin verdin. Fakat aramızda her şey bitti. Belki de aslında
hiçbir şey başlamamıştı. Hoşça kal!*

Nazire

Elimde bu kısacık mektubu tutarak hâlâ oyalanır ve kafamı toplamaya çalışırken Nazire'den sinirli bir kahkaha geldi:

— İşte, dedi, yine aynı şey oluyor: ona yazdığım mektubu siz okuyorsunuz! Tanrım, bu cehennemi oyunu bitirmek mümkün değil mi?

Bu sözleri bana kederli bir duygu verdi, mektubu ona uzattım.

— Fakat hayır, diye devam etti Nazire, bu kez yanıtı siz vermeyeceksiniz. Belki de artık hiç kimse vermeyecek.

Sonra alaycı bir biçimde ekledi:

— Size gelince... size de giderken ayrı bir mektup yazıp bırakmamı beklemiyordunuz umarım.

Konuştugu zaman yüzü küçük bir tiyatro sahnesine dönüyordu; son derece düzgün ve renksiz yüzünde, konuşurken kıvrılan küçük dudağı, canlanan gözleri tiyatro izlenimini artırıyordu. Fakat sustuğu şu sırada birer yaşlı küçük ışık yanıyor gözlerinde. Kandilleri onun hüznü varoluşunu bu yana taşıyor. Onu ilk kez karşımda görüyor olmama karşın bir ayrılık sahnesiydi bu, o gidecekti, bavulunu hazırlarken yakalamıştım onu. Düşlerimi de benden alıp gidiyordu: Ona yazdığım mektuplar düşlerimdi. Nasıl düşlerde, uyanınca birbirleriyle ilişkisi olmadığını fark ettiğimiz şeyleri gizemli bir biçimde bir araya gelmiş olarak bulursak, burada da bir dizi düş, Zefir'i, beni ve Nazire'yi birbirine kenetlemişti. Tabii ki bütün bunların altında, benim bir aldatmacam ve senaryom yatıyordu: Zefir imzasıyla mektuplar yazarak Nazire'yi ayartmam. Ama ayartan da ayartılan gibi düş göremez mi? Belki de kendi gücüne inanmak istediği için en çok o görür. Şimdi ise bu düş uykusundan uyanmak zamanı gelmişti: "Size gelince..." demişti Nazire, bana bir veda mektubu yazmayacağını hatırlatıyordu, çünkü bu işte asıl suçlu varsa, o, azmettiren durumunda olan Zefir değil, bendim. Cezamı bulmalıydım, onun gitmesi en büyük cezaydı, sonun sonu. Fakat o anda içine düştüğüm suçluluk duygusu o kadar ağır basıyordu ki, bana sanki gidecek olan, onu bırakan benmişim gibi geliyordu.

Susuyordu. Ben de susup kalmıştım. Suskunluğumun ardında ne olduğunu öğrenmek istercesine bana doğru acele bir göz attıktan sonra, birden:

— Hayır, dedi, böyle konuşmamalıyım. Bu mektubu Zefir'e yazdım, ama az önce yazarken bilmediğim, tanımadığımı sizi düşünüyordum. Fakat işte şimdi buradasınız.

Sustu ve sonra yeniden devam etti:

— Artık bu mektubu Zefir'e verecek değilim. Bana öyle geliyor ki yeri öteki mektupların yanında. Çünkü aynı zamanda sizi ilgilendiriyor. Son mektubunuza yanıt vermemiş, kendim gelmiştim. İşte şimdi giderken yanıtımı vermiş oluyorum, mektup koleksiyonunuza onu da katın!

Şimdi yüzünde kederli bir kendini siliş, bakışlarının aşağı iniş, pencereleri kapanıp perdeleri çekilen bir ev gibi. Zefir'in yaptığı resimde vakitsiz, yaşlanmayı seçen ruhun gencecik bir yüze en içerlerden gelerek düşürdüğü gölge olarak yakaladığı şey işte belki de buydu. Aynı etki gözlerimin önünde genelleşiyordu. Bir yandan narin ve orantılı bir biçimde kıvrılan ince beline göre geniş ve kavrayıcı kalçaları olan vücuduna sonsuz bir kadınlık vaat edilmişti. Beri yandan aynı yüz ve vücutta yine de her şey tutuklanmış gibiydi. Düzgün çehre kederli bir içgözlemin organı haline gelerek aşağı çekiliyordu. Orada bir bakışta tensi anlatım, yüze taşan bir vücut olan şey, öbür bakışta maskeleyeniyor, zaman geliyor yüz karanlık ve dipsiz bir kuyunun başında duruyor izlenimini veriyordu.

İçimden bir ses, ne olursa olsun onun gitmesine engel olmam gerektiğini söylüyordu. Onunla yüzleşmekteki amacım zaten buydu. Fakat nasıl, nasıl? Her türlü planı bir yana atıp onun çekim gücüne bütünüyle teslim olarak mı? O zaman onun başında durduğu o karanlık ve tehlikeli kuyuya ben kendiliğimden düşmüş olmayacak mıydım?

Otel odasının içinde Nazire ve ben, birbirimizi izleyerek karşılıklı yer değiştirip duruyorduk. Yaklaşmak için değil, belki her kezinde birbirimiz karşısında yeni ve başka bir uzaklık kazanmak için. Çünkü aramızda asıl konuşulması gereken konu henüz konuşulmamıştı ve bütün bu yer değiştirmeler ona bir hazırlık olmalıydı.

Sonunda ilk kararlı adımı Nazire attı:

— Ayrılmadan önce size bir şey sorabilir miyim? Gerçekten, niçin bana bu mektupları yazdınız?

Ben hâlâ suçlu gibi önüme bakarken o devam etti:

— Bunun nedeni yalnızca sevgili arkadaşınız Zefir'e yardım etmek, onun işlerini kolaylaştırmak olamaz! Öyle görünse de olamaz. O zaman?

Evet, soru çok haklıydı. Niçin yazmıştım o mektupları? Niçin yazdığımı bilsem belki de bu kördüğüm olmak üzere olan ilişkiyi bir ucundan da olsa çözmeye başlayabilirdim. Ben ben olup bu sorunun yanıtını vermeliydim. Ama hayır, ilkin o konuşsundu:

— Bu durumda tek bir tahminde bulunabiliyorum. İlkin bilmediğim bir nedenle kendinizi Zefir'e yardım etmek zorunda duydunuz. Bazen böyle şeyler olur. Derken mektuplaşmamız sırasında yabana atılmayacak bir sürprizle karşılaştınız: ruhsal bir darbe altındaki genç kız! Sizin için herhalde ilginç olan buydu. Psikanaliste gittiğimde, adam bunu öğrenince seansları haftada ikiye çıkartmıştı.

— Bense... bilmiyordum, sözleri ağzımdan kekelemeyle karışık çıktı.

— Neyi bilmiyordunuz?

— Psikanaliste gittiğinizi.

Deminden beri yüzüme bakmadan alçak sesle, fakat gergin bir biçimde sağa sola başını çevirerek konuşuyordu. Şimdi ise bu canlılığın ardından yüzüne yeniden bir hüznün gölgesi düştü:

— Ne fark eder? Fakat, itiraf edin, sizi de bu olaylar çekti: Zefir bende modelini bulmuştu, siz de...

Sonunu getiremeden başını aniden arkaya doğru attı (yüzüme bakmaktan hâlâ kaçınıyordu), bu hareketle ortaya çıkan çıplak boynu sessiz uzayan bir davet gibiydi. Deminden beri içine girdiği gerilimle vücudunun denetimini yitirmesi ve kastettiğinden başka türlü işaretler vermesi garip bir biçimde etkiliyordu beni, yoksa bundan bir çeşit haz duymaya mı başlamıştım? Onun yanında deminden beri bir izlenimimden bir başkasına geçip duruyordum. Fakat aynı zamanda bütün bu sıçrak geçişlerin onun varlığının beni içine soktuğu duygu yoğunluğundan kaçış girişimlerim olduğu kesindi.

Kendisiyle yaptığı kısa bir hesaplaşmadan sona devam etti:

— Sizin yazar olduğunuzu tahmin etmeliydim. Belki de şimdi çekmecenizde hazırlamakta olduğunuz bir roman duru-

yor. Cümlelerimi biraz değiştirdiniz ve bu sizin romanınız oldu, öyle değil mi? Haydi, itiraf edin!

Deminki yoğunluğumun çekirdeğine yaklaşıyorum, fakat hâlâ ne söyleyeceğimi bilmiyorum:

— Bakın Nazire, dedim, beni sınamak istiyorsanız devam edin. Ama hemen yanıt vereyim, itiraf edebileceğim tek bir şey var, o da... Bu otele taşınarak yeni bir romana başlamayı kurmuştum, fakat ne mümkün, tek bir satır bile yazamadım. Siz beni durdurdunuz Nazire; yalnızca size yazdığım, yazmakta olduğum, yazacağım mektupları düşünür hale geldim. Söylediğiniz şey doğru değil.

Alaycı bir ses tonuyla:

— Ama size mektuplarımla ilginç bir malzeme verdim! Eğer bunu değerlendiremiyorsanız ya da değerlendirmek istemiyorsanız bu sizin bileceğiniz bir iş. Fakat ne olursa olsun, size “Elveda!” demenin zamanı geldi, geçiyor bile.

Bu son tümceyi sanki bana değil de kendi kendine söylemişti. Aynı zamanda bavulunu kapatmak üzere yatağa doğru yöneldiğini gördüm.

Yerimden fırlayarak onu yarı yolda yakaladım. Elim çok kısa bir süre çıplak kolunun üstünde kaldı: Cildi çok yumuşaktı, bütünüyle eğilip bükülebilen bir yapıda olduğunu duyuyordum.

— İsteddiğiniz zaman gidebilirsiniz Nazire, dedim, fakat gitmeden önce bilmelisiniz ki durum asla böyle değil.

Sonra devam ettim:

— Size bir şey açıklamalıyım, dedim bir açıklama ve belki de sonra... bir öneri. Abajurun yanında duran koltuğu göstererek:

— şuraya oturmama müsaade eder misiniz?

Ayaktaki kovalamacımız ancak şimdi sona ermişti.

O sırada zihnimde bir şimşek çakmıştı. Sanki kafamdaki bütün sorunları halledecek bir çözümdü bu. Birden her şey değişiyordu. Olayların bir filmde olduğu gibi yeniden hızla tekrarlandığını ve beklenmedik, işte umulmadık bir sonuca doğru aktığını görüyordum. Sanki Nazire ile karşılıklı yazdığımız mektuplar bir kere daha zarflarına girerek gönderiliyor, orada bütün yazılanlar satır satır yeniden okunuyordu, her şey tüm ayrıntılarıyla yeni ve son anlamlarına kavuşana kadar...

Ben konuşmaya başladığım sırada Nazire de yatağın üzerinde korkutucu bir gölge gibi duran bavuluyla mektup tomarı arasında bir yere oturmuştu. Kocaman açtığı gözleriyle beni dikkatle dinlediğinden emindim. Şimdilik bu bile benim için büyük bir başarı sayılırdı.

— Bakın, dedim, nereden başlayacağımı tam bilemiyorum. Dağınık konuşacağım için şimdiden özür diliyorum. Çok yaşlı annemin bu sonbaharda vefatından beri hem yaşama tarzımla, hem de az önce sözünü ettiğimiz yazarlığım ile ilgili olarak büyük bir bunalım içine girdim. Annemin uzayan ömrü benim yaşamımı içine almıştı: Oysa şimdi açık pencere ansızın kapanmış ve oradan içeriye uzanan dal dışarda kalmıştı. Annem yaşarken ben de kendi yaşamımı ona göre düzenleyip kurmuştum. Sonunda anneme adanmış günlerim, onun ömrünün içinde boy attığı kendi yaşamım da bana anlamsız gelmeye başladı: Bilirsiniz belki o feci boşluk duygusunu. Evde eski çekmecelerde annemin yaşamıyla ilgili bir sürü belge, fotoğraf ayrıca benim anımsayabildiklerim ve daha pek çok şey: boşluk duygusundan kurtulmak için *Ressam Fatma Aliye'nin Romanı* gibi bir şey yazabilirdim, yazmayı düşündüm. Ama yazamadım, çünkü... evet, bu düşünce beni şimdi titretiyor, çünkü annemin ölümüyle birlikte yalnızca en önemli yılları onunla iç içe geçen benim geçmişim değil, tüm geçmiş yok olmuş ve anlamını yitirmişti. Bazı şeylerin bir zamanlar nasıl var olmuş olabileceğini anlayamaz, düşünemez hale gelmişim.

O ana kadar Nazire'nin gözlerinde bu söylediklerimi içine alan bir aralığın, bir ilgi ayracının açıldığını görüyordum. Fakat son söylediğimden sonra bu ayraç birden kapandı. Bu kez bakışları benim bakışlarımla kesiştiği noktayı kendisine kırılma, yaralanma noktası olarak seçti. Bu bakışlar, "Benim geçmişim ise bitmedi", diyordu, "ben hâlâ orada yaşıyorum".

Onun etkisinden kurtulmaya çalışarak:

— Nazire, dedim, bir annenin ölümünden sonra yaşamı sürdürmek için, onu yeniden icat etmek gerekir, yoksa... Fakat bunu yapamayacağıma göre ben de yavaş yavaş kendimin de bilincinde olmadığım bir hazırlık içinde roman sanatını yeniden icada karar verdim. Size o mektupları yazdığım süreç içinde dü-

şüncelerim harekete geçti. Anladım ki artık geçmiş bir olayı, bir anıyı, hatta hayali anıları yazmak istemiyorum, zaten yazamıyorum. Onun yerine, evet onun yerine kendim bir olayı yaratmak, yazmak üzere onu yaratmak ve yazmak istiyorum. İşte bu!

— Yani nasıl?

Ayağa kalktım. Bütün bu söylediklerimi ben de ilk kez düşünüyordum. İşte boşluğa doğru son bir sıçrayış. Ölümüne. Eğri ve doğru hepsi bir arada. Ne olursa olsun!

— Nazire! dedim, az önce sizinle konuşurken zihnimde bir şimşek çaktı. Yapmak istediğim şeyi birdenbire bütün açıklığıyla zaten belli bir oranda gerçekleşmiş olarak gördüm. Ben size yazdığım mektuplarda, siz de bana yanıtlarınızla, sonra buraya gelişinizle siz ve ben birlikte bir olay yaratmış olduk. Hiç yoktan yaratılmış bir olay söz konusu burada. Öyle değil mi?

Nazire birden oturduğu yerden sinirli bir biçimde kalktı:

— Hayır, dedi, bu doğru değil. O mektupları size yazdıran Zefir'di. Siz ona uydunuz. Bu olayı siz kendiliğinizden kurmadınız. Fakat ne planlıyorsunuz, açık olun.

— Ama şöyle ya da böyle, olay yaratılmış oldu ve devam etmeli! Nazire, gitmeyin. Zefir'le olan ilişkinizi sürdürün!

Yüzünde yeşil gözlerinin renginde bir istihza belirdi:

— Bütün bu olanlardan sonra... ve onları unutarak mı?

— Hayır, unutarak değil. Tam tersi hatırlayarak, hatta bile rek... Diyelim ki aramızda mektuplar devam ediyor... Siz onları benim Zefir adına yazdığımı biliyorsunuz, ben de bunu bildiğinizi biliyorum. Böylece bir hayali, gerçekliğin ortasına yerleştiriyor ve buradan yeni, başka, daha hiç kayda geçmemiş bir gerçeklik üretiyoruz. Bir oyun olacak bu. Gerçeklik oyunu.

— Yani burada kalacağım ve Zefir'e modellik edeceğim, ama bunun hepsi bir oyun olacak, bunun böyle olduğunu da yalnız siz ve ben bileceğiz, ama Zefir bunu bilmeyecek, öyle mi? Böylece oyun tersine dönüyor. Mektuplaşmamız sırasında siz Zefir'in tarafında oynarken, şimdi siz benim tarafımda Zefir'e karşı oynayacaksınız.

Nazire'nin gözlerinde bir ışık yanıp sönmüştü; sanki bu ışıktaki burada kalır ve Zefir'le ilişkisini sürdürürse ya da sürdürmüş gibi görünürse ondan nasıl bir oç alma fırsatının doğa-

çağını görmüştü. Ama yanılıyor da olabilirdim: Bu ışık başka bir şiddetli isteğin yaktığı ve kendi şiddetiyle hemen söndürdüğü bir ışık da olabilirdi.

Nazire'nin son söylediğini düzeltmek gereksinimi duydum:

— Tam böyle de değil. Asıl anlamda oyun bence şimdi başlıyor...

Nazire sanki nerede olduğunu unutmuş da bunu hatırlamak ister gibi çevresine, sağındaki yarı açık bavuluna ve soldaki benim mektup tomarıma baktı:

— Mektuplarınızı sevmiştim. Belki de bu işte beni asıl rahatsız eden şey sizin yokluğunuz. Mektuplarda da öyleydi... Fakat siz şimdi benimle ne yapmak istiyorsunuz?

Bir iğne deliğinden geçecekmiş gibi incelen, ama aynı zamanda keskinleşen bakışlarını bana yöneltti. Bakışlarımı başka bir yöne çevirmeye çalışarak:

— Zefir'le olan ilişkiniz sürerken onun ayrıntılarını bana anlatmanızı istiyorum. Tıpkı genç kızlık yıllarınızda geçenleri nasıl anlattıysanız öyle. Fakat bunda eksikler var. Bundan böyle bütün yaşamınızı, düşleriniz ve hayal kırıklıkları ve her şeyiyle bilmek istiyorum. Bir romanı hayata yazar gibi ben geçmişle şimdinizi bir araya getirmek istiyorum. Gelecekte ise neler olabilir! Unutmayın, siz benim yarattığım bir olaysınız ve benim onu yakından izlemeye hakkım var. Siz Zefir'e bedeninizle modellik eder, onun önünde soyunup poz verir gibi görüneceksiniz, ama aslında ruhunuzda geçenlerle benim canlı roman kahramanım olacak, hayatınızla benim romanıma modellik edeceksiniz. Yaptığınız her şeyi bana anlatmak üzere yapacaksınız. Edebiyat tarihinde duyulmadık, yakası açılmadık bir olay olacak bu. Yazarların esin perileri, aşık oldukları kadınlar vb. vardır, fakat asla modelleri olmamıştır. Kabul ederseniz, siz edebiyat tarihindeki ilk ve belki de son, yani biricik bir model olacaksınız. Kabul ediyor musunuz? Her şey bir "evet" demenize bağlı.

Bu son tümcelerim ağzımdan çıkarken tam tanımlayamadığım isteğimin ağırlığı karşısında sözlerimin çocuksu ve hafif kaldığının bilinciyle sinirli sinirli gülüyordum. Bu gülme Nazire'ye de geçti.

Biraz sonra Nazire oturduğu yerden kalktı. Vücudunun kıvrımlarını ortaya çıkartarak salına salına pencereye doğru yürüdü; aramızdaki belirsiz savaşım yeniden başladı:

— Yani sizin tarafınızdan ısmarlanmış bir yaşam olacak bu!

— Belki böyle olmasına gerek kalmayacak. Çoktandır süren duygular bir günde kaybolur mu?

— Yani Zefir ile ilgili duygularımın şöyle ya da böyle olduğuna siz karar verip beni buna inandıracaksınız, öyle mi?

— Her şeyi bu kadar tek yönlü görmeyin. Duygular şöyle de yorumlanabilir, böyle de. Bir oyun oynayacağız, hepsi bu. Ayrıca bu oyunda kaybedeceğimiz bir şey yok.

— Bütün bunların bir oyun olmasının ve oyun olarak kalmasının bir garantisi var mı?

— Tabii ki yok. Ama en azından ikimizin açısından her şey sahici olacak ve... olmayacak. Çünkü uygulamaya geçtiğimiz anda onu yine de hayalimizde ve varla yok arası bir şeyden yarıttığımızı bileceğiz. Hem “gerçek” dediğimiz yaşamda zaman zaman bilmeden böyle yapmıyor muyuz?

Boşluğa sıcırayışım tamamlanmış mıydı? Elbette ki hayır, havada asılı kalmıştım. Aramızda uzun bir sessizlik oldu. Neden sonra:

— Ah, Nazire! diyebilirdim. Ne demek istediğimi çok iyi anladınız. Zaten biliyordum, bunu en iyi siz anlayabilirdiniz. Çünkü ikimiz de yaşamda, özellikle başkalarıyla olan ilişkilerimiz içinde yalnızız. Ben de sizin kadar ve siz benim kadar. Yalnızlık başkalarıyla ilişkilerimizi bir oyuna dönüştürüyor. Bu oyun yalnızların oyunu olacak. Ne olur, reddetmeyin! Belki ikimizin de yaşamda bu oyunu oynamaktan başka yapacağı bir şey yok ve kalmadı.

Nazire pencerenin önünde bir süre bir şey düşünerek kırmıldamadan kaldı. Yanına gidip ona dokunmak isteyebilirdim: yalnızca onun canlı olduğuna, örneğin bir yontu olmadığına inanmak için. Fakat beklemeyi yeğledim.

Birden tekrar harekete geçtiğinde kararlıydı. Şimdi, gidip dolaplara bir göz atıyor, odada unuttuğu bir şey olup olmadığını son bir kez denetliyor ya da denetler gibi yapıyordu. Kadınların

beklenmedik bir öneri karşısında ilk tepkilerini gösterip rahatladıktan sonraki tavırları başkadır: İlkın o zaman düşünmeye başlarlar. Dolaplarında, çekmecelerinde ne varsa ortaya çıkarır, hatta eski bohçalarını açarlar ve olayın asıl kendilerini ilgilendiren yönünü görürler, görmeleri ise karar vermeleri ve kararlarını o anda uygulamaya başlamaları demektir. Bu, az önce aramızda geçen konuşma ne kadar sıradışı olsa bile, Nazire için de geçerliydi. Dolaptan yalnızca orada kalmış şeylerini toplamıyordu. Aynı zamanda orada şimdi kendisine dönen düşüncelerini buluyor gibiydi.

Mektupları toplayıp küçük çantasına koyduktan sonra bavulunu kapattı. Mantosunu giyerken gülümseyerek:

— Öneriniz üzerinde düşüneneğim, dedi (Oysa eminim, her şeyi düşünmüş ve kararını vermişti bile, ama bu karar neydi?). Sonra ekledi:

— Bir süre İstanbul'daki teyzemin yanında kalacağım. Fakat siz... Siz lütfen kendinize dikkat edin!

Son sözünün alışılmıştan daha kasıtlı olan anlamı içimde bir yere yerleşirken, o elini uzattı:

— Tanıştığımıza çok memnun oldum.

Onuncu Bölüm

Henüz başarım kesin değildi. Nazire giderken ne evet, ne de hayır demişti. Fakat bu bile bir başarı sayılabilirdi. Bütün bu ilişkilerin düğüm üstüne düğüm olup birbirine girdiği noktada bulduğum ya da bulduğumu sandığım çözüm –henüz uygulamasına geçmesem de– başımı döndürmeye yetiyordu. Geçici de olsa kendimden memnundum. Eğer Nazire önerimi kabul ederse, bu çözüm bir vuruşta şu sorunları hallediyordu:

1. Zefir'in isteği yerine gelmiş oluyordu; ben de onu kendi beceriksizliği yüzünden içine düşmüş olduğu durumdan (mektupları kendisinin değil, benim yazdığımı Nazire'ye tepeden inme bir biçimde söylemesiyle ortaya çıkan durumdan) kurtarmış oluyordum. Zefir bana yeniden müteşekkire kalacaktı vb. vb.

2. Nazire'yi Zefir'e yeniden kendi ellerimle teslim ederken üzerinde bir ipotek kurmuş oluyordum. Bu ipoteğin uygulamadaki anlamı şuydu: Nazire Zefir'e modellik ededursun, bu ilişkiyle istediğim gibi oynamama izin verecekti. Dolayısıyla ipin ucu daima benim elimde kalacaktı. Eğer olayların gidişini beğenmezsem her zaman ipotekten doğan haklarımı kullanabilirdim. Bu haklar neler olabilirdi, şimdilik kurcalamıyordum.

3. Nazire'nin de bu işten bir yararı olmalıydı ve olabilirdi de. Mektup olayının ortaya çıkmasından sonra Zefir'e kızgınlığından ötürü gitmeye kalkışmamış mıydı? Şimdi gitmesine gerek kalmadan öcünü alması için bir fırsat doğuyordu belki de. Çünkü benimle olan anlaşması sürdüğü ölçüde Zefir'le ilişkisi "sahte" ya da "şaka" bir şey gibi kalmaya mahkûmdu, yani düz-

mece mektuplara karşı sonuçta yalan bir ilişki. Nazire güçleniyordu: Ben mektuplaşma sırasında Zefir'in tarafındayken (ya da öyle görünürken) şimdi bu noktadan sonra Nazire'yle Zefir'e karşı birleşmiş oluyordum.

Ama ne öç alma dürtüsü, ne güç istenci Nazire'nin burada kalması için yeterli bir neden olabilirdi. Eğer burada kalacaksa onu bize ve buraya iten ya da çeken başka karanlık bir şey olacaktı bu. Emindim, ama nedir bilmiyordum.

Böylece ne olursa olsun herkesi memnun etmiş olarak ben işimi yürütecektim. İşte asıl başımı döndüren nokta buydu. Bende şimdiye kadar hayal gücü vardı, biraz da yaratıcılık vardı (biliyorum!), ama bir çeşit şeytanlık, demonyaklık eksikti (yoksa "deha" bu muydu?). Şimdi o da mı geliyordu? Ne olurdu bu kez de roman taslağımı yaşamın kendisi olarak kucaklasam ve kucakladığım şeyi yazsam, hayalime yaşamla güç katsam! diyordum. Yaşasın canlı hayaller! Kaderden istediğim, çok fazla bir şey miydi?

Nazire'nin odasından çıktıktan sonra bir süre kendi odama geçip orada oyalandım, ardından aşağı indim. Nazire çoktan gitmişti. Zefir'in aşağıda sabırsızlanarak beni beklemekte olduğunu sanmıştım. Fakat hayır, onu otelin kapısından çıkarken yakaladım. Beni görünce durdu ve ilk sözü:

— Benimle çerçeveciye gelir misin? oldu.

Kaç kez telefon etmesine karşın çerçeveci "büyük sergi" için istediği çerçeveleri teslim etmemişti. Arada hiçbir şey olmamış gibi yalnız bunu söylüyordu. Oysa Nazire'yle ne konuştuğumuzu sorabilirdi, sormadı, bir çeşit gurur muydu ya da olaydan, daha doğrusu fazla iç içe olduğumuzu duyarak benden uzaklaşma isteği ve manevrası mıydı? Ne olursa olsun otelden çıktık, Tepebaşı'nın çamurlu arka sokaklarına daldık. Yağmur sonrası ortalığa basan karanlıktan ayrılmayan son bir aydınlık, öyle ki sanki karanlığın kendisi aydınlıkmuş gibi gözü aldatıyor. Ayaklarına kadar vuran bel ağırlarından yakınan Zefir koluma girmişti. Bir kafede hanım arkadaşıyla birlikte rakı içen Alis'i gördük; ben duralayınca Zefir kolumdan çıkarak kaçtı, bu nedenle selamlaşmakla yetindik. Çerçeveci Selami'nin aynı zamanda bir bar haline getirdiği küçük iki katlı dükkânında atölyeden çerçevelerin gelmesini beklerken Zefir'le birer duble viski içtik.

Sonunda konuyu açmak zorunda duydum kendimi:

— Nazire’yle konuştuk, dedim, belki onu ikna edebildim!

Zefir tuhaf bir biçimde yüzme baktı:

— Zaten annesi İstanbul’a geldiği için gitmek istemiş, dedi.

Bir kaç günlüğüne teyzesinin evine taşındı.

Sonra bu konuyu bir daha hiç açmadık. Nazire’yi bavuluyla ayrılırken resepsiyonun önünde bir kez daha görmüştü anlaşılan, Nazire bana annesinin ziyaretinden söz etmemişti. Ne olursa olsun her şeyin böyle olması iyiydi. Zefir’in bana karşı uzaklık kazanmaya çalışması işimi kolaylaştırıyordu; çünkü böylece Nazire’yle arasına beni yeniden sokmamış oluyordu, bu ise benim planlarımın gizli kalması için gerekli zemin ve zamanı hazırlayabilirdi.

O günlerde çok doluydum. Onarım çalışmasını denetlemek için her gün annemin evine gitmem, iki kez de orada mimar arkadaşımın buluşmam gerekmişti. Bir akşamüstü işçiler çekilip yalnız kaldığımda, badanası ve yerlerinin sistiresi ilkin yapılmış olan, değerli şeylerin kilit altında durduğu küçük odayı açtım; içimde annemin “nü”sünün örtüsünü kaldırıp bir kez daha bakmak isteği doğmuştu. Her yeniden bakışta gizemini bir kez daha çözmeğe çalıştığım ve bazen de gerçekten yeni izlenimler edindiğim bu tablo şimdi bana ne söyleyecekti? İşte tablo meydana, “nü” de ortaya çıktı. Bu kez çıplak vücut çok daha fazla öne gelmiş, sanki bana doğru yürümeden yaklaşmış, akmış, kendini uzatmış gibi bir izlenime yakalandım. Ama bu uzak bir yıldızın yeryüzü meridyenine yaklaşmakta olması gibi tehlike doluydu. Aynı zamanda onunla ilgili hayallerime yaklaşmakta olduğu için de bana olağanüstü bir heyecan veriyordu. Varlığın acayip kaynaklarından gelen kozmik bir ışığa ve onun titreşiminden doğan bir yıldız yağmuruna yakalanmak gibi bir şey. Aykırı bir biçimde, baştan çıkarıcılığı olan bu tehlikenin hem yaklaşmasını, hem de –ondan korktuğum için– bir an önce bitmesini istiyordum. Bütün bunlar Nazire’nin ortaya çıkışının ve aramızda geçen konuşmanın gizemli etkisi miydi? Tabloyu yeniden örttüm ve eski yerine kaldırdım.

22 Aralık: kış resmen o gün başlıyordu. Aralık bitecek, sonra ocak gelecek. Yazın hayaline bile daha çok uzaktım. Halbuki

başka kışlarda yaz tek umudum ya da tüm umutlarımın birbirine kavuştuğu nokta gibi gelirdi bana. Bu kez nedense ondan bir şey beklemiyordum. Aradığım şey, belki de kışın ortasına düşebilecek özel bir cemreydi: alnımı dayayacağım bir yer, bir aklın ve elin sıcaklığı, ısıнын yükseldiği o nokta. Öyle olmayacak olsa bile... Otele dönerken pasajdaki kafelere bir göz attım, gözlerime inanamadım, ama işte inandım: *Not Again*'de bir masada Nazire'yle Zefir oturuyorlardı, Zefir bir elini Nazire'nin omzuna koymuş hararetili hararetili bir şey anlatıyordu.

Böyle bir şeyi aslında bekliyordum, fakat bu kadar çabuk olacağını tahmin etmemiştim.

İlkin Nazire beni gördü, omzunu Zefir'den kurtararak telaşlı bir biçimle el salladı.

Ben masalarına yaklaşırken Zefir ayağa kalktı:

— Neredesin? Bir saattir seni aratıyorum. Resepsiyona ve hatta odana mesaj bıraktırdım.

Alnı her zamankinden daha çok parlıyordu; üstünde kareli bir ceket, kırmızı bir kravat takmış:

— Nazire'nin dönüşünü kutluyoruz. Ne içersin?

Nazire'yle göz göze geldik, gözlerini açarak, bana başka bir mesaj vermek istercesine dimdik bakıyordu. Kendimi bu bakıştan kurtarmaya çalıştım.

Aniden gelen garsona bir cin martini ısmarladım.

Zefir:

— İyi bir fikir, dedi, burada *Pera Palas*'tan daha iyi yapıyorlar.

Hâlâ Nazire'ye bakamıyordum. Göz ucuyla, boynuna sardığı ve ağzını örten bordo bir tülün ardından şimdi onun da etrafına kararsız ve dalgın baktığını gördüm.

Zefir kısa bir susuştan sonra hemen bir kahkaha attı:

— Tam da Nazire'ye Çukurcuma'da bulduğum kopyanın öyküsünü anlatıyordum.

— Şu *Uyuyan Venüs* mü?

— Hayır, o değil. O bitmemişti. Bunu sen de görmedin. Azizim, o kadar garip bir rastlantı ki anlatamam. Bitmemiş Tiziano kopyasını aldığım antikacıdan üç dükkân ötede, başka bir antikacıda bu kez de Giorgione'nin *Uyuyan Venüs*'ünün bir kop-

yasını bulmayayım mı? Ne olursa olsun, Venüs'ün o heykelsi düzgün çizgilerle çizilen yüzünün yerine başka ve baygın bir yüz gelmiş. Hani çok güzel bir yüz çizmeye çalışırken o kadar abartırsın ki sonunda ortaya çirkin mi güzel mi olduğu anlaşılmayan bir surat çıkar. İşte öyle bir şey. Bayıldım ve resmi hemen satın aldım, ne yapayım?

— Sakın ilk bitmemiş kopyayı aldığını duyan ressam bu kez de acele bu kopyayı hazırlamış olmasın, dedim söylediğime yalnız kendim gülerек.

Nazire hiç konuşmadan beni süzüyordu.

Zefir bütün lafazanlığı üzerinde böyle konuşurken beklenmedik bir şey oldu ve *Not Again*'in kapısından içeri Naci Zihin yanında genç, açık kumral saçlı bir kadınla girdi. Bizi görünce Zefir'le aralarında geçen malum olaydan ötürü yaklaşp yaklaşmamakta tereddüt etti. Fakat yanındaki genç kadının Zefir'i çok iyi tanıyor olması, Zefir'in de onu sarılarak abartılı bir biçimde selamlaması, Naci'nin tereddütünü sona erdirdi. İkiisi bizim masaya oturdular. Aramızdaki zoraki üç kişilik kutlama töreni de böylece kaldı. Naci'yle gelen kadını nereden tanıdığımı kendime soruyordum. Tanıştırılma sırasında her şey anlaşıldı: bu, ikinci şiir kitabıyla ödöl alan şaire Hayal Sılay'dı.

Yeni gelenlere yer açmak üzere yanına oturmadan önce Nazire'yle yeniden bakiştık. Öyle ki bana bir şey söyleyeceğini sandım. Fakat yanılmışım. O sırada, birbirlerine açık olarak hasım olmayı onurlarına yediremeyen Naci Zihin ile Zefir aralarındaki gerginliği küçük aralıklarla süren, biraz soğuk bir tartışmaya dönüştürdüler.

Konu *peinture*'dü. Zefir günümüzde bu türe bir dönüş olduğunu, Alman, Fransız, İtalyan galericilerin kendi ressamlarını el üstünde tutarak yeniden piyasaya sürdüklerini iddia ederken, Naci Zihin ironik bir biçimde onların bunu ellerinde kalmış tabloları satmak için yaptıklarını, bir süre önce Paris'te *Centre Pompidou*'daki bir yağlıboya karma serginin skandalla sonuçlandığını söylüyordu. Zefir yeni bir rakı söylemişti; daha dokunmadığı kadehin içinde, beyazlaşmış buzlu rakının en vaat dolu ve sakinleştirici göründüğü o sıradışı andı. Zefir rakı kadehine dalgın dalgın baktı, hâlâ Naci'yle konuşarak, fakat bana dönerek alçak sesle:

— Ayrıca başkalarının ne yaptığı beni ilgilendirmez. Yani artık ilgilendirmiyor. Herkes kendi resmini yapar. Nokta. Ben artık “nü” yapıyorum ve beğenin beğenmeyin modelle çalışıyorum. Ama farklı bir biçimde.

Konudan uzak kalmış gibi görünen Hayal Sılay’ın elini tutan Naci Zihin de bu kez ters yönden paralel saldırıya geçti, fakat tam bir saldırı değildi bu, yakınan bir sesle Hayal Sılay’a derdini anlatıyordu:

— M. Duchamp’tan sonra artık “nü” yapılamaz... *Bekârlar Tarafından Soyulan Gelin*’den sonra çıplaklık reklamların eline geçti... Reklamlar reklamlar... Çünkü Duchamp’ın çizdiği zaten bir iskeletti, her şey kupkuru, takır takır... Buna düşüncenin resmi denir.

Hangi tarafı dinleyeceğime karar veremiyordum, iki istasyon sürekli birbirine karışıp duruyordu. Tabii ki Zefir’in sesi boğuk da olsa daha kalın ve heybetli çıkıyordu:

— Ben iskelet değil, fantom çiziyorum. Bakıyorum ve orada kimsenin görmediği bir silüet görüyorum. Bu gördüğüm ne bir fikir, ne de fikrin kazandığı bir görünüş, fakat sadece bir fantom...

En sonunda garip bir şey oldu: ikisi de şüphesiz birbirlerini duyarak yaptıkları bu sözde sağırklar düetine, sanki artık söyleyecekleri bir şey kalmamış gibi uzun bir susuşla ara verdiler. Ara verdikten sonra da yine heveslerini alamamış gibi birer son tümcelerini söylediler.

Naci Zihin:

— Duchamp yapıtı yok etti, dedi.

Zefir bu kez artık onunla doğrudan konuşmakta bir sakınca görmeyerek:

— Ben de sanatçıyı yok ediyorum. Çünkü onun çizmeği reddettiği figür geri geliyor, bir hayalet olarak. Bu da belli türden bir sanatçının sonu demek.

— Fakat modelle çalışıyorsun, dedi Naci Zihin, destek istiyormuş gibi çevresine bakınarak.

Nazire’den küçük bir dirsek vuruşu geldi, gözleriyle ayağının yakınına attığı pusulaya işaret ediyordu. Eğildim, kimseye belli etmemeye çalışarak pusulayı açtım: “Konuşmamız gerek. Buluşma yerimiz: resepsiyonun önü.”

Aynı anda Nazire eğilip yanındaki Zefir'in kulağına bir şeyler fısıldadı. Zefir, çantasını yanına alarak yavaşça ayağa kalktı ve uzaklaşan Nazire'nin arkasından dalgın dalgın bakarak mırıldandı:

— Model yok, antimodel var.

Naci besbelli Zefir'in bu sözünü anlamamıştı, fakat aslında hiç kimse anlamamıştı.

Hayal Silay, Naci Zihin'in konuşurken bir ara kendine yaklaşmış olmasından yararlanarak hafifçe onun boynuna sarıldı, galiba konuyu kapatmanın tek yolu buydu. Ben de bu anı beklemiş gibi yaptım ve gitmek üzere ayağa kalktım:

— Şimdi dönerim! dedim.

Ancak giderken Zefir'in bakışlarının bir şey sormak ister gibi üzerimde olduğunu fark etmekten geri kalmadım. Ne olursa olsun, adımlarımı hızlandırdım.

Nazire orada resepsiyonun önünde oyalanarak beni bekliyordu:

— Burada bizi görürler, senin odana çıkalım!

Tıpkı Beyoğlu'ndaki kırmızı tramvaylar gibi, nostalji modasıyla otelin içine monte edilmiş, İstanbul'un eski asansörlerinden biriyle hafif zıngırtı ve sallantılar içinde yukarıya tırmandık.

Odamdan içeri girince, koltukların üstü bir türlü yerleştiremediğim kitaplarla dolu olduğu için karşılıklı yatağın üstüne oturduk. Nazire, yüzünde belli belirsiz bir gülümsemeyle:

— İşte, dedi, benden istediğini yapmak üzere döndüm. Üçümüz bundan böyle birlikte olacağız bu otelde. İstediklerin buydu, değil mi?

Sorduğu soruya yanıt vermek yerine:

— Annenin İstanbul'a geldiğini Zefir'den tesadüfen öğrendim. Üç gün önce ayrılırken bana hiçbir şey söylemedin.

— Söyledim, teyzemin yanında kalacağımı söyledim. Annem de oraya geldi. Kısa bir tereddüitten sonra ekledi: İstanbul'a geliş nedeni ise... K.'nın hastalığı.

Mektuplardaki konuyu yeniden açmak umuduyla sordum:

— Peki arada görüşüyor musunuz?

— Nasıl? dedi, asla.

— Tek başına mı yaşıyor?

— O evli. On yıl kadar oluyor İclal Hanım’la evlendi. Banka memuresi! Çocukları olmadı.

— Çalışmıyor mu?

— Hayır. Hiçbir zaman doğru dürüst çalışmadı ki. Yalnız sonraki yıllarda Erzurum’da dedesinin kumarda kaybettiği, içinde göl bulunan araziye karşı tarafın avukatına para yedirerek geri almayı başardı. Sonra bu araziye iyi bir fiyata sattı. Şimdi bu parayla geçiniyor.

— Hastalığı ne?

— Midesiyle ilgili büyük bir sorunu var, fakat ne olduğu anlaşılamadı.

Bütün bunları yatağın üzerinde oturmuş, sanki bizi bitişik odalardan dinleyebilirlermiş gibi fısıldayarak konuşuyorduk. Nazire bir tereddüitten sonra ekledi:

— Biliyor musun, dedi, içimden, en içimden onun ölmesini diliyorum.

— Fakat o ölürsa, gerçi, haydi, bir öç almış olabilir ya da Tanrının sana yaptıkları için onu böylece cezalandırdığını düşünebilirsin ama her şey boşlukta sen onunla yüzleşmeden kalır.

“Sana yaptıkları için” demiştim, ama ne yaptığını tam olarak da bilmiyordum. “Her şey”, “Yüzleşme” sözlerim de kışkırtma denemesiydi.

Biraz bekledikten sonra alçak sesle sordum:

— Bana her şeyi anlatacak mısın?

— Niçin olmasın? Zaten anlaşmamızı kabul etmiş bulunuyorum. Yine de...

— Yine de?

— Yalnız bildiğim şeyleri anlatabilirim, bilmediklerimi değil. Hele unuttuklarımı hiç değil.

Yüzünü bir hüznün gölgesi dolaştı.

— Ama unutmadan anlatabilirsin! Bugün ne oldu örneğin?

Yüzünde alaycı bir gülümsemeyle bütün vücudunu geri çekerek:

— Bugün sabah otele dönünce daha kapıda Zefir’le burun buruna geldim. Sanki oralarda dolanarak beni bekliyordu. İlkin birlikte bir kahve içtik. Müthiş heyecanlıydı. Beni görmesiyle birlikte bugün benimle birlikte çalışmayı aklına koymuştu. Son-

ra... İşte sana rastladığımızda daha seanstan yeni çıkıp aşağıya inmiştik.

Bütün bu konuşmaların aramızdaki oyunun bir parçası olmasına karşın kendimi yine de onun yaşamının içine girmiş bir casus gibi duyuyordum. Daha doğrusu, Bizans Oteli'nin bu lükse kaçan odasında buluşan iki ajandık ve o herhalde ikili bir ajandı. Yani bir yandan benim ait olduğum tarafa çalışır görünüş bilgileri bana sızdırırken aynı zamanda pekâlâ Zefir'e işbirliği yapıyor olabilirdi.

— Nasıl bir duyguydu onunla çalışmak? dedim. Zor olmadı mı?

— Daha önceden deneyimim vardı.

— Yani K. ile aranda geçenleri mi söylemek istiyorsun?

— Ah, hayır, dedi gülerek. O başka... Çok daha sonra yalnız bir kez! Ressam bir arkadaşım kendisine çıplak poz vermem için ısrar etti. Onun karşısında kendimi anatomi dersindeki bir ceset gibi duydum. Bir ölüydüm, fakat aynı zamanda o ölü bile ben değildim.

— Peki Zefir'le çalışman nasıl geçti?

Nazire yanıt yerine acele saatine göz attı:

— Neredeyse yarım saat olacak buradayız dedi. Aşağıdakiler bizden şüphelenecekler. En başta Zefir. Ona başımın ağrıldığını biraz dinleneceğimi söylemiştim, Fakat sen... şimdi hemen dön lütfen!

Yine de aşağıya hemen inememiştim. İndiğimde ise resepsiyonda bütün grubun Suriye Pasajı'ndaki yeni açılan bir meyhaneye gittikleri mesajını aldım. Nazire de onlarla birlikte olmaydı. Aç değildim ve yorgundum. Küçük bir tereddütten sonra odama çıktım.

Nazire'nin dönüşünü kutlamamız böylece çok kısa sürdü.

Onbirinci Bölüm

O gece yorgunluğuma aldırmadan bir saat kadar odamı toplamaya çalıştım sonra da yatağa serildim. Bu yorgunlukla deliksiz uyuyacağımı düşünmüştüm. Fakat aşağı yukarı iki saat sonra annemin son döneminde duymağa alışkın olduğum yalvaran, yardım isteyen sesiyle uyandım:

— Niçin bana kimse bakmıyor? Hu – u, Maria kızım neredesin? Hu – u – u!

Düşümde duyduğum sesin dayanılmaz bir gerçekliği vardı. Sanki annem bir çok kez olduğu gibi odaları karıştırmış ve baki-cısının odası diye benim odama dalmış, orada onu arıyordu. Bir anda tamamıyla dipdiri olmuşum.

Düşün etkisinden kurtulmaya çalışırken oda kapısının hafif hafif vurulduğunu fark ettim. Hızla üstüme bir şey alıp kapıyı açtım.

Koridorda, üzerinde pijaması, korkmuş bir yüzle Nazire duruyordu:

— Korkunç bir kâbus gördüm. İçeri girebilir miyim?

Koltuğa oturdu. Titreyerek iki elini açtı, avuçlarındaki kendi tırnak izlerine baktı. Aynı zamanda titriyordu.

Telaşlanmışım:

— Ne gördün? – Fakat ilkin bir konyak içer misin?

Başıyla evet dedi:

— Sen içmiyor musun?

— Belki biraz sonra... Ne oldu, anlatsana!

Konyaktan bir yudum aldı, sonra bir yudum daha. Titremesi geçmiş, biraz sakinleşmiş gibiydi; avuçlarını uyku sırasında sıkmasıyla oluşan çizgi çizgi sıyrıklara hâlâ dalgın bakarak:

— Ne olacak işte, benim her zamanki çıplaklık karabasanlarımdan biriydi. Fakat çoktandır görmediğim için artık bir daha gelmeyeceklerini sanıyordum. Demek ki yanılmışım. Bir ressam atölyesinde çıplak olarak poz veriyordum. Ressamın Zefir gibi bir yüzü vardı, ama aynı zamanda başka birisine benziyordu. Birden başım döner gibi bir hareket oldu ve atölyenin ailemle dolu olduğunu gördüm. Herkes bana bakıyordu. Kaçmak istedim, fakat kıpırdayamıyordum. Uyandığımda ellerimi bu halde kanamış buldum.

— Fakat bu düş bir bölümüyle gerçek.

— Nasıl yani?

— Bugün, şey, yani dün Zefir'e çıplak modellik etmeye başlamadın mı?

— Fakat söyledim ya ben bu çıplaklık düşlerini hep görüyordum. Bazen caddedeki trafiğin içinde bütün o giyimli insanların ortasında bir ben çıplağım. Oradan kaçmağa çalışıyorum, fakat kaçamıyorum. Garip bir şey, ressamın yüzü gözümün önünden gitmiyor. Bu yüz daha önce düşünemediğim bir biçimde... aman yarabbi... aynı zamanda K.nın yüzüne benziyor.

— Zefir'in yüzü K.nın yüzüne mi benziyor?

— Gençlik haline. Ama ben bunu bilemezdim. İlk düşümde ortaya çıktı.

Nazire gitmeye davranırken:

— Bundan böyle bana gelip düşlerini anlatmalısın. Bu geceki gibi. Saatin hiç önemi yok.

— Anlatacağım. Hiç değilse senin kaydına geçsinler. Çünkü ben onları hep unutuyorum. Tıpkı yaşamımdaki olaylar gibi. Düş ya da gerçek hepsini siliyorum. Sonunda silindikleri için ikisinin bir ayrımı kalmıyor. Fakat sen benim belleğim ol! Buna gerçekten gereksinimim var.

Nazire gittikten sonra anlattığı karabasanı hemen yazdım. Bu, onun tarih ve saatiyle kaydettiğim ilk düşü oldu.

Nazire'yi daha yakından tanımak üzere yaşamını, daha günü gününe, hatta anı anına izleyebilmek için teknik donanımımı o

sıralarda tamamlamaya başlamıştım. Cep telefonu kullanmama konusundaki kararımı hiç değİLse bir süre için rafa kaldırmış ve Nazire'yle daha çabuk haberleşebilmek için çok iyi marka bir cep telefonu bile satın almıştım. Bloknotum daima cebimdeydi. O hızla gidip kendime minik bir ses alıcısı da aldım, fakat hemen belirtiyim ki, bunu hiç kullanmadım, çünkü sonradan, yapmak istediğim şeyin ölü ya da mekanik kayıtlar olmaması gerektiğine karar verdim; ben kendimi Nazire'nin canlı organik belleği haline getirmek istiyordum. O gece ayrılırken Nazire'nin söylemek istediği şey aynı zamanda buydu sanırım. Artık düşleri çok özel bir merak ve ilgi alanım haline gelmişti. Anlatacaklarını sonradan dinlemek yerine –eğer teknik olarak olanaklı olsaydı– Nazire'nin karabasanlarının içine girmek, orada ben de olmak, o düşleri onunla birlikte aynı zamanda ben de görmek isterdim. O sırada kafamın içindeki soru işaretleri büyüdükçe büyüyordu. Nazire'nin uzun bir süre unutup Naz'ın cenazesinden sonra birdenbire sahneler halinde hatırladığı olaylarda eksiklik var gibi geliyordu. Gerçekten de son mektubunda anlattığı “modellik” sahnesinden sonra başka birtakım şeyler de yaşanmış olmalıydı, çünkü Nazire'nin çizdiği portreye göre, K. isteklerinden kolay kolay vazgeçmeyecek, zavallılaşıma pahasına onların ardına düşecek, hatta sürüklenecek biri olmalıydı. Belki de “şiddet”i bundan ileri geliyordu, yani kendine uyguladığı şiddetle başkalarını da tehdit eden biriydi ya da ne bileyim tersi. Ne olursa olsun Nazire'nin anlattığı öykü eksikti. Bu nedenle görüşmelerimizi rastlantıya bırakmamaya ve onu konuşturmaya karar verdim.

Bu amaçla da Nazire'yle Zefir'den ve öbürlerinden gizli buluşacağımız bir kafenin saptanması gerekiyordu. Çünkü bence odalarımızda birbirimizi acil durumlar dışında ziyaret etmemeliydik. *Not Again* çok ortada olan bir yerdi. Birdenbire kafamda bir şimşek çakmış ve aradığım kafeyi bulmuştum: Bu adıyla sanıyla eski *Kulis*'ten başka bir yer olamazdı. Yıllardan beri, aynı yapının içinde iki kat yukardaki tiyatronun oyuncularının prova aralarında makyaj ve kostümleriyle bir tek atmaya ya da bir şey yemeye indikleri, bu arada aynı zamanda alkolik gazetecilerin, eski kuşak yazar ve şairlerin buluşma yeri olan *Kulis* hem eski havasıyla hem de terk edilmişliğiyle bizi çağırıyordu.

Nazire'nin serbest olduğu bir gün hemen buluştuk. *Kulis* barda hemen hemen hiçbir şey değişmemişti; yalnızca koltukların eskiyen yeşil kapitone kumaşlarının yerine yenileri, bordoları gelmişti. Birer içki söyledik.

— Aslında mektuplaşmamızın kesilmesine üzülüyorum, dedim, özellikle de... sonra ne olduğunu merak ediyorum.

Nazire sol gözünü kapatacak biçimde önüne döktüğü uzun saçlarının ardında saklandığı bir köşeden bana bakarak:

— Neden sonra?

— En son K.ya aynadan poz verirken orada birden kendini değil, Naz'ı görmüş, karışık duygularıyla oradan kamıştın. Peki, sonra ne oldu?

— Söylediğim gibi, bu K.yı cenaze töreninde görmemin bende canlandırđığı bir anıydı. Bir sonraki yıl niversiteye gittim ve... evi terk ettim.

— Nasıl terk ettin? Hiçbir açıklama yapmadın mı?

— Yapmadan. Çünkü açıklama istenmedi. İşin tuhafı da bu. Gerçi bir süre sonra üniversiteyi kazanmıştım. Arada tek başıma, sonra bir arkadaşımla oturdum. Evden hiç kimse bana bir şey demedi ve sormadı. Babam ocukluğumuzdaki sert baba tavrını zaten az çok bırakmış, bir köşeye ekilmış, hiçbir şeye karışmaz olmuştu. Yalnızca evden taşındığımın ilk günü telefon ettiğimde yine eski ses tonuyla "Son kez söylüyorum, eve dn!" dedi. Ben de "Bunu sonra konuşuruz" diye yanıtladım. Fakat annem... ona bunu söylediğim gün hiçbir tepki göstermedi, öyle ki duyduğundan bile emin değildim, yalnızca başka bir odaya çekilip eline geçirdiği az buçuk çamaşırını harıl harıl ütülemeye başladı. İyice ev kadınlığının arkasına saklanmıştı. Ben gittim. Sanki bu o evde, çoktan beklenen bir olaydı. Benim için yalnız gitmek vardı. Gecikmiştim bile.

Birden niversiteye devam ettiği yılları anlatmaya başladı, üç yıl sonra "evlenme" macerasının ardı sıra yeniden İstanbul'dan Ankara'ya geçiş yapmadan önce:

— niversite 1. sınıfta Suna ile birlikte oturuyordum. Durmadan bir şeyler yiyen ve gözlerimin içine bakarak benden ne yapıp ettiğimi öğrenmeye çalışan bir kız. Onun evindeki bir odada kusar gibi ilişkiler yaşadım. Sevgililerimi baştan çıkar-

mak için onlara küçük armağanlar alıyorum, sonra süreleri dolunca onları terk ediyorum. Aşk insanın kendinde yarattığı bir duygu. Bir başkasının onun içinı doldurmasına izin veriyorsun, sonra da artık izin veremeyeceğini anlıyorsun, işte bu kadar basit. Erkeklerden, içimde nasılsa birikmiş bir öcü mü almak istiyorum, yoksa kendime durmadan yeniden bir baba, yanlış biçimde bir babanın şefkatini mi arıyorum? Bütün bunlar bir yana günlerimi neredeyse boşa geçirdiğim bir dönemdeyim, umursamazım. Umursamazlığı felsefe sanıyorum. Ama o sırada Suna'nın evinde felsefe seminerleri düzenleyen biri var: Hürol. Onu kantinden tanıyorum ve ben eve getiriyorum: daima omuzlarının üstünden çevresindekilere yan yan bakan ve alçak sesle Nietzsche'yi anlatan biri. Bu tavrı onun ardında bazı kızların koşması için yeterli. Hürol ortaya çıkışıyla birlikte 3 tip erkek olduğu gerçeğini bulguladım: kızların ilgilenmediği erkekler, laubali arkadaş olduğu erkekler, bir de kızlarla ilgilenmez gözüken erkekler. Hürol bence bu üçüncü kategoriye aitti. Kadınlara karşı Nietzsche'vari tavırlar takınıyor, onların kırbaçlanmasını bile istiyor. Aşk bir işkenceymiş ona göre, bir ameliyatla da sona eriyormuş; bense kurban rolünü üstleniyorum, bu nedenle seminerlerden sonra benim odama çekilip sevişiyorum.

Kurban olmayı kabullenip aynı zamanda Hürol'un maskesini düşürecek güçlü kadını oynuyorum. Fakat maskesi bir türlü düşmüyor; bense tersine Nietzsche'den Wagner'e geçerek onun müziklerini eve taşıyor, sonra bir gün artık onun maskesini düşürmeğe degecek biri olmadığını anlıyorum ve bir anda aramızda her şey bitiyor, o da devam için ısrar etmiyor. Hayatıma niçin ve nasıl girdiğini de neden direnmeksizin gittiğini de anlamadığım biri. Tamamıyla iki yabancı oluyoruz. O sırada Zafer'i tanıdım. Bunlar gerçekten seni ilgilendiriyor mu?

— Sen anlat, dedim, geçmişinin damla damla da olsa bende birikmesini istiyorum, şu anda tek isteğim bu.

Zaferle Zefir adlarının yaptığı çağrışıma dikkat ediyorum. K., Zefir ve Zafer adlarını bir üçgen oluşturacak biçimde yazıyor ve yanına bir soru işareti koyuyorum.

— Zafer, Suna'nın ayrıldığı sevgilisinin arkadaşıydı...

... İlk inanılmaz itici geldi. Yani Zafer bence 1. kategoriye, hiçbir kızın ilgilenmeyeceği erkekler kategorisine aitti. Fakat danışıklı bir dövüş bu. İşte Suna aramızı yapmaya çalışıyor. Üçümüz Beyoğlu'nda bir dansinge gidiyoruz. Çok çekingen biri gibi görünüyor, ancak dansta yaklaşıyor. Sonra o kadar. Ertesi akşam yeniden buluşuyoruz, bu kez *Café Nostalji*'deyiz, bir gece öncenin müziklerini çaldırıyor. Artık yakın da olsa bir geçmişimiz var, yani bizim yarattığımız. Zafer bir reklam bürosunda çalışırken aynı zamanda iktisat okuyor. Korumacılığı, sevgisi beni kendine çekti. Suna'yla nedensiz kavga ettik ve onun evinden ayrıldım. Bir kıskançlık gibi, ama neyi paylaşamadığımız belli değil. Zafer'in kira ile oturduğu Asmalımescit'teki çatı katına taşındım. İlk o beni ailesiyle tanıştırdı, benimkine göre daha geleneksel... Ne tuhaf, çıplaklık düşlerim o zaman, yani Zafer'le birlikte yaşamaya başladığım zaman ortaya çıktı. Okulu astım. Onun işine birlikte gidiyoruz. Her şeyi birlikte yapıyoruz, tuvalete bile birlikte gidiyoruz, daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı. İlk beni kendine çekmek için her şeyi yaptı, sonra da inanılmaz derecede üstüme düşmeye başladı. 18 yaşındayım. Belki böyle bir ilişki iyi geliyordu bana o sırada. Onun da benim gibi yaralı olduğunu düşünüyordum. İşte bu: "Birbirimizi yaralarımızdan tanıdık", sonra da savaşımaya başladık.

Nazire bir an susunca ağzımdan dökülüyordu:

— Yaralarınız zaten olduğuna göre savaşımaya ne gerek vardı?

— Yok, hayır, dedi, biz savaştık. Nasıl olsa daha fazla yara alamayız diye düşündüğümüzden. Fakat bu kez de eski yaralarımız kanamaya başladı. Fakat bir gün aramızdaki kavgalar kesiliverdi. O zaman evlenme hazırlıklarına başlamaktan başka yapacak bir şey kalmadı.

— Yani aranızdaki barışa böylece süreklilik kazandırabileceğinizi mi düşündünüz?

Saat ilerlemiş, *Kulis*'in barı artık tanımadığım çehrelerle dolmaya başlamıştı. Nazire'nin yaşamındaki yeni önemli bir aşama için not defterimin sayfasını çevirdim, fakat kahretsin! kurşun kalemimin ucu kalmamıştı.

Nazire soruma yanıt vermeden önce kendi kaleminin uçlarını çıkarıp bana verdi:

— Arada yine kavga ediyorduk, ama evlilik kavgasıydı bunlar, yani zaten evli gibi birlikte yaşıyorduk, sonradan Zafer'i Ankara'ya götürüp annem ve babamla da tanıştırmıştım. İlk Zafer beni bütün arkadaşlarımdan kıskanıyordu, hiçbir ilişkiye tahammül edemiyordu, bu nedenle çok sık kavga ediyorduk, sonra birdenbire bu kıskançlıktan vazgeçti. Benim her istediğime evet demeye, konuştuğum kimseleri görmem için elinden geleni yapmaya başladı. Örneğin eve bir arkadaşım gelecekte o hemen ortadan kayboluyordu filan. Üzerime titriyor, ben hasta olursam o da benimle birlikte hasta oluyordu.

— O zaman bu ilişkiyi resmi kayda geçirmekten başka yapacak bir şeyiniz...

— Kalmadı. Fakat sonra ne oldu biliyor musun? Şişli evlendirme dairesinden gün alıyoruz. Yapılması gereken malum işler. Yalnızca yakın akrabaları ve bir iki arkadaşı çağırıyoruz. Çok önceden sinirliyim, başkaları önünde mutluluğu oynuyorum, fakat içerden tedirginim. Evlendirme dairesine bakan merkezde, bir kahvede tek başıma oturuyorum, Zafer gecikiyor. O sırada babam cep telefonu ile aradı, karşı kaldırımdaymış. Ona ihtiyacım var; aslında evlenmemi belki de bir o istiyor. Bir zamanlar aramız kötüydü, ama bir zamandır günah çıkarıyor: “Kızımın nişanlısından hediyeler gelmiş” filan gibi laflar. O sırada Zafer de yetişiyor. Nikah memurunun karşısına oturduğumuzda her şeyi yabancılıyor ve puslar içinde algılamaya başlıyorum. Sesler, hareketler bir yerden süzülerek ve çok az geliyor. Birdenbire başımı Zafer'in omzuna dayamak, ona bir zamanlarki gibi iyice sokulmak istiyorum, fakat bunun bir istek değil, bir anı olduğunu fark ediyorum. İkimiz de oraya konmuş iki ayrı cisim gibi yan yana duruyoruz. Ama böyle hiçbir şey yapmadan durmamızda bile bir şiddet var. Hatta bana sert bile baktığını fark ediyorum. Gülmeye başladım, nikâh memurundan ihtar aldım. Herkeste bir tedirginlik var nedense, tanıklar bile gülümsemiyor. Biraz sonra bir şey olacak ve oluyor. Bana sorulan soruya, uzun bir susuştan sonra çatlayan bir kâsenin sesiyle: “Hayır” diyorum ve ağlamaya başlıyorum.

Zafer şaşkınlıktan küçük dilini yutmuş, çevremizdekilerden yarı özür dilerken yarı da beni teselli etmeye çalışır bir tavır içinde koluma giriyor, birlikte yavaş yavaş salondan çıkıyoruz. Sanki evliymiş de şimdi boşanmış gibiyiz. O kadar çok evlilik hayali kurduk ki, buna o denli soyunduk ki sonunda evlenemedik. Başka bir kafeye gidip oturduk, üç saat, dört saat konuştuk. Zafer beni yeni sevgililer bulmuş olmakla suçluyordu: “Seninle ilişkiyi kesmeyeceğim, çünkü sen ne yaptığını bilmiyorsun.” Ben de “Seni ne reddediyorum, ne de kabul ediyorum” dedim. Öylece ayrıldık.

Sabırsızlanarak:

— Bu olayın nedeni neydi? dedim, bunu söylemiyorsun.

Yüzünden aşağı sanki gölgeler indi, bakışları masanın üstündeki bir noktaya saplandı:

— Bir gün önce son zamanlardaki sessizliğimi bozarak kavga etmiştik, belki de bardağı taşıran son damla buydu. Kavga nedeni ise... bir hafta kadar önceydi, Zafer’in aldığı yeni Citroen ile İstanbul’daki bazı akrabalarımı ziyarete gitmiştik. Avcılar’daki aynı mahallede K. da oturuyor. Biz tam arabayı park ettiği yerden almış geri dönüyorduk ki yolun kenarında birdenbire K.yı gördüm. Tek başınaydı, gözleri son zamanda iyi görmediği için olacak yavaş yürüyordu. Keşke söylemeseydim Zafer’e! Söylediğim anda deli gibi oldu, yaylı bir kuklaymış gibi öne doğru fırlayarak direksiyonu K.nın üstüne çevirdi. Onu öldürmek istiyordu. Bağurdım ve güç bela direksiyonu ters yöne çevirttim. O anda planını kurmuş, adamı ezecek, öldüremese bile sakatlayacak ve sonra biz de olaya kaza süsü vererek arabayla kaçacakmışız. “Hayır” dedim “ben bunu istemiyorum” “Niçinmiş? Demek ona acıyabiliyorsun.” O zaman aramızda bütün eski, unutulmuş sorunlarımızı da hortlatan bir kavga başladı.

— Demek ki... dedim, Zafer K. ile olan olay ne ise onu biliyordu, ona ne anlatmıştın?

Nazire sanki bu sorumu duymamıştı, sol şakağının üstünde kıvrılan bir saç tutamıyla oynayarak dalgın dalgın:

— İşte böyle dedi, hayatımın merkezine daima bir erkek koymak ihtiyacıdayım, bunsuz yapamıyorum.

Bu buluşma ve konuşmalarımız sürerken Nazire birkaç

gece benim için rüyaya yatmaktan da geri kalmadı. Fakat aksilik, gece yarısı odama gelerek anlattığı karabasandan beri hiçbir düşünüyü hatırlayamıyordu. Neden sonra nasıl olduysa bir dizi tuhaf karabasani art arda görmeye başladı. Yine geceleri daha önce yaptığı gibi yataktan kalkarak odama geliyor ve sıcaklığına düşünüyü bana not ettiriyor ya da bunu yapamamışsa gün içinde telefonda anlatıyordu. Onları kaydederken en ufak ayrıntılarını bile atlamamaya çalışıyor, kendimi büyük bir servet gibi sahiplendiğim bu düşlerin meraklı bir koleksiyoncusu olarak görüyordum. Nazire bana düşlerini anlatırken onların içinde bir hırsız gibi dolaşıyor, değişik, çarpıcı görüntülerini çalmak isteğini duyuyordum.

Bu düşlerin bazılarını Nazire'nin ağzından çıktıkları gibi buraya rasgele sıralıyorum:

"Caddede trafiğin ortasındayım, karşıdan karşıya geçmeğe çalışıyorum, birden çıplak olduğumu fark ediyorum. Arabalar kızgın sesler çıkararak üzerime geliyor. Karşıya geçmeyi başarıyorum. Bir telefon kabininden telefon etmek istiyorum, fakat basmam gereken son numaranın tuşu basmıyor."

"Caddede çıplak olarak yürüyor, aynı zamanda bunu kendimden gizlemeye çalışıyorum. Bir telefon kulübesine giriyorum. Numaraya karşılık olan tuşlardan biri basmıyor."

"Eski erkek arkadaşımın arabadayız. Arabayı o kullanıyor, ben yanında oturuyorum ve çıplağım. Bir kaza oluyor. Buna aldırmıyorum, fakat kazadan sonra beni çıplak bulacaklar, ondan korkuyorum."

"Eski sevgilimle yatakta birlikteyiz. Birden K'nın orada olduğunu duyuyorum; odanın gediklerinden sürünerek içeri girmeye çalışıyor."

"Annem ile aynı yataktayız, ama benim yanımda sevgilim de var ve ben sevgilimi ondan gizlemeye çalışıyorum."

"Sayfalarını çevirmekte olduğum kitabın arasında bir erkeklik organı var. Kitabın içinde onu bir yaprak saklar gibi saklamaya çalışıyorum. Onu kaybetmemem gerekiyor, fakat aynı zamanda kötü bir duygudan kurtulamıyorum."

"Düşümde – yüce bir kadının kollarında uzatılırken bana – yüreğimi yiyordun – kana bulanmış ağzınla" (Nazire bu dü-

şünü uyandıığında hemen bir kağıdın üstüne şiir gibi yazmış, sonra bu kağıdı kaybetmiş; yeniden bulduğunda bana getirdi).

Bu kısa düşlerden sonra, Nazire bana uzun ve ayrıntılı karabasanını kaydettirdi.

"Evdeyim, kapı çalıyor. Gözetleme deliğinden bakmadan açıyorum. İçeriye uzun saçlı sakallı çorap satıcısı giriyor. Adamı iterek kapıyı kapatmaya çalışıyorum. Fakat adam ifadesiz sarı bir yüzle odadan içeriye dalıyor. İçerde alakasız bir takım arkadaşlarım var, kağıt oynuyorlar. Üstü başı dökülen satıcının üstüne yürüyorlar nedense. Güçlü erkekler: biri evimi taşımama yardım etmişti, öbürü aynı işyerinde çalışıyor. Kavgaya birden evin dışına taşıyor. Hemen kapıyı kapatıyor, kavgayı buzlu camın arkasından izliyorum. Birbirlerine şiş soktuklarını görüyorum. Erkekler yeniden içeri giriyorlar. Birisi: 'Annen merdivenlerden düşüp öldü' diyor. Gidip yatıyorum. Sabahleyin uyanınca annemi bir pantolonu omzuna atmış ütü yaparken görüyorum. Fakat annemin bacağından yoğun bir sıvı damlıyor. 'İçini oymuşlar anne, için boşalıyor farkında değilsin' diyorum. Yanıt vermiyor. Yeniden: 'Anne sen ölmüştün' diyorum. Annem hiç konuşmadan ütüyü bitirip ders verdiği okula gitmek üzere çıkıyor. Onun hâlâ çalışıyor olması vicdanımı zorluyor. İşte evde yeniden yalnız kaldığımı düşünüyorum. Bir an uyandım ve bu karabasanın devamı olan başka kısa bir düş gördüm: Şişler güzel işlemeli kılıflarının içinden çıkıyor ve anneme sapananı korkunç bir delik açıyor."

Bir süre böyle kanlı düşler gördü:

"Evde kuyu gibi bir şeyin içinde birini öldürüyoruz. Aslında öldürmek istemiyoruz, fakat öldürüyoruz. Cinayetten sonra kendimi büyük bir suçluluk duygusu içinde buluyorum."

"Naz okuldan eve dönüyor. Bacaklarını aralayarak karşıma geçip oturuyor. Birden elimde sivri uçlu bir kalem tuttuğumu fark ediyorum. Naz başını 'evet' anlamında sallıyor. Kalemle onun kızlığını bozuyorum. Hiç sesini çıkarmıyor. Oturduğu yerde anlatımsız bir yüzle bacaklarından aşağı yere damlayan kanına bakıyor."

Yine ölen ikiziyle ilgili düşler:

"Birinin ölümüne neden oluyorum. Genellikle de bir çocuğun. Fakat bu kez su bardağı gibi bir şey içinde denizati yavrusuna benzer canlı bir varlık var. Arada onu oradan dışarıya

ıkarıp soluk aldırıyorum. Sonra bunu unutuyorum, o ölüyor. Fakat sonra ‘Ben ne yaptım?’ diyorum. Uyanınca bu d    me bir anlam vermeye çalıştım. Veremedim. Yalnızca  len ikizim, Naz’ın denizatlarını çok sevdiğini anımsadım.”

“Geceleyn bir cenaze kaldırılıyor. Bunun Naz’ın cenazesi olduğu ortaya çıkıyor. Yüksek sesle kendi kendime ‘Niçin gece kaldırıyorlar?’ diye soruyorum. Biri: ‘Senin g r nmemen için’ diyor. Bakıyorum ve birden çıplak olduğumu görüyorum. Koşup bir telefon kulübesinden telefon etmek istiyorum, fakat cenazeden ayrılamıyorum”.

“Naz’a benzeyen bir çok ocuk arasında onu arıyorum. Çocukların hepsi çıplak, ben Naz’a bir ilaç verecekmişim. Fakat birden anlıyorum, çocukların arasında Naz yok ve Naz benmişim. Aynı zamanda çıplak gördüğüm bütün kız çocuklarının cesetlerinden ibaret olduğunu fark ediyorum.”

Bu düşlerle ilgili herhangi bir yorum yapmamaya çalışıyordum. Zaten yapacak durumda değildim, çünkü onların arkaplanını oluşturan pek çok şeyi bilmiyordum. Ama onların gizli bir öfkenin yanında büyük bir suçluluk duygusunun anlatımı olduklarını da düşünmekten kendimi alamıyorum:

“Bir tiyatro salonundayım. Geçmişten bir sevgili yanımda oturuyor. Ansızın arkama geçip bana sımsıkı sarılıyor. O sırada karşımda bir polis belirliyor. ‘Siz Nazire değilmişsiniz, siz şuyumuşsunuz, sizin hakkınızda şik yet var.’ Salondaki birinin beni şik yet ettiği anlaşılıyor. Arkamdan sarılan beni bırakıyor. Çünkü polis bana işkence yapacakmış. antamda kimliğimi arıyorum, fakat bulamıyorum.”

Nazire gece yarıları odama gelip taze taze düşlerini, karabasanlarını bana anlattığı sıralarda ben de Nazire ile ilgili bir d ş gördüm (aslında şimdi hatırlıyorum, birçok d ş gördüm, fakat en ilginlerinden biri buydu):

“Düşümde Nazire’nin bir akrabası, herhalde annesi ölmüştü. Ona başsağlığı dilemeye gidiyordum. Nazire bir arabanın içinde yanında koruyucuları gibi duran iki erkekle birlikte önümden geçti. Sonra küçük bir aralık ya da dükkân gibi bir yerde onları yeniden buldum. Eğilerek erkeklere başsağlığı diledim. Nazire iki erkeğin ortasında üzerinden şerit gibi geçen

bir gölgenin altında hiçbir şey söylemeden duruyordu. Bir de arka planda ötekilerden daha yakışıklı bir erkek vardı. O sırada elimdeki şemsiye kırıldı, yalnız sapı kaldı. Sonra şemsiye uzun bir bıçağa dönüştü, onu bezlerle örtmeye çalışarak erkeklerin toplandığı bir kahvede kahve içtim. Kahve parasını almadılar, ancak şefe ödeyebileceğimi söylediler. Bir kasap dükkânının içinde şefi bulduk, şef aynı zamanda bir kasap olmalıydı, kasap dükkanının içinde bir ziyafet masası kurulmuştu. Birisi şefle kahve parasını alması için konuşacağını söyledi. Fakat şef o kişiyi de beni de tehdit ederek kadınlar tarafından parfüm satışlarının yapıldığı parlak mavi mor renkli bir reyonu teftişe gitti. Bıçağımı aradım, bulamadım. O sırada bir ses bütün bunların Nazire'nin gördüğü bir düş olduğunu ve aslında şu anda onun beni kendi düşünde görmekte olduğunu söyledi. Uyandırmak için Nazire'yi aradım. Onu kasap dükkanında et keserken buldum. Elinde bıçağım vardı, bağırmaya başladım, o ara kendi sesimle uyandım."

O sıralarda benim için her şey Nazire'nin düşümleri, gündüşleri, fantazileri, anlamlı olmalarının sınırındayken olabileceklerinden daha anlamlı gelmeye başlayan konuşmaları ve aynı zamanda simgelerinin susuşlarıyla doluydu. Gerçekte "o"nu daha yeni tanımaya başlamıştım. Bazen Nazire'nin düşleriyle gerçek yaşam sahnelerini pek ayırt etmek istemediğini düşünüyordum. Gerçekten de eğer düş dediğimiz şey, kendimize ait olmakla birlikte karşısında ilkin yabancı kaldığımız bir duruma organizmamızın sonradan gösterdiği bir tepki ise Nazire de kendini belli bir olayın içinde önce yabancı buluyor, daha sonra tepki gösterdiğinde ise her şeyi bir düş içinde gibi yaşıyordu. Bir gün çantasını içindeki bütün değerli şeylerle benim odamda unutmuştu. Çantayı ona geri verdiğimde:

— Senin ilgini çeker diye bıraktım, dedi, tabii ki karıştırdın ve içinde benimle ilgili bilmediğin şeyler aradın değil mi?

Bu açıklamayı o sırada bulduğundan emindim. Ama yalnız bu değildi, gün içinde kalemini, yanında taşıdığı bir dosyayı, telefon defterini bir yerlerde unutuyor, hatta bunu bir çeşit alışkanlık haline getirmişe benziyor, unuttuğunu fark ettiği ya da o şeyleri yeniden bulduğu zaman büyük bir heyecan göstermiyor, onu

o sırada kafasında yarattığı yeni bir sahne için aksesuar haline getiriyor ya da amaçlı olarak orada bıraktığını söyleyerek bununla ilgili bir “hikâye” anlatıyordu. Böylece anlattığı “hikâye”lerle “gerçek” arasında uzun boylu bir fark kalmıyordu.

“Tophane’ye gitmek için taksiye biniyorum. Şoför çember sakallı ve beni pek hoş karşılamıyor. Biraz sonra başının ağrıdığını söylediği için ona aspirin veriyorum. Topkapı’da taksiye beni beklemesini söylüyorum, oradan Karaköy’e gideceğim. Tophane’ye kadar zaten dört milyon küsur tutmuş ve yanıma yeterince para almayı unutmuşum. Neyse ki beş milyona anlaşıyoruz. Yolda giderken birden şoföre kendimden söz etmeye başlıyorum, fakat kendim de söylediklerime inanamıyorum, bu bir başkası. Erzincan’ın bir köyünde doğmuş olduğumu ve kimse-
nin aklına gelmeyecek daha başka şeyleri anlatıp duruyorum. Sonunda ben ona ‘abi’, o bana ‘bacı’ diyerek ayrılıyoruz”.

Nazire’nin bulunduğu her yerde gerçek, bir sahnelemeye dönüşüyordu. Çünkü kendini içinde bulduğu her durum bir sahneydi ve başından geçebilecek bir olaya bağlanıyordu. Bu arada sıradan şeyler bile anlatılacak birer hikâye oluyordu.

Onikinci Bölüm

Nazire'yle konuşmaların ve onun art arda patlak veren karabasanları sürüp giderken Bizans Otelinde Zefir, ben ve Nazire arasında yadsınamayacak yeni bir yaşama düzeni kurulmuştu. Nazire belli gün ve saatlerde Zefir'e çıplak modellik yapacaktı. Benim için ise, deyim yerindeyse, yaşamını oynayacaktı, bu da başka türlü, yani ruhsal bir çıplaklığı ve aynı zamanda ondan da fazla bir şeyi gerektiriyordu. Çünkü buradaki kurallar belirlenmemiş, sınırlar hiç de açık olarak çizilmemişti. Sonunda her şey, insanlarla, giderek yaşamla oynanan tehlikeli bir oyuna dönüşebilirdi. Bir sıfır noktası mı, yoksa Tanrının bakış açısı mı? O, bu oyunu kabul etmişti ve oyun bilmediğimiz bir andan beri yeniden başlamıştı. Yeniden diyorum, çünkü bu oyun bana çocukluğumda hep oynamak istediğim başka benzer bir oyunu çağırıyordu. Büyük bir yalnızlık içinde geçen çocukluğumda kendime oyun arkadaşı bulmam çoğun sorun olurdu; evin eski büyük bahçesine oynamak için çağırdığım komşunun kızı sık sık hastalanır ve gelmezdi. Hafta sonları bizde gece yatısına kalan, çocukluktan yeni çıkmış oldukları için nazlanan teyze kızlarını kurduğum bir oyunun içine alabilirsem, dünyalar benim olurdu. Fakat onları "bilinmeyen oyun"umla ilkin meraklandırdığımı, sonra yordüğümü ve sonunda bazen de onların uyuklamalarına neden olduğumu anımsıyorum. "Bilinmeyen oyun" bütün kurallarının önceden saptanmamış olduğu, yeni kurallar getirilmesinin oyuncuların buluş gücüne bırakıldığı, yeni bir kural getirilince de öbür oyuncuların buna uyarak ona göre

kendi bireysel oyunlarını, rollerini geliştirdikleri bir çeşit senaryo oyunuydu. Saptanmış kuralı olmadığı için daha çok yetenek istiyordu. Senaryonun kendisi oyun sırasında değişiyor, bunun için de tam olarak ne olacağı bilinmiyordu, ilerisi için yapılan tahminler de oyunun bir parçasını oluştuyordu. Oyunun kendisi bireysel isteklere, “kapris”e açıktı (bu kapris oyunun kendisini büsbütün olanaksız hale getirmediği sürece). Ne tuhaf, daha yeni fark ediyorum ki Nazire’yle giriştiğimiz tam da böyle bir oyundu; romanın konusunu yaşayarak yaratma oyunu. Ne yalnızca hayal kuruyorduk, ne de yaptıklarımızı gerçekten yapıyorduk. Yazacağım romanı elimdeki taslağa dayanarak yaşamda deniyorduk. Ne hayal ne gerçek, bir oyundu bu. Oyuncular ise Nazire ve bendik.

İşin ilginç yanı, bize göre üçüncü kişi durumunda olan çevremizdeki kişiler, başta Zefir ve öbürleri bizim aramızdaki gizli oyunu asla öğrenemeyeceklerdi. Onlar ciddiydi, biz ise oyun oynuyorduk, fakat işte onlar da bütün ciddiyetleriyle aramızdaki oyunun içine girerek bilmeden onun bir parçası olacaklardı. Onların tam bir ağırbaşlılıkla, güya “gerçekçi” olarak takındıkları tavırlar, bizim için tiyatrocuların deyiimiyle “replik”lerden, bizim oyunumuzda yeni doğaçlamalara yol açan birtakım rastlantısalılıklardan başka bir şey değildi. Ya bizim gerçekliğimiz, gerçek kimliklerimiz, geçmişlerimiz? Bir yerde şöyle bir şey okumuştum: “Çocukların oyun oynamak için önceden birbirlerini tanımaya gereksinimleri yoktur.” Bu söylenen, artık çocuk olmasak da bizim için de geçerli değil miydi? Biz de birbirimizin kokusunu oyun içinde alacak, birbirimize yaklaşacak ve öylece tanış olacak değil miydik? Geçmişlerimiz de böylece bu oyunun bir parçası haline gelmiyor muydu? Kimliklerimizi de oyunla birlikte yeniden yaratılmaya ve dönüşmeye bırakmıyor muyduk? En azından istek ve niyetimiz bu değil miydi?

Ondan yapmasını istediğim şeyler, onun kendiliğinden gönüllü olarak eklediği doğaçlamalarla, bir oyunun içinde cereyan edip, her şey böylece canlı hayallere dönüşüp giderken kendimi bazen bir rejisör, bazen de oyuncunun ardında ona yetişmeye çalışan ya da rolünden hâlâ emin olmayan oyuncuya ezberini fısıldayan bir suflör gibi duyuyordum. Ama sufle ettiklerimin

her defasında tıpkı tıpkısına Nazire tarafından yinelenmediğini (buna neden de olmadığını) görüyor ve biliyordum. Nazire yeri geldiğinde gözlerimin içine bakarak gülümsüyor ve aramızdaki metni değiştiriyordu. Belki de bana asıl heyecan veren düşünce, birçok şeyin oyun olarak ve oyun kalarak gerçekleşmesi ya da beklendiğinden başka türlü gerçekleşerek sürüp gitmesiydi. Bu açıdan, oynadığımız oyun gerçek yaşama eşlik ediyor, onu genişletip tamamlıyor, hatta o mu yaşamın bir parçası yoksa yaşam mı oyunumuzun bir parçası oluyor, bu belirsiz kalıyordu. Böylece oyun bir noktada eksik kalmış ya da ona sınırlar getirilmiş olmuyordu, tam tersine büyüyordu oyun. Fakat sınırları belirsiz olsa bile yine de bir oyundu.

Üstüne üstlük asıl atmosferi yaratan Nazire'ydi. Renk: gri ve tonları, taşkın kırmızılar. Dinlenecek film müzikleri: Almodóvar'ın *Konuş Onunla* filmine Alberto Iglesias'ın yaptığı müzikler, Angelopulos'un *Sonsuzluk ve Bir Gün* filmi için Eleni Karaindrou'nun, en başta sonsuzluk tema'sı olmak üzere bestelediği parçalar, özellikle "Zamanı İşitmek", "Sınırlar" ve bütün "Ayrılık" temaları. İle de Frida Kahlo'nun film müzikleri. Derin bir melankolinin içinde başıboş bırakılmanın garip hazzını ve yitirme duygusunun insan duyarlığına açtığı daha önce bilinmeyen yolları anlatan bu müziklerin Nazire'nin yaşamındaki gerçek karşılığını aramanın (böyle bir şey aklımdan geçse bile) boşuna olacağını biliyordum. Çünkü tam da ayrılmalar ve dünyadan kopmalardan başka bir şey olmayan belli mizaç ve duygu taşmalarını anlatıyordu bu müzikler. Kahlo'nun bir CD'sinin kapağında yer alan fotoğraf da bu duruma son derece uygundu: bir yontunun yüzüyle yüzleşmek üzere maske takmış ya da maske gibi boyanmış bir palyaço yüzü. Nazire'yle birlikteyken sonunda her şeyin sahteden sahte, yüce yalanlarla dolu, yanılsama, şiir ve hayal olduğu bir dünyada yaşamaya başlıyor ve bunu kutlamayı, hatta kutsamayı öğreniyordum. Tabii kendi isteğimin de bu olduğunu anlıyordum. Her şey bir yalanın parıltısında olmalı, "aşk" bir yalansa en çok yalan olduğu için parlamalıydı. Lafı uzatmamak için bu arada birbirimize yaptığımız okuma önerilerinden, aramızda dolaşan kitaplardan burada söz etmiyorum. O sırada bütün bu müzik ve kitaplardan, havadan ve sudan ya

da bilmem nerelerden aldığımız birtakım duygulanımları ciddi olmayan ve belki de öykündüğümüz hastalıklar gibi birbirimize geçiriyor bazı yerlerde belki de aynı ya da benzer görüşleri söylüyor, belirsiz bir ortaklığı birbirimizle fazla yüzleşmeden –ancak böyle!– sürdürüyorduk. Bütün bunlar Nazire’nin getirdiği havalar: onun sayesinde, yavaş yavaş hepimizin birer parçası olduğunu duyduğumuz oyun, üslup, atmosfer ve renk kazanıyordu.

Sonunda yazmak için, ilkin yazacağım şeyi, yaşamın kendisinde icat etmiş gibiydim. Akşam saatlerinde Nazire ile Zefir’in *Not Again*’de buluşup aperitiflerini yudumladıkları sırada içeriye girmemle birlikte orasını romanımda yer almaya hazır bir sahne olarak buluyordum (seanstan sonra yorgunluk çıkartma ve beklenen geceye hazırlık, “henüz genç” olan geceye hazırlık, birden yanan ışıklarla süreklilik ve hiçbir şey için geç olmadığı duygusu). O akşam orada yapılan konuşmalar, hatta buluşmamızla ilgili küçük ayrıntılar benim için aynı zamanda böylece ortaya çıkan o romana yazılıyordu (bir Çarşamba akşamı, Zefir bir duble rakıyı hızla içip bir ikincisini söylüyor, ben ise *viski-soda* içeceğim, buzlu *Campari* içen Nazire ise zaten kendine o akşamki içkisini bulmuş...).

O akşam Zefir, Naci Zihin’in, bir akademi öğrencisi gibi çıplak modelle çalışmakta ısrar etmesi konusundaki alaylı eleştirilerine kafayı takmış, oldukça sinirli görünüyor:

— Anlamıyorlar, diyor, ben modeli anti-model olarak kullanıyorum. Yoksa ben de biliyorum canlı modelin Picasso ve Matisse ile birlikte öldüğünü. Ben karşıma aldığım modeli yaptığım resim için tam anlamında model olarak kullanmıyorum. Model bakıyorum ve orada gölge gibi bir şey görüyorum. Bazen yalnız gölgeyi elde etmek için modele poz verdiriyorum. Hep onda şimdi orada bulunmayan, fakat yine de orada olan bir şeyi, evet bir bulunmayanı yakalamaya çalışıyorum.

Nazire uzun parmaklarını masaya dayamış, gözlerinin yeşili iyice açılmış, Zefir konuşurken anlamlı bir biçimde bana bakıyor. Nazire’nin daha önce, Zefir’in kendi yüzünde ilk yakaladığı vaktinden önce yaşlanma anlatımını bir daha yakalayamayarak gölge resimleri çizmeye başladığını söylemiş olduğunu şimdi anımsıyorum.

Zefir bir an durarak nedense ikimizi de süzüyor, sonra devam ediyor:

— Hatırlasanıza, Poe’nun “Beyzi Portre” öyküsünde ressamın nişanlısı ona poz verirken ölmüştür de portreyi tamamlama çabası içindeki ressam bunun farkında bile değildir. Çünkü onu modelin canlı olup olmadığı değil, portrenin canlı gibi olması ilgilendirmektedir. Şimdi ben kendimi o ressamın yerine koyuyorum; doğrusu poz verirken ölen o genç kadının resmini ben çizmek isterdim. Pozun ölüme dönüştüğü andaki o yüzü...

Nazire o sırada bakışlarıyla her zamanki gizli birlikteliğini ilan ediyordu. Ayak ucuyla bir iki kez hafifçe ayağıma dokunması ise herhalde bir rastlantı değildi.

Bu gibi durumlarda bence Zefir bir şeyler sezinliyor, fakat hiçbir şey söylemiyordu. Zaman zaman, ben ve Nazire istediğimiz kadar Bizans Otelі’nin loş odalarında ya da تنها kafelerde gizlice buluşalım, Zefir’in Nazire’yle aramdaki gizli anlaşmayı bir yoldan bildiği, fakat şimdilik buna aldırmadığı izlenimine yakalanıyordum. Hatta bazen onun önünde –ölçüyü kaçırmak!– çocuklar gibi fiskos etmemize şöyle bir bakıyor, fakat hiçbir şey söylemiyor, belki de kendisiyle ilgili konuştuğumuzu bilerek bundan narsisce bir zevk alıyordu, kim bilir.

Beri yandan kuşkusuz yalnız benimle Nazire arasında değil, Zefir’le benim aramda da konuşulmamış, ama ortaya çıkması halinde pek de sürpriz olmayacak bir ortaklık vardı. Sonunda ikimiz de aynı esin perisini açım masasına yatırmış sayılmaz mıydık? Eti kemiği onun, ruhu benim?

Esin perimizin, bu çok özel anlamında modelin adından başlayalım (çünkü müthiş bir rastlantı değilse, buna “kader” karışmış demek gerekir). Sözlükte aşağı yukarı şu tanımlar yer alıyor “Nazire: Karşılık olarak, benzetilerek yapılan davranış, söz; başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve uyakla yazılan manzume”. Kuşkusuz, benim Zefir’in bulduğu ve kendisine modellik etmesini istediği genç kadının ardına düşmem (olayların başını anımsayalım), mektuplaşmamız sırasında daha yakından tanımaya başladığım “o”nu kendi romanım için canlı model haline getirmeye çalışmam (bu duyulmadık, benzersiz olay) Zefir’in işine bir nazire yapmamdan başka bir şey değildi.

Zefir beni etkilemişti, kuşkusuz ona özeniyordum. Fakat aynı zamanda bu işte Zefir'e yapılmış bir "ithaf" olsa bile ondan ayrıldığımı duyuyordum. Ben Nazire'ye –ölü gibi poz verdirmek şöyle dursun!– asla poz vermediğim gibi, tam tersine... Nazire benim için, kalemimin ucundaki kadını ve kalemimi o oynatıyordu. Başarabilirsem romanımı yaşamın kendisine yazdıracaktım. Ortaya bir yaşam çıkacak: sıradan yaşamla titreşim halindeki başka bir yaşam. Gerçekten de Nazire'yle yaşamımız içinde bir yaşam kurmaya başlamıştık. İnsanlar arasında sıradan durumlarda da ilginç sayılabilecek telepati olayları gerçekleşir. Ama, bir romancı olarak benimle bana "canlı model"lik yapan Nazire arasındaki duygu ve düşünce aktarımları bütün bunlardan daha da ilginçti. Örneğin, romanımın bir bölümü olarak bir sahneyi Nazire'nin aynı zamanda gerçekleştirmekte olduğunu sonradan hayret ve memnunlukla öğreniyordum. "Sen hayalini kuruyorsun, ama ben yaşıyorum" demişti bir kez, tabii ki sesinde belli bir ironi vardı. Bazen de şöyle oluyordu: Romanımda Nazire'ye söyletmek istediğim bir tümceyi düşünürken ondan bir telefon geliyor ve işte o tümceyi onun ağzında hazır buluyordum. Nazire'yle yavaş yavaş garip bir "biz" oluşturuyorduk: biz konuşuyorduk, biz istiyorduk, biz öyle yapıyorduk, biz zaten öyle düşünmüş oluyorduk ve bu böyle sürüp gidiyordu. Aramızda bilmediğimiz sezgiler vardı. Gün boyu bir şarkı mırıldanıyordum, o günkü buluşmamızda daha ben bir şey demeden o aynı şarkıyı bana söylüyordu. Bazen onun yaptığı her şeyin bir dans gibi olduğu izlenimine yakalanıyordum. Birlikte, olmadığımız zamanlar orada tek başına benim düşüncelerimle, onun bendeki kendi hayaliyle dans ediyor, kıvrılıyor, açılıyor ve yenisinden kapanıyordu bedeni. Onu böyle düşlüyor, sonra birden bu düşlerime kahkahalarla gülmeye başlıyordum. Bütün bunlar aslında bir düş olduğu için değil... hayır bir oyun, yaşamın kendisi sonunda bir oyun olduğu için.

Onüçüncü Bölüm

Bir akşam Zefir ve Nazire'nin yanından erken ayrılarak hemen odama çıktım. Gerçekten biraz yalnız kalmaya ve kafamı toplamaya ihtiyacım vardı. Odamın içinde küçük ışığını daima yanık bıraktığım çalışma masası o saatte beni özellikle çeker. Oraya hep uzaklardaki bir yerden gelerek yaklaştığım izlenimi var bende ve ışık bekliyor. Sayfaları açılmış ve öyle bırakılmış kitaplar, yazmaya başladığım, fakat tamamlayamadığım taslaklar; gizli bir düzene göre masaya dağılmış izlenimi veren kalemlerim sanki görünmeyen ellerin güvencesi altında. Çöken karanlıkta duyulan yalnızca ışığın sessiz sesi: zayıf gecenin en sağlam noktası. Kâğıdın üstüne yeni bir üçgen çizdim: Zefir, K. ve Nazire üçgeni. K.yı tanımadığım ve aramızda bulunmadığı için, fakat onun bulunmayışı ile yine de bulunduğunu göstermek üzere bir daire içine aldım. Düşünmeye Zefir'le başlıyorum.

Zefir Nazire'yi resimleri için model, daha doğrusu kendi deyimiyle "antimodel" olarak çalıştırmakla kalmıyor, aynı zamanda örneğin taksiyle boyalarını, terebentin başını ağırttığı için yeğlediği beyaz ispirotalarını, reçinelerini, keten yağlarını almak için Karaköy'deki nalburlara gönderiyor, onu asistanı gibi kulllanmakta bir sakınca görmüyor. Ama bu, Nazire'ye karşı olan tavrını değiştirmiyor: Özellikle üçümüz herhangi bir bahaneyle birlikteyken, daima eski ve artık soyu tükenmiş centilmenlerin jest ve tavırlarıyla Nazire'yi el öperek selamlıyor, bu arada terbiyeliliğini daima kurmaca bir dairenin içinde elini kolunu toplayarak, Nazire'nin kendisinden istediklerini abartılı bir biçimde

yerine getirerek gösteriyor, onunla konuşurken gözleri parlıyor. Beri yandan özellikle son zamanlarda Nazire'nin en küçük bir kusuru, örneğin buluşmamıza geç kalması onu olmayacak bir biçimde sinirlendiriyor, saklayamadığı kızgınlığıyla adeta kendi kendisine zarar vermeye başlıyor, o sırada, annesine kızarken babasını örnek alan kötü ve huysuz bir çocuk gibi "Fahişe, fahişe!" diye söylenmeye başlıyor. Sanki Zefir'in Nazire'yi kendisinin de halledemediği bir kıskanma nedeni var: Onun arkasında gölgede duran bir sevgilinin ya da hâlâ ilişkisini sürdürdüğü eski sevgililerin varlığından mı kuşkuluyor? Nazire'nin geçmişindeki gizemli K. bütün bu sevgililerin tekinsiz kaynağı ve simgesi olabilir. Gösterdiği bir fotoğrafa göre, keskin yüz çizgileri olan, yarı kapalı göz kapaklarının ardından dünyaya gizli bir emel ya da isteğin dumanlandığı bakışlarla bakan ve benim şimdiye kadar tanıdığım hiç kimseye benzemeyen biri. Fotoğraflarda bazen yanında Nazire'nin annesi de var, o zamanki modaya uygun giyinmiş, kendini güzelleştirmiş ve daima kardeşine koruyucu biri gibi yakın poz vermiş olarak. Ama hangi fotoğrafta olursa olsun K.'nın o anlatımsız yüzü değişmiyor. Bazen ortaya çıkabilen tek anlatım ise bir çeşit haddini bilmezlikle örtmeye çalıştığı bir kofluğun anlatımı. İnsanlar en olmayacak bahanelerle birbirlerine deli gibi yaklaşıyorlar, çünkü içlerinde büyük bir boşluk var (düşüncelerimin burasında kendimi Nazire'nin defalarca okuduğum mektubundan etkilenmeye bırakıyorum). Herkes bu boşluğu bir biçimde doldurmaya çalışıyor. Tuvali de Zefir için resme başlamadan önce böyle bir boşluk ve her şey onun nasıl doldurulacağına bağlı. Ama Bay K. bu boşluğu dışarda yeniden ve yeniden yaratmaktan zevk almış ve belki de ondan böylece kurtulacağını sanmış olmalı. Bu iş için suç ortağı olarak Nazire'yi seçtiğinde... Fakat orada ne olup bittiğini biliyor muyuz? Okuldan Nazire'nin kız arkadaşları gelip bu keskin yüz çizgileri olan ve pusudaki bir hayvan gibi bekleyen erkeğe kendilerini neşeli kurbanlar olarak beğendirmeye çalıştıkları sırada o ne düşündü? Ya Nazire Zefir'den ne istiyor ve Zefir hâlâ Nazire'den ne bekliyor? Her şey belirsiz. Fakat bütün bu başıbozuk düşünceler belki de zaten kendi kendime açtığım imkânsız bir falın tahminleri! Yine de bir şey değişiyor, bu fal değişmekte.

Ondördüncü Bölüm

Nazire bir gece ortalıktan el ayak çekildikten sonra odamın kapısını tıklattı. Bir süredir gündüzleri *Kulis*'te ya da ona alternatif olarak keşfettiğimiz başka bir kafede buluşma fırsatı bulamamıştık. O da düşünmeye değil "raporum" dediği şeyi sunmaya gelmişti.

İlk sözü:

— Çok ilginç! oldu.

— İlginç olan ne? diye üsteledim.

— Herhangi bir şeyi sonradan sana anlatacağımı bilmem.

— Bu neden ilginç oluyor?

— Çünkü onu yaparken aynı zamanda hayalimde sana anlatmaya başlıyorum. O zaman, yaptığım şeyin anlamı değişiyor.

— Örneğin?

— Zefir'e poz vermemi kastediyorum.

— Yoksa bu seanslardan zevk almaya mı başladın?

— Zevk almak değil. Fakat bunu sonradan sana anlatmak üzere yaptığımı bilmek olayı benim için daha çekilebilir hale getiriyor belki. Sana söylemek istediğim buydu.

— Peki, ne duyuyorsun orada Zefir'in çalışması sırasında poz verirken? Nasıl bir duygu bu, orada saatlerce hareketsiz ve çıplak kalmak?

— Bak, şöyle oldu. Başlangıçta, yani ilk seanslarımızda Zefir benimle sıfırdan başlamak gibi bir isteğe yakalanmıştı. Ben soyunurken o da atölyenin içinde büyük temizlik yapıyor, boşalmış

boya kutularını, “beş para etmez” dediği eski karalamalarını, artık beğenmediği ne varsa hepsini atıyordu. Sonra hiçbir eskiz, taslak yapmaya gerek görmeksizin balıklama yağlıboya bir tabloya başladı. Van Gogh’un da böyle çalıştığını söylüyordu. İşte o sırada çok rahatsız oldum. Zefir’in oklar gibi beni hedefleyen, ama saplanamayan bakışları karşısında kendimi yere düşecek gibi duyuyordum. İlk seanstan sonra tuvalete koştum ve kustum.

— Sence neden?

— Herhalde yine boya kokusundan diyorum. Birkaç kez seansı bırakmak istedim, fakat yapamadım. Sonunda allahtan Zefir bir yere takıldı, bu çalışmayı sona erdiremedi. Ortaya yeşil zemin üzerinde, vücudu bir bulut gibi dağılmakla oluşmak arasında olan beyaz çıplak bir figür çıkmıştı. Ben buna yağlıboya bir taslak gözüyle bakıyordum, ama Zefir buna asla taslak demiyordu. Neyse, bu ilk çalışmayı bitiremeyince bence daha makul oldu, neden sonra gecikmiş olarak karakalem eskizlere başladı, o zaman benim durumum da değişti.

— Nasıl değişti?

— Zefir’in zaman zaman karakalemle nasıl çalıştığını bana seyrettirmesi baştaki rahatsızlığımı az çok yok etti. Şimdi karşısında poz verirken onun ne yaptığını görür gibi oluyorum: İlk bir türlü başlayamıyor. Fakat sonra bu sorunu yenip ilk çizgileri oraya çizdiği anda birdenbire çizmek istediği figür orada zaten önceden bulunuyormuş gibi davranıyor. Sanki kalemi onun üzerinden yeniden geçiyor. Kalemle görünmeyen figür arasındaki elektriklenme figürü görünür hale getiriyor. O zaman Zefir de daha sessiz, daha sakin oluyor, bakışları benimle kağıdın yüzeyi arasında terbiyeli terbiyeli gidip geliyor. Eskizi artık tanıdık bir şey gibi eliyle okşuyor, hatta şaka yapar gibi konturlarını kalınlaştırıyor, daima başparmağıyla yardım ediyor. Daha sonraki seanslarda eli daha kendiliğinden bir biçimde, kalın konturlardan gölgelere geçip onlarla oynamaya başladı.

— Sen de böylece poz vermeye alıştın, öyle mi?

— Alıştığımı söyleyemem, fakat...

— Peki poz verirken bunu bana anlatmak dışında ne düşünüyorsun? Zihninden geçen belli şeyler var mı?

— Çoğunlukla hayal kuruyorum.

— Ne gibi?

— Orada model olarak soyunmuş poz veren, ben değilim sanki. Bir başkası, başka bir kız bu. Kalem olsun, fırça olsun, eli olsun Zefir'in kullandığı her şey aslında onun vücudunu okşuyor. Bu okşamada şiddet var aynı zamanda. Bu okşamaya ben izin veriyorum, ama aynı zamanda bütün bu dokunuşları kaygı ile izliyorum, bir noktadan sonra müdahale edeceğimi, edebileceğimi sanarak.

Bunu söylerken Nazire'nin yüzünde de bir kaygı anlatımı belirmişti. Sonra omuzlarını silktiler:

— Zefir hâlâ bu gölgeleri çiziyor, ama en azından bana bunları dinlenmek için yaptığını, asıl amacının başladığı yağlıboya-yı bitirmek olduğunu söylüyor. Ama bence bu gidişle bitiremeyecek.

— Peki bunun nedeni nedir?

— Bilmiyorum. Bilsem söylemez miydim?

Bir sabah otel odasında çalışmaya dalmışken birden telefonum çaldı. Nazire'ydi, oysa bu saatlerde bana hiç telefon etmezdi.

— Sabahleyin kalktım, kafamın içini bomboş buldum. Bugün ne yapmamı istiyorsun?

Sinirli çıkan sesinde bastıramadığı bir titreme.

— Nasıl? dedim. Sen olayın içinde değil misin? Daha önce kendi başına kararlar vermedin mi? Bu kez de yaratıcı ol. Yeter ki oyun sürsün.

— Fakat tam da oyun konusunda ciddi kaygılarım varsa...

— Ne gibi?

— Hiçbir sınırı yok. Bu beni korkutuyor.

— Fakat bütün bunları kabul etmiştin. Yani böyle olacağını biliyordun.

— Aramızdaki ilişkinin benim için en güzel yanı aramızdaki bir oyun olmasıydı. Ama bir an gelir, oyun olmaktan çıkarsa?

— Nazire, sensiz şu sırada karalamakta olduğum romanı yazamam. Yalnız hayal ve düşüncelerle roman yazılmaz, benim eyleme gereksinimim var. Bunu çok iyi biliyorsun. Lütfen, beni yarı yolda bırakma!

— Kusura bakma ama daha fazla konuşamayacağım

Telefonu kapattı.

İlk kez aramızda böyle bir gerginlik yaşanıyordu. Çaresizdim. Onu yeniden kandırmak için ne söyleyebilirdim? Tabii ki bu durumdan en çok rahatsız olan bendim. Şimdiye kadar Nazire'yle aramda geçenleri hep aynı derecede önemsememiştim, unuttuklarım da olmuştu. Fakat bunlar bile içimde bir yerde tortularını bırakmış, bu çökelekler dipte yerlerini bulurken ayrıışmış, sonra hayal gücümün yeni ve ilginç oluşumlarına yol açmıştı. Bu kez de böyle olmasını umarak bu bunalımı bir süre için unutmaya çalışmalı, başka duyuş, düşünce ve anlamlarla buluşmasını ve benim için yeni bakış açılarını hazırlamasını mı beklemeliydim? Neyse ki fazla beklemeye gerek kalmadı.

Akşamüstüne doğru telefonda yine Nazire'nin sesi. Bu kez daha sakin, dingin:

— Sabahki tavrım için özür dilerim. Birdenbire içimden öyle geliverdi. Düşün ki çoktandır içimde senin sesinle yaşıyorum. Fakat artık beni yokuşa sürme: Bu akşam Zefir'le nerede yemek yemenin uygun olacağını düşünüyorsun?

— Gün nasıl geçti?

— Beklenmedik bir şey olmadı. Genel olarak yorucu. Aslında çalışmayacaktık. Fakat Zefir fotoğraf makinesiyle bu kez de gölge avcılığına çıktı. Gölgeyi bir türlü beğenmedi, fakat sonunda istediği gölgeyi yakaladı.

— Harika! O zaman size dinlendirici ve enerji verecek bir yer gerekiyor.

— Hımm!

— Serencebey Yokuşu'ndaki Fransız restoranında kırmızı şarap içerek yemek yemeye ne dersin?

— Sen de oradan tesadüfmiş gibi geçecek misin?

Bir an ne yanıt vereceğimi bilemedim. Son birkaç gündür Nazire'yle Zefir arasında özel bir yakınlaşma olduğunun farkındaydım. Konuşurlarken birbirlerinin ağızlarının içine bakıyorlardı. Yalnızca birbirlerine sokularak konuşmuyorlar, benim tanımadığım bazı insanlara üzerinde tam bir bilgim olmayan, dolayısıyla hemen anlayamadığım olaylara kaşla göz arasında işaretlerde bulunuyorlardı. Sanki her şeyin tersine döndüğü, benim onlara göre üçüncü kişi durumuna düştüğüm izlenimin-

den kurtulamıyordum. Orada tek başıma kaldığımı fark eden Nazire ise birden geriye doğru kaykılıp yarı kısık gözlerinde tatlı bir bakışla ince dudaklarını kıvrarak bana bir süre bakıyor, bütün bunların sandığım gibi önemli olmadığını söylemeye çalışıyordu. Bütün bu sahneler yıldırım hızıyla gözümün önünden geçtiği için:

— Hayır, dedim, bu akşam yalnız kalmak istiyorum.

— O zaman yarın görüşürüz.

Belki de Nazire'nin o sabahki sızlanmalarında ve bana sınırsız oyunun yaratabileceği tehlikeden söz etmesinde belli bir ima vardı; bu nedenle sonraki günler geçen olaylarda bu nokta hep aklıma geldi ve ister istemez Zefir'in tavrına dikkat etmeye başladım.

— Bir gün uğra, çalışma tarzımı gör, hem de biraz konuşalım! demişti Zefir.

Aslında Naci Zihin'le bir türlü eskisi gibi olmayan ve bir araya geldiklerinde daima karşılıklı sataşmalara dönüşen, gide-rek kendi aralarında küçük, sonuçsuz kavgalarla sürdürmekten adeta keyif aldıkları ilişkinin yerine Zefir'in benimle ona alternatif bir ilişki geliştirmeye çalıştığını seziyordum. Son zamanlarda sanatının "giz"lerini bana açıyordu. Düşüncesi sonunda bana kendisiyle ilgili bir yazı yazdırmak, hatta sergi kataloğunda yer alacak metni bana ısmarlamak olabilirdi. Bu arada da zaman zaman belki de böyle bir yazının ödülü olabilecek bir iki tabloyu seçmemi istiyor, atölyede bana gösterdikleri içinde en çok hangilerini beğendiğimi ısrarla soruyordu. Bir gün, daha yeni tamamladığı tuval üzerine akrilik bir tablo önünde fazla oyalandığımı görünce, bir bezle ellerini temizlerken birden yanıma koştı:

— Beğendin mi? İstersen sergiden sonra sana armağan edeyim!

Fakat o sırada giyinik olarak paravanın arkasından çıkan Nazire:

— O tabloyu bana armağan edeceğine söz vermiştin, dedi, unuttun mu?

Zefir'in bir an geri çekilerek ağzı açık, dişlerinin üzerinde soğuk soğuk parıldayan bir gülümsemeyle öyle kaldığını anım-

sıyorum. Söz konusu tabloda bir gölge tarafından ele geçirilen çıplak bir kadın figürü vardı. Gölge arka plandaki bir kuklacı gibiydi, fakat aynı zamanda figürün yer aldığı ön plana geçerek ön ve arka plan ayrımını kaldırıyor, çıplak kadının cismini önden kavırıyordu. Hatta bazı yerlerde ikinci bir karanlık doku gibi çıplak vücudun dokusunun içine girmişti; kadının bundan korkuyla karışık bir haz duyduğu yüzündeki anlatımdan belli oluyordu. Gölge aynı zamanda normalden daha büyük olan başıyla arkadan uzanmış, kadının beyaz bir örtüymüş gibi kaldırdığı çıplak derisinin altını görmeğe çalışıyordu.

Zefir, yüzündeki o tuhaf gülüş dağılmadan:

— Bu resim bir dizinin son halkası dedi, artık “Çıplak ve Gölgesi” bitiyor. Sonra bir kahkaha atarak ekledi:

— Çünkü gölgesi, çıplak kadından bütünüyle bağımsızlık kazanarak ayrıldı. Ben de ona nasıl bir rol vereceğimi bilemiyorum.

Yalnız o gün atölyeden çıkmadan bir şey dikkatimi çekti. Zefir atölyesini neredeyse her noktasında Nazire’nin işaret ve izlerine rastlanan bir tapınma yerine çevirmişti. Gardrop onun giysileriyle doluydu, tuvalet masasını o kullanıyordu. Zefir belki de kendi palet ve boyalarını Nazire’nin tuvalet ve makyaj takımlarıyla kıyaslamaktan gizli bir zevk alıyordu. Bu arada ondan kalan çöpler kalıntı olarak anlam kazanıyor, temizlik için kullandığı pamuklar bile atılmıyordu. Yaşamına giren bu model kendi vücut fetişlerinin ortasında dolaşüyor, Zefir’in, onun kalıntı ve artıklarından kurduğu ölü dünya olağanüstü bir gerçeklik kazanıyor, o da akşamları o gün bıraktığı anlamlı işaretlerini Zefir için kutsamadan gitmiyordu. Bütün bu izlenimlerimde bir abartı olmadığının kanıtı bence o gün geçen bir olaydı. Bir ara tuvalete gitmek istediğimde Zefir telaşlanarak engel olmuştu:

— Hayır, orası yalnızca Nazire’nin banyosu, ben de kullanmıyorum.

O sırada mahcuplaşan ve şaşkın bakan Nazire’yle göz göze geldiğimi anımsıyorum.

O akşam Nevizade’de gittiğimiz bir meyevinin cumbasında üçümüz oturmuşken ikisinin birbirlerine tuhaf el şakaları yaptıklarını izlemekten geri kalmamıştım. Bunlardan biri,

Michelangelo'nun "Adem'in Yaratılması" freskindeki birbirine uzanan işaret parmaklarını taklid ederek onların da parmaklarını birbirlerine uzatmaları, fakat orada gerçekleşmeyen şeyi yaparak parmak uçlarını bir süre dokundurmaları, sonra da kahkahalar atmalarıydı. Bir ara ben başımı çevirmiş garsonla konuşurken Zefir'in Nazire'nin elini tuttuğunu fark ettim. Bu gibi durumlardan sonra Nazire her kezinde gözlerimi arıyordu, bense anlamamazlıktan geliyordum. O akşam belki de içkinin ölçüsü biraz kaçmıştı. Zefir ile Nazire gecenin bir saatinde davetli oldukları bir eve gitmek için ayrıldıklarında dönüp aralarından baktım: Giderlerken Zefir kendine destek arayan bir çocuk gibi başını Nazire'nin omzuna yaslamıştı.

Naci Zihin, sevgilisi ve Alis'le birlikte Tarlabası'na inen sokakların birinde yeni açılan *Sarnıç* adlı bir bara dadandıklarını söylemişti. Hiçbir sözüm olmadığı bir akşam tek başıma oraya gittim.

Bar aslında eski bir Bizans mahzeniydi. Dalgınlıkla oturduğum bir sütunun arkasındaki masada bir an sonra başımı kaldırıp bakınca az ötemde Nazire ile tanımadığım bir erkeği gördüm. Nazire'nin yüzü bana dönüktü, ötekini ise yalnızca arkadan görebiliyordum: Tıraşlı bir ense, etli vücuduyla biraz yayılarak ve masanın üstüne kollarını açarak oturmuştu. Nazire henüz beni görmemişe benziyordu. Kuşkusuz kendimi belli etmeyecektim. Hemen tavandan inen masa ışığını kapattım. Fakat bu kez de bütünüyle karanlıkta oturmam tuhaf karşılanabilirdi. Onun için ışığı biraz açtım ve kitabımı okuyor gibi yaptım.

Nazire karşısındaki erkeğe yüksek sesle sinirli sinirli bir şeyler anlatıyordu: Konuşma tarzı aralarında oldukça yıpranmış bir ilişki olduğu izlenimini veriyordu. Eski bir hayal kırıklığı, çarpık bir aşktan kalan? Nazire'nin konuşma tonu duyguya yer vermez görünüyordu. Fakat barda yükselen müzikten ötürü sözlerinden hiçbir şey anlayamıyordum. Bir ara sustu, daha doğrusu yüzünü görmediğim öteki onun konuşmasını birdenbire kesmiş olmalıydı. Nazire'nin yüzünde bekleyiş, gittikçe uzayan bir bekleyiş. Ansızın dudaklarında bir titreme, başı rahatsız, belki de bir anda ortaya çıkan bir sığınma ve sevecenlik gereksinimiyle artık kendini denetleyemiyor; fakat teslim olaca-

ğına geriye çekiliyor. Sadece birkaç saniye gizlice zevk alan bir rahatlamayla karşındakine bakıyor. Öteki ise konuşmaya devam ediyor. Aralarındaki konu neyse bu kez Nazire'nin yüzünde ciddi ve dalgın bir anlatım beliriyor, bir şey söylüyor, ancak "iki yıl sonra" lafını havada yakalıyorum, fakat sözlerinin arkası *Sarnıç Café*'nin uğultulu gürültüsü içinde kayboluyor. Ne söylediye, karşındaki erkeğin başını tahta masaya vuracakmış gibi yaklaştığını görüyorum, yoksa ağlıyor mu? Aynı anda Nazire saatine bakıyor ve herhalde ona gitmesi gerektiğini hatırlatıyor. Erkeğin bir anda hiçbir şey olmamış gibi yerinden kalktığını ve uzaklaştığını görüyorum.

Hâlâ Nazire'nin beni görüp görmediğinden emin değildim. Yanındaki kişi uzaklaşınca kendimi belli etmeye karar verdim; fakat ancak ayağa kalkmıştım ki, masada boşalan iskemlenin çok iyi tanıdığım biri tarafından doldurulduğunu gördüm. Yeni gelen Zefir'di. Bu değiş tokuş, birinin gidip ötekinin gelmesi o kadar kısa bir zamanda olmuştu ki, Zefir'in çıkan kişiyle kapıda karşılaşmış olduğunu tahmin edebilirdim. Yeniden yerime oturdum ve donmuş gibi kaldım.

Sahne aynıydı, fakat her şey silbaştan başlamış gibiydi. Nazire'nin yüzüne başka bir anlatım gelmiş, vücudunun hareketleri değişmiş, sağa sola memnun dönüşlere başlamıştı; o anki ruh durumunu garantiye almak ister gibi Zefir'den bir Malboro aldı ve yaktı; Zefir de bir sigara yaktı. Nazire'nin sigara dumanı içinden bana doğru baktığı izlenimine yakalanıyorum. Yoksa beni gördü mü? Ne olursa olsun bütün tedbirliliği üstünde, hiç belli etmiyor, hatta bakışlarının benim bulunduğum yöne bir süre takılıp kalmasında da bir sakınca bulmuyor.

Kuşkusuz başka bir zaman olsaydı, normal olarak onların arasına katılacaktım. Fakat o gün orada ortaya çıkmam için hiçbir neden yoktu, hatta tersine... Kitabımı okuyor gibi yapıyor, arada da ne oluyor diye bir göz atıyordum. O yana bakmadığım zamanlarda bile onların ne konuştuklarıyla ilgili tahminlerde bulunuyordum. İşte karşılıklı birer rakı söylemişlerdi. Zefir besbelli Nazire'ye o günkü çalışmasını anlatıyor, anlatırken başka sanatçılarla alay ediyor, kendi anlattıklarına da sık sık yapay bir biçimde sarsıla sarsıla gülüyordu. Nazire de onu başıboş bıraka-

rak bir çocuk gibi şımartıyordu. Şimdi de vücudundaki isteğin o gerginliğini, hatta hayvansı bir pusuya yatmasını yakalıyorum. Bakışlarıyla gözüne çarpan şeyleri içine alıyor. Bazen de kısılmış gözleri çağırarak bakıyor ve yalnızca bir an için değil, fakat uzayan bir zamandan beri... dudaklarında kıvrılan o gülüşle, sanki aynı zamanda bana doğru bakıyor, hatta yaptığı bu sürprizden memnun benim şaşkınlığıma gülüyor. Bulunduğum yeri keşif mi etti, yoksa bir sanrı mı, belki de bir ışık oyunu mu bu? Yanılıyor muyum? Gözlerimi kaçırıyor, önümdeki kitabın sayfalarına dalıyorum. Başımı kaldırıncı bu kez de baştan çıkarıcılığın en etkileyici biçimiyle, kendisinin baştan çıktığını gösteren bir ekran gibi açılan gözlerini üzerimde buluyorum. Dağılmışlık ve denetimin yitimi. Fakat gerçekten bana mı bakıyor, yoksa Zefir'e mi bakıyor (normal olanı da bu değil mi?). Zefir, modeliyle karşı karşıya geçirdiği yorucu saatlerden sonra şimdi gevşeme anında Nazire'nin hoşuna gidebilecek şaklabanlıklarını yaparken Nazire de onu kendi bildiği biçimde ödüllendiriyor. Besbelli o Zefir'e bakıyor, ama bir trende pencereden dışarıyı seyreden yolcunun cama yansıyan yüzü gibi aynı zamanda bana baktığı yanılsamasına kendimi kaptırabiliyorum, belki de bunu istiyorum. Yoksa ışın içine bir şeytanlık mı karışıyor? Nazire gözlerini bedeni gibi açarak Zefir'e bakıyor, fakat benim onu seyrettiğim de farkında ve bilincinde. Kendini bana seyrettirerek şimdi o, kurbanı olarak seçtiği bana son bir fırsat veriyor, çünkü büyüleniyorum, gerçekten büyüleniyorum. Artık hiçbir yorum yapamıyorum, benim tarafımdan hiçbir tepki olanaklı değil, bu yüz ve oradaki bakışın oyunu kendisinden önceki zamanı sildiği gibi başka hiçbir geleceğe de izin vermiyor. Gözlerimi benim isteğimle bağlıyor.

Bu oyunun uzamasından tedirgin olmaya başlamıştım. Belki Nazire de durumu anlamış olmalıydı ki bu özel tiyatronun perdesini kapattı ve ikisi de kendi aralarındaki konuşmaya daldılar. Hemen hesabımı ödedim ve sarnıcın karanlığından bir an önce yeryüzüne çıkmaya baktım.

Onbeşinci Bölüm

Ne olursa olsun, ilginç nokta ertesi sabah Nazire'nin birdenbire hiçbir şey olmamış gibi telefon etmesiydi. Banyodan yeni çıkmıştım, telefonda onun sesini tanıyınca hâlâ dün akşamki olayın etkisini üzerimden atamamış olduğumu duydum.

— Günaydın Eser!

Beni annem gibi bu adımla çağırması ilkin hoşuma gitti. Fakat kafam iyice karıştı. Bu kez:

— Günaydın! Nasılsın?

Sesim boğuk çıktı ve sonra daha da boğuk:

— Ne oluyor?

— Bence bu soruyu sana sormalı!...

Sesinde bir ima mı var?

— Bekliyordum ki..., diye başladım, fakat sözümü tamamlamamı istemedi:

— Görüşmemiz lazım!

Biraz olsun rahatladım.

— Nerede ve ne zaman? Ben az sonra otelden çıkmayı düşünüyordum. Birlikte kahvaltı edelim mi?

Yılbaşına üç gün vardı ve o gün yılın ilk karı sabahla birlikte düşmeye başlamıştı. Resepsiyonda buluştuk. İkimizin de gözleri Zefir'i aradı, fakat görünürlerde yoktu. Hemen otelden çıktık. Nazire'nin üstünde siyah bir manto, başında kırmızı bir başlık vardı: bugün o haliyle kırmızı şapkalı kızı mı oynuyordu, fakat yaşlı kurt kimdi? Biteviye lapa lapa yağan karın bütün mekânları kaplaması, bahar gelmiş gibi coşku veriyordu. Aniden buz tutan yer üzerinde kaymamak için Nazire koluma

girdi. Kahvaltıdan önce kar altındaki Haliç'i daha iyi görebileceğimiz Tepebaşı'na yürüdük.

Orada konuyu birden kendisi açtı:

— Dün akşam Zefir'le bir bardaydık, yani her zamanki gibi. Sonra Tünel'de bir yerde küçük bir şey yedik. Yemekten sonra beni odasında içki içmeye çağırdı.

Bir an konuşmayı kesip bana baktı: belki de ben istemeden ani bir hareket yapmışım.

— Evet, yani..?

— Dün akşam bana karşı bütün tavrı değişti. Uzun uzun gözlerimin içine bakıyor, çok heyecanlı, nedensiz sevinçli, sonra birden kederli oluyordu.

— Kabul ettin mi?

— Başımın ağrıdığını söyledim.

Tam bir kırmızı şapkalı kız masalıymış! Kurdun kim olduğun da böylece ortaya çıktı.

— “O zaman yarın akşam gelirsin,” dedi; sence ne yapayım?

Kendi düşüncelerimden korkuyorum, ellerim üşüdü.

— Daveti kabul et!

— Sonra?

— Aranızda geçenleri gece gelip bana anlatırsın.

Dönerken aramızda uzun bir sessizlik oldu. Pastanede kahvaltı ederken o konuyu tekrar açmadık. Dün akşama da hiçbir ima yok. Her şey aramızda gizli bir oyun gibi kalacak, böyle istemedik mi? Hayır, bunu söylemek yerine başka bir soru sordum:

— Zafer'le görüşüyor musunuz?

Gerçek şu ki bundan bir süre önce anlattığı başarısız evlenme öyküsünden beri Zafer'den hiç söz etmemişti.

Nazire birden yerinde kaykılarak tuhaf bir biçimde gözlerinin içine baktı:

— Dün akşam kısa bir süre birlikteydim onunla.

— Demek ki arada görüşüyorsunuz?

— Evet, zaman zaman. Bazen bu ilişkiden hiç kurtulamayacağım gibi geliyor. Bana dün ne dedi biliyor musun: Eğer bir çocuğumuz olsaymış evlenmek zorunda kalmıyışız ve rahat edermişiz. Aynen böyle söyledi.

— Sen ne dedin?

Oysa bu sorunun şaşırtıcı yanıtını dün akşam duymuştum ondan; yalnızca emin olmak istiyordum.

— Belki iki yıl sonra bir çocuğum olmasını isteyebilirim, dedim, daha önce değil.

Nazire'yle birlikte yaptığımız kahvaltıdan sonra gün boyu tedirgindim, aynı zamanda tuhaf bir bıkkınlık içinde ortalıkta dolaşıp duruyordum. Yayınevine, sonra uzayan ve bitmesi yeni yıla ertelenen onarım çalışmalarını görmek için eve uğrayışım sırasında, her günlük işlerimi yaparken de kafamdan tam hâkim olamadığım birtakım düşünceler geçip duruyordu. Otelle ilgili hiçbir sorun olmamasına karşın evimi özlemiştim. Hâlâ düşlediğim, zaman içindeki o sıcak noktayı bulma umudumu yitiriyor muydum? Beyoğlu'nda ilerleyen yılbaşı hazırlıkları, vitrinleri süsleyen ışıklı çam ağaçları, dizi dizi küçük renkli ampullerle havaya çizilen figürler arasında bir yabancı gibi yürüyordum. Sonunda akşam oldu ve yorucu bir gün geçirmiş olduğuma karar verdim.

Yemek yemek için girdiğim, sanatçıların buluşma yeri olan ucuz bir restoranda Naci Zihin, nişanlısı olan kız ve Alis'le karışlaştım. Beni masalarına çağırdılar. Oraya bir şey atıştırmak için gelmeden sağda solda epey içki içmiş benziyorlardı. Ben de onların havalalarına girdim. Naci Zihin Zefir'i çekiştirmeğe devam ediyordu: Zefir'le ilgili bir olayı kendisi hiç gülmeden fıkralaştırarak anlattı ve hepimizi çok güldürdü. Gerçi Alis Zefir'in aleyhine bir şey söylememeye dikkat ediyordu, ama Naci Zihin'in böyle konuşmasına memnun olduğu, en azından buna izin verdiği anlaşılıyordu. Hayal Sılay'a geçen kez *Not Again*'deki karşılaşmamızda yapamadığım komplimanları bu kez yapma fırsatı bularak şiirlerini, çok başarılı bulduğumu söyledim. Ben böyle onunla konuşurken Alis'in masanın altından elimi tuttuğunu fark ettim. Herkes sarhoş oluyordu, ben de sarhoşmuşum gibi yapıyordum. Alis bir ara harika bir cildim olduğunu ve beni yarışımdan çok daha genç tahmin ettiğini söyledi. Onun hakkındaki düşüncelerim değişiyordu: Oysa Zefir'in yatak odasında yarattığı ve aslında ondan başka sorumlusu olmayan kargaşalık içinde onunla ilgili yanlış bir izlenim edinmiştim. Babası Osmanlı tari-

hi üzerine kitaplar yazan zengin bir Ermeni, annesi Türk'tü, her iki yönden de eski, iyi ailelerden geliyordu. Ayrıca Zefir nedense onu profesyonel bir "model" diye tanıtmıştı, aslında yalnızca arkadaş olduğu bir iki ressama modellik etmişti, o kadar. Elimi tutup okşamaya devam ederken:

— Biliyor musun, dedi, sen benim için ailemden biri gibisin, sana karşı içimde öyle rahat bir yakınlık duyuyorum.

Sonra kumral lüle saçlarını arkaya itti:

— Benimle yatmak ister misin?

Bunu söyledikten sonra acele yarı açık göğüslerine doğru bir göz attı.

Evet, anlamında başımı salladım. İkimiz de kafayı buluyorduk, o belki benden biraz daha fazla.

İşin tuhafı ben de onu o andan sonra kendime yakın duymaya başladım, üstelik hali tavrıyla çocukluklarımızın birliğe geçtiği bir kuzenime benziyordu. Kan kayması? Başka her türlü duyguyu körelten ve düşünceyi felçleştiren şey, yakınlığın getirdiği kolaylık mıydı? Epeydir baskıda olan istek "niçin olmasın?"ın rahatlığıyla tatlı bir cinnet getiriyor. Kısacası her şeyi bedenimde yaşamaya, denemeye hazırdım.

Aramızda bir şey geçtiğini anlayan Naci Zihin bıyık altından gülümseyerek bize bakıyor, fakat hiçbir şey söylemiyordu.

Geç vakit Naci Zihin ve ötekilerden ayrıldım. Otele döndüğümde kendimi iyice yorgun duyuyordum. Giysilerimle yatağa bir süre için uzandım. Gece yarısını geçiyordu. Kendime tam itiraf etmeden Nazire'nin kapımı tıklatmasını bekliyordum. Fakat bu kez böyle bir şey olmadı. Koridora çıktım.

Nazire'nin kapısının altından hafif bir ışık geliyordu. Kapıyı vurdum. Geceleri bu saatlerde birbirimizi ziyarete alışkın olduğumuz için bunda sıradışı bir şey yoktu. Yalnız benim üzerimde açıklayamadığım bir sabırsızlık vardı. Bir süre bekledim, fakat kapı açılmadı.

Yeniden odama dönmek düşüncesi bana dayanılmaz geldi. Onun yerine çepeçevre bir dörtgen oluşturan koridorda yürümeyi yeğledim. Ayaklarım kırmızı kalın yol halısının yumuşaklığının içine gömülüyor. Otel sessiz. Yürümeye başladığım noktaya yeniden varmak üzere bilmem kaçınıcı köşeyi dönerken

koridorun öteki ucunda görünmesiyle kaybolması bir olan bir etek. Adımlarımı sıklaştırdım. Zaten Nazire'nin odasının önüne gelmişim. Kapıyı tekrar hafifçe vurdum.

Bu kez Nazire kapıyı birden açtı.

Bir süre hiçbir şey konuşmadan karşılıklı oturduk; arada kısa kısa bakışıyorduk. Fakat ikimizin de dili tutulmuş gibiydi. Aramızdaki gerginliğin nedenini, daha doğrusu Nazire'nin benim gerginliğimi nasıl yorumladığını tahmin etmeliydim, fakat o sırada bir şey düşünemiyor ve önüne bakarak beklemeyi yeğliyordum.

Neden sonra Nazire yerinden fırladı, odanın içinde sinirli sinirli gidip gelmeye başladı. Üzerinde uçları farfaralı, eski kombinezon kumaşından gri bir eteklik vardı, o gidip geldikçe bu eteklik Nazire'nin bacaklarının arasından çıkan bir kedi gibi kabarıyor, tehdit edici bir biçimde hışırdıyordu. Az önce koridorda ucunu gördüğüm eteklik bu muydu?

Nazire birdenbire tam önümde durdu; işte şimdi bir şey başlıyordu:

— Bu akşam buraya özel bir nedenle geldin, öyle değil mi? Çünkü özel bir gece yaşadığımı tahmin ediyorsun. Dün akşam Zefir'in odaya davetini reddettiğimi söylemişim. Acaba bu akşam kabul ettim mi? Ya sonra ne oldu? Orada bulunup her şeyi kendi gözlerinle izlemek isterdin değil mi? Söyle, haydi, itiraf et!

Hiçbir şey söylemeden sıkıntılı sıkıntılı önüme bakıyor ya da en azından böyle bir tavır sergilemeye çalışıyordum.

— Hayır, öyle durma, lütfen, başını kaldır, ilkin bana bak!

Acaba o akşam alışkın olduğundan fazla mı içki içmişti? Kaçamak bakışlarla odanın içinde açık içki şişesi, kadeh filan gibi şeyler aradım. Fakat bu arayış aynı zamanda kendim içindi.

Nazire'nin gözlerinde beklemediğim bir parıltı ve kararlılık. Sesi şimdi biraz daha yükseldi:

— Korkma, hiçbir şey kaçırmış olmayacaksın, sana bu gece orada olsaydın ne görebileceğini göstereceğim, hem de şimdi.

Önümde bana çok yakın duruyordu, bense başımı kaldırmış aynı sıkıntılı bakışla onu izliyordum.

— Kalk ayağa ve soy beni, çekinme, haydi, haydi!

Sonra ekledi:

— Kendini Zefir'in yerine koy! Hayal et!

Ayağa kalktım. Söylediğini yerine getirmekten başka hiçbir şey yapamazdım. Bluzunun düğmelerini çözerken, sanki onun şiddetini benim ona uyguladığımı, elimin de onun şiddetinin bir parçası haline geldiğini duyuyordum. Ama o benim hareketlerimi yavaş ve yumuşak bulmuş olmalı ki beni saf dışı bırakarak kendisi bir anda soyunuverdi. Çıkarıp fırlattığı farfaralı etekliği ile aynı zamanda sanki çıplak vücudunu da önüme fırlatıp attı. Çırlıçıplak kaldığı an bakıştık. Gösterişli giysisinin altından ufak tefek bir vücut çıkmıştı, sanki bir anda küçülmüştü.

Yeniden yerime otururken elimi uzatıp elini tuttum, hâlâ bana çok yakın duruyordu. Sanki çıplaklığı odanın içinde iç gıcıklayıcı bir boşluk açmıştı ve ben bu boşluğa düşmekten korkuyordum.

Bir anda elini elimden kurtardı ve tuvalet aynasının karşısına geçti:

— Bedenimden nefret ediyorum. Yaklaşır dokunursan sen de hayal kırıklığına uğrarsın.

Sonra aynanın iki yönünde duran minyatür sehpaları gösterdi:

— Tıpkı otel odalarındaki eşyalar gibi, tıpkı bunlar gibi. Hiç kimse onları sahiplenmez ve onlar da bu yüzden çok çabuk ölürler. İçinde yaşanmayan ev çok çabuk ölür. Ben bedenimde yaşamıyorum, o öleli epey zaman oldu. Çoktan toprağa vermek gerekirdi. Hâlâ ne bekliyorum, bilmiyorum.

Başımı kaldırıp bakmaya cesaret edebildim: İnce, uzun, beyaz, koltuk altları traşlı, önünde imkânsız kabarmış organıyla vücudu o anda cinselliğin değil, ölümün müstehcen görünüşündeydi. İçimde aldanarak onunla sevişmiş, seviştikten sonra sarıldığı şeyin bir ceset olduğunu fark etmiş birinin paniğini duydum.

Nazire aynanın önünde kıpırdamadan duruyordu:

— Aynada kendimi görmek bile istemiyorum. Bakıyorum ve belki görmek istemediğim için de görmüyorum.

Şimdi söyledikleriye aynanın önünden ağır ağır geçen gölgeler gibiydi:

— Hep okula gidiyorum, dönüyorum, hep dönüyorum. O gün çantamı okulda unutmuşum, gerisin geriye dönüyorum. Birden bir sokağın köşesinde karşıma çıkıyor. Yakasında bir karanfil, içki kokan soluğunu üzerimde duyuyorum: “Sana o oğlanlarla konuşma dedim, sonra orospu olursun, sen ailene aitsin!” Okula koşuyorum. Koridorlardan geçiyor, bomboş sınıfa dalıyorum. Çantam her zaman oturduğum sıranın üstünde, fakat içindekiler yerlere, oraya buraya dağılmış. Toplamaya çalışıyorum, eve dönmek istemiyorum, geç vakte kadar o dağılan şeyleri toplamaya çalışır gibi yapıyorum.

Bir düş içinde gibi bunları anlatırken şimdi aynanın karşısında büzülmüş küçük bir kız vardı. Sustuğu için ben sormak yürekliliğini gösterdim:

— Sonra ne oluyor?

— Sonra... sonra o gece her şey yeniden başlıyor, engel olmuyorum, istemediğim her şey.

— Hangi gece?

Sesi titriyor, kısa bir tereddütten sonra devam ediyor:

— Mevsim yaz; bir açık hava sinemasından dönüşte Naz ve ben annemle babamın odasının bitişiğindeki odamıza çekilmişiz. Birlikte yattığımız aynı eski karyola... Hava sıcak, üstümüzde pazen geceliklerimizle aynı pikenin altındayız. Uzun süre uyuyamıyorum, nasılsa bir ara daldıktan sonra hafif bir gürültüyle, yabancı birinin hayal meyal varlığını duyarak uyanıyorum. Sanki birisi yatağın başucunda eğilmiş bana bakıyor. Fakat uyandığımda odada kimse yok. Naz pikeyi sıcaktan açmış, fakat sanki o da uyumuyor. Onun uyuduğundan emin olunca yeniden dalmışım. Bu kez daha uzun bir süre olmalı. Birden K. da benimle aynı pikenin altında, yarı çıplak bana sarılıyor ve memelerimi sıkıyor. Aynı zamanda kulağıma anlamadığım şeyler fısıldıyor. Yalnız bir “sakın bağırma”yı anlıyorum. İçki kokan soluğu yüzümü yalıyor. Bacaklarımın arasında elinin ağırlığını duyuyorum. Bir çığlık atmak istiyorum, fakat çığlığım susuyor. Onun sesi “Benim olacaksın” diyor, gözyaşlarımın vücudumdaki ıslaklığa karıştığını duyuyorum.

Nazire bütün bunları, olayı aynı zamanda yaşıyormuş gibi anlatmıştı. Başı bir çocuğun başı gibi sağ yanına eğilmiş, yüzün-

de vücudunun bir yeri acıyormuş gibi bir anlatım, bir süre öyle sessiz kaldı.

Kendimi tutamayarak sordum:

— Bütün bunlar ne zaman oldu?

Dalgın yanıtladı:

— Sonradan anımsadığıma göre ikimiz de 14 yaşındayken...

— Peki ne zaman anımsadın?

— Naz'ın cenaze töreninde K. ile karşılaştıktan birkaç gün sonra...

Üsteledim:

— Bu gerçek bir anı mı, yoksa bir karabasan mıydı?

— Bu öyle bir karabasan ki onu gördüğümden beri uyanıp hiçbir zaman kendime gelemedim. Hâlâ da sürüyor.

O hâlâ çırlıçıplak, ben giyimli, kendimi Nazire'nin çıplaklık karabasanlarından birinin içinde gibi duyuyordum. Şimdi yavaş yavaş bana doğru yürümeye başlamıştı, yerde bir şeyi ezmekten korkarak olağanüstü bir dikkatle atıyordu adımlarını. Geldi, yanıma oturdu. Bir an sonra ağlayarak boynuma sarıldı. Bir çocuk gibi kocaman gözyaşlarıyla ağlarken çıplak vücudunun ıslandığını görmek tuhaf bir duygu yarattı bende.

Biraz bekledikten sonra:

— Bir şey daha sorabilir miyim? dedim, bu son sözünü ettiğin olay bana son mektubunda yazdığın K.ya aynadan çıplak poz verme olayından bir müddet sonra oldu, değil mi?

Açılıp kapanan yeşil gözlerinde dalgın bir "evet!"

— O zaman kaçmıştın. Ama bu kez?

— Anlar mısın lütfen, hiçbir zaman ona "yapma!" diyecek durumda değildim, çünkü ne yapmamasını isteyeceğimi bilmiyordum.

Kafamda anlattığı, fakat yine de belirsiz bıraktığı olay ve olaylar birbirine karışıyor ve hiçbir şey düşünemiyordum. En azından, artık gitmemi isteyebileceğini anladım, ayağa kalktım, o da ayağa kalktı.

Yeniden odama döndüğümde o geceki olayların bittiğini sanıyordum. Fakat yanılmışım. İlk Nazire'nin anlattığı, daha doğrusu anlatmak istediği şey, o yarısı gerçek olmuş düş, kıskır-

tılmış hayalgücünde tam bir gerçeklik kazandı. Düşüncelerim artık karanlık ve yasak yolları izliyordu. Tecavüz yüzü siler. Bay K.'da Nazire'ye tecavüz ettiği sırada (aman yarabbi, böyle bir şey nasıl olmuştu?) artık anlamsız hale gelen bir şeyi belki de bir bezle örttü. Çünkü onun göğüslerini, karnını ve daha aşağısını, kalçalarını ve apış aralarını istiyordu. Onun kendisine duyabileceği isteği tam da bunu onun karşısına dikti ve... Ona kendi keyfiyle işkence yapmaya başladı. Onu öz isteğiyle öldürmek! Neredeyse Tanrısal bir edimdi bu: nasıl ölen, ruhunu Tanrıya teslim ederse, bu tecavüzcü de çıplak kurbanının ruhunu zihnini ve aklını teslim almıştı. O an Nazire'nin ruhundan geriye kalan bir boşluktu (fakat belki de ruh dediğimiz şey vücuttaki böyle bir boşluktur). K. işte bu boşluğa boşalmaktan zevk almış olmalıydı, çünkü o da o dakikada kurbanına benzemekteydi, o da ruhunu ve aklını yitirmişti. Böylece Nazire ve o birbirlerine benzeyerek cehennemi bir çift oluşturdular. Gerçekten böyle mi olmuştu? Yoksa her türlü denetiminden çıkan korkulu kaygılarım mı bana bu çaresiz düşünceleri telkin ediyordu? Ağzım kurumuş, ter içinde odanın ortasında dönüp dururken birden kapının acele acele vurulduğunu duydum. Nazire olduğundan neredeyse emindim. Fakat kapıyı açınca oracıkta Zefir'le karşılaştım.

Onaltıncı Bölüm

Zefir'in üstü başı perişandı, ürkmüş, berbat durumdaki garip bir hayvana benziyordu. Perişanlığının, derin derin soluyarak gözlerini kırptırmasının, derisi şimdi kat kat olan geniş alnında terler toplanmasının nedeni neydi? Benim bir şey söylememe fırsat vermeden içeriye daldı. Odanın ortasına kadar yürüdü, bir yandan da kocaman açtığı gözleriyle sağa sola kaygı ve kuşkuyla bakınıyor, bir şey, belki birisini, bir şekli arıyordu. Fakat aradığı ne ise onu bulamayınca duraladı. Yoksa Zefir benim odama burada Nazire'yi bulacağını sanarak mı gelmişti? Fakat Zefir Nazire'yi niye kendi odasında değil de benim odamda arıyor olabilirdi? O gece Nazire'yle birlikte olduğunu biliyordum. Fakat bunun dışında aralarında ne geçtiği konusunda hiçbir şey bilmiyordum. Nazire biraz önce her haliyle bunu bana anlatmasının gereksizliğini ortaya koymaya çalışmış gibiydi; fakat belki de olayı yalnızca örtmüştü.

Ne olursa olsun Zefir sanki bana bir şey söylemek istiyor, fakat nasıl söyleyeceğini bilemiyor, garip bir korku içinde yardım ister gibi arada bana bakıyordu. Sonunda:

— Benimle gelir misin, diyebildi, sana bir şey göstereceğim.

O önde ben arkada merdivenlerden hızla aşağı kattaki Zefir'in atölye olarak kullandığı suite'e indik. Sağa sola bakındım. Gecenin bu saatinde atölyedeki bütün malzeme, kalemler, füzeler parçaları, pasteller, mum boyalar, dokulu ya da pürüzsüz kağıtlar bakana hiçbir şeyden habersizmiş gibi soğuk ve uykulu yüzlerini gösteriyorlardı. O zaman neydi?

Zefir atölyenin ortasına doğru bir şeyden emin olmak ister gibi yürüdü:

— Biraz önce buradaydı.

— Kim?

— O.

— Nazire mi?

— Çok benziyordu, fakat o değildi, ötekisiydi.

Zefir değişmeyen bakışlarla pencereye doğru bakıyordu.

Ben de dikkatle onun bakışlarını izledim:

Orada boya kokusuna karşı yarı aralık bırakılmış pencere-lerin tülleri dalgalanıyordu, başka bir şey yoktu.

Yutkundum. Bir şey söylemiş olmak için:

— Elektrik yanıyor muydu? dedim.

Zefir yanıt vermedi.

Bir deneme yapmak üzere elektriği söndürdüm. Değişiklik olmadı, yalnızca aralık ayının o sırada dışarda güçlenen soğuk rüzgârıyla tül perdeler iyice kabardılar, ışığı yeniden yaktım.

— Şurada biraz uzanmıştım, dedi. Zefir, eliyle arkadaki di-
vanı göstererek, yattığım yerden şu bitmemiş tabloyu görebili-
yordum ve ona bakıyordum.

Başını çevirmeden elinin tersiyle tam arkasına düşen duva-
ra dayalı büyük boy bir yağlıboya tabloyu gösterdi. Oraya bir
daha bakmaktan çekinir gibi bir hali vardı.

Tablonun dörtte üçünü gri-yeşil bir zemin kaplıyordu, sol
yana ise henüz dokunulmamıştı. Dikkatle bakılınca bu fonun
bir tuvalin kenar çizgisine sahip olduğu görülüyordu. Sanki Ze-
fir tabloya doğru dürüst bir başlangıç bile yapamadığı için tab-
lonun içinde bir tablo çizmek denemesine girişmiş, fakat bunun
da arkasını getirememişti.

Zefir devam etti:

— Dalmışım. Sonra birden uyandım. Belki de çok kısa ve
hemen unuttuğum bir düş görmüştüm: içimde, tabloda kendi-
liğinden bir değişiklik olmuş gibi belli belirsiz bir duygu var-
dı, sanki tablo tamamlanmış gibi mutluydum. Ayağa kalktım,
tabloyu yakından inceledim, gri-yeşil zeminin neftiye çaldığını
daha yeni fark ediyordum. Fakat aradığım bu değildi, atölyede
anlayamadığım bir şey olmuş olmalıydı: Birden her zaman mo-

delin oturduğu küçük podyumun üstünde bir gölge gördüm. Pencereden sokak lambasının ve durmadan yanıp sönen bir reklamın ışığı içeriye vuruyordu: Işık söndüğü zaman gölge bütünüyle kaybolmuyor, tersine yarı aydınlık bir saydamlığa kavuşuyordu. Orada bulunan ve şimdi yarı aydınlıkta tanınmaz hale gelmiş her şeyden, eşyanın daha önce asla dikkat etmediğim ayrıntılarının girdiği acayip şekillerden, gizli yüzlerini birbirlerine çevirmelerinden, aralarındaki fark edilmez akış, gidiş geliş ve geçişlerden oluşmuş toplam bir görünüş, ama aynı zamanda bir esans, uçucu bir özdü sanki. Artık her şey ışığın ve gölgenin bölgelerine bölünmüş, cisimselliklerini ve ağırlıklarını yitirerek kendilerini bu göz kırpan görünüşlere bırakmıştı. Nedense reklamın ışığının bir daha yanmamacasına söndüğü bir anda orada oluşan karanlıkta, işte orada, bana inan... onu gördüm. Bende kadınlığa geçiş dönemindeki genç bir kız izlenimi yaratan beyaz bir tayftı bu. Başında geniş kenarlı bir şapka. Yoksa orada unutulmuş, asılı kalmış bir şapkanın yarattığı bir etki mi? Ne önemi var? Sanki buraya kaza ile gelmiş biri gibi yüzünü öne eğdiği şapkasının altına saklıyor. Bir adım yaklaşma cesaretini gösterince onu bu kez de başında şimdi arkaya kayan şapkasıyla bembeyaz uzayan sırtını bana dönmüş olarak gördüm.

— Peki onunla konuşmayı denemedin mi?

Sesimdeki belli bir ironiyi ben de bu sözler ağzımdan çıkınca fark ettim. Zefir devam etti:

— Kendim de söylediğim şeye inanmadan ona “Nazire!” diye seslendim, “Nazire, sen misin?” Gerçekten orada görünen şey Nazire’nin vücuduna çok benziyordu, fakat dedim ya aynı zamanda onun Nazire olmadığına bilincindeydim. Bu seslenişim onu etkilemiş olmalı. Çünkü işte o zaman olan oldu. Ah, bak hâlâ tüylerim ürperiyor... Sırtı dönük oturmaya devam ederken bu kez bana yüzünü göstermek üzere başını yavaş yavaş arkaya çevirmeye başladı. Yüzünü daha önce benden niçin sakladığını şimdi anlıyordum. Ah, evet, tanımıştım onu. Bu oydu, yani otelin resepsiyonundaki ilk karşılaşmamızda Nazire’nin yüzünde gördüğüm o fizyonomi ve anlatımın asıl sahibi. Hayır, bana bu görüntüyü, ışık ve gölgeyle ilgili deneyimlerimden, havadan sudan, atölyemdeki zıvanadan çıkmış şeylerin gizli töreninden

kendimin yarattığımı söyleme! O buraya geldi ve karşımda beyaz bir maymun gibi oynadı durdu. Fakat işte orada olduğu yerde bütün sırtıyla dönerek bir çocuğun yüzündeki dayanılmaz olgunlukla kocaman gözlerini, kederli kederli açmış bana bakarken, aynı zamanda gitgide saydamlaşarak, gitgide küçülerek kayboluyordu. Yüzünü göstermesi kaybolmasıyla aynı zamanda oldu. O sırada sokaktan ışığı gelen reklam panosu yeniden yanıp sönmeye başlamıştı. Işığın her içeriye vuruşunda tayfın biraz daha zayıfladığını görüyordum. Pencereden içeriye, onun belirdiği yere saldıran ince tül perdeye karıştı ve görünmez oldu. Nasıl en başta onu gördüğüme inanamamışsam, bu kez de kaybolduğuna inanamadım.

Zefir bu anlattıklarıyla son kalan enerjisini de tüketmiş gibiydi. Gerçekten kesik kesik de olsa konuşmakta inat ederken bir yandan da yakınındaki bir sehpa tutunmak gereksinimini duyuyordu:

— Allah kahretsin, yine başım dönüyor, fakat beni dinlemeni istiyorum... Uğraştım durdum, geldiğinden beri onu ve gölgesini çiziyordum... Onu takip eden gölgesi... Bu resimler yaban otları gibi ortaya çıktı.

Zefir o sırada sehpanın en altından çekip çıkardığı albüm gibi kocaman bir defteri bana uzattı:

— Hepsi var bunun içinde... Kahretsin, niye bu kadar başım dönüyor? Şimdi anlıyorum ki... gölge dediğim şey onun peşindeki bir tayf, bir hayaletmiş... Beyaz bir gölge... Sonunda gördüm onu. Kayboldu, fakat yeniden gelecek!

— Lütfen bana söyler misin, kaç gecedir uyku uyumuyorsun?

— Birkaç gece oldu. Daha doğrusu, iyi uyuyamıyorum, kaç kez dalıyor, sonra sıçrayarak uyanıyorum.

Zefir masanın üzerinde açık duran yarılanmış şarap şişesine uzandı, kendisi almadan önce bana uzattı. Vücudundaki alkol kokusunu şimdi iyice aldım.

Biraz rahatlamış gibiydi, karşıma oturdu, birden bakışlarında bir sevimlilik belirdi:

— Fakat gördüğüm şeyin nedeni uykusuzluk olamaz. Uykusuz çalışmaya alışkınım.

Bunu söylerken elindeki şarap şişesine bakıyordu.

— Şimdi geçiyor, dedi.

— Ne?

— Kulaklarımdaki o uğultu.

Söylediği bu olayın Nazire'nin bana kendini bilmez bir halde hayatından sahneler anlatması sırasında ya da belki bundan az önce geçmesi ilginçti. Zefir benim odama geldiğinde gerçekten çarpılmış ya da yamulmuştu. Şimdi bedeninin normal kalıbını aldığını ve biraz rahatladığını fark ediyordum. Bir an konuşamaz oldu, bakışları dalgınlaşarak divana uzandı. Hemen solukları ağırlaştı. Biraz sonra besbelli alkol ve bitkinlikten derin bir uykuya daldı. Üstüne bir köşede bulduğum battaniyeyi örtüp oradan sessizce çıktım.

Üst üste gelen olaylar beni o kadar dalgınlaştırmış ve yormuştu ki ancak odamdan içeriye girdiğimde elimde hâlâ Zefir'in *Gölgeler Kitabı*'nı tutmakta olduğumu ayırtılabildim. Uykum sanki bir daha gelmemek üzere kaçmıştı. İçinde yazıların, Nazire'nin çalışma sırasında çekilen fotoğraflarının, eskizlerin, resim taslaklarının yer aldığı bu defterde bu gece Zefir'e görünen şeyle ilgili açıklayıcı bir ipucu olabilir miydi?

Hemen en başta şöyle bir not yer alıyordu:

GERÇEKTEN DAHA AZ, FAKAT GÖRÜNÜŞTEN DAHA FAZLA OLAN ŞEYLER...

Arkasından Nazire'nin fotomontaj ya da fotokolaj bir fotoğrafı: başı kesilmiş ve yeniden yapıştırıldığı belli olacak biçimde yapıştırılmış, dolayısıyla başı ona ait değilmiş gibi duruyor. Bunun yanında bir kenar yazısı: "Negatif illüzyonizm: hayali gerçek gibi göstermek yerine, gerçeği hayalleştirmek". Renkleri kendi dışlarına taşan çıplak figürler. Yeniden bir not: "Gölgenin aslı yoktur". Sulandırılmış çini mürekkebi ile yapılan ve ara tonların, saydam geçişlerin egemen olduğu bütün bu çizilere iyice dalıyorum. Bütün bunlarda figürler gölgeleşerek uzuyor, kısılıyor, dağılıyor, dağılmadan önce bilinmeyen şeylere benziyorlar, ama her zaman, kaybolan asıllarının arkalarında boş bıraktığı alanları bazen çaresiz, bazen iddialı, bazen gülünç bir biçimde dolduruyorlar. Bunlar resmedilen değil, gerçekten resmedilmekten kaçan, kurtulan, fırlayan şeyler, vidalarından çıkmış,

asıllarından boşanmışlar, bu nedenle ortalığı kaplamakta üstlerine yok. Işık bile kendini bu benzerlerin, bu kaçakların oyununa kaptırmış, teslim olmuş, yalnızca onlara zemin hazırlamak üzere şurayı burayı aydınlatıyor. Tuhaf bir ışık oyunuyla gölgesi kendi üzerine vuran modelin vücudunun yarı gölgedeki yerleri tuhaf bir kızılık kazanarak birden gölgesiz yerlerden daha çok ön plana çıkıyor. Bunlar suluboya çalışmalar. Gri kahverengilerin ön plana çıktığı çizilerde aynı modelin vücudu yere vuran sepya rengi bir gölge ile oluşturulmuş. Çıplak bir kız kapının eşiğinde durmuş arkaya doğru eğilerek kendi hareketinden bağımsızlık kazanan yerdeki gölgesine bakıyor dalgın dalgın ya da bunun tam tersi olan bir çizim var: Poz veren modelin gölgesi pozdan ayrı kalmış, onun arkasında ve öte yanında, sanki yine de o pozdaki modelin gölgesi olmaya çalışıyor, fakat dağıldığı için olamıyor. Sonra bunları gölgesi ile daha haşır neşir olmuş çıplak kadın figürleri izliyor. Aynadaki görüntüsüne bakar gibi kendi gölgesine bakarak tuvaletini tamamlayan ya da kendi gölgesine hayran olmuş öyle duran bir kadın. Kendi gölgesinden, vücuduna bulaşmış bir şey gibi kurtulmaya çalışan figür. Gölge ile deneyler. Başka bazı çizimlerde devinim içindeki figürler devinimlerinin durup kaldığı bir yerde kendi vücutlarından ayrılıp onları seyreden, onlarla konuşan ya da tehdit eden gölgeler salıyorlar. Sona doğru bu gölgeler figürlerin vücutlarından uzayan ve onlardan ufak farklarla ayrılan çizgisel fantomlara dönüşüyor; bu fantomlar ait oldukları figürleri bazen alayla seyrediyor, bazen onlarla küçük şakalar yapıyor, bazen de onlara şaşkınlıkla bakıyorlar. İşte doğum sırasında annesinin vajinasından başı çıkan hayalet bebek aynı zamanda kendi doğumunu kaygıyla seyrediyor, başka doğum yapan kadınların organlarından ise gölgemsi hayaletler çıkıyor ve yerlerde sürünerek ortalığı kaplıyorlar. Sayfaları çeviriyorum ve okuyorum: “Yaptığım her şeyde bir boşluk var ya da nedensiz bir çarpılma, yapmak istediğim figürün figürden önce oraya düşen gölgesi, onu öylece koruyorum.” Yavaş yavaş figürler kendi gölge ve hayaletlerine indirgeniyor. Birkaç sayfa ilerde yeniden okuyorum: “Benim figürlerimin sınırları, konturları, renk ve ışıkları yine kendilerinin kendilerine gösterdikleri tepkiden oluşuyorlar”. Daha bu

sayfadan başlayarak “eboş” denilen yağlıboya taslak olarak, bazan da bilinmeyen bir teknikle yapılmış küçük çalışmalar yer alıyor. Figürler dışarıya taşarak varlık kazanıyorlar, işte boyaları çıkıyor, üstelik onlar da bu akan şeylerle oluşan kendi biçimlerini hüznle seyrediyor ya da renk dalgalarına yol açan titreme ve spazmlarından oluşan başka biçim ve yüzeylere bırakıyorlar, kimi de kendi kahve fallarından meydana gelirken yine de bu fallardan saklanmaya çalışıyorlar. Çoğun kendilerini meydana getiren fırça vuruşlarına gösterdikleri tepkilerden ortaya çıkıyor, genellikle de renklerişlerini şaşkınlıkla izliyor, vücutlarının fotoğraf tekniğini çağrıştıran yapılan tuhaf “zoom”larla belirlenmesini seyrediyorlar. Sanki onlar da ressamın renk ve armoni araştırmalarını hayretle izliyorlar. Başka bazı daha ayrıntılı olarak yapılmış resimlerde de dış çevren, dip ve derinlik yok, her şey sahnenin içinde birbirlerini çok iyi tanıyan vücut ve eşyanın mahrem şakalarında soluk alıyor. İşte yaşamlarımızın kaçırılmış olayları sahneler halinde geri geliyor. Eski mobilyalar renkleriyle çevreye uymuş, oraya buraya saklanmış, doldurulmuş mu canlı mı olduğu anlaşılmayan hayvanlarla bir arada. Bir kadın figürü çıplaklığını, bu çoktandır kullanılmamış eşya ve hayvanların şiddetine sunuyor, aynı zamanda, en azından bazı resimlerde belki de gerçekten olduğu şeye, bir *nature morte*’a dönüşüyor. Barok bir nünfa yontusunun yanında aynı nünfa canlı olarak duruyor ve her şey yeniden resim. Her resim kendi tuhaf sakıncalarıyla yaşıyor. Bir tuvaletin açılan kapısından bir başka kadın figürü bir bidenin üstüne oturmuş bacak aralarını haz ve korkuyla seyrederken görülüyor. Tiyatro dekoruna benzeyen mekân bölümlerinde, birden girilen bir otel odasının ilkin dik-kati çekmeyen bir köşesinde ya da başka saklanılacak yerlerinde, işlevsiz boşluklarında ısrarla o çıplak kadın belirliyor, daima orada bulgulanmayı bekliyor. Her yerde nedeni anlaşılmayan bir dramın yaşandığı duyuluyor. Kadın figürleri renkli gölgeler gibi eşyanın üzerinde uçuşuyor ya da aksesuar olarak bulunan eşyayı mastürbatif edimleri için vücutlarının içlerine alıyorlar. Neyin taklidi olduğu bilinmeyen taklidiler ortalığı kaplıyor. *Gölgeler Kitabı* bir anda kendisi de bir gölgeye dönüşerek ellerimden kayıyor, düştüğü yerde devriliyor, artık sabah oluyor.

Onyedinci Bölüm

O uykusuz geçen geceden sonra öğle vakti uyandığımda ağızım tatsız, kafam gecenin olaylarıyla hâlâ karmakarışık. Duş yapmaya yönelirken birden telefon çaldı. Nazire'nin sesi biraz boğuk çıkıyordu:

— Biraz aşağıya gelir misin? Ben lobideyim.

Aşağıda Nazire'yi bazı eşyalarını ve büyük bavulunu emanete verirken buldum: anlaşılan, şimdiye kadar kaldığı odasından çıkıyordu.

Beni görünce:

— Ankara'ya gidiyorum, dedi, yılbaşını ailemle birlikte geçireceğim.

Sonra ekledi:

— 10 dakika kadar vaktim var, biraz oturalım mı?

Başındaki geniş kenarlı şapkayı çıkardı; onu ilk kez şapkalı görüyordum. Bal sarısı saçlarının artan küllenmişliği şimdi tepeden vuran ışığın altında daha çok ortada ve yanlarda toplanmış gibi görünüyor. Birden:

— Dün gece için özür dilerim, dedi, içimde büyük bir sıkıntı vardı, ayrıca çok içmişim. Çantamı da Zefir'in odasında unuttuğumu sonradan fark ettim.

— Yine de güzel bir geceydi, dedim, fakat bir şey sormak istiyorum. Saat kaçtı bilmiyorum, senin kapını vurduğumda ilkin açmadın. Niçin?

— Açmadım, çünkü herhalde içerde değildim.

— Ama ışık vardı.

— Girdim ve ışığı yanık bırakarak tekrar çıktım.

— Çantanı almaya yeniden Zefir'in atölyesine mi gittin?

Nazire sanki bir şey anlamış gibi dikkatle yüzüme baktı, sonra:

— Hayır, dedi ve bir tereddütten sonra devam etti:

— Sana söylemek istemediğim bir şey oldu dün gece, daha doğrusu sonradan aklımdan çıkmış. Zefir'in yanından dönüp odamdan içeriye adım atar atmaz orada bir ses duydum. Biri si konuşuyor gibi. Fakat kimse yoktu. İnce bir ses, üstelik tanıdık da geliyor, bilmediğim bir konuda çabuk çabuk bir şeyler söylüyor, fakat ben sözcükleri birbirinden ayıramıyorum, ses yükseldi, yükseldi. Kulaklarımı tıkayarak dışarı çıktım dörtgen koridorda bir tur attım. Yeniden odaya döndüğümde her şey normaldi. Fakat bugün odayı terk ederken, geri dönüp bir şey unutup unutmadığıma bakarken aynı sesi bir daha duydum, biri bir yere saklanmış, ben onu bırakıp çıkarken kendi kendine konuşuyor gibi.

— Sonra ne oldu? Ses kesildi mi?

— Bilmiyorum. Odayı kilitleyip çıktım. Ah, niçin bana öyle garip garip bakıyorsun? Ayrıca bana dokunmaktan korkar gibi bir halin var! Sana o kadar mı tedirginlik veriyorum?

Nazire'nin iki elini ellerimin içine aldım. Yumuşak ellerinin uzantısında bütün bedeninin bir lastiğin esnekliğinde olduğunu duyuyordum. Dokunana, önce kemiklerine kadar zorlama isteği verebilen bu vücut, yüzündeki gizemin bir çözümü değildi, her ne kadar ilk bakışta bu izlenimi verse de! Hayır o, Nazire'nin gizeminin kök saldığı asıl derinlikti.

Nazire birden ellerini ellerimden çekti.

Nazire'nin Ankara'ya hareket ettiği o gün akşamüstü iç mimar arkadaşşımdan bir telefon geldi: Annemin evine yeni taşınma tarihim 5 Ocak Çarşamba günüydü, yani o gün evdeki çalışmaların tümü bitmiş olacaktı. İlk bu oteldeki günlerimin şimdiden bir anda içi kof bir anıya dönüştüğü duygusuyla sıkıldım. Ama daha buradaydım. Buradayken de en azından kendimle uyumlu olmaya, yıpranmamaya bakmalıydım. Yılbaşları yaklaştığında çoğunlukla kendimi içinde bulduğum ruh durumumu aradım, evet, evet, yeni yılın başka bir yıl olacağını dü-

şünmeli, kendi kendime işlerimin ve günlerimin bir bilançosunu yapmalı, en azından bundan memnun olmaya çalışmalıydım.

Yılbaşı gecesı öncesi kendim için özel bir şey yapayım diye gittim Markiz'de bir süre tek başıma oturdum.

Markiz'in lambrilerin üstündeki dört mevsimi anlatan öz-gün fayans panolarından eksik olan "kış"ın son restorasyonda da tamamlanması düşünülmemiştı. Herhalde oraya bugün *Art Nouveau* üslubunda bir ek yapmak çok zor, çok pahalı ve dola-yısıyla olanaksızdı. Eğer kış panosunun oraya getirilme ya da monte edilme sırasında kazaya uğramış olduğu doğruysa, bu kaza böylece anıtlasmış, pastane mekânının kendisinde yapılaş-mış oluyordu. Orada yitirilmiş, fakat belki de yaşamın kendi-sinde yeniden bulunmuş bir kış? Bu kış mı, benim kışım mı? Hâlâ kendime soruyorum: bu kışın en sıcak noktası ne zaman gelecek, ince odunlarının içinde çıtırdadığı, ışığının aynı zaman-da ısıttığı, alevlerinin düşler gibi aralanıp kıvrıldığı bir ocakbaşı henüz bilmediğim bir yerde beni hâlâ bekliyor olabilir mi? Ama düşler de alevler gibi her an değişiyor. Düşlerimin değiştiğinin bir tanığı Beyoğlu değil mi? Eskiden Beyoğlu'nda yoruluncaya kadar bir sinemadan çıkıp ötekine girerek geçirebileceğim gün-lerin olacağını, vaktimi burada başka hiçbir şey yapamamam bile kafelerde şiir yazarak geçirebileceğim düşünürdüm. O günler hiçbir zaman gelmedi, arada daima bir şeyler oldu. Vakte vakit yok. Bunu kim söylemişti? Cemal Süreya mı, Orhan Murat Arıburnu mu, yoksa hiçbiri mi, bir reklam mı?

Arıburnu gibi Said N. Duhani de monokl'luydu. Onunla birkaç kez yolda karşılaştım. İstanbul'un geçmişinin son oyuncusu o sırada oydu ve aynı zamanda bütün giyiniş kuşanışıyla ilk nostaljik oyuncu: işte o geçiyor, eski moda siyah kravatını takmış, yeleşine nikel, gümüş altın dolmakalemlerini dizmiş, köstekli saatini sarkıtmış, yine eski mi eski fakat cilalanıp temiz-lenmiş Şarlo pabuçlarıyla ve bastonlu, başında bir Bask beresi, gözünde de tek camı, caddenin bir kaldırımında *Le Monde*'unu ya da *Le Canard Enchaîné*'yi ya da Fransızca son çıkan bir romanı okuyarak ilerliyor. Beyoğlu'nda bir zamanlar ne tiyatrolar vardı. Sonradan yangınla kül olan, içinde yeni yıl balolarının düzen-lendiğı Opera Naum, Tolayan'ın Tiyatrosu, Tepebaşı tiyatrosu...

Bunları Duhani'nin okudukça geçmişten insan figürleri ve garip dramatik sahnelerle canlanan cadde ve sokak betimlerinin içinden geçerek öğrendim. Ama o kendisi bakışları üzerine çekerek İstiklâl Caddesi'nde yürüdüğü sırada da zaten geçmişin bir hayaletiydi. Çarpa çarpa, "pardon!" diye diye ilerlerken, üzerinden yalnız yangınların değil, modernizmin asfalt yollarının geçtiği, şiirli köşelerine bankaların dikildiği, felaket ve yitimlerle dolu bir dünden gelen bu hayalet, bize de bu kentte (son bir çözüm olarak!) daha ölmeden bir hayalet olabileceğimizi gösteriyordu. Sonra İstanbul büsbütün nostaljik oldu. Fakat İstanbul her zaman nostaljik değil miydi, orada yaşayanlara zaten başka büyük kentlerin, Paris'in, Venedik'in, Berlin'in seraplarını göstermiyor muydu? Ama bu kez başkaydı, vitrinlere reklam panolarını unutturacak bir biçimde kendi geçmişinin, hatta 70 ya da 80 yıl öncenin ilginç ve yalınlarını vurduruyordu. Kırmızılı yeşilli nostalji tramvayları hem de o eski sesleriyle "çan, çan". Duhani haklıydı, ne demişti, "ölü turizmi" turistleri, Taksim'den Tünel'e Tünel'den Taksim'e taşıyordu. Annem 99 yaşında birdenbire ölmüştü. Onun evlendiği 1920'li yılların mobilyasıyla dolu evi tamir ettirmek üzere bir süredir, yıkılmış, sonra da eski yerine turistik amaçlarla daha önceki haline benzetilerek yeniden dikilmiş bir otelde yaşıyordum. Aman tanrım, geçmişlerini şu ya da bu nedenle unutmak isteyen bizlerin kaderi geçmişin derinliklerinden ürettiğimiz birtakım hayaletlere teslim olmak mıydı? Çünkü her unutma çabamız bize yeni hayaletler getiriyordu. Beni bir yazgı gibi bekleyen otele dönmekten başka yapacak bir şeyim kalmadı. Son bir kez daha damarlarıma Beyoğlu'nu şırınga ettim ve aynı sokaklara çıktım, aynı yerlerden geçtim.

Bizans Oteli yeni yıl için süslenmişti. Burada kalmış konuklardan Sırbistan Kralı Milan'ın büyük boy portresinin (Zefir'in her kezinde önünden bakmak istemeden hızla geçtiği bu resmin) çerçevesi bile parlatılmıştı, ayrıca birçok yere eski İstanbul fotoğrafları asılmıştı; fakat otelde fazla kalabalık yoktu. Eski arkadaşlar yeni yıl yemeği için gruplar halinde bir araya geldik. Herkes oradaydı.

Bir ara uzaktan Zefir'in bir hayalet öyküsü anlattığını duyunca o gruba yaklaştım, fakat bu benim bildiğim değil, başka bir öyküydü:

— Onları gördüm, diyordu, Zefir bin bir poz içindeydiler ve hepsi ölü gibi sessiz ve hepsi de ya yatar ya da iskemlede oturur, bacak bacak üstüne atmış, kışlarını açmış, ellerini enselerine kavuşturmuş bana bakıyorlardı, şişman Ermeni kadınlar, balık etinde dolgun vücutlu Rumlar, incecik Yahudiler, kehribar gibi parıldayan siyahlar, akçapakça Çerkezler. Sonra, sonra hepsi aynı anda, her kafadan bir ses çıkarak şikâyetlerine, sızlanma ve yalvarmalarına başladılar, çok güç anlaşılıyordu, korkunç bir uğultu, kulaklarımı tıkadım. Ama fayda etmedi, sonra... Ben korkudan geri çekilince üstüme üstüme yürümeye başladılar.

Birisi sordu:

— Peki söyledikleri hiçbir şeyi anlamadın mı?

— Bazılarını, evet.

— Ne diyorlardı?

— Örneğin kefensiz gömüldüklerini, buraya ısınmak için geldiklerini, soğukta kalmamak için yeniden modellik etmeye razı olduklarını...

Burada ben de bir soru sormadan kendimi alamadım:

— Yani bu otelde eskiden Avrupalı ressamalara çalışan modellerin hayaletleri, sana modellik etmeye gelmişlerdi, öyle mi?

Sorduğum bu soru, bütün dinleyenlerde gürültülü kahkahalara yol açtı. Zefir bu kahkaha atanların arasına biraz geç katıldı. Böylece en önce kendi kendini alaya almayı başarmıştı, ama benim bakışlarım altında nedense hemen ciddileşiyordu.

Bence sıradan bir yılbaşı gecesi idi ve galiba insanlar yorgundu. Yine de şaka olarak birbirimize sanki uzakta, dünyanın başka yerlerindeymişiz gibi “kartpostal”lar yazdık. Bu arada aynı söz oyununun bir devamı olarak ortaya yeni bir kavram attık: “postalji”. 2005’e girerken eski alışkanlığımızla yine de *Not Again*’de olmak istedik. Şampanya ve köpüklü şaraplar ısmarlandı, danslara başlandı. Herkes kendi havasındaydı, yalnız Naci Zihin nedense Nazire’nin orada bulunmayışına durmadan dikkati çekmeye çalışıyordu. Bu arada Alis’le Zefir barışmış görünüyordular en azından Alis Zefir’in sözlerine şen şakrak kahkahalar atıyordu. Tabii birazdan birbirlerinin gözlerini oymaya başlayabilirlerdi, ama böyle birşey olmadı. Müzik yükseldi, klasik kutlama sahnesiyle 2005’e girmiştik ki, cep telefonum çaldı,

Nazire'ydi, evde oturduğunu, gelen iki arkadaşının da biraz önce gittiklerini söylüyordu. Zefir'den herhangi bir şekilde söz etmemesi birden dikkatimi çekti. Yoksa kasıtlı mıydı? Biraz uzağımda Alis'le dans eden Zefir telefonda Nazire'yle konuştuğumu anlamıştı, belki de bir an ona doğru tereddütle bakmamdan Nazire'nin kendisiyle konuşmayı istemediğini anlayarak yalnızca durumu kurtarmak için konuştu:

— Ben kendisini sonra ararım!

O sırada 1920'lerin popüler bir şarkısı yeniden bitmişti: "beside the sea is where I would like to be..." ben Nazire'yle konuşmamı sürdürürken eski kayıttan sürpriz bir şarkı yükseldi:

*Beni kör kuyularda
Merdivensiz bıraktın
Denizler ortasında ah
Yelkensiz bıraktın*

*Öyle yıktın ki
Bütün inançlarımı
Beni sensiz bıraktın
Beni bensiz bıraktın*

Telefonun öbür ucusunda Nazire'nin bu şarkıya alçak sesle eşlik ettiğini duyuyor ve telefonu kapatamıyordum. Şarkı bitince ne zaman döneceğini sordum. Söylediklerini güçlükle işitebiliyordum:

— İstanbul'u şimdiden özledim. Merak etmeyin, birden ortaya çıkarım.

Onsekizinci Bölüm

Her şeyin yeniden normale döndüğü bir sonraki günün akşamüstü havanın erkenden karardığı bir saatte kendimi Zefir'i ziyaret etmek zorunda duydum. Yılbaşı gecesinin o atmosferi içinde bile, son zamanlarda, atölyesine gelip kendisiyle doğru dürüst konuşmadığım için sık sık beni iğnelediğini anımsıyordum. Ya o garip gece aramızda geçenleri hatırlamak istemiyor ya da onları "doğru dürüst konuşma" saymıyordu. Atölyenin kapısını vurduğumda ilkin içerden hiçbir ses gelmedi, neden sonra ilkin çaresiz bir inilti duydum, tuhaf bir şey ama sanki Zefir'den çıkmıyordu bu ses. Zefir neden sonra kapıyı açtı.

Üstübaşı yine perişan, gözleri yerinden fırlamış, sanki bir şeyden çekiniyor, hatta utanıyor, beni içeri alıp almamakta tereddüt ediyordu. Bir süre bakıştıktan sonra içeriye girmeme izin verdi; fakat bu kez de gidip üzerinde yeni çalışmakta olduğu izlenimi veren tuvalin önünde durdu, sanki benim oraya çizdiği şeyi görmemi istemiyor, gövdesiyle onu örtmeye çalışıyordu.

— Zefir, dedim, burada yine ne oluyor?

Bu kez ben atölyenin içinde konyak şişesini aramaya başladım, yanında iki tane de boş bardak buldum. Zefir titreyen dudaklarıyla konyağı yudumlarken de tuvalin önünden ayrılmıyor, korkulu gözlerle benim hareketlerimi izliyordu. Onu belki de hiç bu kadar kötü durumda görmemiştim.

O sırada resim sehпасına daha önce takılıyken Zefir'in onu çıkarıp yere atmış olduğunu tahmin ettiğim, yeni başlanmış bir tuval dikkatimi çekti. Zefir'le kısa bir bakışmanın ardından bu bırakılmış tuvale bir göz attım.

Bir taburenin üstüne oturmuş olarak sırttan çırlıçılak görülen kadın figürü sol yana çevirdiği başıyla, geriye bu resme bakana doğru bakıyordu. Yerde buna benzer birkaç çalışma daha vardı.

Zefir mırıldanır gibi konuşmaya başladı:

— Bir ya da bir buçuk saat önce çizmeye koyulmuştum onu. Biliyorsun işte... o gece gördüğüm şeyi hiç unutamadım. Benim için kadının omurgası ve kemiklerinin derisinin altından görünüşü daima ilginçtir. Çıplak, sonuç olarak benim için bir iskelettir. Ah, ona bu nedenle derin, karmaşık bir şefkat ve istekle yaklaşmışımdır hep. Ama bu asla Duchamp'ın hareketli iskeletleri gibi olmayacaktı, iskelet deriye bürünürken tam da o anda bir hayalet gibi görünecekti.

Zefir kadının ayrıntılı çizilmiş sırtının en alt bölgesini, kuyruk sokumu fıkralarının bulunduğu, yuvarlak kavislerle çerçevelenen kalçalarını gösterdi:

— İşte burası *sakrum*, kutsal kemiğin bulunduğu yer... Bütün omurgayı çeviren hareket tam da buradaki hareketsiz, gizemli kemikten çıkarak omurga üstünden yoluna devam ederek göğüs kafesini oluşturan 12 kemiği az sola doğru çeviriyor, sonra boyunu, uzayan hayvansı bir gerilişle döndürüyor, döndürüyor... Kemiklerle birlikte deri de açılıyor... Derinin altındaki kemiklerin, engebelerin saldırdığı gölgelerden burada, yüzeyde aralanan, açılan bir tayf oluşmalı, gerçekdışı yine de sahici bir vücut, bir hayaletin vücudu, ama işte o daha oluşurken dağılmalı, Tanrım, ben bu dağılmayı çizmeliyim, diyordum kendi kendime, non-figuratifin figüratife bu içerden saldırısını, tayfın bu inanılmaz bedenselliğini, figürün sonsuz aralanışını... İşte tam o sırada bastırılmış bir gülme sesi duydum. Sanki birisi benim yaptığım şeyi görmüş gülüyordu... Kıpırdamadan ortalığı dinledim, bu kez bir yerden açıkça bir kıkırdama sesi geldi.

Zefir perişanlık içinde, yüz çizgileri derinleşmiş, fakat aynı zamanda her türlü tedbiri bırakmış olarak ortadaki masaya doğru yürüdü. Gerisini anlatmak için iki eliyle bu masaya abanmak gereksinimindeydi:

— O geri döndü. Biliyordum zaten, bekliyordum. Başında arkaya düşürdüğü aynı şapka ve şüphesiz aynı saplantılı düşünce, hâlâ bilmediğim aynı meşum amaçla, yine bana bembeyaz uza-

yan soğuk boynuna, kendisinin hiçbir zaman göremeyeceği, hiçbir zaman tam sahip olamayacağı arkasını gösteriyor... O gülme ve kıkırdamaların nedenini şimdi anlıyordum: “Ben burada sana poz vermeye gelmişken sen orada ne diye başını işinin içine gömmüş uğraşıp duruyorsun?” demek istiyor. Bana poz vermeye gelen bir hayalet bu. Aman Tanrım, işte yavaş yavaş başını çeviriyor. Resmi tamamlamak için vaktimin çok az olduğunu, bu görünmenin çok kısa süreceğini biliyorum, onun için gözümü ondan ayırmaksızın, tuvalin üstünde ne çizdiğime bakmadan, fırçamı ondan ısıyan karanlık gücün emrine veriyorum. İşte dönüyor. Orada dikey bir konum içinde olan tayf bu dikeyliğini bütünüyle yitirmeden içerden yataylaşarak açılıyor, genişleme olmaksızın aralanıyor ve aralanarak biçimini oluşturuyor. Daha önce saptayamadığım yüzü de sanki bana bakmak için, bana sapladığı bakışın çevresinde beliriyor orada. Vaktinden önce olgunluğa ermiş küçük bir kızın tayfı bu... Şimdi yandan gözüken soğuk meme uçlarında terleri donmuş... Ağzı bir hayvan ağzı gibi tehdit eden istekle açık ve bir parmağı alt dudağının üstünde. Bakışlarındaki şehvet çağrısında aynı zamanda muzip bir meydan okuyuş ve kışkırtma var. Bana isteklerini dayatmasını biliyor, kaprisli bir fırıldak, esintiği kendisi yönlendiren bir rüzgârgülü oluyor. Onu böyle görmemin, normal bakışımı yırtarak ruhumun içine süzülmesine izin vermemin bir çılgınlık olduğunu duyuyorum, ama ben de bunu istiyorum. Ah, bütünüyle kaybolmadan onu tuvale aktarmalıyım resmini bitirmeliyim, diyorum: o beni bir cin olup tutmadan, beni çarpmadan, benim onu ele geçirmemin, ona hakim olmamın tek yolu çizmek, çizmek...

Şimdi Zefir’in çıplak alnı tepeden inen ışığın altında sanki o da bir hayalete dönüşmüş gibi parlıyor. Fakat birden gürültüyle geriye, gölgeye çekiliyor:

— Ah, sonra nasıl da kaybolmaya yüz tuttu. Yüz anlatımı iyiden iyiye tayfın anlamsız maddesine dönüşmeye başladı: Her an bir parçası dağılıyordu, hâlâ kalan görüntüler ise bir bulutun anlamsız kabartıları, kaçışan biçimleri gibi benim onlara bir an önce yüklediğim görüntüyü reddetmeye devam ediyordu. Çizdiklerimle bu acıklı manzara arasında kalmıştım. O zaman koştum ondan kalan son izi görmek, hiç değilse buna sahip olduğumdan

emin olmak için tuvale baktım. Biraz önce... sen içeri girmeden... Ne büyük bir hayal kırıklığıydı. Tuvalin üzerinde yalnızca titrek ve rasgele çizgiler vardı. Oysa ben o tayfı buraya koyduğumu ve açtığımı, bakanın ondan başka bir şey görmeyeceğini sanmıştım. Başka hiçbir şey!

Bir sıçrayışla demin önünde durarak benden saklamaya çalıştığı tuvali kapı. Hayaletle bakarak çizdiği şey bu olmalıydı. Onu vücuduna yapıştırarak önümde duruyordu şimdi. Oradan yalnızca başı ve omuzları görülüyordu. O sırada tuvalin içine gerçekten de bir hayalet girmişti: O konuşa dursun titriyor, sarsılıyor, hop oturup hop kalkıyordu. Artık konuşması iyice kesik kesikti:

— Şu Venedik buluşuna bak!... Yağlıboya resimler kutsal ikonlar gibi taşınır hale geldi... Nereye gidersen git... Hatta postayla gönder... Bir ikinci beden... Fakat işte... Her şey çizilebilir üstüne... belki de hiçbir şey.

Sonra bu fazla uzayan sahneden kendisi de kurtulmak ister gibi tuvali daha önce görmüş olduğum yarım kalmış çalışmaya onu örtecek biçimde dayadı. Kederli bir ses tonuyla yineledi:

— Hiçbir şey! Hiçbir şey! Ama onu gördüm.

Zefir'in sözlerini keserek:

— Peki, dedim, gördüğün şey Nazire'nin ta kendisi olamaz mı? Nazire Ankara'daydı, fakat bana telefonda habersiz ortaya çıkabileceğini söylemişti. Sen çalışırken içeri girdi. Önündeki işi gördü. Dalgındın, onun soyunup her zamanki taburenin üstüne, bitirmekte olduğun resimdeki pozda oturduğunu görmedin. O da kendini tutamayıp gülmeye başladı. Sana yalnızca bir sürpriz yapmak istemişti. Zefir, Nazire'nin şimdi burada bu otelde olduğuna eminim.

— Hayır, hayır, dedi Zefir, böyle de olabilirdi, fakat olmadı. Daha doğrusu bunun bir önemi kalmadı artık. Bana gelen şey, Nazire değil. Bu öbürü.

— Hatırlıyorsundur, bütün bu olayların en başında Nazire'nin yüzünde başka bir yüz görmüştün: Nazire baştan beri bir hayaleti oynamadı mı?

— Olabilir, yani belli bir anlamda.

— Hangi anlamda?

— Ben baştan beri o hayaletin resmini çizmek istedim. Nazire

bana bunun için modellik etti. Ama şimdi... gel gör ki hayaletin kendisi geldi.

Zefir masanın üzerinde yarım bıraktığı konyasını aradı ve hemen dikti. O boş gözlerle, o gün tayfı gördüğü sırada karaladığı tuvale dalgın dalgın bakarken hiçbir şey söylemeden atölyeyi terk ettim. Benim gittiğimi duymamıştı bile.

Odama çıkarken resepsiyondaki şimdiye kadar orada görmediğimi sandığım, fakat bana tanıdık gibi davranan genç bıyıklı adama Nazire'nin otelde olup olmadığını sormak aklıma geldi. Gülümseyerek:

— Ankara'dan daha dönmedi efendim! dedi.

O geceyi çok kötü geçirdim. Uykumdan sık sık uyandım ve bol bol su içtim. Bazen ateşimin yükseldiği duygusuna kapılıyordum. Gece de sanki uzadıkça uzadı. Sabahın ilk ışıklarıyla uyandım. O gün yine bir sürü işim ve verilmiş sözüm vardı. Acele bir kahvaltı edip otelden çıkarken yine resepsiyondaki genç adam arkamdan seslendi: Dün akşam yanlış bilgi vermiş olduğu için özür diliyordu. Onun bir iş için dışarı gönderildiği sırada "Nazire Hanım" gelmiş ve sonra yine dışarı çıkmış, gece de dönmemişti.

— Size bıraktığı mesajı da buldum, dedi.

Zarfı açtım. Nazire'nin titrek bir el yazısıyla yazdığı satırlar aynen şöyleydi:

"Merhaba!

"Ankara'dan döndüm. Yengem Ankara'ya bir iş takibine gideceği için bu gece teyzemlerde kalmak zorundayım. Annem de K.ya bakmak üzere benimle birlikte İstanbul'a geldi. Annemin yakınında olmak istiyorum. Umarım ki iyisindir. Ben seni sonra bulurum."

Nazire

Hiç değilse dün Zefir'in başından o garip olay geçtiği sırada Nazire'nin otelde olduğunu öğrenmiştim. Ancak bulunduğu koşullar altında, hayalet öykülerinde sıkça sorulan "hayalet kim?" sorusunun bir anlamı kalmamış görünüyordu. Bütün bunlardan daha da önemli olan: Bu hayalet kimin hayaletiydi ve niçin tam da şu sırada ortaya çıkıyor ya da çıkarılıyordu? Onu ya da arkasındakini uyaran ve bizim fark etmediğimiz nasıl bir olay geçmişti?

Ondokuzuncu Bölüm

Üç gün sonra iyice karışan ve tam bir çıkmaza girip anlaşılmaz hale gelmiş görünen bu ilişkilerden kurtulacağım düşüncesiyle memnun otelden eve taşınmak için son hazırlıklarımı yapıyordum. Son günlerde sabahleyin erkenden otelden fırlayıp eve yeni son çekidüzenini vermek, özellikle rafları taktırmak ve yeni döşemeleri denetlemek üzere Teşvikiye'ye koşmuş, akşamları da hep mahalledeki arkadaş evlerine yemeğe davet edilmiştim. Bu nedenle otelde kimseyi gördüğüm yoktu. Kimse de beni aramamıştı. Ara ara evden otele taşıdığım birtakım ıvır zıvırın bir bölümünü zaten atmış, değerli olanları da gide gele geri götürmüştüm. En sonra iki çantaya böldüğüm kitap ve kâğıtlarım kalmıştı. Akşamüstüydü, onları yüklenip aşağı ineceğim sırada taksinin geldiğini haber verdiler. Zefir'e "allahısmarladık" diyecek vaktim kalmamıştı, sonra ararım diye düşündüm ve otelin yan sokağında beni bekleyen taksiye doğru üşüyerek yürüdüm. Bu üşüme belki de daha çok içimden geliyordu. Dışarda yağmur sonrası göğü kaplayan koyu renk bulutların ardından arada bir ortaya çıkarak sokaktaki birikmiş suları parlatan güneş o günkü kötü havayı cilalıyor.

O sırada arkamda bir ayak sesi duydum. Döndüm, Nazire'ydi.

Yüzü allak bullaktı:

— Nasıl olur, gidiyor musun?

— Eh, evet, her şeyin bir sonu olmalı.

Gitmeme engel olmak istiyormuş gibi boynuma sarıldı. Fakat böyle ardımdan koşması için başka bir neden olmalıydı. Nitekim bir an kendini geriye çekip yüzünde gözlerinin yeşili uçuşarak yüzüme baktıktan sonra:

— Seninle muhakkak konuşmam lazım, dedi kaygılı bir biçimde, ben de gelebilir miyim? Hem evini merak ediyorum.

Takside beni kaç gündür otelde aradığını, fakat bulamadığını söyledi. Sonra ekledi:

— Yeni gelişmeler var. İlk onları kendim hazmetmeyi denedim. Ama zaten asıl önemlisi birkaç saat önce oldu.

Eve girdiğimizde herhalde kafası bana anlatacağı şeylerle dolu olduğu için çevresine pek fazla ilgi göstermedi. Doğrudan çalışma odama girdik. Bu odada eski cam dolaplı ve çekmece-
li yazı masasını tam yerini bulduğu düşüncesiyle pencerenin önüne çekmiş, karşısına 1920'lerden kalma eski divanla sağlı sollu iki koltuk koymuştum. Fakat Nazire bu koltuklardan birine değil de biraz daha uzağımdaki divanın üzerine oturdu. Mantosunu dalgın dalgın çıkarıp divanın üstüne attı, saçlarının karmakarışık olduğunu şimdi fark ediyordum.

Bir an karşılıklı susarak kaldık. Otele o kadar çok alışmış-
tım ki Nazire'yi benim için de az çok yeni olan bu evde, daha kullanmaya başlamadığım bu çalışma odasında yadırgıyordum. Ayrıca içinde bulunduğumuz durumdan olacak, parmaklarımın ucuna kadar yayılan sinirli bir kasılma ve tuhaf bir sabırsızlık duyuyordum.

Nazire dizlerini tek bir yanda toplamış raflardaki kitaplara bakarken bir yandan da saçlarıyla oynuyordu:

— Üç gün önce, teyzemlerden yeniden otele döndüğüm gün...

Sözünü kestim:

— Yani bana mesaj bırakıp gittiğin günün ertesi günü.

— İşte o gün! Zefir çok tedirgin ve sinirli görünüyor, bana orada beni karşısında ilk kez görüyormuş gibi huzursuz bakışlar atıyordu. Çalışmakta ısrar edince yorgunluğuma karşın reddedememiştim. Saat 15.00 sıralarıydı. Beni sırtım ona dönük olarak küçük taburenin üstüne oturtmuş, soldan başımı çevirerek geriye, ona doğru bakmamı istiyordu.

— Yalnız başını çevirmeni değil, yerinde bedenini de döndürmeni istiyor muydu?

— Evet. Tabii bu poz çok yorucuydu. Tekrar aynı poza devam etmemiz koşuluyla arada rahatlamama izin veriyordu. İşte böyle bir ara verdiğim sırada Zefir'i çalıştığı tuvalin arkasında soyunmuş gördüm, çıplak, tıpkı benim gibi fakat ne zaman soyunduysa, fark etmemiştim.

— Tamamiyle mi çıplaktı?

— Evet, tamamiyle, fakat hiç birşey olmamış gibi, bir elinde paleti, öteki elinde fırçası, gözlerinde o yarı gören yarı görmeyen, acele acele tuvalle benim aramda gidip gelen bakış. Evet, her şey her zamanki gibi, yalnız o artık çıplak.

— Ne yaptın?

— Tabii ki hiçbir şey.

Hayal görmediğimden emin olabilmek için sonraki arayı bekledim, ama hiçbir şey değişmedi. Tek kelime konuşmuyoruz ve bir sonsuzluktan beri orada Adem ile Havva gibi ikimiz de çıplak, ikimiz de birbirimize adanmış gibiyiz. Fakat bu neydi? Kafamı bu soru kurcalamaya başlayınca, herhalde vücudum geliştirilmiş olmalı, yorgunluğum büsbütün arttı.

— Sonra?

— Sonra... seansın sonuna kadar öyle kaldık. Her zaman bittiğini haber verirdi, bu kez hiçbir şey. Fırçalarını temizlemeye başladığını seslerden anlayınca "Bitti mi?" dedim, sesim herhalde sert çıkmış olmalıydı, belki de aynı sertlik ve aceleyle giyinmeye başladım.

— Peki aranızda bu yakınlarda ne geçmişti?

— Tam da bu garip seanstan önce kavga etmiştik.

— Ne konusunda?

— Fark etmişsindir, son zamanlarda çok içiyor, uyumuyor ve çok çalışıyor. "Böyle gidersen kafanı bir duvara vuracaksın" dediğim zaman kızıyordu. Ayrıca felaket alıngan olmuştu. İşte o gün seanstan önce o kafede oturup ben bir kahve o bir brandi içerken boş bulunup "Bu çalışma ne zaman bitecek allahaşkına?" dememe sinirlendi. Ben zaten çoktan bu işi bitirip gitmek istiyordum, eski hevesim kalmamış vb. bütün bunları söylemeye başladı. Aslında tersine onun benden bıktığını, ilişkimizi

sona erdirmek istediğini duyuyordum. Yoksa başka bir model mi bulmuştu? Ne olursa olsun, bir şey söylemedim, yeniden aşağıdan aldım ve daha ihtiyatlı oldum. Ama biliyorum, o çalışmaya kızgın başladı...

— ... ve aynı kızgınlıkla soyundu, öyle mi? Sana karşı bir meydan okuma gibi? Başka bir açıklaması yok mu?

— Unutuyordum, o gün benden istediği pozı aldıktan sonra sakinleşmiş olarak bir açıklamada bulundu: Tuvalin önünde kendisi de çırılçıplak durursa bütün bakış açısı değişiyormuş ve o da bu yeni bakış açısını gereksiyormuş. Sonra karışık şeyler söyledi: Tuval onun ikinci, yani öteki bedeniymiş. Tuvalin önünde çırılçıplak dikilince bunu daha iyi duyuyormuş vb. İşte buna benzer şeyler söyledi.

Nazire bütün bunları oldukça hızlı ve sık sık derinden soluyarak anlatıyordu. Belki kendisi de bütün bu olayların onu niçin bu denli tedirgin ettiğini anlamadan.

— İkinci gün de aranızda aynı sahne tekrarlandı mı?

— Aynen. Ben neredeyse Zefir'in bu çılgınlığına da alıştım ki bugün birdenbire... işte o şey oldu, birkaç saat önce.

Nazire olanca tedirginliğiyle ayağa fırlamıştı, konuşurken bu kez benim yüzüme bakmamaya çalışıyordu:

— Daha bir saati tamamlamamıştık bile, ben hâlâ o zor pozdaydım ya da onun bir çeşidi. Bu kez ayakta sırtım ona dönük ve başımı yine arkaya çevirmiş olarak duruyordum. Biliyorsun, Zefir daima poz veririr ama bir önceki pozun aynısını istemez, başka pozlara geçirtir ve sonunda resmi hayalgücüyle tamamlar. Ne olursa olsun bu kez başım arkama değil, önümdeki pencereye doğru dönüktü; birden Zefir'in arkamdan yavaş yavaş bana yaklaştığını duydum. Başımı çevirdim, orada ayakta duruyordu, bana değişmez saplantılı bakışlarla bakıyordu. “Hah, işte kıpırdama, yüzündeki bu anlatımı çalışacağım” gibi bir şey diyecek sandım, fakat hayır, orada durmuş öyle bana bakmaya devam ediyordu. Bütün tüylerim bir anda diken diken oldu. O bir adım daha yaklaştı, yerimde bir başkasını görüyormuş gibi uzun uzun ve dalgın bir süre baktıktan sonra kararlı bir ses tonuyla: “Bana... tecavüz etmeni istiyorum” dedi. Aynen böyle söyledi. Nedense hâlâ poz vermeye

devam ediyordum; sanki poz beni bir tehlikeden koruyacaktı. Hâlâ sırtım ona dönük ve geriye bakarak: “Niçin bunu istiyorsun?” dedim. Aynı dalgınlık içinde: “Bu bana lazım”. “Niçin lazım?”, dedim, “bununla ne elde edeceğini düşünüyorsun?” Artık pozu bırakmıştım, birbirimizin karşısında çırlıçıplak, hiçbir şey saklamadan dikiliyor, sanki uzaktan bir pazarlığa girişiyorduk. Şimdi gözleri acayip parlayarak konuşuyordu: “Bu tabloda şiddete gereksinimim var. Bedenini bedenime geçirmeni, beni zorla içine almanı istiyorum, ancak bunu yaşarsam aynı şiddeti tuvale aktarabilirim.” Buna benzer şeyler söyledi. Konuşurken bazen ellerini çaresiz bir biçimde iki yanına açıyordu. Aramızdaki her şey başka türlü olmuş, küçülmüş ve daralmış, dışardaki dünya da o anda küçülerek içeriye girmiş, bu atölye uzayına sığmış gibiydi. Ben onu reddettiğçe kendisine tecavüz etmem için daha çok yalvarıyordu. Niçin oradan hemen kaçmadım, bilmiyorum.

— Sonra ne oldu?

Bu sorunun altındaki imayı anlamış gibi yüzüme bir tuhaf baktı:

— Neden sonra yerimden fırlayıp onu öyle bıraktım, acele giyindim ve hiçbir şey söylemeden atölyeyi terk ettim.

Nazire anlatırken kendimi oldukça sinirli duyuyordum. Baştaki sabırsızlığım artmış gibiydi, fakat kendimi toparlayarak tepki göstermekte acele etmedim. Nazire başı öne düşmüş olarak hâlâ divanın üstünde oturuyordu. Çalışma odama girdiğimizden beri Nazire ile aramdaki uzaklığı bir tür pişmanlıkla algılamıştım, birbirimize daha yakın oturmuş olabilirdik. Ama şimdi onun seçimini yerinde buluyordum.

— Yani bu olay, Zefir’le bir aydır süren ilişkinizin patlama noktası oldu, öyle mi?

— Aşağı yukarı. Artık herhalde ona modellik yapamam. Belki de sana asıl bunu söylemek için bugün buraya geldim.

— Yani aranızda her şey bitti mi?

— Her şey? Bence benimle olan ilişkisinde bir krize giren ve bitirmek isteyen o. Ankara’dan dönüşümden beri zaten aramızda hiçbir şey iyi gitmiyordu. Birkaç kez bu konuya imada bulundum, fakat o anlamamış gibi davrandı.

Nazire'nin kaşları çatılmış, yüzünde ince ince kırışıklar belirmişti, devam etti:

— Başlangıçta Zefir çok yumuşaktı, bana aşırı hayranlık gösterdi, fakat sonra sinirli, gitgide tahammülsüz oldu, ruhumu sıkırmaya, beni denetlemeye, sonunda da imkânsız isteklerde bulunmaya kalkıştı. İşte sonuç! Sanki içimde yeniden ve yeniden aynı noktalara takılan dişli bir çark dönüyor. Bütün bunlar niçin beni buluyor?

O anda tepkim bir saptama gibiydi, fakat sesim beklediğimden de kuru çıktı:

— Belki de bir fırsatı kaçırdın?

— Ne gibi?

— Zefir'in önerisini kabul etseydin hayatının öcünü almış olurdun. Bir erkeğe tecavüz etme fırsatı tam da eline geçmişken bunu teptin.

— Bunu hatırlatmana gerek yoktu, dedi, sonra yarı kızgın, yarı gücenik bakışlarla:

— Bu eski öyküyü, K. ile olan ilişkiyi ciddiye almıyorsun.

— Fakat sen de her fırsatta onu hatırlıyorsun.

— Yani bu anlattığım şey benim hayal gücümün ürünü, öyle mi? Hem sen çoktan beri bir şey söylemiyorsun, hep ben konuşuyorum, sen kaydediyorsun. Ağzını açtığında da ilk söylediğin bu oluyor. Fakat, görüyorsun bütün bunlardan bir şey çıkmıyor ortaya.

İkimiz de bir süre birbirimizin gözlerinin içine bakarak konuşmadan kaldık. Sanki bu bakışla başka bir şey söylememizi, başka bir konuya geçmemizi kendimiz engelliyorduk.

O sırada birden telefon çaldı.

Zefir'in yakın arkadaşı olan, Bizans Otel'i'nin sahibiydi. Sesi kötü çıkıyor:

— Zefir bir kalp krizi geçirdi, az önce. ... Hastanesine kaldırıldı. Bilginiz olsun istedim.

— Tahminen ne zaman oldu bu olay?

— Aşağı yukarı yarım saat önce. Hemen ambulans çağırıldık.

— Tamam, dedim, şimdi oraya gidiyorum.

Kafamın içi allak bullak olmuştu. Hemen evden çıkıp Nazire'yle bir taksiye bindik.

Aramızdaki sesizliğı bozan Nazire oldu:

— Tam ne zaman olmuş?

— Herhalde senin seansı yarıda keserek atölyeyi terk etmenden biraz sonra.

Tepebaşı'na yaklaşıyorduk. Nazire:

— Ben buralarda bir yerde ineyim! dedi, hastaneye gelmek istemiyorum.

Zefir'in kaldırıldığı hastahane yakındaydı. Kardiyoloji bölümünde adını arattım. Böyle bir kimse yoktu. O sırada kendisini nöbetçi hekim olarak tanıtan bir doktor, Zefir'le kendisinin meşgul olduğunu, kalbinde önemli bir şey olmadığını, hemen kontrol altına alınabilir türden bir spazm geçirdiğini, kendi isteğıyle dinlenmek üzere psikiyatri bölümüne kaldırıldığını söyledi.

Psikiyatri bölümünde genç, özellikle sempatik görünmeye çalışan başka bir doktora gönderildim. Doktor beni adımla biliyordu, sanki bu ziyaretimi bekler gibi bir hali vardı. Muayene odasına geçtik, benimle Zefir'in son günlerdeki durumu üzerine konuşmak istediğini söyledi, başından onu çok üzen ve yoran bir olay geçmiş miydi?

— Bir sanatçının yaşamında olabilecek türden şeyler, dedim yanıt olarak.

— Son kez ne zaman gördünüz onu?

— Üç gün önce.

— Halinde bir anormallik var mıydı?

— Evet ve hayır. Daha yeni yaptığı bir çalışmayı birden beğenmemeye başlamıştı. Onun yerine yapmak istediğı şey de bir karalamayı geçmiyordu.

— Başka?

Yutkundum:

— Onun için her şey resimdir, dedim, ya da resimle sonuçlanır. Son zamanlarda hayallerin de bir maddesi olduğunu söylüyor ve onu çizmeye çalışıyordu. Narsisin sudaki görüntüsünün de bir vücudu varmış: dalgalar. Bir kez bana böyle bir şey söylediğini anımsıyorum.

— Farmakotik kullanır mıydı?

O an bazen atölyede masanın üstünde gördüğüm ilaç şişeleri gözümün önüne geldi:

— Olasıdır. Büyük bir sergiye hazırlanıyordu.

— Anlıyorum.

Doktor bunun üzerine sanat olaylarıyla ilgili bilgilerini ortaya dökerek son gördüğü birkaç önemli sergiden söz açtı, sonunda kendisinin amatör bir tablo koleksiyoncusu olduğu ortaya çıktı. Konu yeniden Zefir'e geldiğinde:

— Kendisini çok yormuş, dedi, şu anda uyuyor, onu uyandırmayalım.

Sonra ekledi:

— Sakinleştikten sonra size verilmek üzere bana bir mesaj dikte ettirdi ve bir anahtar verdi, buyrun!

Mesaj aynen şöyleydi:

"Dostum!

Hayaleti koymak için ilkin onu çağırmam gerekti. O cadının niyeti bana tecavüz etmekmiş, ben de bunu kabul edersem gidecek sandım. Fakat o gitmeden ben gittim, yani buraya hastahaneye geldim. İçine düştüğüm bu kuyudan çıkmam biraz vakit alacağa benziyor. Senden bir ricam olacak. Atölyeyi nasıl bıraktığımı hatırlamıyorum. Lütfen, her şeyi kontrol eder misin? Anahtar şimdilik sende kalsın. Selam.

Zefir"

Geç vakit yeniden, beni bir yazgı gibi bekleyen Bizans Otel'i'ne döndüm. Oysa birkaç saat önce gizli bir veda töreniyle orada geçirdiğim günler, saatler ve dakikalardan ayrılarak eve dönmüştüm. Ama anlıyorum ki eve dönsem bile artık yaşamımın bir parçası buradaydı. Hemen Zefir'in atölyesine çıktım. Zefir kaygılanmakta haklıydı, atölye olarak kullandığı dairenin kapısı yarı aralık kalmıştı. İçeri girdiğimde, Zefir'in kendisine görünen o şeye bakarak karaladığını iddia ettiği tuval karşıma dikildi. Gariptir şimdi bu tuval, başka hiçbir tablonun yapamayacağı bir biçimde tek başına atölye mekânını dolduruyordu. Aynı zamanda spatül ile çalışmış olduğunu şimdi fark ediyordum. Baştaki altboyasız *alla prima* çalışma niyetinin başarısızlığa uğradığı noktada ultramarin ve beyazdan oluşan uçuk soğuk griler, onların kenarlarını yumuşatmak isterken deliren spatülün şiddetine teslim olmuştu. Ortaya şiddetle ona boyun eğişi bir araya getiren saplantılı renk titreşimleri, kör darbeler, sarsıntı izlerine benzeyen, bir kontur yaratacağına sınırını çizmek istediği

formların çevresini dönen içe içe biçimler çıkmıştı. Atölyedeki bütün başka resimler, figürler, ikonumsu görüntüler sessiz bir yas töreninde olduğu gibi bu kendini tahrip örneğinin önünde eğilmiş ve soluk almadan öyle kalmış gibiydiler. Herhalde olayı bildiğim için bana bu kadar etkileyici gelen bu tuvale bakışlarım dalmuşken, birdenbire sol yanımda bir kıpırtı duydum, aynı anda bir kadın silueti atölyenin pencereleri boyunca yürüdü ve orada bana uzak mı yakın mı olduğunu anlayamadığım bir noktada durdu.

Zefir kendisine görünen o hayaletten söz ettiğinden beri kaç gündür ben de ortalıkta bir şeyler gördüğüm izlenimine yakalanıyordum; bunun boş çıkması beni esaslı bir hayal kırıklığına uğrattıyor, ben de o hayaleti tanımak, hatta konuşmak istiyordum. Bu nedenle ilkin ne olduğunu anlamadığım ve bana oradan oraya kaymış gibi gelen bu karaltı karşısında heyecanlandım.

Fakat bir anda beklentim boşa çıktı, gölge Nazire'den başkası değildi. Fakat üzerinde belli bir perişanlık vardı, saçları dağınıktı ve yüzü solgundu. Birden sanki yüksek sesle konuşarak kafasını toplamaya çalışıyormuş gibi anlatmaya başladı:

— Taksiden indim... Biraz dolaşayım dedim. Beyoğlu'nun bilmediğim sokaklarına daldım fakat... adımlarım beni yine de otele getirdi... Niçin bilmiyorum, dalgınlıkla kendi odamın bulunduğu kata değil, senin katına çıkmışım. Odanın kapısı önünde aklım başıma geldi. Geri döndüm. Zefir'in atölyesinin önünden geçerken kapısının açık olduğunu fark ettim, bir an duraladım. Çünkü, çünkü... içerden gelen bir ses duydum. Sesin sahibi içerde olabilir, diye atölyeye girdim. Fakat kimse yoktu. Üzerinde acayip fırça izleri ve darbeler olan şu tuvale bakıyordum ki bu kez açık olarak o ses "Çabuk ol, çabuk! Vakit yok, yok, yok..." diye yineleyip durmaya başladı. O sırada içeriye birisinin girdiğini gürültüden anlayınca hemen uzaklaştım, ses de kesildi.

— Peki, bir şey gördün mü?

— Hayır, niçin soruyorsun?

— Çünkü Zefir görmüş.

— Kaç kez?

— En azından iki kez.

— Zaten son zamanlarda aramıza bu ötekinin girdiğini, bana olan ilgisinin azalmasından anlamıştım. Artık onu bana tercih ediyordu.

— Kıskançlık mı? Bir bu eksikti.

Nazire üzerinden o felaketin geçmiş olduğu tuvale dalgın dalgın bakarken şimdi bir şeyler mırıldanıyordu:

— O benden daha güzel. Bana benziyor, ama her şeyi daha ince.

Oradaki lekeleri mi yoksa başka bir şeyi mi görüyordu belli değildi, ne olursa olsun hayal içinde gibi konuşmaya devam etti:

— Her zaman amber gibi kokuyor, elim saçlarını okşadığı zaman parmaklarım orada tatlı bir düş görüyordu. Ah, evet, onun gibi olmak istedim, bunun için onu taklit ettim, asla tam onun gibi olamayacağımı bildiğim için mi, günlük yaşamda korkutarak hâkim olmaya uğraştım? Onu gizlice izliyorum: “Sarella’nın üstüne reçel koyma demiştin sana!” “Ama zaten koymuyorum ki” “Ben de yalnızca şaka yapıyorum”. Şaka yapma özgürlüğü daima bende görünüyor, sonunda daima Naz’ı ciddileşmeye davet ederek. İşin doğrusu Naz’ı birçok konuda taklit ettiğimi hep unutuyor ya da yüzüme vurulursa önemsizmiş gibi davranıyorum, çünkü benim için çok doğal, kendiliğinden gelen bir şey bu. İşte böyle.

Konuşmasına kısa bir ara verdikten sonra:

— Babam akşam eve dönüşlerinde Naz’ı şımarttıkça şımartıyor; beni horladıkça daha çok anneme sığınıyorum. Ama bu sığınışım çok masum bir şey de değil, bu Naz’a karşı bir şey. Naz’a karşı annem ve ben bir “biz” oluyoruz, yani daha çok ben bunu hayal ediyorum. Sanki annemin Naz üzerinde olmayan otoritesini ben temsil ediyorum, fakat abartılı olarak, çok aşırıya gidiyorum, bunda da hakkım var, diye düşünüyorum, çünkü ben onun ikiziyim, öteki çiftiyim. Fakat babam Naz’ı şımartmakla kalmıyor, 4-5 yaşına kadar beni çok dövüyormuş, fakat ben bunu anımsamıyorum. Bir kez “Bardaktaki suyu niye yarım bırakıyorsun?” diye iyice kızmıştı. Sendikacıydı, daha sonra gazetecilik yaptı, eve yorgun argın gelince hede-

fi Naz'la birlikte daha çok ben oluyordum. Saçlarımı yandan ayırmayı severdim. Bir kezinde eve yine böyle bir istimi üstü dönüşünde beni banyodan çıkışta yakaladı: "Sen yine mi yandan ayırdın!" diye saçlarımı kesti... Onları çöpe attı. Oysa şimdiye kadar bunu istemediğini söylememişti bile, çok ağladım. Annem kendini bize adadığı için uzun süreler adeta düşmanımız oldu. Bir başka kez "Sizi sevmiyorum, ikiniz de annenle benim arama girdiniz" diye yine de benim üstüme yürüdü, ben aldırılmaz göründüm, fakat o sırada odada bulunan Naz korkudan ağlamaya başladı. Babamın Naz'ı ağlatmamak için beni hırpalamaktan vazgeçtiğini anımsıyorum. Ben anneme babama güvenmiyordum. Yıllarca babamla küs kaldım. Bunlar ve sonuçları benim için değişmeyecek şeyler. Fakat bütün bunları niçin anlatıyorum?

Nazire bana doğru baktı, şimdi doğrudan bana anlatıyor gibiydi:

— K.nın yanımıza geldiği o gece çılgılığı atabilirdim, fakat K.nın derinime giren okşayıcı şiddetini babamın nedensiz öfke dolu saldırganlığına tercih ettim, belki de onda teselli buldum. Buldum mu? Yoksa bu da bir teselli bulma hayali miydi? 13 yaşından beri tuttuğum günlükler var, sarı defter sayfaları üzerine hiç silinmesin diye çini mürekkebiyle yazdığım notlar. Bu notlarda çoğunlukla K. geçiyordu ve bir sürü şey anlatıyordum: K.nın akşamları süslenip sokağa çıktığı zamanki ilişkilerini bilmek, onun hayatının kovuk ve köşelerine girmek istiyorum, bir kez K.nın boş selamlık bölümündeki odasına bir kadınla girdiğini görüyorum, dahası bir kez bu odaya o yokken ben de giriyorum, biriktirdiği Amerikan *Playboy*ların sayfalarını merak ve heyecanla çeviriyorum, K.nın tıraş losyonlarını yüzüme sürüyor, usturasını tıraş oluyormuş gibi yüzümde dolaştırıyorum. Birgün yanağımı kestim ve hafifçe kanadı, bu çizik bana bir kahramanlıkım gibi geliyor, aynı zamanda *After Shave*'ini kullanmam için bir fırsat. Günlüğümü annemin göreceği ve okuyacağı biçimde odalarda unutmuş gibi yapıyorum. Ama onu hep bıraktığım yerde dokunulmamış olarak buluyorum. Sanki artık annem babam yok bu evde, yalnız K. var.

Bütün bunları soluk almadan anlatırken atölyenin içinde bir

ileri bir geri gidip geliyordu. Adımları yavaş, sanki anımsadıklarını kaçırmamak ister gibi ihtiyatlıydı. Sonra oradaki bir koltuğa büzülerek oturdu:

— Naz'ın ölümünden sonra bizde kalmaya devam ettiği o yıl... belleğimde artık tek bir sahne değil, birçok içiçe geçen sahne açılıyor, bazen birinden ötekiler görünüyor ve birbirine benzeyen olaylar ısrarla tekrarlanarak yeniden geliyor. O sırada beni evin içinde takip ediyor, yalnız bulduğu köşelerde avlamaya çalışıyor. Bazen "haydi!" der gibi dirseğiyle dirseğime dokunuyor ve havada imalı bir işaret çıkıyor. Ondan kaçtığımı görünce rahatsız bile olmuyor, firuze yeşili gözlerini açıp uzun uzun gülümseyerek bakıyor, sonra kim bilir kaç kez "evet mi?" diye sorarak başını uzatıyor. Evin içindeki benim gireceğimi tahmin ettiği yerlerde bana tuzaklar kurup yarı saklanarak beklediğini biliyorum, oralara gitmemeye çalışıyorum. Ama bazen de kafam karışıyor ve kendimi birden hiç girmeyi düşünmediğim hizmetçi odasında ya da kilerde, tozlu, eski kitapların durduğu odada onunla birlikte buluyorum. O orada çoğunlukla kollarını açmış beni bekliyor. Bir kez de benim ona kullanılmayan bir odada tuzak kurduğumu, bakalım beni arayıp bulabilecek mi diye beklediğimi (çünkü bu takipler sırasında oldukça içkili bulunuyor) hatırlıyorum. Birdenbire annem ve o birlikte içeri giriyorlar. Annem "burada tek başına ne yapıyorsun?" diye beni azarlıyor. Düşlerimde annemi ölmüş görüyorum sürekli.

Nazire'nin sesi ağlama öncesinin boğuk titreyişi içindeydi. Devamını ancak bir hıçkırıkla birlikte getirebildi:

— Nedense teyzem de birkaç kez annemi düşünde ölü olarak görmüş.

Ancak biraz kendine geldikten sonra, uzayan bir susuşun ardından:

— İşte, dedi, o sesi yine duyuyorum, fakat bu kez ne dediğini anlayamıyorum.

Bu kez atölyenin içinde ben gidip gelmeye başladım. Sonra:

— Nazire, dedim birden durarak, yapılacak tek bir şey var: K.ya git ve ona de ki: işte geldim, seninle konuşmaya geldim! Bir çözüm varsa, yalnız bu olabilir.

O anda nedense, Ophelia'ya "Bir manastıra gidin!" diyen Hamlet gibi duyuyordum kendimi.

Nazire garip bir biçimde yüzüme baktı:

— Gidip ölmeden önce onu affetmemi mi istiyorsun?

— Affetmek ya da affetmemek için! Bence artık yalnız K.ya gidebilirsin.

— Ya annem?

— Bu konuyu annenle konuşmak için vakit çok geç!

— Beni bu konuyu geçmişte annemle konuşmadığım için suçlamıyorsun değil mi? Asıl babamın bunu duymasından korktuğum için, onunla ilişkim çok kötü olduğu için konuşamadım.

— Sen kendi kendine annelik yap ve K.ya git, sonra da...

Bu kez son derece nötr bir bakış attı, sesi de sanki sessizdi:

— Sonra da olanları gelip sana anlatmamı istiyorsun, değil mi?

Bir yanıt vermeme beklemeden, belki de istemeden ekledi:

— Niçin eve taşındın, seni otelde görmeye o kadar alıştım ki!

Birden ayağa kalktı. Hüzünlü bir ses tonuyla:

— Öyle olsun! dedi.

Başka hiçbir şey söylemeden atölyeden tek başına çıktı gitti.

Atölyeyi kapatıp kilitledim. Resepsiyonda aynı bıyıklı genç adam beni gülümseyerek selamladı:

— Nazire Hanım şimdi çıktı, dedi.

Birden aklım başıma geldi. Onun nereye gittiğini geç de olsa şimdi anlıyordum, çünkü ben de bir oyunun içindeymiş gibi konuşmuştum, aslında ben de oyunun bir oyuncusu ve fakat işte, aynı zamanda değildim.

Hemen bir taksiye bindim. Şoföre

— Avcılar'a! dedim.

Fakat orada ne yapacaktım? Tanımadığım bir yerde elimde hiçbir adres olmadan Nazire'yi mi arayacaktım?

— Dönün, dedim, Teşvikiye'ye!

Eve girdim, nedense posta kutusuna bırakılmış ya da kapının altından atılmış bir mesaj aradım. Hayır, hiçbir mesaj yoktu.

Nazire'nin bana şimdiye kadar armağan etmiş olduğu bütün şarkıları, bütün film müziklerini tek tek ve tekrar tekrar

çalmaya başladım. Hepsinde tüm sevinçlerin içine sızan melankolinin tını ve tadı vardı. O sırada Nazire'nin başına gelmekte olan şeylerle ilgili kaygım derinden gelen bir seslenmeye dönüştü:

"Nazire, bütün müziklerini çalarak, bütün şarkılarında seni düşünerek bekliyorum. Sabaha kadar bekleyeceğim seni, fakat hangi sabaha kadar? Nazire yalnız seni düşünüyorum, çünkü biliyorum, yaşam ve olay sen neredeyse orada devam ediyor."

Yirminci Bölüm

O akşam saat 19.00 sularında genç bir kadın Avcılar'da minibüsten indi. Son zamanlarda buraya sık sık gelmişti, ama bu kez her şey başka gibi görünüyordu. Aslında genç kadının kendisi de onu bilenler için tanınmayacak haldeydi, fiziksel bir nedenle değil, belki de zihninden geçen bulanık düşünceler onu kendine bile yabancı hale getirmişti. Hafif hafif çiseleyen yağmura karşı kapışonunu takmıştı. Kayganlaşan asfalt yolda, adımları dikkatliydi, ama sanki bu adımlarla daha çok kendi kendisine mesajlar veriyordu. Ne olursa olsun sitenin yokuşunu tırmanırken, modern evlerin başladığı noktadaki "Hayat Bakkal"ın işletmecisi onu selamlamadı, yağmura karşın dışarı çıkıp arkasından ısrarla bakmakla yetindi.

"Kendi öyküme bir başkasının öyküsüne döner gibi dönüyorum. Kendim kendimi tanımıyorum. Bakkala yol bile sorabildim. Bakıştık. Fakat anılarımı kime sorayım. Ben onlara yabancıyım, çünkü onlar bana daha yabancı. Döndüm. Oraya ve buraya."

Yüz metre kadar yürüdü, çabuklaşan ve aynı zamanda lüzumsuzlaşan adımları onu sağdaki ilk sokağa saptırdı. Ancak köşeyi tutan sarı sıvalı apartmanla karşılaşınca yanlış yola girdiğini fark etti. Birden boşalan yağmurun altında apartmana bakarak kaldı. Sokağı teslim alan yağmur onu da teslim aldı.

"Hâlâ direniyorum, kendime karşı teyzemlere gidiyormuşum gibi yapıyorum. Her şey normal olsaydı, annemi burada bulacaktım. Şimdi K. hasta. Bunu düşün! Herkesi kendi ayağına

getiriyor, şimdi de annemi benden alıyor, çekiyor, ama başından beri böyleydi. Beni benden aldığında, annemi de benden aldı. Hâlâ bunun için mi titriyorum? Tanrım, bütün bunlar bitmeyecek mi?”

Sarı beyaz boyalı apartmanın karşı köşesinde hâlâ yağmurun altında duruyordu. Yüklü havada çıkan ilk şimşek onu bir an aydınlattı, bir gölgeyi aydınlatır gibi...

“Mutfağın ışığı şimdi yandı. Teyzem okuldan gelen oğluna bakmak için öteki evden dönmüş olmalı. Zili çalıp içeri girsem? Ilık hol ve banyodan gelen çamaşırların kokusu, yağmurdan kaçacak bir yer bulduğum izlenimi, sanki sorun buymuş gibi. Ama burası bile yabancı, uzak, hayal. Derimin altındaki çocuk gerilere, kendi yerine çekiliyor. Ama gitmeden önce, burası da ona ait değil, hiçbir yer ona ait değil”.

Dalgınlıkla girdiği sokaktan çıktı, buradan arka sokaklara saparak orayı bulacağına emin değildi. Yine kendiliğinden o sesi işitti: “Çabuk ol, çabuk! Vakit yok, yok, yok...” Ana cadde- den ikinci sokağa dönüp yağmura terk edilmiş mahallenin yalnızca birer geçitmiş izlenimini veren kestirmelerinde hızlanan yağmurla hemen oluşan su birikintilerinin üzerinden geçmek zorunda kaldı. Böyle yürürken yalnızca bedeni karar veriyor ve oraya gidişi daha korkunç bir anlam kazanıyordu. Yolunu kaybettiğini sandığı anda birdenbire bir ucunda belediyenin kapattığı bir çeşme olan sokağı tanıdı, elli metre kadar yürüyünce yalnızca dışından bildiği apartmanın üzerine yıkılmaması için iki elini de uzatıp tutmak zorunda kaldı, şimdi bir damarının gözünün içinde attığını duyuyor.

“Her şey istediğin gibi olacak! Eksik değil, fakat belki de fazla. Henüz oyunun başındayım, biliyorum. Bütün yaptıklarının... yapacaklarının bir oyun olduğunu düşün, demiştin. Bir kez bütün kararlar için karar ver, seni tutan zinciri bütün halkalarıyla boşlukta salla, çünkü artık içinde yoksun. Ah, oyunun içindeyken bu sözlerin bile ne kadar anlamsız olduğunu bilemezsin. Çünkü durmamalıyım, çünkü oyunun şiddeti beni her an yeniden eline geçiriyor, çünkü biliyorum, bu kış gecesinin soğuk yıldızları yağmurdan sonra parlarsa yalnız benim için parlayacak”.

Dış kapı açık bırakılmıştı. Merdivenleri bedenini görünmez hale getirmek istermişçesine hızla, bir solukta tırmandı. Zili çaldıktan sonra içerde sanki birisinin elindeki şeyi bırakmak için yer araması gibi bir zaman geçti. Annesiydi, onu görünce hemen tereddütsüz sarıldı, fakat aynı zamanda onu öperken bir sıradanlık, kendini vermeyiş, hatta büzülen kuru dudaklarının ucunda neye yöneldiği anlaşılmayan bir dikkat. Aynı yüzeysel kararlılık ve rahatlıkla –sanki onun bu saatte burada bulunması alışılmış bir şeymiş gibi!– onu içeriye aldı. Büyük sahanlıkta tam karşısına gelen kapı hastanın odasına açılıyor olmalıydı; kapı tam ortada olduğu için içeri giren yanırlıkla oraya dalabilirdi. Güçlkle soldaki iki odadan misafir ve oturma odası olarak kullanıldığı anlaşılan odayı seçti.

Ufak tefek, koca kafalı, fakat güçlü kadın arkasından seğırtti. Fakat odadan yeniden çıkmak üzere:

— Nazire, sen otur, çorba koyu oldu, bir bardak su ekleyecektim.

Tam karşıdaki mutfığa koşmadan önce hâlâ ayakta duran kızına şüpheli ve sorgulayan bir bakış attı.

“Nazire şöyle, Nazire böyle... Hepsi onun hiçbir şey olmamış gibi tok bir sesle adımı anarak konuyu kapatma tarzları. Belki her şeyi biliyor, yıllardır biliyor, çünkü niçin evden ayrılmama izin verdi, yıllara sığınıyor ve K. ölürse her şeyin üstüne bir kürek toprak daha atılacak. Biliyor ve her şeyi bir kez daha mı örtüyor, ne olursa olsun şimdi örtünün altına benimle girmek, her şeyin bundan böyle ne kadar güvenli, kolay ve hatta bir hiç gibi olacağını göstermek istiyor.”

Evin içi B vitamini, kaynatılmış çamaşır ve mercimek çorbası kokuyor. Hasta odasının kapalı kapısı ardından bir homurdanma, sonra uzayan bir ah sesi geldi. Tahmin ettiği gibi teyze yoktu. Şimdi oturduğu yerden annesinin mutfaktaki işini bırakıp kapalı kapıya koştuğunu, içeriye girmeden bir göz attıktan sonra kapıyı aralık bıraktığını gördü. Küçük anne yeniden mutfaktaki henüz bitmeyen işine döndü.

“Bu oyuna bir son vermeliyim, yani onun oyununa, onun beni içine sokmak istediğı oyuna. Bilsin ya da bilmesin her şeyi anlatacağım. Anlamış gibi oyalanıyor, belki de beni alçak sesle

konuşmaya, ama belki de hiç konuşmamaya zorlamak için, asıl bunun için K.nın odasının kapısını açık bıraktı. Tıpkı çığlığını yastığa gömdüğüm o gece gibi, şimdi de sessiz ona sarılmamı ve bütün insanlar yüzlerini yitirene ve alınlarına yazılanlar artık hiç okunamaz hale gelene kadar sessizliği korumamı istiyor, ölüm orada değil de bu yandaymış gibi...”

Annesi yeniden küçük adımlarla koşarcasına odadan içeri girdi; bu kez arkasında mutfakın kapısını yalnızca yarı aralık bırakması oradaki işine bir ara verdiğini gösteriyordu. Aslında onu beklediği halde o kadar dalgındı ki yerinde sıçradı.

— İclâl’in de babası hasta, o onun yanına gitti; teyzen ise oğluna yemek vermeye. İkisi de hele teyzen bana burada hiçbir iş yaptırmıyorlar. İclâl’den çok teyzen bakıyor dayına, onu hergün sabahları sabunlu suyla temizliyor. Öteki yapamazmış, sanki dayının karısı değilmiş gibi.

Nazire düzeltti:

— K.nın.

Annesi bu düzeltmeyi duymamazlıktan geldi. Başkalarının kolay hazmedemeyeceği, bu nedenle de konuşmak istemeyeceği şeyleri lafa çevirmedeki rahatlığı, hatta kayıtsızlığıyla gözlerini sağa sola kaydırarak anlatmaya devam ediyordu. Annesiydi. Sanki onu çoktan beri görmemişti, gördüyse bile ona böyle bakmamıştı. Hep kabahat... Birden gözleri doldu.

“Apansız anlıyorum onu sevdiğimi ve çoktandır bu sevgiye izin vermediğimi. O korkunç kuşku yüzünden, herşeyi bildiği kuşkusu yüzünden, benim isyanlarıma göz yummasının ardındaki nedenleri kurarak... Belki de babamı aynı, fakat onun bilmediği nedenle bana daha yumuşak, daha anlayışlı olmaya ikna etmişti, bana yani bu hastaya, bu darbe yemişi, ailece kurban edilip gözden çıkarılmış bu küçük kıza artık dokunmamak, onu hiç değilse kendi haline bırakmak üzere. Ama belki hepsi bir kuruntu. Artık şimdi bir anda, içimde olan sevgimin sessiz büyüdüğü ve gözyaşlarımla ılık ılık taşıdığı şu anda bütün bunları kuruntu olarak görmeye o kadar ihtiyacım var ki! Naz sık sık söylerdi: Sen anneyi benden daha çok seviyorsun! Yetmezlik duygusu.”

İskemle ve koltuklar odanın içinde eski konak odalarında

olduğu gibi daha başka bir düzenleme gereği duyulmadan duvarlar boyunca sıralanmıştı; içeri girince kapının yanındaki bir iskemleyle ilişen annesiyle onun oturduğu koltuk arasında epey uzaklık vardı. Bu arayı hızla geçmek ve annesine sarılmak ve yeniden onun kokusunu duymak isterdi; fakat sevgi göstermeye alıştırılmamıştı, hele böyle birdenbire gelenine hiç. Gözyaşlarının ardından annesini uzaktan tanıdığı ve bildiği, özlediği her şeyiyle seyretmekle yetinecekti. İşte yanağında pişirirken daima sonunda tadına baktığı ve belki de birazını içtiği çorbanın izi kalmıştı. Ama ona bunu bile söyleyemezken...

“Uzun gecelerimizi anımsıyorum, Ankara’daki eski konak artığı evde, ahşap duvarın anne babamızın yattıkları bitişik odanın seslerini adeta büyüterek geçirdiği kendi yatak odamızda Naz hemencecik uyurdu ve ben geceyi dinler, beklerdim. O kadar gürültüyle sevişirlerdi ki Naz’ın uyumasına şaşardım. Ateşe atılan çıraların, küçük odunların çıtır çıtır sesleriyle başlar, hırlamalar horlamalar gibi gelir, parlamadan sonra, tutuşmuş büyük kütük düşerdi, o zaman annem alev alev olan sesiyle bağırırdı. Her akşam aynı tören. Sonra sabahları annemin yüzünde gecenin izlerini arar ve bulurdum da nasıl yemekten sonra ağızda bir şapırtı ve uykudan sonra yüzde uyuyanı ele veren izler kalırsa, bence burada da öyleydi. Yüzündeki pembelik ve cildinin yeniden tazelenmesi annemi benim için gizemli yapardı, onu yüceltirdim, hiçbir zaman onun gibi annece orgazm olamayacağımı daha o zamandan bilir ve kendime susardım”.

Kapısı yarı açık olan bitişik odadan hastanın şikayet dolu sesi bir anda yükseldi, açıkça İclâl’i yanına çağırıyordu. Annesi hemen yerinden fırladı, onunla birlikte o da ayağa kalkmış buldu kendini, elinden gelseydi annesinin odadan çıkmasına engel olacaktı, fakat orada bir sözü, işareti gibi dinlemekle yetindi.

“Tanrım, hiçbir zaman konuşamayacak mıyız? O konu aramızda daima havaya çizilmiş bir şey gibi mi kalacak? Sanki içerdeki, hastalığının bilemediği sezgisiyle anladı burada bir şey olduğunu, bir şey olacağını ve hücumla geçti. Ama, hayır, kendi gözyaşlarına aldanıp ve cehennem yolculuğunu erteleyen benim yine benim, ben, ben, başkası değil..!”

Annesinin hasta odasına girmesiyle çıkması bir oldu:

— Ağrıları artmış, ilacı bitmişti, alındı mı? Bu evde herkes var, kimse yok!

Mutfak kapısının yanında sehpanın üstünde duran telefona sarıldı. Bir an bekledikten sonra sanki o bir şey sormuş, bir ilgi göstermiş gibi:

— Meşgul yavrum, bir daha deniyorum, oğlandır, arkadaşlarıyla ödev laflarına başlayınca da sonu gelmez. Yavrum, burada kal, sen de ne diyeceğini bilmezsin, ben teyzenin evine varayım!

Hiçbir şey söylemesine fırsat kalmadan mantosunu örttü ve başına bir şey sardı, kapıdan çıkmışken geri döndü, sesi titreyerek bir kez daha:

— Sen burada kal, yavrum!

İster istemez pencereye gitti: sokak lambasının boz sarı ışığında annesinin çarpık bir gölge olarak köşeyi bir anda döndüğünü gördü. Yağmur dinmişti ve yarısı kalmış eski ayın ışığında gece kalbini saran bulutları gösteriyordu.

“Ay varsa en azından bir yıldız da olmalı, yağmur sonrasında soğuk yıldızı, ruhumun tek tanığı gibi. Daha gerçekleşmemiş bir öç almanın tanığı. Bir yüzleşmenin henüz olmayan yüzü. Cismimi sürüklüyorum. Ayaklarım ne kadar çok gürültü yapıyor. Oysa bunlar terlikler. Aman Tanrım, herhalde K.nın terliklerini vermiş annem bana. Bunu nasıl fark edemedim ve çok doğalmış gibi giydim? Her şeyim bana karşı, kapının aralığından bakınca bakışım bile geri dönüyor ve yabancı bir şeymiş gibi yeniden gözlerime saplanıyor. Burada ne arıyorum? Her şey ciddiyeti, anlamı olmayan bir oyun! Oyun beni görünmez kılsın istiyorum. Birden olduğum yerde kalıyorum, sanki hiçbir ses çıkarmaz ve hareket etmezsem görünmeyeceğim.”

Bilinmeyen bir zamandır konuk odasından çıkmış, sahanlığı geçmiş, çoktan aralık kapıdan hasta odasına girmiş, ancak onu dışardan gözlemleyen birinin fark edebileceği canice, belki de sapıkça bir kararlılıkla doğrudan hastanın yattığı yatağa doğru ilerliyordu. Belki de bu onun o anki zayıflığını yenme biçimiydi. Kafası o kadar doluydu ki yalnızca tam ortada duraladığı zaman odanın içine bir göz atmak aklına geldi: İki kişilik eski

karyola doğuya bakan şimdi bütün perdeleri kapalı pencerenin önünde enlemesine duruyordu. Komodinin üstünde yarı iilmiş bir pet şişesi, bardak, üstü bir tülbentle örtülü ilaçlar. Yatağın sağ yanında boyaları solmuş eski bir paravananın arkasında katlanmış, kullanılmayan şilteler. Havada hasta vücudun ilalarınkine karışarak ağırlaşan kokusu. Odanın içinde K.nın gözleri kapalı, sıklaşan soluma sesi baş ucundaki saatin tiktaklarına karışarak yattığı yatağa doğru yeniden adım atmaya başlayınca birden sol arkasından bir hareketin farkına vardı; bakınca oradaki giysi dolabının aynalı kapağı ona bir anda aralanmış gibi geldi. Daha fazla yürümeden aynaya acele bir göz attı. Orada kendisini göremedi, belki de bunun için uygun yerde değildi. Fakat aynada garip bir şey olduğunun da farkındaydı: Sanki görünmeyen, fakat bir zamandır orada bulunan bir şey aynayı kendine yer edinmiş, sırların döküldüğü küçük alandan kendisine bakana doğrudan o bakıyor olabilirdi. Böyle olabileceği onun öyle olduğu inancını daha da körüklüyor, tekinsiz bir şeylerin cereyan ettiği duygusunu, olabileceği tek bir biçimde, yani korkutucu bir beklentiye dönüşüp kendisiyle gerçeklik arasındaki bütün köprüleri atarak büyütüyordu. Bu gibi durumlarda dizginlerini koparan hayal gücüyle aynanın aynı zamanda içinde ne olduğunu bilemeyeceği bir dolabın kapağı olduğunu düşünmeye başladı. Fakat ayna hep böyle bir şey değil miydi? Bu soruyla ürperdi.

Sırtında hâlâ bu soğuk ürpermeyle yatağın ayakucunu dönerek hastaya önlenemez bir biçimde çok fazla yaklaşmış olduğunu şimdi fark ediyordu. Aynı zamanda bu durumda bile K.nın yattığı yerden aynaya bakamayacağını, ondan tamamıyla yoksun kaldığını bir ocuk gibi düşünmekten kendini alamadı. K. aynada ona kurduğu tuzağı bir daha kuramayacaktı, bu parıltılı silah elinden dşmşt. Yatağa biraz daha yaklaşmak cesaretini gösterdi. Hâlâ uyuyorcasına dalgın yatıyordu. Arkasında ona göre büyükmüş gibi duran kirli sarı renkli yastığın üzerinde bedeni bklmşt; vücudu yaşlılık ve ilerleyen hastalıkla küçülmüş olmalıydı. Yüzünde, son zamanına kadar her akşam bir büyük şişe devirdiği rakının etkisiyle atardamarlar şişmiş, yanaklarında kılcal damarlar kızarmış. Yorganın üstündeki sol elde uzun işaret parmağı bir kibir ve müstehcen ayrıcalığın işa-

reti gibi kıvrık duruyor. Uzun zaman hasta yatanlarda, belki de ölüm korkusundan ötürü arınmalarından doğan geçici iffet izlenimi onda yoktu; garip bir biçimde hastalığına bile iffetsizliğin damgası vurulmuş, marazla özgüveninin her zamanki anlatımından başka bir şey olmayan habisliği birbirine karışmıştı. Sanki kendisi hasta değil, hastalığıydı.

Varlığını belli etmek için ve içinde bulunduğu sıkıntılı durumdan kurtulmak umuduyla “ah,” “of” gibi sesler çıkarmaya başladı. Bu seslerle hasta gözlerini açtı. Sanki gözleriyle bakmıyor, açık renk gözlerinin de ardından bakıyor. Uyurken açık kalmış olan ağzını kapatınca yüzünde hiçbir zaman değişmeyen o istihza ve hafifseme ve yeğniseme anlatımı belirdi. Nazire bu anlatımın bir tik gibi daha çok nevrotik bir şey olduğunu unutmuştu. Oradan hemen kaçabilirdi, fakat artık çok geçti.

K.nın hızlanan solukları göğüs kafesini belirgin bir biçimde zorluyordu. Ağzından sözler hırıltılı bir biçimde, fakat büyük bir açıklıkla çıkarken çenesi sanki söylediğinin ağzından çıktığına tanıklık etmek istermiş gibi bir süre açık kaldı:

— Naz, gel-din mi? Bu-ra-da-sın de-ğil mi?

Ona Naz’la karıştırılmak çok alışkın olduğu bir şey gibi gelebilirdi. Ancak o anda Naz sanılmasında bunun da ötesinde bir doğruluk payı vardı: Ölüm döşeğindeki K. zihin karışıklığıyla Naz’ı hâlâ hayatta sanıyordu. Fakat varoluşunun yüzeyiyle, teniyle içerden özdeşleşmiş, ne Naz ne de Nazire, her ikisi de fakat bir süre için daha çok Naz olarak kaldığı o sırada dolap tarafında yeni bir hareketlenme oldu. Sanki aynanın içinde olan, fakat görünmeyen o şey, yine de aynanın bakılmayan bir köşesinde çöreklandığı yerden şimdi kenarına geçerek, aynayı, evet, evet eski dolabın, üzerinde ayna olan kapağını kimıldattı, abartılı bir itiraz hareketiydi bu, aynı zamanda belli bir hoşnutsuzluk ve öfkenin anlatımıydı. Birden havada ne olduğunu anlayamadığı bir söylenme duyar gibi oldu. Küçük bir çocuğun büyükleri taklit etmesine benzer bir söylenme. Ne olursa olsun, bu ses K.dan çıkmış olamazdı.

Hastanın çırpınmaları birdenbire arttı, göğsü kabarıp kabarıp iniyor, iki elini ona doğru uzatıyor, şimdi bir şey sonra da başka bir şey söylemeye çalışıyor, fakat sanki söyleyeceğinin

sonunu bulamamak, onu bitirememek korkusundan başını da bulamıyordu. Sonunda bütün sözler ağzından sanki bir anda çıktı:

— Naz, a-töl-ye-me (bu sözcüğü hecelerini yayarak birkaç kez yineledi)... niçin artık... gelmiyorsun, gelmiyorsun... bana, Naz, sen bana...

Sanki burada bütün enerjileri tükenmişti, arkası ancak biraz sonra geldi:

— ... niçin?

Sonra kendini yeniden topladı:

— Bana res-mi-ni, senin... be-nim resmi-mi getirsinler, getir-sin-ler!

Bunu söyledikten sonra bir süre için dudakları hafifçe kıpırdatarak anlamsız bakışlarla tavana bakar durumda kaldı. Sanki biraz önce söylediğini şimdi içinden kendi kendine yineliyordu.

Yatağın başucuna yaklaştığı andan beri ayaktaıdı. Halsizdi. K. ile ilk karşılaşma anını atlattığına göre artık orada duran sandalyeye ilısebilirdi. Orada anılarını beklemekten başka yapacağı hiçbir şey olmadığını biliyordu.

“Yerli yerine koyduğumu sandığım, kutularına soktuğum, sonra kutularını da kutu içine koyup kaldırdığım anılar yeniden ortaya dökölüyor. Onları tıktırdığım, sıkıştırdığım eski hüüzün çekmeceleri yeniden açılıyor. Bir köşede anlamlı olarak durduğunu sandığım hatıralar, vaktinde ne olduğu anlaşılmamış ihtarlara dönüşüyor. Geçmişteki sözler, bakışlar kendilerinden büsbütün başka şeyler olarak dalgalar halinde üzerime üzerime geliyor ve geliyorlar. Her şey kendisi ve hiçbir şey kendisi gibi değil. Bütün bu hiçlere dur diyecek gücüm yok!”

Gözleri yeniden dalgınlaşan ve hırıltılarıyla son dakikası-nın yaklaşmakta olduğu işaretini veren hastaya dikildi.

“Naz da ben de henüz 14 yaşındayız. K.nın atölyesinde ona çıplak modellik ederken kaçmamdan sonra yine de hep bu olayı düşünüyorum. Bir gün Naz’la okuldan birlikte çıkıyoruz, her zamanki gibi bana çantasını taşıtıyor. Soluklanmak için sokakta durduğum bir andan yararlanarak; ona bir sır verir gibi:

‘Naz’, diyorum, ‘sana bir şey anlatmak istiyorum, ama kimseye söylemeyeceğine söz ver!’

‘Söz veriyorum’.

‘Birkaç gün önce bir şey söylemek için K.nın atölye olarak kullandığı oda var ya oraya gitmişim. Bana resmimi yapmak istediğini söyledi, hem de çıplak’.

‘Bir an durup Naz’ın yüzünde tepkisini arıyorum. İşin doğrusu şu ki bu olaydan önce bir süredir, K.nın Naz’a resim dersleri verdiğini, fırça tutmasını, renk hazırlamasını vb. öğrettiğini biliyorum. Hatta birkaç kez yanlarında kalıp onları izlemiştim. O olayı anlatırken Naz’dan daha önemli olduğum izlenimiyle konuştuğumu fark ediyorum.

‘Eee, sonra?’

‘Birden nedense anlatmaktan vazgeçiyorum: ‘Hiç, hayır, dedim, fakat...’ Naz’ın gözleri kocaman kocaman açılıyor, yaptığım manevranın iyice farkında:

‘Fakatı ne? Poz verdin değil mi, doğruyu söyle!’

‘Şey, aramıza bir ayna koyacağını söyleyince... Fakat az sonra bunun bile yanlış bir şey olduğunu düşündüm.’

‘Şimdi konuşmaya burnum havada ve Naz’ın yüzüne bakmaksızın devam ediyorum:

‘Biliyor musun, birden aynada seni görür gibi oldum. Bunu ben yaparsam sen de yapabilirsin diye düşündüm ve hemen oradan kaçtım.’

‘Naz’ın yüzünde istek, merak ve hayal kırıklığının birbirine karıştığını, bir dudağını dişlerinin üzerinde oynattığını görüyorum:

‘Kızmıştır sana K., başladığı işi bitiremeyince çok sinirli oluyor.’

‘Kızdı, ben de tuvalete kaçtım ne yapayım.’ ”

Oturduğu yerde biraz daha eğilerek K.nın yatağına yaklaştı. Şimdi adeta onu garip bir nüfuz etmek isteğiyle inceliyordu, yorganın üzerindeki elinin kıvrık işaret parmağı hâlâ hakim olma çağrışımı yapıyordu, ama aynı zamanda sanki bu parmak derileri pörsümüş ve kurumuş olan o ele ait gibi değil. Göz kapakları yarı aralıktı, fakat oradan gözleri görünmüyor, yalnızca belirsiz karaltılar geçiyordu. Nazire, onun yüzünü ilk kez bu

kadar yakından görme fırsatı elde ettiğini biliyor ve soluk alması zorlaşıp inip kalkan göğüs kafesinin hareketi bir an duracak gibi olurken de orada tuhaf bulgularını sürdürüyor, yaşlılık benlerine, uzayan kıllarına bakıyordu.

“Sanki Naz’la geçen konuşmadan sonra K. ile ilgili bir şeyler değişmiş gibi geliyor bana. İlkın bana karşı tavrı değişti, daha ketum, daha sessiz ve daha karanlık oldu; fakat işte bir gün ikindi vakti evin içinde Naz’ı arıyorum. Bulamıyorum. Bana söylemeden çarşıya mı gitti? Neden sonra dayımın atölyesinde resim çalışmaya gitmiş olabileceği aklıma geliyor. Ev ödevime devam etmek istemiyorum, zaten bitmek üzereydi. Gidip biraz onlara bakarım diyorum. Merdivenlerden üst kata çıkıyorum. Atölyenin kapısıyla sofa arasında dar bir sahanlık ve bir kapı daha var. Dışardaki kapıyı kapalı buluyorum, yavaş yavaş aralıyorum, iç kapı aralık ve oradan bakınca ikisini birlikte tuvalin önünde görüyorum. Dayım orada alçalttığı resim sehпасının önünde her zamanki taburesinin üzerinde oturuyor ve kucagında elinde fırçayla Naz var. Zaman zaman arkadan Naz’ın elini tutarak ona resim çizdiriyor. İkisi de çizdikleri bir hayvan resminin gerektirdiği biçimde öne ve arkaya eğiliyorlar, Naz bazen resmin ne olduğuna bakmak için geriye çekiliyor ve neredeyse K.nın göğsüne yaslanıyor. Onlara görünmek istemiyorum. Biraz bekledikten sonra dış kapıyı örterek oradan sessizce ayrılıyorum.”

Birden kapı açılmış gibi bir gürültü duydu. Annesi teyzesiyle birlikte dönmüş olabilirdi, nedense kendisini orada hastanın başucunda yapmaması gereken bir şeyi yaparken yakalanmış gibi suçlu duydu. Fakat yanılmıştı; aynı anda K., gürültünün geldiği yöne başını çevirerek gözlerini açtı:

— Naz-z, Naz-z-z, ne-re-de-sin, ar-tık bu-ra-day-mış-ı-ş-ş-sın, Na-z-z!

Şimdi başka bir şeyi fark ediyordu: K.nın konuşma tarzı değişmişti, sanki anlaşılamama kaygısıyla, ama belki de sol beyin yarısında kötüye gitmekte olan fizyolojik bir sürecin getirdiği eklemlleme zorluğuyla her heceyi ayrı ayrı söylüyordu. Bu arada her “Naz” deyişinde heceyi uzatıp sonuna fazla vurgulamasından ötürü adın çevresinde bir “Nazire” gölgesi oluşuyor, aynı

zamanda Naz adını kendi adından güçlükle ayırdığı izlenimi doğuruyordu.

Onu odanın içinde gözleriyle arayıp sağ yanında yeniden bulduğu anda bakışları kısa bir süre sabitleştikten sonra üzerinde söndü. Göz kapakları yarı aralık kaldı ve oradan biraz önce geçmekte olan karaltılar bu kez göz çukurlarından başlayarak yüzüne oradan da odanın içine yayılmaya başladılar.

“Anılarım ne zaman bitecek? Sanki onlar durup durup  oğalıyorlar. Yeniden eski evdeyim, artık her köşesinde hangi anının durduğunu ve beklediğini seziyorum ve onlarla korkulu bir köşe kapmaca oynuyorum, ama kaptığımı sandığım köşe her kezinde kendisine başka gidecek bir yer bulamamış bir anı tarafından zaten tutulmuş bulunuyor. Hayır, o  ifte kapıdan bir daha içeriye bakmayacaktım. Bakmıyorum da. Ama birden kendimi bütün eşikleri geçmiş ve bütün kapılardan girmiş ve orada buluyorum. şimdi içerde kimse yok. Her şey yerli yerinde görünüyor. Hayır, bu değil, o da değil... K. nın saklanmış olduğuna inanmak istediğim o anda ı, kendimin bir taslağını, o bitmemişi arıyorum. Karanlık bir köşeye çekilip gözlerden saklanmış, üstü kirli bir bezle örtülmüş şey o olabilir mi? Örtüyü kendim soyunuyormuşum gibi bir duyguyla yavaş yavaş indiriyorum. Fakat nasıl olabiliyor? Ve kim ne olabiliyor? Bu, Naz’ın bir portresi, yoksa benimle başladığı resmi Naz’la mı tamamlamış? Fakat bu yalnızca bir portre. Atölyede deli gibi aynayı arıyorum. Fakat yok, sırları dökülen eski ayna dışarıya atılmış.        ona bir gerek de kalmamış.  ocukluğumun ilk göz ağrısı aynam bana sorulmadan mı atılmış? Ben ona bakıp Naz’ı görür ve kendimi Naz’mışım gibi d şlerdim. Nerede aynam benim? Yoksa kırılmış mı? Onu arayacağım ve bulacağım, hemen şimdi. Yoksa bana hesap versinler!”

 ster istemez öteki aynanın bulunduğu yere doğru yeniden bir göz attı: aşağı yukarı çocukluğunun aynası kadar büyük olan bu dolap aynası şimdi bütün o karanlık köşeyi tutuyordu. Nasıl düşünememişti deminden beri: K., ayna ve kendisi yine bir aradaydılar. Fakat yerleri değişmişti: şimdi aynayla kendisi arasında K. Ölüm d ş ğinde yatıyordu ve onun görüntüsü yoktu aynada. Hiç kimsenin görüntüsü yoktu.

“Anne, niçin evden çıkmadan önce aynaya bir daha, bir daha bakıyorsun?” çok kğm o zaman 8-9 yaşındayım, belki daha da küçük. Annem aynada kendine çeki düzen vermeyi sürdürürken: ‘Kızım, diyor, her zaman her Şeyi, falan elbise bana gidiyor mu gitmiyor mu diye başkasına soramam. Aynaya bakınca kendimi başkasının yerine koyuyorum. Anlatabildim mi?’ ‘Anne ben aynaya bakınca bazen orada Naz’ı görüyorum. Niçin?’ Daha annem yanıt vermeden alçak sesle kendi kendime yineliyorum: ‘Her zaman değil, bazen.’ Annem bana aynadan bir göz atarak: ‘nk kardeşini çok seviyorsun. Onun gibi olmak istiyorsun. Ama zaten onun gibisin. Kendine bakıp orada Naz’ı görmek istiyorsun.’ Ama ben 14 yaşımda da K.nın atölyesinde aynaya baktığımda orada hâlâ Naz’ı görüyorum. Demek kendime bir başkası gibi bakamıyorum. Naz benim hayallerim, yumuşak dokum, kendi hcremden bir hücre, ana rahminde yalnızlıklarımızı paylaştık, dünyaya geldiğimizde ilk ve en eski ölümümüzü birliktede yaŐadık. Birbirimizle banyoda, ılık suyun içinde yeniden çırılçıplak olunca oynayacağımız oyunları bekledik ve istedik. Kendimizi birbirimizin üstüne atıp karınlarımızı birbirine srttk, hangimizin Naz, hangimizin Nazire olduğunu unutana kadar... 5-6 yaŐlarında banyo dışında da anne babamın yatak odasında çırılçıplak soyunur ve öyle saklamaba oynardık, yatakla duvarın arasına girer ve vücudumu daracık yerde yatağın alnığına srttmekten hoŐlanırdım. Naz’ın da aynı Şeyi yapmasını isterdim. Kukularımızı keşfettiğimiz yıl annemin bir bigudisini oradan içeriye sokmayı başardım. Naz ‘Ben istemiyorum,’ dedi, ‘gideceğim’. O gittiğinde, yanımda olmadığında kendimin Naz olduğunu hayal ediyorum. Semeliydim sonunda, kendimle Naz arasında semeliydim. Ben daha karar vermeden, o, intiharı seçti. zerinde etekleri dantelalı benim eski bir giysisim varmış. Annem: ‘Seni çok severdi’ diyor. Ama bu eski giysi bence onun bana sevgisini göstermiyor. Daha doğrusu bana bir mesaj gönderiyor: ‘Birisi intihar edecekse ben değil, sen intihar etmeliydin!’ Fakat işte belki cenazeden sonra ilk kez anımsayana kadar her Şeyi, her Şeyi silmiŐ olmam... beni intihardan alıkoydu ve sonra... Aman Tanrım bu gecikmiş anıların sonu gelmeyecek mi? Korkumun bu ilerlemiş saatinde daha ne kadar ve neyi bekleyeceğim?”

Eğik duran başını yavaş yavaş kaldırdı: K.nın soluması çok hafifti, ama fazla bir acı çeker gibi görünmüyordu. Düşüncesi onun kendisini Naz sanmış olmasına kaydı. O mahut resim yüzünden mi? Yoksa...?

Dalmıştı, odanın içinde bir kıpırtı, bir kımıltyyla kendine geldi; ilkin bu hareketin aynalı dolabın olduğu köşeden geldiğini sandı, hayır, K. yatağın içinde hırıltılı bir homurdanışla bir şey yapmaya çalışıyordu. Güçlülkle ona çok sıcak gelmiş gibi üzerindeki yorganı açmaya uğraştığını fark etti. Herhalde engel olmalıydı, çünkü hava soğuktu ve o belki de kendini bilmiyordu. Yeniden yorganı üzerine çekmeye çalışırken şimdiden bir ölünün ellerinin ağırlığına sahip olan K.nın elleri onun ellerini tuttu ve bir süre bırakmak istemedi. İtti K.nın ellerini.

“İttikten sonra da elini uzatarak yeniden itmemi istiyor. Bir oyun gibi. Burada ona bu kadar yakın, yaklaşmış adeta soluğumu onun soluğuyla birleştirerek ne yapıyorum? Vücutların hiçbir sınırı yok mudur? Yalnız ölümdedir. Fakat, o henüz ölmedi, belki hemen de ölmeyecek. İçimde büyüttüğüm o kin, nefret ve öç alma isteğime ne oldu? Cinayet düşlerime ne oldu? Buradaki her şey belki bir tuzak. Ölümü bile bir tuzak, üstündeki yorgan beni içine almak isteyen bir ağ. Bana kurulmuş bir pusunun başında titreyerek beklemekten başka hiçbir şey...”

İtti ve geriye çekildi.

Aralarındaki mücadeleden ötürü K.nın bir körük gibi kal-kıp inen göğsünden hırıltılar çıkmaya başlamıştı. Hırıltılar sanki boğazını parçalıyordu. Artan çırpınışlarının yarattığı titreşim birdenbire aynalı dolabın bulunduğu tarafta yeni bir tedirginlik meydana getirdi. Nazire'nin gözleri önünde dolabın aynalı kapağı gıcırdayarak, fakat hareketi hiç bitmeyecekmiş gibi yavaş yavaş açıldı, durduktan sonra bile yeniden biraz daha açıldı: Odanın içinde olup biten her şeyi o ana kadar denetimi altında tuttuğuna inanmasına karşın üstüne üstüne gelen bu kocaman ayna karşısında ürkerek geri çekildi. Hastanın vücudunu terk etmekte olan, ama terk ederken yaşamdaki köklerini son bir kez sarsan ruhu (K.nın içindeki boşluğu hayatta hiçbir zaman dolduramamış olan kendine özel müz-

min ruhu) bu sarsılma ve uzayan titreyişlerle oradaki başka bir ruhu, fakat bu kez bedensiz bir ruhu kalkıştırıp harekete geçirmiş gibiydi.

Neden sonra kendinde aynaya bakma yürekliliğini buldu. Hareket etmiş olan ayna şimdi yalnızca dolabın kapalı duran öteki kapağını gösteriyordu. Belki de bu nedenle aynada görüntüsü olmayan o şey, bu kez daha güçlü olarak varlığını duyurmaya başlamıştı. Yüzeyinin bir sır olan derinliğini tutmuş olan ruh oradaydı, o ise daha önceleri de zaman zaman yakalandığı bu seziyle artık yetinemeyeceğini biliyordu.

Ayağa kalktı, aynaya biraz daha yaklaştı, fakat bütünüyle yaklaşmaktan da çekindi. İçinde “oradaki”ne bir çeşit meydan okuma isteğiyle, mevcudiyetinin hiçliği üstüne çeken mıknaşlanmasıyla bekledi, beklerken bir ses işitti, küçük bir kız çocuğunun evcilik oyununda anneyi oynarkenki ses tonuyla yapılan fakat hüznü dolu bir konuşmaydı bu.

“Söylediklerini hâlâ anlamıyorum,” dedi oradakine, “benimle biraz daha açık konuşamaz mısın? Yoksa seninle bir daha konuşmam.”

Ses biraz biraz yükseklik ve açıklık kazandı, fakat hâlâ hüznü bir mırıldanma gibiydi:

“Beni bir zamandır işiten, fakat duymamazlıktan gelen sensin.”

“Senin kim ve ne olduğunu bilmiyordum. Hâlâ da...”

Nazire bütün bunları yüksek sesle düşünüyor muydu, yoksa o sesi gerçekten duyuyor muydu, emin değildi, daha çok kendi sesinin tanınmaz hale gelmiş bir yankısı gibiydi.

“Ben Naz’ım. Beni sesimden hâlâ tanımadın mı?”

Arkasından deminki hüznü anlatımının tersine kesik kesik iki kahkaha attı.

“Sen Naz değilsin. Olsa olsa Naz’ın hayaletisin. Fakat bunu bırakalım. Beni niçin takip ettin? Söyler misin niçin buradasın?”

“K. birazdan ölecek. Ölümü sırasında yanında bulunmak istedim. Daha önce de ağırlaştığı anlarda aynen biraz önce senin oturmuş olduğun yerde ona birkaç kez göründüm. Bu nedenle de deminden beri seni ben sanıyor. Ama seni takip etmeme gelince... İşin aslında sensin benim peşimi bırakmayan.”

Bütün sakıntısını unutarak, orada kendisiyle konuşan bu sesin sahibini görebilirmiş gibi aynaya yaklaştı. Fakat hemen kendini tuttu, bu bir yanıltı, biliyordu. Nitekim hemen bir “cık, cık!” sesi geldi:

“Nazire, ne yapmak istedin? Artık aynaya bakınca eskisi gibi beni orada göremezsın. Her şey geçmişte kaldı. Fakat şu anda aynadan sana bakan benim. Sen beni görmüyorsun, fakat ben seni görüyorum ve biliyorum ki sen benim yeryüzünde direnen gölgemsin. Vücut taşıdığı ruhun aynasıdır, ama sen vücudunu benim ruhumun aynası yaptın. Aynada kendini aradın, ama orada aynı mı buldun. Ben öldüm, aynadan gölgemi çaldın, benim gölgemi kendi bedenine gölge ettin. Karanlıklar ülkesinde beni bensiz, beni gölgesiz bıraktın. Şimdi onu senden geri almaya geldim.”

Bu kez sanki dolabın içinden boğuk ve anlamsızlığının sınırına kadar süren bir kahkaha geldi. Ses devam etti:

“Çünkü sen hep ben olmak istedin. Bunun için de ben ölünce benim geçmişimi çaldın, fakat niçin ben ölünce geride bana hiçbir anı, hiçbir hayal bırakmamamacasına beni dünyadan sildin? Evet, açıkça benim yaşadıklarımın senin başından geçmiş olduğuna kendini inandırdın, en özel ayrıntılarına kadar. Kendinden sözde bir kurban yarattın; böylece kendin neredeyse ilginç bir kişilik kazanırken bana hiçbir kimlik bırakmadın. Ruhlar dünyasında kimliği şüpheli bir ölü yaptın. Ben sonsuz acılarımdan, yalnız senin bildiğin, fakat işte o zaman bilmemezlikten geldiğin gizimden ötürü kendimi öldürmüştüm, fakat sen bunu inkâr ederek ikinci kez öldürdün beni. Haydi, söyle artık, inkâr etmedin mi?”

Kaygısı büyümüştü. Bütün bu Naz’ın sesiyle işittiğini sandığı şeyler, ses izlenimleri halinde yoğunluk kazanarak kabaran kendi düşünceleri miydi? Şimdi iyice korkuyordu:

“Giz mi?” dedi, “hangi giz?”

Bu kez açıkça biraz yüksek çıkan kendi sesini tanıdı. Ama şimdi hiçbir yanıt gelmiyordu. Yalnızca, bağırdığı için K.nın gözleri üzerine doğru büyük büyük açıldı ve sonra kapandı. Hayır, hayır, kapanmadı, onlar hâlâ ona bakıyor, şimdi o da bu görmeyen gözlere bakarken yeniden aynı sahne geliyor, fakat ağzı kuruyor ve eli ayağı boşanıyor.

Her şey yeniden başlıyor, bir film için çekilen tekrar sahnesi gibi. *"Mevsim yaz; bir açık hava sinemasından dönüşte Naz ve ben, anemle babamın odasının bitişiğindeki odamıza çekilmişiz. Birlikte yattığımızı aynı eski karyola... Hava sıcak, üstümüzde pazen geceliklerimizle aynı pikenin altındayız. Uzun süre uyuyamıyorum, nasılsa bir ara daldıktan sonra, hafif bir gürültüyle, yabancı birinin varlığını hayal meyal duyarak uyanıyorum. Sanki birisi yatağın başucunda eğilmiş bana bakıyor. Fakat uyandığımda odada kimse yok. Naz pikeyi sıcaktan açmış, fakat sanki o da uyumuyor. Onun uyuduğundan emin olunca yeniden dalmışım. Ne kadar zaman geçiyor, bilmiyorum. Birden K. da benimle aynı pikenin altında ve yarı çıplak bana sarılıyor ve memelerimi sıkıyor, aynı zamanda kulağıma anlamadığım şeyler fısıldıyor. Yalnız bir 'sakın bağırma!'yı anlıyorum. İçki kokan soluğu yüzümü yalıyor. Bacakları-mın arasında elinin ağırlığını duyuyorum. Onun sesi 'Benim olacaksın' diyor. Bir çılgılık atmak istiyorum, fakat çılgılığım susuyor, gözyaşlarımın vücudumdaki ıslaklığa karıştığını duyuyorum..."*

Birden uyanıyorum. Demek ki bu yeni bir karabasanmış. Olayın kafamdan attığım devamı ise... Uyanmışım, ama niçin hâlâ aynı konuşmayı duyuyorum? Konuşma K. ile benim değil, K. ile Naz arasında geçiyor. Yataktan fırlıyorum. Naz yok... Evin içinde deli gibi Naz'ı aramaya başlıyorum. Bir yandan da gürültü yapmaktan ve anne-babamızı uyandırmaktan ödüm patlıyor. Aşağı katta ışık yanıyor. Naz'ı mutfakta dumanını havaya üfle-yerek ayakta sigara içerken buluyorum, saçları karışık, üstü başı dağınık. Kendi kendine konuşuyor, aynı zamanda sigaranın dumanını eliyle dağıtmaya çalışırken...

— ... beni gördün. O zaman bakiştık. Hatırla şimdi: gözle-rim ağlamaktan kıpkırmızı, dudaklarım şişmiş, bir ucube, o ucube bendim, hatırla, hatırla öz ve ikiz kardeşini!

"Cin tutmuş dolap. Niçin o, artık anahtarı olmayan dolap kapağının arkasında? Evet, evet, orada o geceki sabahlığı asılı, çünkü giysi gerçek hayalettir, vücudun biçimini alır, dışa vur-muş o ruh, vücut ondan boşaldığı zaman da o biçimini korur. Ama belki, belki de o dolap benim ve aynamda gösterdiğim şey-lerin ardında kendimi ait ne varsa, ne yoksa... yani Naz'ı orada saklıyorum. Dışarıya başka şeyler gösterip... do-lapta... dolu bir ah!... gibi."

Bir K.ya, bir aynalı dolabın bulunduğu köşeye göz attı. Sanki bu olayın asıl suçlusı kendisiydi: Ellerinden gelse ikisi onu suçlayacaktı. Fakat böyle bir şeyin olacağı yoktu. Gerçekte bu ölü odasının içinde herkes ve her şey kendi dünyalarında, kendi kaderlerine teslim olmuş olarak aynı yarı karanlık ortamın içinde oldum olası yerlerini almış görünüyordular. Arada bir yalnızca dışarıya ve birbirlerine çaresiz işaretler veriyorlardı. Bu uzayan zaman boşluğunun içinde hatırladığı şeylerle yaralanan, ağzı midesine kadar kuruyan, belki de kendisinden başka herkesin bildiği doğrunun öldürücü vuruşunu atlatmaya çalışan ve durduğu yerde sonsuz kımıldayan yalnız oydu.

Demek oydu, kendisi değil. Tekrar eski yerine oturmadan acele K.nın bulunduğu yatağa bir göz atıyor: Yorganını açmış öyle yatıyor. Yılların ve hastalığının vücudundaki izleri: Zayıflamış ve vücudu küçülmüş, ayakları ödemli. Alkol çoktandır yüreğine oturmuş. Göğsü yine körük gibi kalkıp iniyor, fakat durumu biraz önceki kadar kötü değil gibi. Dudaklarında belli belirsiz titremeler, gözleri kapalı, ölüm çok yaklaştığında gelen bir iyilik hali miydi? K.nın başucunda kafasını eğerek bir süre öyle kaldı, kafası neredeyse yatağa değecekti. Demek kendisi değişti, oydu.

“Şimdi başka bir şey geliyor. Bu olaydan birkaç gün sonra... Böyle sessiz, hiçbir şeyi duymamış gibi kalamayacağımı anlamıştım, tabii anneme gidemezdim. Açıkçası olay neyse benim başıma yıkılacağından, bir şeylerin bana da bulaşacağından, ayrıca Naz’la ilişkimin garipleşeceğinden korkuyorum. Çünkü Naz annemin bana ilgisini hep kıskanırdı, bizi zaten kendisine karşı cephe almış gibi görüyordu, eğer şüphem haklıysa onu ispiyonlamış olacağımdan ve annemle Naz’ın ilişkisini daha da bozmaktan korkuyorum. Fakat aklıma başka bir şey geliyor. Teyzem kocasıyla bizden bir kaç ev ötede oturuyor. Bir okul çıkışı kaçamak ona uğrayıveriyorum. Teyzeme K.’nın sarhoşken yatağıma geldiğini, daha doğrusu böyle gürültüler duyduğumu, uyandığımda ise hemen gitmiş olabileceğini söylüyorum. Teyzem bu anlattıklarımı dinlerken yün örüyor: hiç şaşırmamış görünüyor, hatta halinde tavrında yadırgadığım bir pişkinlik var. Bir ara yün örmeyi bıraktı: ‘Sana mı yaklaştı?’ Kısa bir te-

reddütten sonra niçin bilmiyorum: ‘Evet, bana’ dedim. Şimdi anlıyorum ki olayı daha o zamandan kendi üstüme almışım. Bunu Naz’ı korumak için yaptığımı inanarak. Teyzem: ‘Sakin bunu annene anlatma, kadıncağız kalpten gider,’ dedi. ‘Merak etme, ben bu konuyla meşgul olurum’: son sözü buydu. Bunu söyleme tonu ve birkaç kez yineleyişi o kadar yatıştırıcı ve sakinleştiriciydi ki! Ben ise onun söylediği her şeyle teskin olmaya hazırım. Aslında daha olayı anlatırken pişman olmuştum. Teyzemin bütün olanları örtbas etme niyetinde görünmesi, aramızda geçen konuşmadan sonra yine de beni en çok rahatlatan şeydi. Çünkü böylece o gecenin anısı daha çözemediğim tüm anlamıyla bana kalıyordu. Ben gerekeni yapmıştım, bundan daha fazla bir şey de yapamazdım. Çok küçükken annem bizi uyutma işini teyzeme bırakırdı. Sesinin öyle paydos ettirici, uyku verici bir kıvamı vardı. Belki de bana her şeyi teyzem unutturdu, belleğimde tatlı çatlaklar açan o. Fakat ne gariptir ki en son fark ettiğim çatlak kendiliğinden yamalıymış ve bu yama onu daha da korkunç bir hale getirmişti. Tıpkı evden çıkarken evin anahtarını çekmecede unuttuğunu sanmak, fakat bir şekilde dönünce onu orada değil de portmantoya asılı bulmak gibi, ben de hatırladığım şeyi hatırladığımı sandım ve oradaki boşluğu daha önce orada olmayan başka fakat benzer bir şeyle doldurdum, böylece onu yamaladım. Naz’ın olayını kendi olayımmış gibi düşünerek, onun üstünü örttüm. Fakat bu yamanın altında olay daha da korkunç görünüyor: O gece Naz’la yatakta yer değiştirmiştim, onun yerine K. bana tecavüz etmiş oldu, hayır etmedi, ben onu bana sonradan hayalimde tecavüz ettirdim ve belleğime bu hayalin altına imzasını attırdım. Tanrım belleğim bu oyunu bana niçin oynadı? Niçin bana?”

Birdenbire odanın içinde soğuk bir hava akıntısı oluyor; o sesi apansız yeniden duyuyor, Naz’ın sesi bu, şimdi bu ses daha huylandırıcı, ürkütücü, öfke ve tehdit dolu. Öyle ki onu işittiği anda bir şeylere çekidüzen vermek gereksinimini duyuyor, K.nın yeniden açtığı yorganı düzgün bir biçimde kapatmaya çalışıyor, fakat ellerinin titremesini engelleyemiyor.

“Sana bir şey sormuştum”, diyor ses, “beni hâlâ yanıtsız bırakıyorsun: niçin benim yerime geçtin, benim bildiğin öykümü

kendi öykün haline getirerek üstelik bunu başkalarına anlattın ve kurban senmişsin gibi kendini acındırarak dikkat ve ilgi dilenmeye koyuldun?"

"Çünkü, çünkü... bana yüklediğin gizin altında hep ezildim, aslında suçlu mu suçlu duydum kendimi. Evet, itiraf ediyorum, senin geçmişini çaldım, çünkü senin gibi sorumsuz olmak benim için senden sorumlu olmaya göre daha az bir felaketti. Fakat sen, hayalet ya da ses! Sen benim karanlığımı yıllarca benimle paylaştıktan sonra şimdi benim karşıma çıkıyorsun".

Yeniden sinirli, delibozuk bir kahkaha yükseldi. Bütün bu kahkahalarda Naz'la ilgili tanımadığım, bilmediğim bir şey var:

"O otel odasında ressam arkadaşının karşısında çırılçıplak poz verirken de K.ya modellik etmeyi bana bırakmış olmanın ve senin resmin yerine benimkini yapmasının acısını çıkarmadın mı? Geçmişten yeni bir öğ almadın mı, ilkin sen bunu söyle!"

"Senin geçmişinin altında ezilerek kendi geleceğimi taşıyamaz hale geldiğimi ve kendimi böylece cezalandırdığımı hâlâ anlamıyor musun? Senin anılarınınla dövündüm durdum. Çünkü senin başından geçen benim de başımdan geçebilirdi ve bir benzeri geçti de. Her şey çok yakındı buna. Biz ikizdik. Bizi hep birbirimizle karıştırıyorlardı, bu kez de ben karıştırdıysam...? Ama ben bunu sana olan sevgimden yaptım."

"Hayır" dedi daha da acılaştıran ses, "bana sevgiden söz etme! Benim şimdi geldiğim yerde sevgi yok, yalnızca bir daha yaşanmayacak hayatların pişmanlıkları, yürek karaları, tövbesi olmayan günahları var."

"Senin acını kendi acımmış gibi yüreğimin ortasına oturmuş buldum kendimi. Naz, bir farkımız yok, bunu biliyorsun!"

"Ama ben senin yüzünden kendi nedametimi bile yaşayamaz oldum, itiraflarım anlamsız sözlerle dönüştü, beni vicdan azabı bile duyamamanın vicdansız azabına ittin. Hayır, aramızda bir fark var ve bu bir sevgi değil, Nazire!"

"Hep sana sahip olmak istedim, Naz. Senin gibi olmak istedim. Ama 'o' geldi ve seni benim elimden aldı. Onun benim değil, asıl senin resmini çizmek isteyeceğini biliyordum, çünkü sen benden daha güzeldin. Seni benden aldı, bana senin aynada-

ki görüntünü taklit etmekten başka yapacak bir şey kalmadı. Sen öldün ve ben senin ebedi gölgen oldum, burada bıraktığın...”

“Yalnız gölgemi ve aynadaki görüntümü benden çalmadın... Bu bir çocuk oyunuydu çünkü, bu hiçti senin için, tüm ruhumu, yaşamımı, özgeçmişimi aldın, ödünç aldın ama ebediyen bunun üstüne yatabileceğini sanarak! Haz veren işkence senin bedeninde benim kötü ruhum. Benim yerime geçen sen, bir allısın sen, sonsuz aldaticılığın suçlu ruhu. Zavallı ezilmiş aile ruhumu bedeninde besleyerek beni bir bedene iştahlandırdın, şehveti hiçbir zaman soğumayan kıskançlığıyla benim gibi bir ölüyü tedirgin edip mezarımdan çıkarttın, bu yana çağırdın!”

“Herşeyi unutmak istedim. Hatırlayınca da sana ruhumu sundum, kendi ruhun gibi kullan diye, ama sendin bu ruhla yetinmeyen. Bir hayalet olarak karşıma dikildin. Eğer kıskan-saydım, senin kendi bedenimde ikinci bir ruh olmanı ister miydim?”

“Sen beni daima kıskandın, Nazire! Bendeki şu korkunun aşkını sen aşkın korkusu sandın ve öyle yaşadın. K.nın kolları arasında kendi soyumun lezzetiyle boğdunuz beni. Hayır, Nazire bu bir sevgi değildi. Beni ailem de gözden çıkardı, sen de! Gözden çıkarılmış bir kimseyi kimse sevmez, çünkü sevseler gözden çıkarmazlardı.”

Gitgide incipel zayıflamakta olan kardeş ses birden daha kederli bir tona büründü:

“Vaktimiz azalıyor, buraya onun ruhunu teslim alıp ölümler ülkesine yolculuğunda eşlik etmeye geldim –Çünkü o ne de olsa benim alın yazımmış ve bundan böyle hep bana ait olarak kalacak-. Sana gelince, bence bu işi bitirmelisin. Onun son dakikasının yaklaştığını duyuyorum. Deminden beri seni ben sanıyor. Çünkü son zamanlarda sık sık ona göründüm. Ona ben değil, Nazire olduğunu açıklaman işimizi kolaylaştıracak. Hoşça kal!”

Ses birdenbire kesildi. K. bir süredir kendisiyle ilgilenilmediğini fark etmiş gibi yatağın üzerinde doğrulma çabasıyla gözlerini açtı:

— Naz, Naz, ne-re-ye git-tin? Naz, bu-ra-da-sın, de-ğil-mi?

“Gölge anılara paydos! İnanamıyorum. Ruhumun ziyaretçisi de gitti. Fakat geriye ne kaldı? Değiş tokuş anı. Yatağa doğru

eğiliyorum. Söyleyeceğim şeye inanmamasını bekliyorum ve gereksiz bir ayrıntı gibi söylüyorum. Evet, bunu dedim: ‘BEN NAZ DEĞİLİM, NAZİRE’YİM’. Kendi sesimi duymak beni rahatlatmıştı. Fakat o anda garip bir şey oldu. K. yatağın içinde doğrulmaya çalışarak titreyen sağ elini bana doğru uzattı. Bilinci tamamıyla yerindeydi. Eli bir göğsümü ancak küçük bir çocuğun kavrayabileceği kadar kavradı. ‘NAZİRE SEN MİSİN?’ Şimdi adımları heceleyip duruyordu: NA-Zİ-RE... NA-Zİ-RE NA-Z... Birden vücudu kasıldı ve hareketsiz arkaya düştü.

“Adımı heceleyip dururken nedense bir yaz akşamı anne babamın evinde radyoda çalan Türkçe tangolarla dans ettiğimi zi anımsadım. Şimdi de vücudu orada cansız yatarken benim ruhum onun ruhuyla hüzünlü bir tango eşliğinde yükseliyordu. Sanki uyanıkken bir düş görüyordum. Ruhu onu izleyebileceğim en yüksek noktaya gelince, ayrılma anımızda yeniden bir darbe yemiş gibi unutmaya başlayacaktım. Ama unutmadan önce bu sahneyi hayalimde istediğim gibi değiştirebiliyor, ona bütün sonradan olanların hayalini, aynı zamanda acı veren şeyler, hatta korkularımı bile ekleyebiliyordum. İşte son dansımızdı bu. O sırada boğuk sahipsiz bir hıçkırık sesi duydum.”

Yirmibirinci Bölüm

Nazire ve ben sarı karanlık bir güne başlamıştık. Sabah sabah yeniden akşam oluyor gibiydi ve sanki geçirdiğimiz gece hiç bitmeyecekti, oraya, aramızdaki bir yere yeniden çökmeye hazırlandık.

Nazire devam etti:

— Duyduğum hıçkırık annemindi. Bir anda farkına vardım: odanın içinde yalnız değildim. Bilmediğim bir zamandan beri annem ve teyzem dönmüşler kapının önünde durarak benimle K. arasında geçen sahneyi izliyorlardı. Naz'la olan konuşmayı da duymuş olmalıydılar, fakat tabii ki yalnız benim ağzımdan çıkan mırıltılar olarak. Annem hıçkırarak yatağa yaklaşırken, teyzemin ağlamadan, fakat ağlıyormuş gibi yaparak, eski paravanın arkasından çıkardığı kocaman bir Amerikan beziyle dolabın kapağındaki aynayı boydan boya örttüğünü gördüm. Bizim ailede bir boşanma vardı: Ölenin odasındaki ayna hemen örtülmeliymiş. Benim içinse bunun o sırada tek bir anlamı vardı: oyun bitmişti.

Nazire'nin bir ara susmasından yararlanarak bir dolaptan eski şamdanı çıkardım ve onu yakıp kahvaltı ettiğimiz masaya getirdim.

Nazire:

— Fakat asıl işin tuhafını daha söylemedim, dedi. Annem ve teyzemle birlikte odadan içeriye girmiş olan bir kişi daha vardı ve odanın karanlık bir köşesine çekilmiş, o sırada yapılması gerekeni kadınlara bırakmış olarak orada sessizce dineliyordu.

Evet, ilkin onu sen sandım: Neredeyse her haliyle sendi o. Evin adresini nereden bulduğunu filan düşünecek durumda değildim, orada senin de bulunman bana nedense son derece doğal geliyordu. Sonra bir de baktım ki babammış, annem telaş içinde bana o akşam babamın Ankara'dan geleceğini söylemeyi unutmuş.

— Sonra ne oldu? Anlatmaya devam eder misin, tabii eğer yorulmadıysan.

Birden buna benzer sözleri daha önce aramızda geçen sayısız konuşmalarda söylediğimi anımsadım. Her şey aynıydı, fakat yine de bu kez hiçbir şey daha öncekilere benzemiyordu. Gerçekten de Nazire, bütün gece dolaşp bin maceradan sonra eve dönen ıslak perişan bir kediye benziyordu. En önemlisi, yüzü değişmişti. Kederli yüzünün, çoğun eğik başının baskıda tuttuğu küçük kız çocuğu bedeninde saklandığı yerden dışarıya vurmuş, şaşkın bir biçimde özgürlüğünü yaşıyordu. Fakat buna tam bir özgürlük de denilemezdi. En azından şimdi yüzü artık bedenine aitti. Nemli gözleri artık kısık ve kaçamak, bazen de tedirginlikle bakıyor, yüzünün içinde yerini bulmuş oradan hâlâ olup biteni anlamak isteğiyle kocaman kocaman açılıyordu.

Soruma yanıt vermeden önce, masanın üzerine koyduğum şamdana ince parmaklarıyla dokunurken büyüyen gözlerinde bu kez donuk bir anlatım belirdi. Hayalimde aynı el şamdanı kavradı ve o, elinde bu şamdanla bitmeyen gecenin içine bir kez daha daldı:

— Başıma ne gelmişti, hâlâ anlayamıyordum. Bir felaket miydi, yoksa gökten bir armağan mı inmişti, fakat kaldıramayacağım, şimdi altında ezilmekte olduğum bir armağan. Halimdeki tuhaflığı annemle teyzem de fark etmişlerdi, çünkü bağlanmış gibi yatağın yanından bir türlü ayrılamıyor, iskemlenin üstünde oturup kalmak istiyordum. Yeter ki bana kimseler ilişmesindi. Birdenbire boş ve boşluğuyla daha da büyüyen bir alanın içine salıverilmiş gibiydim, bu alan benim hayatımın ta kendisiydi, çünkü onu yaşamamıştım. Yavaş yavaş sandalyeden kalktım. Çevremde olup bitenleri bir bulutun içinde gibi izleyebiliyordum ancak. Duyuyordum. Sabah herhalde çok yakındı, fakat gecenin karanlığı belki de bu nedenle beni daha çok boğuyordu.

Dış kapının kapandığını duydum. Babam vefat işlemleri için ve ilkin bir doktor bulmak üzere evden çıkmıştı. Yavaş yavaş anemle teyzemin seslerinin geldiği oturma odasına geçtim.

Tuhaf bir şey, annemle teyzem birbirlerine en uzak olabilecekleri köşelere oturmuşlardı. Ben içeri girerken annemin ağlamaklı sesi aralarındaki bir konuşmayı keserek yükseldi: “Sen niye ağlamıyorsun? Kendini tutma kardeşim, ağla, iyi gelir, içini boşalt!” Teyzem: “İçimden gelmiyor, zorla ağlayamam, hem...” Annem oturduğu yerde iki yana sallanmasına devam ediyordu o sıra, sanki bu sallanma gelebilecek başka felaket haberleri için çevresinde oluşturduğu bir kalkandı. “On yıl sonra ölüm evimizden bir daha geçti. Ah Naz, Naz’ım benim!” Sonra ekledi: “Onun da niçin canına kıyıldığını anlayamadık ki!” Teyzem öksürdü. “Sana söylemem gereken bir şey var...” Kalbim çarpıyor, bir köşede oradan kaçmaya hazır olarak duruyordum. İlkin bildiğim, sonra suçluluk duygularıyla kendime yalan söyleyerek ve bu yalana inanarak örtbas ettiğim şu gizemli gerçek işte sonunda ortaya çıkıyordu. Başımı öne eğmiş kaderin bu son vuruşunu bekliyordum. Fakat beklediğim olmadı, daha doğrusu beklediğim biçimde olmadı. Teyzemin sesi şimdi kısık çıkıyordu. Herşeyi bir çırpıda söylemek istercesine: “Senden onun hastalığını sakladık, çünkü sen de onun son yıllarında kötüydün, iki kez kalp ameliyatı geçirmiştin. Psikiyatr Naz’a ‘tipik olmayan psikoz’ teşhisini koymuştu.” “Neydi, ne yapıyordu, benden neyi sakladınız?” dedi annem, sesi titreyerek. Hiddet sınırındaki bu ilk tepkisinde aynı zamanda bilmediği şeye karşı bilinçaltı bir red vardı. Teyzem büyük bir gizi açıklayacakmış gibi anneme yaklaştı: “Üstüme iyilik sağlık, bir hezeyanı vardı: Kendisine tecavüz edildiğini ve tecavüzcü ya da tecavüzcülerin kendisini takip ettiklerini iddia ediyordu. Sen hastahanedeyken ben onu yanıma almıştım. Geceleri hemen hemen hiç uyumaz, bunları sayıklar, sonra sinirli sinirli kahkahalar atmaya başladılar.” “Aman tanrım”, dedi annem “bunu benden sakladınız!” Aynı zamanda bana doğru şüpheli bakışlar atıyordu. Yerine dönen Teyzem: “Naz’la çok uğraştım, üniversite kliniklerine ben götürdüm, aldığı ilaçlar ilkin iyi gelir gibi oldu, ama sonra Nazire’nin yatılı gönderilmesi ve

senin ameliyatların onun hezeyan ve korkularını arttırdı. Aslında bedensel olarak hiçbir şeyi yoktu ve işte bir gün olan oldu..." Teyzem boğazına takılan hıçkırığı engelleyemedi ve birden ağlamaya başladı. Ağlarken yarı anlaşılmaz bir biçimde konuşmaya devam ediyordu:

"Herkes'e yardım ederdi. İçerdekini sarhoşken kaç kez düştüğü yerden alıp eve getirmişti. Cinneti başlayana kadar..." Bu kez de annem kendi kendine komut vermiş gibi hemen onun yanında bir sandalyeye çöktü, doğulu geleneksel kadınlar gibi uzun yas çığırışlarıyla dövünmeye başladı.

Az sonra annem sakinleşince ben de gidip iki kadının yanına oturdum. Şimdi ikisi de boyunlarını bükmüş, bir şeyler hatırlıyor ya da düşünüyor gibiydiler. Benim ise herkesten daha çok düşünmeye ihtiyacım vardı. Zihnimin içinde bir burgu dönüyor ve sonra bir daha dönüyordu. Sendelemişim. Neden bahsediyordu bu kadınlar? Kafamda K'ya ait bir sürü anı uçuşmaya başlamıştı. Yaz gecesi yatakta kulağıma gelen o sözler ve uyandıktan sonra Naz'ı aşağıda darmadağın buluşum... Dün geceki hayaletin fısıldadıkları... Neydi onlar? Kurban o ise, ben değildim. Yatılı okula gönderildiğim yıllarda zaten hasta annemle Naz'ı yalnız bıraktığım için suçluluk duyguları içindeydim. Hayaletin söyledikleri tam da bu duygularıma dokunuyordu: O, benim yerime kurban olmuştu. İşte korkularımın yeni yüzü ve beynimin içinde burgunun ilk dönüşü. Fakat biraz önce teyzemin açıkladığı acı gerçeğe bir kez daha dönüyordu burgu (aman tanrım, bu son olsun!) Sahiden, onun intiharı üzerinde şimdiye kadar hiç yeterince durmamıştım. İntiharı beni hiç uyarmamıştı. Bencillik mi, kendi mazohizimim mi? Belki de mazohistler en büyük bencilerdir. Zavallı Naz'ın bu hastalığı kim bilir ne zaman başlamıştı? Kim bilir kaç yıl saklamıştı onu, kendi de ne olduğunu bilmeden. Yeniyetmelik çağımızdaki fütursuzluğu, cinsel imalara aldırnamazlığı sonradan hastalık haline gelerek gerçeklikle bağının kopmasına kafasının içindekinden gerçekmiş gibi korkmasına mı dönüşmüştü? Ben ona poz verme konusunda anlattıklarım ve şimdi unuttuğum bir sürü manalı sözlerimle (çünkü K.'nın benim değil de onun portresini yapmasını kıskanmıştım) hastalığını kışkırtmıştım belki de. Okuldan döndüğüm kısa sürelerde

vücudundan ilaç kokusu gibi bir koku geldiğini şimdi anımsıyordum, buna da hiç önem vermemiştim. Çünkü ailemle olan ilişkiyi en aza indirme çabası içindeydim. Naz'ın cinneti? Teyzem belki de bunu baştan beri biliyordu. Onun ruhunun beni ziyareti sırasında yadırgadığım şey, şimdi birden anlam kazanıyordu: O delice kesik kesik kahkahalar! Hayret ve işte bunu düşündüğümde tüylerim ürperiyordu, demek beni ziyaret eden ruh, gerçekten Naz'ın deli ruhuydu ve hezeyanına devam etmişti. Ama daha önce de olan her şey Naz'ın cinnetinin bana yansımasıydı. İkiz değil miydik? Naz bilmeden korku ve kuruntularıyla dolu zihnimin içinde yaşamıştı ve belki de böyle delirmişti? Ben de deli miydim? Yoksa şimdi mi deliriyordum? Düşüncelerimin burasında yan yana oturduğum annem ve teyzem de aklımdan geçenleri izliyorlarmış gibi bir duyguya kapıldım. "Fakat gerçek diye bir şey olmalı!" Bu kez onlar duyaya mı rıldanmıştım.

Dünyamızı kaplayan sevgisizlik, ta çocukluğumuzdan beri. Biz sevmeyi istemiştik, sevmeye de çalışmıştık, fakat sevgi bizi terk etmişti. Gerek benim, gerekse Naz'ın bütün bu başımıza gelenler belki de yalnızca bizden kaçan bir baba için duyduğumuz özleme bağlanıyordu. Fakat o, kendisinde olmayan bir sevgiyi bize nasıl verebilirdi? Belki ikimiz de korkunç sevgisizlik yerine korkunç da olsa bir çeşit "sevgi"nin hayalini kurmuştuk. Fakat sonuncusu yalnızca tehdit ederken, öteki bizim en büyük yoksunluğumuzdu. Biliyordum, yalnızca onun düşünmek istememesi, kendini vermemesi ve ilgisizliği yüzünden yıkık gönülümün başında bir canavar beklemeye başlamıştı. Bu canavardan kurtulamamıştım daha, bütün yaşamım hâlâ hayalle gerçek arasında bir zar gibi titriyordu.

Ayağa kalktım. Artık orada bana kimsenin ihtiyacı olmadığına karar vererek annemle teyzemin dikkatini çekmeden yavaş yavaş odadan çıktım. Fakat büyük hole yayılmış kavrayıcı bir sıcaklık beni durdurdu, ta içimden üşümüştüm ve şimdi bu bana iyi geliyordu. Aynı anda büyük holde yıllardır kullanılmadığını bildiğim şöminenin yanmakta olduğunu gördüm. Birden babam içine gereksiz şey ve ıvır zıvırın konduğu küçük odanın

kapısında elinde birtakım sararmış çizim kâğıtları ve tahtası ile belirdi. Her gittiği evde gerekli gereksiz düzen ve temizlik yapmaya bayılırdı.

— Doktor birazdan gelecek, dedi.

Formaliteler çabuk bitmiş olmalıydı, fakat tam da bu durumda sırasını mı bulmuştu? Belki de bir şeyle meşgul olmak isteği. Yine de kendini tutamayıp:

— Baba ne yapıyorsun? dedim.

Elinde tuttuğu tabaka ve bloknotlarda yer alan yarım kalmış “nü”leri göstererek:

— Şunlara bak, dedi, bizim aileye yaklaşıyorlar mı? Hem de ne kötü şeyler!

Şaşırmıştım. Benim ne diyeceğimi beklemeden hepsini fırlattığı gibi ateşe attı. Orada bir süre alevlere bakarak kaldım. Onunla birlikte beni yerimde acı acı kıvrandıran bir geçmiş de yok oluyor, kötü ve çirkin olan her şey temizleniyor gibiydi. Alevler sönmeden korların içinden belli belirsiz bir ışık sanki zihnimi aydınlatmak için parladı. Şimdi onun bizi sevgisinden yoksun bıraktığını daha iyi anlıyordum. Işık söndü ve benim bu sevgiye ihtiyacım vardı.

Koşup babama sarıldım. Nedenini anlamadan o da bana sarıldı. Şimdi onu bağışlamak istiyordum. Hayır, onun için değil, kendim için, kendi şiddetimden, korkularımdan kurtulmam için. Bunun da ötesinde yapılacak bir şey yoktu.

Oracıkta onun beni çocukluğumda hiç sallamayan kollarında asılı kalmış sevinçten ağlarken, kaç zamandır ardımı bırakmayan o sesin bana şimdi ne diyebileceğini düşündüm: Beni kıskanacak mıydı o sesin sahibi? Yoksa benim değil, fakat asıl kendisinin babamızın sevgisine ve korumasına ihtiyacı olduğunu mu söyleyecekti?

Fakat artık o sesi duymuyordum. Ondan sonra da hiç duymadım.

Uzun konuşması sırasında sormak istediğim şeyi sormak için belki de onunla son fırsattı:

— Sence Zefir’e görünen şeyle, senin işittiğin ses...

— Ben yalnızca bir ses işittim. Bir kez de fısıltı gibi bir şey işitmiştim. Fakat o ses kendi düşüncelerimin konuşmaya dönüş-

müş hali miydi yoksa gerçek, dışardan gelen bir ses miydi, bunu hiçbir zaman anlayamadım.

Bu son söylediklerini adeta kekelemişti; tereddüt geçirdiği anları yeniden yaşıyor gibiydi. Sonunda gözleri şamdanın alevine dalmış olarak konuşmasını sürdürdü:

— Ne olursa olsun işittiğim, çok belirgin bir biçimde Naz'ın sesiydi benim için. Şunu söyleyeyim ki on üç, on dört yaşlarındayken bir köşeye çekilip kendi kendime çok konuşurdum: düşünceler aklımdan yalnızca rasgele geçmekle kalmaz, kendimle ve başkalarıyla tartışmalar, hatta dramatik konuşmalar haline gelirdi. Oteldeyken de nasıl olduysa ergenlikteki bu eski halime geri dönmüştüm. Kendi kendimle böyle canlı canlı konuşarak koridorlarda dolaşılıyor, bazen de daha rahat konuşabileceğimi duyarak soğuk havaya aldırmadan kendimi Beyoğlu'nun arka sokaklarına atıyordum. Fakat bu kez...

— Sence hayalet ya da Naz'ın ruhu doğruyu mu söyledi?

— Bence teyzemin iddiasını doğruladı, yani kendi deliliğini. Teyzeme güvenim var, Naz için elinden gelen herşeyi yaptığını inanıyorum. Sonuç bu olsa da.

Bir an gözlerimin içine, çıplak, üşüyen, kaçkın bakışlarla baktı, ama konuşabilmek için hemen gözlerini başka yöne çevirdi:

— Kendimle konuşarak kendim diye birisi olmadığını öğrendim, hepsi bir hayalmiş. Geçmiş bir hiçtir derler, benimki o için de hiçi ve hiçliği...

Söyleyeceklerini not etmek için kaleme sarıldığımı görünce yavaşıladı:

— Çünkü bir geçmişim olmadı ve olmayacak. Geçmişim sandığım şey bir başkasınınmış; şimdi o da elimden alındı. O bir delinin anlattığı bir masalmış. Ben zamanın öksüzüyüm, bunu düşünebiliyor musun?

Bu sözleri önceden düşünüp hazırlamış mıydı, yoksa şimdi gelen bir esinle mi söylüyordu, benim için fark etmiyordu, yalnızca devam etmesini istiyordum:

— “Bir derdim var, bin dermana değişmem” dizesini bir yerden duymuştum, anlamını şimdi anlıyorum, derdimi dermanıyla değişince... gördüm ki o dert benim derdim olmadığı

için dermanım da olamazmış. Uzun zamandır kurduğum ve kendimin sandığım her şey, aşk ve umutlarım, kin ve nefretim, sonra da bütün bunları üzerlerine yansıttığım her şey, sevgililerim, kaçtığım ve peşinden gittiğim her şey bir hayal ve bu hayal benim hayatımmış. Tek gerçek, gerçek diye birşey olmamasıymış.

Şimdi yüzü darmadağındı, bu dağılma, bu çözülüş, bu gizli ve açık perişanlık, beyaz tenini daha da soldurarak bedenine yayılan bu bozgun, bu yenilgi aynı zamanda bütün savunmalarının kalktığı olağandışı ve en heyecan verici andı. Gerçek sandığı hayalleri onun tabularıydı, fakat işte bu tabular yıkılmıştı, yıkıntının altındaki hâlâ canlı vücudu başkasına verebileceği, çünkü artık maskesiz, korunmasız ve dikensiz olarak sahibi olduğu tek şeydi. Bu titreyen vücut artık bedelsizdi. Boşa çıkan hayalleri anlatan bir sözcük vardır: hayal kırıklığı. Ama gerçek sanılan şeylerin bir hayal oluşunun hiç bir dilde adı yoktur. Nazire işte o adı olmayan anı yaşıyordu ve bu an bana başka adı olmayan bir şeyi çağırıyordu. Sevişme öncesinde teslim olmak üzere ya da teslim olmaya çok yakın beden bir saç ya da uzanan bir dal gibi kendini sunduğu o kendinden ayrıklık, saçılma ve öteki bedenle birlikte savrulmaya hazırlık anını... Neden bilmiyorum...

Ani bir kararla ona yaklaştım, önünde diz çöktüm. Oturduğu yerde ona önden ellerimi kalçalarının üzerine koyarak sarıldım. Onun için büyük bir şefkat duyuyordum. Kalçalarının yuvarlaklığı, ama aynı zamanda ince oluşu ise beni aynı zamanda heyecanlandırıyordu. Başım neredeyse göğsünün üzerinde olduğu için bir an ondan bir sıcaklık ve sevecenlik geldiği izlenimine yakalandım. Ellerini tuttum, fakat elleri soğuk ve tepkisizdi. Birdenbire aramızda çok normal bir şeymiş gibi sarılmıştım ona. Fakat aynı zamanda yaptığım bu hareketin gerisinde kalmıştım, çünkü o o sırada başka bir şey düşünüyordu...

— Yıllardır aynaya bakamıyordum, dedi, orada beni bekleyen korkutucu bir boşluk vardı sanki. Zefir yaptığı resimlerimle bana ayna tuttu. O resimlere baktım ve yıllar sonra kendimi görmeye başladım. Fakat artık...

— O resimlerin hepsi geçmişin resimleriydi. Oysa ben senin bir geleceğin olmasını isterdim. Şimdi artık özgürsün. İstedğin

bir şeye özgür olarak yeniden başlayabilirsin: Belki modellğe ya da asıl sanata.

Bu söyledigimi duymamazlıktan gelen Nazire'nin sesi benim için uçurumlaşan göğüs ayrımının üzerinde titredi:

— ... oyun bitti.

Bunu daha önce de söylemişti. Göğsünün kalkıp inişlerini onun evine girmiş bir hırsız gibi izliyordum. Zefir'den söz etmesi bu izlenimimi, orada bir hırsız, olsa olsa bir asalak olduğum izlenimimi güçlendirmişti.

Ayağa kalktım. Çünkü orada onun dizlerinin dibinde kalmam için bir neden olmadığını görüyordum. Masaya doğru yürüdüm, oradan konuştum:

— Ama roman bitmedi, dedim, romanın son bölümünü henüz yazamadım. Onu bitirmek için seni daha yakından tanımalıyım. Yoksa, yoksa... her şey bana anlatılan, benim doğrudan doğruya yaşamadığım şeylerle ilgili bir rapor olarak kalacak. Nazire seni duymalıyım, kokunu, sıcaklığını almalıyım, sırtındaki ameliyat izini görmeli, iç organlarının sesini işitmeliyim, Nazire, seni sevmek, okşamak istiyorum. Bir devrim olacak bu, çünkü ayaklarımız başımızın, başımız da ayaklarımızın yerine gelecek (söylerken kendi sözlerimden etkilenerек bunu bir mecaz değil, bir gerçek olarak düşünüyor ve Nazire'nin ayaklarını düşlüyordum). Bu roman böyle bir devrimle bitmeli, eğer bitecekse!

Hızla masanın çevresini dolanarak Nazire'ye yaklaştım, yüzünü okşadıktan sonra dudaklarımı dudaklarına doğru uzattım. Fakat o kendini geri çekti. Artık gitmek istiyormuş gibi ayağa kalktı:

— Benimle seviştikten sonra bunu romanda anlatacaksın, öyle mi?

Ne yanıt vereceğimi bilemedim. Birdenbire her şeyin kötüye gitmeye başladığını duyuyordum. İlk ret ve şimdi de bu soru.

— Oysa, diye devam etti, oysa romanın başından beri olmasını istediğin şeyi ilkin yazmadın mı? Olayı bütün ayrıntılarıyla yazarak yaratmadın mı?

Tabii ki en başta ona Zefir adına yazdığım mektupları kas-

tediyordu. D n gecek  olay da benim senaryomdu. “Evet” anlamında başımı sallarken romanın şimdiye kadar yazdığım bölümü olan kalınca defteri şaşkınlıkla onun eline tutuşturdum.

O sesinde ilkin belli belirsiz bir titremeye, sonra da sinirli sinirli gülümseyerek devam etti:

— Bu kuraldan şimdi niçin vazgeçelim? Beni hayal et! Fakat bende fazla bir şey yok, bunu bil!

Tekrar gitmeye davranınca:

— Beni beş dakika beklersen, birlikte çıkarız dedim ve hemen duşun altına koştum.

Fakat orada da i im içimi yemeye devam etti: Onunla çok doğrudan konuşmuştum, korkakça, evet kendi duygularımdan korkarak her şeyi hâlâ yazınsal bir planın gereği gibi sunmaya  alışmuştum ve tabii o da reddetmişti. Belki de kadınlık onurunu incitmiştim; kendimi de karşısında tam bir aptal haline getirmiştim. Bunları düşünürken birdenbire ilk kez bu kadar şiddetli olarak Nazire’ye  şık olduğumu duyuyordum. O yalnız benim romanımın değil, kendi hayatının da kahramanıydı. Duyduğum yalnız aşk değil, aynı zamanda hayranlıktı. “Beni hayal et!” deyişiyle ise bir anda baştan çıkmış, baştan çıkmanın da ötesinde,  arpılmıştum: bedeni hayal g c me bırakılan bütün kuytalarıyla, bulgulamamı istediği her yer ve kıvrımlarıyla fiziksel anlamda olamayacağı kadar yakınımaya gelmişti.

Acele banyodan dışarıya fırladım. Nazire onu bıraktığım yerde yoktu. Onu annemin eski yatak odasındaki divanın üstünde kıvrılıp uyuya kalmış olarak buldum. Hemen  zerine bir battaniye örttükten sonra gürültü yapmamaya çalışarak evden  ıktım.

Yirmiikinci Bölüm

Eve geç olarak döndüğümde Nazire gitmişti. Uyuduğu divanda yastığın üzerinde bir çift sarı saçını buldum. Sabahleyin olan, daha doğrusu olmayan şeyin anısından hâlâ rahatsızdım. İsteklerimin üzerinden ezici bir şeyin geçmesine izin vermiş olduğumu algılıyordum: ama bu ezilme aynı zamanda ona karşı çok güçlü bir istek duyma biçimimdi. Kafam o kadar karışık ve o kadar yorgundum ki hemen oracığa yattım, Nazire'nin de burada yatmış olduğu düşüncesiyle avunarak birdenbire uyumuşum. Uyandığımda saat sabahın dördüydü, en sevmediğim, neden bilmem uykularımın kaçtığı saat. Yeniden uyumam zordu, sabaha çok vardı. Bir önceki günün ayrıntıları daha önceki yine uykusuz geçen gecenin karışık anısına eklenerek karanlıkta büyüyerek yeni, rahatsız edici görüntülere bürünmeye başladı. Onlardan kurtulurum diye bir süre ışığı yaktım. Fakat bu kez de gözlerim “nü” tabloya takıldı. Son zamanlarda geçen bütün olayların başında, içinde ve sonrasında bu tablo vardı. Hiçbir yere ve aynı zamanda her yere bakan gözler bundan sonra da olacak her şeye kendi köşesinden gizlice tanıklık etmeye hazır gibiydi. Ayağa kalktım, arada bir yinelediğim o oyuna bir kez daha giriştim. Ona bakarak odanın içinde ileriye geriye yürüdüm. Tam alnının ortasında bir perçemin süslediği yüz, bir bakışta bir yüzey, yeni bir bakışta üç boyutlu olduğu izlenimi veren profille, işte şu kabaran burun, kısa bir dudak üstü, öne çıkık dudaklar ve çeneyle bölünüyor, bu profil adeta bir eksen gibi kendi üzerinde dönerek nerede olursam olayım beni izlemeye

devam ediyordu. Çevresinde kurduğum bu oyuna katılırken resimdeki figür de şimdi belli belirsiz gülümsüyor gibiydi.

Ölümünden az bir süre önce annem sanki o ölürken yatağının başucunda durmaya, soluğunun bedeninden nasıl koptuğunu görmeye dayanamayacağını anlamış, ayrıca herhalde o müthiş anın yaklaştığını sezerek beni uzaklaştırmıştı. Yolculuğumu keserek eve döndüğümde yatağını boş buldum, yatağının karşısındaki duvarda ise bu “nü” asılıydı: ben ayrıldığım gün bakıcısına ısrar ederek bu tabloyu son bir kez seyretmek üzere oraya astırmıştı. Son isteği ona bakmaktı. Neydi bu “nü”nün gizemi? Çocukluğumdan beri annemin bir gün gelip öleceğini düşünür ve bu düşünceyle apansız korkuya yakalanırdım. Bu korkuyu, bilir bilmez annem bana aşlamış olabilir miydi? O ölecek ve beni de ölüm dünyasına götürecekti. Çünkü o öldükten sonra nasıl yaşamayı sürdüreceğimi pratik ve gerçek olarak bilmiyor, asla düşünemiyordum. Çocukluğumun en büyük korkularından biri annemden ayrılmaktı, eve en ufak bir gecikmesinde bile çocuk beynim onu işte sonunda ve sonsuz olarak yitirdiğim saplantısından kurtulamıyor, döktüğüm yapmacık ya da sahici gözyaşlarında onun benden uzaklaşan hayalinin titrediğini görüyordum. Onu yitirmedimse de bu zaten onu çoktan ve çok eskiden yitirmiş olmamdan ötürü değil miydi? Beklenen, onun ve benim yaşlarımız ilerledikçe daima daha çok beklenir olan ölüm, ondan ayrılma korkuma damgasını vurmuştu. Bu dayanılmaz düşünce bana doğrudan doğruya sesleniyordu, çünkü onun ölümünün üzerime vuran gölgesi, benim hayali, fakat hayali olduğu kadar da gerçek, tam da hayali olduğu için gerçek kendi ölümümdü. Çünkü bu hayal, başka hayallerden ayrımlı olarak kendisiyle gerçeklik arasındaki sınırı kaldıracak kadar güçlüydü. O kadar mutlak bir şeydi ki aşılmaz bir sınır olarak kendi önünde bütün başka düşünce ve hayallerimin bozgununa yol açıyordu. Belki de yalnızca yazı yazmak bu en büyük olayı, daha gelecek olan onun ölümünü öne alarak onu aşmanın bir yoluydu, fakat bu önlem bile korkumu tazelemekten öteye geçemiyor, onu önceden düşünmem olayı benim tarafımdan işlenmiş bir cinayete dönüştürebiliyordu. Tüm unutmaya ya da yenme çabalarımın öteki yüzü korkumun kendisiydi ve o her

zaman oradaydı. Sonradan işte bu korkunun çocukluğumda annemle oynadığım oyunlara kadar sızdığını şimdi anlıyorum. Çoğu vaktini ev ve mutfak işlerine ayırdığı için zamanı kısıtlı olan annemle en çok tekrarladığımız oyun bir çeşit saklambaçtı: annem bir köşeye saklanırdı, ben onu evin içinde bazen gerçekten yitirir ve umutsuzlaşarak arardım. Bu oyunun beni yordugunu ve korkuttugunu gören annem sonunda onu kolaylaştırdı, artık saklandığı yeri belli etmeye başladı. Onu ararken nereye saklandığını bilmiyormuşum gibi yapıyordum; annemin saklanmış olduğu düşüncesi beni heyecanlandırmaya yetiyordu. Yine de bir kezinde kendimi oyuna o denli kaptırmış olmalıyım ki annem saklandığı köşeden birdenbire ortaya çıkınca kendimi tutamayarak ağlamaya başladım. Bu ve buna benzer bir iki olaydan sonra annem benimle hiçbir oyun oynamaz olmuştu. Zilli küçük hayvanlar, bebekler ve kurşun askerler gibi oyuncaklarımı ya da dergilerden kestiğim bir takım resimleri kafamda kurduğum belli öykülere göre konuşturarak oynatmamdan oluşan oyunlarımla baş başa bırakmıştı beni. Kendi kendime anlatırken içlerinde oyuncaklarıma roller verdiğim bu öyküler beni sakinleştirirdi. Bu oyunlarda annem artık yoktu, fakat yine de oyunda ne yaptığımı anlattığım, oyuncaklarla kurduğum macera senaryolarını izleyen birisi oradaydı; gerçekten de bütün bu çeşit oyunlarımı onun önüne taşıyordum: yeni oyun arkadaşım, tablodaki kadındı bu. Annem ise benim hep özlediğim bu oyun arkadaşımın önünde ömür boyu sık sık bir tören düzenledi: kendi teni gibi kurumuş boyalarını, kılları dökülmeye yüz tutmuş fırçalarını, zamana kemik gibi dayanan paletini çıkarıp okşar, sonra onları yerine koyar, “nü”nün karşısına geçip uzun uzun bakar, hâlâ tam göremediği fakat orada kaldığına ve bulunduğu inandığı bir şeyi arar gibiydi. Yitmiş bir yaşamın, fakat hangi yaşamın, kimin yaşamının izini? Baskı altında bir yetenek olmayı kabul ederek sonuna kadar bize adadığı kendi yaşamının son kalan izini mi? Yapıldığı günden başlayarak bu tablo annemin ölümünü simgelemiyor muydu? Çıplak model donmuş bir yaşam değil miydi? Bense bu donmuş yaşamın buzlarını eriterek onu yeni ve başka bir yaşama kavuşturmak istemedim mi? Bu oyun geçmişle oynadığım bir gelecek oyunu değil miydi?

Bu tablo ile yazı masam arasında gidip geliyor, romanın son bölümünü yazmakta zorlanıyordum. Yazma ve yazamama tedirginlikleri içinde geçen, sonunda bitiremeden bir şeyler karaladığım, onları da yırtıp attığım uykusuz üç gecenin sonunda evin içinde kalmaktan o kadar bunalmışım ki kendimi ani bir kararla şehrin Anadolu yakasına attım. Bostancı Vapur İskelesi'nin yanındaki bilmediğim bir kahveye girdim, bir masaya düşer gibi oturdum. Eczalı bir hava, kayaların kovuklarındaki çöplere gelen martıların uçuşa geçtikleri anda uzun bacakları gövdelerinin içinde gizemli bir biçimde kayboluyor. Kentin yalnız kıyılarına değil, iç mahallerine de gelerek, yaşam artıklarımıza gittikçe daha çok ortak olurlarken biz de onları daha iyi gözlemleyecek duruma geldik. Martılara bakıyorum, fakat Nazire'nin hayali buzlu bir cam gibi yalnız martılarla değil, gördüğüm, dokunduğum, yaptığım her şeyle arama giriyor. Nazire'nin yalnız öyküsünün içine değil, aynı zamanda yaşamının da içine dalmak üzere olduğum düşüncesi beni tedirginlik derecesinde heyecanlandırıyor, hem kendine çekiyor, hem de itiyor. Çılgın "evet" anı geldiğinde... Hayır, her şey henüz belirsiz, bir falso da olabilir, benim tarafımdan bir yanlış anlaşılma da ya beklenmeyen bir öç almaya hazırlık böyle oluyorsa? Aynı zamanda korkunç acılar çekiyorum, çünkü ne zaman başladığını bilmediğim baştan çıkarma hesaplarım beklenmedik aşk umutlarımla delik deşik oluyor, her türlü planım etten sinirden ve duygudanmış. Hiçbir şeyin baştan çıkarıcıların günlüklerinde, kitaplarda yazılı olduğu gibi "olanaklı olanın sonsuz melodisi"nden ibaret olarak kalamayacağını anlıyorum. Eğer böyle olsaydı şimdi duyduğum suçluluk duygusu nasıl açıklanabilirdi? Dalgalar bir martı ölüsünü yakınımaya kadar getiriyor, havada birkaç martı, bu leş iskeleinin altında kaybolana kadar ona eşlik ediyor. Nedense Nazire'yi sevmek benim için tıpkı bu martı gibi ölmek demek, aşkın maskesi altında yatan bir ceset. Ben istediğim kadar Nazire'yi baştan çıkarmak için son girişimimi yapmakta tereddüt edeyim, asıl baştan çıkmış olan benim ve Nazire, ölümüne bir siren. Ama artık bu ölümü (ve yaşamı) nasıl reddedebilirdim? Eros'un reddinin doğrudan yaşamı kastettiğini titreyerek duyuyordum. Eros reddedilmemek için, konuşmayı yasaklar: ses telleri titre-

mesin diye ağız ağza kilitlenir. Öpüşmek geçici de olsa konuşma engelli olmak demektir. Fakat o kendisinden sonraki söz alışverişini de anlamsız hale getirir. Fakat ben sevişeceksem romanımı sona erdirmek için sevişmeliyim, o ancak böyle sona erebilir, roman kahramanımı teniyle de tanımazsam yazma işinde nasıl başarılı olabilirim? Fakat işte hep aynı noktaya geliyorum: aynı zamanda ona karşı aşkla doluyordum. Ne kadar büyük bir çelişki bu: bir roman yazmak için Nazire'ye gerçek yaşamda bir rol verdim ve o da bunu kabul etti. Derken bu romanı istediğim gibi yazabilmek için onunla sevişmem gerektiğini anladım. Ancak bu yine de bir özür, çünkü onu sevmeye başladım. Belki de belki de değil, aslında nicedir romanımla onu baştan çıkarmayı düşünüyordum. Baştan çıkarayım derken şimdi de âşık oldum. Bu gönül testisini boş tutmalıydım, çünkü kırılabilirdi, ama belki tam da bir yanlışlıkla ya da dikkatsizlikle kırılıp gitmemesi, ona özen gösterilmesi için dolu olmalıydı ve zaten bir zamandır böyle. Beri yandan her şey kendiliğinden tam tersine dönüşüyordu: dolaysız olan aşk duygularını dolaylı bir hâle getirmek, örneğin onları sahneye çıkarmaya çalışmak onlardan yabancılaşmayı ve yabancılaşmakla başlayan bir korkuyu da harekete geçiriyor. Şimdi bakıyorum: karşı kıyıdaki kahve insanlarla dolu, yarı açık gökyüzünde bulutlar, uzaklaşan bir gemi ve martılar ayrı planlarda görünüyorlar. Sahne etkisi? Gerçekten de martılar bir zamanlar deniz üzerinde daha açıklarda sürdürdükleri yaşamlarını şimdi burada yapay, yarı yapay uzaylarda sahneliyorlar. Biz de martılar gibi değil miyiz? Biz de kendimizle daima olmamız gereken yerden başka bir yerde değil miyiz? Olanığın melodisi olanağı olduğu şeyi önceden orada buluyor. Tekrar, yineleme. Romanın son bölümünü o gün o iskele kahvesinde kendimin bir martı olduğumu düşleyerek bitirdim: o, yaşamını gerçek artıklarla sürdürüyordu, ben de başka yaşamlardan kalanlarla, yani öykülerle ve o öyküleri sahneleyerek. Akşam oluyordu ve akşamın renkleri artık kendi içime sızıyordu.

Yirmiüçüncü Bölüm

Bir gün sonra Zefir'in sergi açılışı vardı. Nazire'nin bende kaldığı gecenin ertesi günü Zefir'i hastanede aramıştım. Sabahleyin taburcu olduğunu söylemişlerdi. Arkasından aramızda çok kısa bir telefon konuşması geçti: "bomba" gibi olduğunu, hızla bir hafta sonraki serginin son hazırlıklarını yaptığını söylüyordu. Bende kalan anahtarların ise acelesi yoktu. Zefir'in ruhunun kapanış ve açılışlarına, yaşam merdivenindeki hızlı iniş çıkışlarına alışkın olduğum için bütün bunları biraz kuşkuyla karşılamıştım. Açılıştan bir gün önce gerçekten bir sergi davetiyesi gelince artık kaygılanmak için hiçbir nedenim olmadığını anladım. Zefir'in Nazire otele geldiğinde başladığı, fakat bir türlü sona erdiremediği "başyapıt"ını bu sergide izleyicilerinin bakışlarına sunacağını seziyordum. Zefir'i ilkin mahveden, sonra da hızla iyileşmesine yol açan şey, bu tablo olmalıydı ve işte sonunda ortaya çıkacaktı.

Ortaya çıktı.

Bir cumartesi günüydü. Sabahtan başlayarak içimde kıpırdayan bir duygu ve anı seli vardı sanki. Çocukluğumun annem ve babamla birlikte olduğum hafta sonlarını, daha bir sürü şeyi anımsıyordum. Nedense bütün yaşamım gözlerimin önünden geçmeye başlamıştı, anılardan çok, anıların izlenimleri ve izlenimlerin izlenimleri, her şey yeniden ve değişik bir yorumla geliyordu. Günümü bu anıları uzatarak, kopuk kopuk da olsa bir araya getirdiğim ayrıntıları yerli yerine yerleştirerek geçir-miştim. Akşam da bu hayallerime karışan anılardan ileri gelen

hoşnutluk ve memnunluğum otelden içeri girdiğimde yol halıları gibi beni hâlâ taşıyor ve gideceğim yere götürüyordu sanki, çünkü artık anılarım ait oldukları yerle çakışıyordu. Burada geçirdiğim son iki ay bana çok yakındı.

Yemek salonunun girişini oluşturan, pencerelerinde tiyatro perdelerine benzeyen kırmızı perdelerin asılı olduğu aperitif bardaki kalabalığın içine girince, biraz önceki ruh durumumun devamı olarak hemen Nazire'yle karşılaşacağımdan emindim. Fakat Nazire'yi bulamadım. Tanıdıklara takılmamak için çevreme bakmamaya çalışıyordum. Birdenbire boynuma birisi sarıldı. Zefir'di bu. Çok sağlıklı görünüyor, bu gibi durumlarda ortaya çıkan cömert duygularla karışık zarif tavrı yaşadığı bunalımın şimdilik gerilerde kaldığını, olaylarla kendisi arasına o tırnak ucu uzaklığı koymayı başardığını gösteriyordu. Fakat çoğu kez olduğu gibi belki de yeni ve tehlikeli bir atılımın eşiğindeydi. Bu kendine güven kazanışın ardında yalnızca sergi olayı mı, yoksa başka bir şey daha mı vardı? Koluma girdi, sanki bir dansın adımlarıyla (o anda adımlarımı onunkilere uydurmaktan başka bir şey yapamazdım) ilerledik ve bir tablonun önünde durduk.

— Üç ay düşündüm, iki günde bitirdim, dedi Zefir.

Bu, o meşhur tabloydu.

Aşağı yukarı 130x150 boyutlarındaki yağlıboya tabloya Zefir hazırlık aşamasındaki tablolarına numara verme alışkanlığıyla XIX numarasını vermişti, fakat silinmesi gereken bu numara bu kez orada kalmış, tablonun adı ayrıç içinde yanına yazılmıştı: PROFIL PERDU. Yitik profil, profilini yitirmekte olan kadın. Resmin daha küçük sol yarısında görülen ve normal olarak poz veren modelin oturması gereken taburenin üstünde elinde paleti ve fırçasıyla, yüzünde derin bir melankoli anlatımıyla ressamın kendisi oturuyordu; büyük sağ yarıyı kaplayan çuha yeşili tuvalin önünde ayakta duran çıplak model ise dönmüş, tuvale, daha doğrusu tuvaldeki kendisine bakıyordu, çünkü bu figürün bir bölümü aynı zamanda tuvalin üzerinde kalmıştı. Gerçekten de kendisiyle tuval arasında olağandışı ve biricik bir olay cereyan ediyordu. Kadının yüzünden yalnızca tek kulağı, yanağının hafifçe kabaran konturu ve arkasında dağılan saçları görülüyordu, fakat bu yitik profilin devamı renkli bir gölge olarak tuvalin

üzerindeydi, yani aynı profil konturunu aşarak ikileşiyordu. Bütününe bakıldığında çıplak figür hem iki boyutlu olarak resimdeki tuvalin üstünde idi, hem de üç boyutlu olarak dışına çıkıyordu. Figür resmin içindeydi, fakat kendi resmini terk ederek gidiyordu ve giderken çok zor bir şey yaparak geriye dönüp hâlâ resmin üzerinde kalan izlerine bakıyordu. Bu renk izleri aslında kendisinin olanaklı tek maddesiydi; koyu bal rengi saçların küllenerek öndeki daha hafif gölgeli soyut beyazlığa ve belli belirsiz bir kızılığa geçişi aynı maddenin dönüşümleriydi.

Fakat bütün tablo hiç yoktan gerçekleşen bir geçiş ve dönüşümdü. Fon, figürün gölgesi ve fona yarı dönük yüz tek bir şeklin armonika gibi açıldığı izlenimini yaratıyor, her üçü de birbirlerinden az çok bağımsızlık kazanarak aynı zamanda bir araya ya da birbirlerinin içinden çıkarak üst üste gelmeye başlıyorlar ve böylece resmin espasında garip bir aralanma olayına yol açıyorlardı. Yitik profil hem oraya vuran bir gölge ya da bir nakış, belki bir duvar resmi gibiydi, hem de figür kendisiyle eşit hakka sahip olan gölgesinin içinden dışarı taşıyor, yüzeyden bize doğru dereceli olarak kabarıyordu. Her şey renk lekeleriyle figürün arasında geçiyordu, işte tablodaki dram da buradan doğuyordu. Kadın figürünün giderken geriye dönme ve dönüp baktığı yerde kendisiyle karşılaşma eylemi, karıştırılan boyaların neredeyse tek tek verilmesi, fakat aynı zamanda yeniden bakılınca geçişleri göstermesiyle bize onun vücudunu açmakla kalmıyordu, aynı zamanda bir sürpriz etkisiyle onun giderken geriye dönüşünü, dönerek yine de gidişini bize yaşıtıyordu. Her şey yeniydi ve ilk kezdi, yine de bana Zefir'in daha önce gördüğüm tabure üzerinde sırtı dönük olarak oturmuş geriye bakan "nü"sünü anımsatıyordu. Oradaki olay burada anlamlı bir biçimde tersine çevrilmişti. Hareketi daha çok vermek için ayağa dikilmiş olan figür seyirciye doğru değil, seyircinin de baktığı tuval yüzeyine bakıyordu, fakat bu kez bu geriye dönüş ve bakışı modelin taburesinde oturan ressam da göremiyordu: O orada terk edilmiş, donup kalmış ya da felçli biri gibiydi. Model ressamın bakışından kurtulmuş ve orada mücadele ettiği kendi görüntüsüyle yalnız mı kalmıştı? Ama her şey yine de ressamın kör bakış açısına göre olup bitiyor gibiydi, görmeyen bu bakış-

tı olayı bize sunan ve bunda tablonun bütün havasına egemen olan, korkunç, tehlikeli bir şey vardı.

Çıplak figürde Nazire'nin bedenini yeniden tanımuştım. Fakat o neredeydi şimdi? Niçin şimdiye kadar onu görmemiştim? Zefir, aralarında bazı Fransız sanatçıların bulunduğu grupla bir şeyler konuşuyordu. Ondandır kurtulmak ve Nazire'yi aramamı sürdürmek için ters yöne yönelince birden Naci Zihin'le burun buruna geldim.

Beni bir zamandır sesini çıkarmadan gözlüyor olmalıydı. Resmi kastederek:

— Harika değil mi? dedi. Avrupa'da Rönesans ile birlikte canlanan duvar resmi tekniği yepyeni bir yorumla kullanılmış. Yani salt üç boyutluluğu vurgulamak yerine iki boyutluluktan üçüncü boyuta geçişi vermek üzere, hele bir de bu bir "nü" olunca, *eroticissimo*. Bu iş bu kadar!

Sonra Naci bir giz öğrenmek istiyormuş gibi birden yaklaşıyor:

— Fakat söyler misin romanın son bölümü ne oldu?

Herkes her şeyi biliyordu. Bu imalı sorunun öcünü almak isteğiyle ve sanki bu sorunun yanıtıymış gibi:

— Hayal Silay'a ne oldu? Artık onu getirmiyor musun?

Aslında bu sorum haklıydı: çünkü Hayal Silay sevdiğim bir şairdi. Naci ve Zefir'le birlikteyken onunla bir türlü konuşma fırsatı doğmamıştı.

O sırada kalabalığın arasından Alis belirdi. Herkes buradaydı. Alis beni selamlamadan ilkin Naci Zihin'e sokularak yaklaştı. Naci ona sarıldı.

Alis yüzüme bakarak anlamlı bir biçimde gülümsüyordu.

Birdenbire salonun orta yerinde bir şarkı patladı: bu yılbaşı gecesi *Café Not Again*'de çalınan Münir Nurettin'in çok eski şarkısıydı, Nazire telefonda bu şarkıyı birlikte söylemişti. Eğer bu şarkı çalınıyorsa... Garsonun elime tutuşturduğu viski bir anda içerek şarkının geldiği yere doğru koştum.

Uzaktan gördüm onu. Nazire kaloriferin yanındaki karanlık bir köşeye saklanmıştı. Elinde bir kadeh kırmızı şarap. Ağlamış mıydı? Gözlerini yere dikmiş bir şey düşünüyordu, son derece ciddi bir şey.

— Nazire, dedim, ne oldu?

Beni görünce toparlanmaya çalıştı:

— Bir şeyim yok, dedi, sen şimdi git, ben birazdan yanına gelirim!

Yeniden gerisin geriye dönerek, biraz önce duyduğum şarkıyla birlikte yanlarından deli gibi ayrıldığım Alis’le Naci’yi aramaya çalıştım. Bu arada bir konuşma, parfüm ve kadeh şıkırtısı duvarının içinden geçtim:

— *Satmış mı?*

— *Göğüsleri pörsümemişse açabilir...*

— *Bu akşam televizyonda “Aile Aşkları Birahanesi” başlıyor.*

— *Kaçıncı kadehtesin?*

Naci ile Alis birbirlerine hâlâ sarılmış duruyorlardı. Naci beni görünce Alis’e daha çok sarıldı:

— Ben bu cadiya âşık oldum.

— Nasıl bir âşk? diye sordum.

— Erotik bir yanı olan...

Herhalde Naci bu akşam ikinci kez kullandığı “erotik” sözcüğüne kafayı takmış durumdaydı.

— Özür dilerim! dedim.

Aslında biraz önceki ani ayrılışımdan dolayı özür dilemek istiyordum. Fakat sonra bunun anlaşılmadığını görerek daha anlaşılır bir şey yapmaya karar verdim.

Alis’in üstünde kısa kollu bir bluz vardı, diri ve etli, çıplak kolları bluzunun altından dışarıya taşıyordu. Elimi uzattım, kolunu uzun uzun tuttum. Kaçınmadı. Yüzü kızarmış, kendini teslim ederken aynı zamanda sorgulayan bakışlarıyla gülümsüyordu.

— Ne duyuyorsun?

— Gıcıklanma. Duygularım tahrik oluyor.

— İşte böyle, dedim Naci’ye dönerek, ben onda zaten var olan duyguları yalnızca harekete geçirdim. Erotizm bir sahneye koymadır. Biz âşık olunca aşkı yeniden yarattığımızı sanıyoruz, oysa âşk zaten var. Hepimiz kendi aşklarımızın oyuncularız.

— Bravo, dedi Naci, alkışlar gibi yaparak. Yalnız erotizm ile âşk aynı şey değil. Yoksa romanın bu sözlerle mi bitiyor?

O sırada Nazire yanımıza geldi. Kendini toparlamışa benziyordu. Koluma girerek beni Alis ve Naci’den uzaklaştırdı:

— Seninle bir şey konuşmak istiyorum.

Henüz yemek saati gelmediği için mavi perdeli salon boştu. Kalabalığın içinden kol kola girmiş olarak emin adımlarla geçerken ilginç bir çift oluşturuyor olmalıydık. Dönüp bakanlar bile vardı. Nazire beni daha büyük olan yemek salonuna sürükledi.

Ortadaki bir masaya karşılıklı oturduk. Buraya çok özel bir konuşma için geldiğimizi seziyordum. Fakat aramızdaki susuş uzadı.

Konuyu birden ben açtım:

— Resmi nasıl buldun?

PROFIL PERDU'yü kastediyordum. Gözlerimin içine kararlı bir biçimde ve doğrudan doğruya bakarak:

— Ben yapsaydım... dedi, başka türlü yapardım.

— Öyle mi?

— Ciddi söylüyorum. Zaten seninle son görüşmemizden sonra Zefir'den resim dersleri almaya başladım.

Zefir'den resim dersleri almaya başlamış! Biraz şaşırmıştım, yutkundum.

O, durumumu anlayarak hemen açıkladı:

— Biliyorsun, Naz resim dersleri almıştı. Yaptığı bazı karakalem çalışmaları ölümünden sonra evrakı arasında buldum. Fakat işte ressam olmaya ömrü yetmedi. Şimdi ben onu tamamlayacağım.

Sesinde yükselen bir hüznün perdesi.

Başını bir an hızla arkaya, oturduğu yerin arkasına düşen, duvarı boydan boya kaplayan büyük boy aynaya çevirdi:

— Lütfen bakar mısın, ne görüyorsun?

Şimdi fark ediyordum, tam ortadaki avizenin altına oturmuştuk ve oturduğum avizenin ışığı karşı duvardaki aynaya vuruyordu. Fakat aynı aynada arkamdaki duvarda onun simetrigi olarak yer alan ayna da görünüyordu. Burada avize ve onun yansıyan ışığı bir kez daha yansıyarak geliyordu ve ışık kendi yansımalarından birinde kaybolana kadar bu böyle sürüyordu.

Nazire aynı hüznü ses tonuyla:

— Gördün mü? dedi, ışıklar yansıdıkça bizden nasıl uzaklaşıyor. Yansıma bir uzaklaşmadır. Ben de aynaya bakarak kendi

yansımanın benden uzaklaşmasını ve giderek yitmesini çizmek istiyorum..

Gözlerimin içine bakarak sanki aynı konunun devamıymış gibi konuşmaya devam etti:

— Bana dokunmanı istiyorum, fakat hiç dokunmuyorsun. Ben yalnız şefkat değil, yakınlık istiyorum, fakat o da bir yanılsama. Sevgilinin yavaşlayan adımları aşkı nasıl da öldürüyor!

Bu sözleri beklemiyordum. Sanki içimdeki bir yaraya hançer sokulmuştu. Nazire'ye karşı olan duygularım bir anda çok az ve çok fazlaydı, özellikle şimdi elimi uzatıp onun elini tutmamla birlikte öyle olmuştu.

— Nazire, dedim, biraz önce ağladığından eminim. Sana yine ne oluyor?

O anda kapıdaki mavi perdenin altından Zefir göründü. Son derece sakindi:

— Nazire, seninle bir şey konuşmam gerekiyor, bir dakika gelir misin?

Hemen elini elimden çeken Nazire tereddütsüz Zefir'in yanına koştu; Zefir'in salondan çıkarken bana el salladığını gördüm. Bir süre boş yemek salonunda aynalara bakarak kaldım. Nazire'nin bundan bir süre önce Zefir'in resimleriyle ona bir ayna tuttuğunu söylediği aklıma geldi. Mavi salonu terk ettim.

Dışarı çıktığımda bir köşede Nazire ile Zefir'i yoğun bir konuşmaya dalmış olarak gördüm. Onlardan uzaklaşmaya ve kalabalığın arasına karışmaya çalıştım. Yorgundum, fakat geceyi bitirmek istemiyordum. Tanıdıklar arasında bir tur attım. Yeniden Nazire'yle Zefir'i gördüm, bu kez kavga edercesine yüksek sesle tartışıyorlardı, fakat salondaki seslerden ne söylediklerini anlamak olanaklı değildi. Bir televizyon kamerası önünde sergiyle ilgili sorulara kısa yanıtlar verdim. Artık bunalmıştım, kimseye "Allahaismarladık" demeden çıkmak üzere kapıya yürüdüm.

Orada Nazire'yi giyinmiş beni beklerken gördüm; sanki az önce Zefir'le aralarında hiçbir tartışma geçmemiş gibi dingindi. Herhalde benimle röportaj yapıldığını görmüş, onun sona ermesini beklemişti:

— Roman üzerinde çalışacaksak buradan çıkalım. Hem ben artık burada kalmak istemiyorum. Haydi acele edelim!

Taksiye binmesi için yol verdim. Fakat o içeri girerken bir an gözlerimin içine bakışlarıyla bir dalış yaptı. Sonra yavaş yavaş bacaklarını arabanın içine çekti.

Takside hiçbir şey konuşmamıştık. Eve girer girmez çantasından hemen tanıdığım o dosyayı çıkardı: bu, o gün yanında alıp götürdüğü romandı.

— Nasıl buldun? diye sordum, fakat aklım başka yerdeydi.

— Başlarda annenin evinden ve onunla ilgili anılardan oteldeki yaşama çok hızlı geçiliyor. O bölümlerin daha uzun olmasını yeğlerdim. Dr. Atalay'la yapılan konuşmaların sıcaklığı çok iyiydi.

— Oysa onları güvensiz yazmıştım.

— Romanın adı ne olacak?

— *Bir Hayaletin Anıları*.

Hemen arkasından daha ince bir kâğıt tomarını Nazire'ye uzattım:

— İşte romanın sonu!

Düşündüğüm hile beni yerimde titretiyordu. Fakat her şey istediğim gibi olacak mıydı acaba? Nazire tomarı ince uzun parmaklarıyla açarken parmak uçlarının kâğıtlara uzun uzun dokunuşunu izlemek hoşuma gidiyordu. Kaldığı yerden devam edercesine son bölümü okumaya başlamıştı bile.

İlkin yüzündeki o belli belirsiz gülümsemenin kaybolduğunu gördüm. Kalbim çarpıyor, sabırsızlığım artıyordu. O ise, izlenimlerini belli etmemeye çalışıyordu, fakat yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Okumayı sürdürürken bu renk yüzünün normal rengiymiş gibi kaldı. Hiçbir şey söylemiyor ve yüzüme bakmaktan kaçınıyordu. Onun yanına gidip birlikte okumak için sabırsızlanıyordum. Fakat kaşlarının çatıldığını gördüğüm için böyle bir şey yapmaya cesaret edemedim. Şimdi dudaklarını büzmüş ve okumasını hızlandırmış gibiydi. Bir an elinden son sayfaları yere düşürünce koşup onları toplamasına yardım ettim, fakat sonra hemen eski yerime geçtim. Aramızda yeniden o uzayan sessizlik, sanki zaman bir yere takılmış gibi, şimdi gerçekten mi

yavaşladı okuması, yoksa okur gibi yaparak nasıl bir tavır alacağını mı düşünüyor ve yalnızca vakit kazanıyor? Son sayfaya geldi. Gözlerini kırpıştırarak işte onu da okudu. Ödüllendirilmemi beklerken, işte belki de yargılanma anım gelip çattı. Bana “bunu yapmamalıydım” dedirtecek kadar ciddi bir an. Kafasından geçenleri okuyabilseydim. Niçin hâlâ bir şey söylemiyor ve yüzüme hiç bakmıyor? Pişmanlığımı belli etmemi mi bekliyor? Yanına gidip “Bırak, bunların hiçbir değeri yok, aslında değeri olan sensin”mi desem, bunu demek için bile çok geç olmadı mı? Başımı eğmiş bir mahkûm gibi beklerken, o sessizliğini bozmadan sayfaları geriye doğru çevirmeye başladı. Kaşları aşağı inmiş ve gözleri şimdi bilmediğim bir yeri arıyor. Bir suyun yüzeyindeki şavkımaları seyrederek gibi yazdıklarımın onun yüzündeki yansımalarını izlemekten, söylemediğı düşüncelerinin ne olduğunu tahmine çalışmaktan o kadar yorgunum ki her an bu oyundan vazgeçmeye razı olabilirim.

Sonunda aradığını buldu. Onun hareketsiz ve anlatımsız haline kendim bir özür olabilmek için yerimde çaresiz kımıldarken şimdi her zamankinden daha ince görünen ve gizemli bir biçimde oyulmuş izlenimi veren dudaklarının kıpırdadığını ve benim metnimden bir yeri işitilebilir bir sesle okuduğunu fark ettim. Yanına koştum ve o, onun ağızından yazdığım satırlarımı mırıldanırken kendimden geçerek başımı onun omzuna koymuştum, çarpılmış gibiydim:

— “Hep bunu istedim, vücudumla oynamanı ve sevişmemizin zamanın içinde sonsuz bir oyun olmasını, seninle bir hiç için sevişmeyi bekledim. Birbirini hayal eden bedenlerimizin buluşmasını. Aramızda hiçbir şeyin aşkın büyük hilesinden daha az olmamasını diledim.”

Nazire’nin onunla nasıl sevişmek istediğimi bir kurgu içinde anlatan o yeri okumasıyla bambaşka bir şey cereyan etmeye başladı. Kabaran istek ve coşkularımı bir sünger gibi emmiş olan yazının bu okumayla onları gözeneklerinden yeniden dışarıya vereceğini sanmışım. şimdi ise sözcüklerin ve anlatımların gözeneklerinin ardında her şeyi yeniden kendine çeken başka gözenekler olduğunu anlıyordum. Nazire’nin onun ağızından yazdığım satırları mırıldanmasıyla bu gözenekler sonsuz olarak

açılmıştı. Ne olursa olsun bir anda Nazire'yle ben kendimizi birbirimizin kollarında bulduk. Fakat bu an kısa sürdü, Nazire beni iterek yerinden kalktı, masanın bir ucuna kadar giderek durdu. Bu hareketimizin anlamını bana son bir kez hatırlatmak ister gibiydi. Yine de orada beni beklediğinden emin olarak yanına koştum. Ellerim terliyordu, belki de ondan hâlâ biraz korkuyordum. Bu kez ona ayakta sarıldım. O da bana eskisinden daha şiddetle sarıldı, fakat bu sarılışımız öncekinden yalnızca biraz daha uzun sürdü. Hafifçe geriye çekildikten sonra:

— Beni hâlâ istiyor musun? diye sordu.

Ben başımı sallayınca birden hızla soyunmaya başladı. Çırlıçılak kalıncaya ve bedeninin içinden daha küçük ve sanki şimdiye kadar kendini belli etmeden oraya saklanmış bir başka beden çıkıncaya kadar... Aynı zamanda beni büyülemek ister gibi gözlerimin içine bakıyordu: gözlerinin yeşili hareleniyor, sanki harelerin içinden başka hareler ve menevişler ortaya çıkıyordu.

Odada ikimizden başka kimse olmadığı halde kulağıma eğilip fısıldadı:

— Hemen döneceğim. Beni bekler misin?

Bu sözlerle banyonun kapısına yürüdü.

Söylediğinin tersine uzayan bekleme süresi içinde orada banyonun kapısı önünde mi dursam, her şeyin başladığı çalışma odasında mı kalsam, yoksa yatak odasına mı geçsem bir türlü karar veremiyordum. İlkın kazağını çıkarmışken onu yeniden giydim. Gidip bir müzik koydum. Nazire'nin bana armağan ettiği son derece kederli melodilerden birini koyamazdım, hemen bulabildiğim ve "hava"ya uygun olabilecek parça, Brahms'ın *Macar Dansları Nu. 1-21* oldu. Edebiyattan müziğe bu geçişi aramızdaki erotizmin ilerleyen adımları olarak önceden planlamış, yani "son bölüm"de yazmıştım: Böylece dilsel anlatımı aşan duygular bizi bu kez de doğrudan doğruya ezgiyle ele geçirmiş olacaktı. Yine de çelişik duygular içindeydim: bir yandan kendimi şimdiye kadar attığım ve hâlâ da atmakta olduğum adımların bir sonucu olarak Nazire'yle sevişmeye zorlanmış duyarken, öbür yandan da ona derinden âşık olduğuma inanıyordum, her ne kadar şimdiye değin bu duyguyla yüzleşmesem de... Kaldı

ki bu aşamadayken vazgeçmem ya da kaçmam onu mahvetmek anlamına gelebilirdi. Herhalde almakta olduğu ve bundan sonra da alacağı şekillerden korkan bu aşk belki şimdi (işte bu sözcük beynimden kim bilir kaçınıcı kez geçiyordu) son “adım”ı atmak için yalnızca bahaneler, gerekçeler arıyordu: Onu daha önce yazarak hayal etmiş olmam en büyük gerekçeydi. Fakat ne olursa olsun, ellerim hâlâ terliydi, ayaklarım da buz gibi olmuştu. O sırada Nazire’nin gövdesinin benim için tehlikelerle dolu olduğunu duyuyor, hem korkuyor, hem de bu tehlikelerce çekiliyordum. Aynı zamanda onun yaşamında seviştiği, sonra da bir nedenle terk ettiği erkekler listesine benim de katılacak olmam düşüncesinden rahatsızlık duyuyordum. Böylece bir bakıma onlara olan benzerliğim ortaya çıkıyordu. Ben de ilk gençlik arkadaşları Hürol gibi zaman zaman onunla ilgilenmez görünmeye (özellikle Zefir’le üstelik benim neden olduğum ilişkilerinin gelişmekte olduğu dönemde) ve böylece kendi onurumu kurtarmaya çalışmamış mıydım? Zaman zaman da imkânsız koca Zafer gibi çekingenliğini yırtarak ya da bu çekingenliğin öteki yüzü, hatta sonucu olarak üstüne düşmeye başlamamış mıydım? Ya bilmediğim öteki sevgililer? Onların yaşam ve yaşantıları hepsi aynı zamanda başıma üşüşüyordu şimdi. Ben de onlardan biri olarak onlar gibi değil miydim? Bu düşünce ve kıpırdayan soru işaretleriyle çalışma odasıyla yatak odası arasında mekik dokurken Nazire birdenbire banyodan çıktı. O sıradaki kuşkularımı belli etmemek için ateşli bir aşık gibi elinden tutup onu yatak odasına sürükledim.

Önce yaz, sonra yaşa!

Kendimi o anda gerçekten duyduğu aşkı aynı zamanda sahneye koymak ve tiyatro gibi oynamak isteyen bir sapık olarak duyuyordum. Evet, bu belki de psikiyatride henüz kayda geçmemiş bir sapıklık örneğiydi. Nasıl sevişeceğimizi, uzatmak istediğim haz dolu anların ayrıntılarını yalnızca hayal etmemiş, aynı zamanda yazmış ve bunu da Nazire’ye okutmuştum. Ama bu nedenle de şimdi betimleyici açık saçık tümcelerimi anımsarsan, kendimi oradaki aşk ilanlarını yineler buluyordum ve bu bana tuhaf bir duygu veriyordu. Ama bu da durumuma bir fark getirmiyordu. O kadar hayal ettiğim bedeni yine de düşlerimin

bu yandaki bir sınırı gibiydi ve ben sanki hâlâ bu engeli aşmaya çalışıyordum, çalışırken de bu canlı, etli kanlı duvardan haz alıyordum. Her şey hayal ile gerçeklik arasında bölünmüştü.

Bazen bu “rol” gereği söyleyeceğim şeyleri söylemesem bile onları bozuk bir teyp kaydı gibi aklımdan geçiriyordum:

— Şimdi bacağını okşamam bir hayal mi, gerçek mi?

— Bence... bu gerçek.

— Ama ben onu o kadar hayal ettim ki hayallerimden ayıramıyorum.

— O zaman, ayırma!

Bütün bu konuşmalara, bu sesli alıntılara sessizliğin müh-rünü basmak üzere dudaklarımı onun dudaklarına yapıştırdım, teninden kendime göz kapakları yaparak bedenimi onun bedeninin iç karanlığına teslim ettim, kendime gelmek istemediğim için sırtındaki bir ameliyattan kalma bıçak izine tapındım ve defalarca öptüm. O da bundan çok uyarılıyormuş gibi yaptı. İçindeki çılgın küçük kız ortalığa fırlamış, heyecanla bedeninin her bir köşesini bana sunuyor, yalnız isteklerime boyun eğmeye değil, bana yeni istekler de vermeye çalışıyordu. Gerçi onu tanımaya, vücudunu en saklı yerlerine kadar bulgulamaya do-yamıyordum, ama aynı zamanda sevişirkenki abartılı hareketliliği beni şaşırtıyordu, onun vücuduna bir türlü hâkim olamıyor, bana benim isteklerim olarak yansıttığı şeylere kendimi kaptırıp gidiyordum: ilkin kendini bir bulmaca gibi sunmuştu, şimdi de bana tam olarak teslim olmadığı için bu bulmacayı çözmeme engel oluyor, durmadan isteklerimi öne alarak onları başka şeylere çeviriyor gibiydi. Sanki onunla doğru dürüst sevişmek için onun benimle sevişmesine engel olmalıydım. Ona sahip olacağım an geldiğinde (aslında bu anın geldiğinden emin değildim) bütün bu baştan çıkarıcı tavırları sona erdi, kabuğundan yeni çıkmış çıplak bir böcek, daha doğrusu kanatları birden kırılmış beyaz bir kelebek gibi onu yatırdığım yerden bana baktı, artık deminki gibi ne etrafımda uçuyor, ne sırıyordu. Sarılınca o da bedenime tırmandı ve adeta yumuşak yumuşak yapıştı. Bu durumda bile hareketlerimi kollamakta olması beni rahatsız ediyordu. Orada edilgin, kendi halinde ve belki de başka şeyleri düşünerek yatıyor ve bana o kadar sıkı sarılıyordu ki yerimde

kıpırdayamıyordum bile. Sonunda ancak ondan kurtularak ve vücudunu zorlayarak (başka hiçbir şey yapmama izin vermiyordu) ona sahip olmayı denedim. Ne yapmak istediğimi anlamıştı, artık bana engel olamayacağını biliyordu, olamıyordu da... Birden sahte gözyaşlarıyla ağlamaya başladı. Yüzünü okşadım, aynı zamanda da devam ediyordum. Cinselliğin uçurumu, şimdi! Artık bütün bunları yalnızca bir delikte unutmak, Nazire'yi bile orada unutmak isteği. Bütün anımsamaların şimdiden reddedildiği ya da belirsizliğin kuyusuna çekildiği an.

Daha sonra şöyle düşündüm: romanın son bölümüyle ilgili taslakta yazmadığım şeyler olmuştu, fakat bunlar da önceden görülebilir gibi değildi. Son bölümü Nazire'yi baştan çıkarmak ve böylece bir olayı başlatmak için yazmıştım. Bunda da başarılı olmuştum. Ama sevişmemiz sırasında beni en çok etkileyen şey Nazire'nin başlangıçtaki baştan çıkarıcı tavırları değil, tam tersine onu öyle soğuk, dalgın yatıyor olarak görmem, bana teslim olurken bile teslim olmaması, belki de başka bir şeyi düşünerek kendi dünyasında kalmasıydı. Bunda beni erotik olarak uyaran bir şey vardı, açıklayamayacağım bir şey. Belki de böylesi daha iyiydi, çünkü sevişmemiz tüketilmemiş, bir olanak olarak kalmıştı. Yaşamın sonsuz olanaklarından biri. Bir "daha sonra", "şimdiden başka" ve "ondan sonra". Çocukken bana alınan, karnına basılınca oynayan bir zenne bebeği hatırlıyorum; bu bebeğin herhalde alçıdan güzelim bir kafası vardı. Alıp eve getirdiğimin ilk günü birdenbire yere düşmüş ve kafası kırılmıştı. Belki de zaten kafadan çatlıktı bu bebek. Neyse ki annem kırılan kafanın yerine bezden bir kafa yapıp oraya dikmiş ve yüzünü tam da eskisine benzeterek boyamıştı. Bunu anımsayınca "böcek" ile ilgili benzetmemi bir yana bıraktım. Sevişirken Nazire bana oradan bir böcek gibi değil, böyle bez yüzlü bir bebek gibi bakıyor ve onun için duyabileceğim bütün sevecenlik, üzüntü ve kaygıları üzerine çekiyor ve ben de sevişerek ona kırık bir bebek olduğunu unutturmaya çalışıyordum. Ama o bunu unutmuyordu ve benimle şöyle konuşuyordu: "Ben çoktan kırılmış bir bebeğim. Sen beni ne tamir edebilir, ne de bana kırık olduğumu unutturabilirsin. Kabul et, oyuncakların da ömrü var ve beni fırlat at, artık gideyim!"

Böylece daha önce yazdığım “final”i attım ve onun yerine bunu yazmaya başladım.

O günden sonra Nazire’yi göremediğim için beni biraz sabırsızlandıran bir hafta geçmişti. Avcılar’da teyzesinde kaldığını söylemişti. Sık sık telefonlaşıyorduk. Daha doğrusu ben onu arıyordum. Ankara’ya, Nazire’nin doğduğu ve çocukluğunun geçtiği mahalleye bir yolculuk yapacaktık. Uçak biletlerini almış, yeni açılan bir otelde de yer ayırtmışım. Çarşamba günü, yani uçağımız günden bir gün önce telefon etti. İstanbul’da Beyoğlu’na yakın bir ev kiralamaya karar verdiğini, ev aramak ve komisyoncularla temasını kolaylaştırmak için o gün yeni-den Bizans Otel’ine taşınacağını söylüyor, Ankara yolculuğunu cumartesiye ertelememizi rica ediyordu. Gerçi ev aradığından haberim yoktu, fakat söyleyeceğim bir şey olamazdı. O akşam buluşmamızı önerdim, hatta doğrudan bana gelebilirdi. Fakat hemen:

— Hayır! dedi, geç kalabilirim, ayrıca akşamüstleri çok yorğun oluyorum.

Cumartesi saat 14.00 uçağında tekrar iki kişilik yer bulmuş-tum. O gün sabahleyin ben Bizans Otel’ine gelecektim ve *Café Not Again*’de buluşup hava alanına yollanacaktık. Elimde küçük valizim kafeye biraz erken gidip orada bir sabah kahvesi içmeyi planlamıştım. Bir zamanlar hemen hemen her akşam buluştuğumuz bu kafe şimdi bana yabancı ve başka bir ruh kazanmış gibi geliyordu. Garsonlar bile değişmişti, beni tanıyan kimse yoktu.

Yolculuk sırasında okurum diye yanıma aldığım Henry James’in hayalet öykülerini açtım ve şimdiden okumaya başladım.

Bir öykünün ikinci paragrafındaydım ki başımı kaldırdığımda, Nazire’yi Zefir’le kol kola otelin kapısından çıkarken gördüm, üzerinde yeni bir manto, başında ise gözüme tanıdık gelen bir şapka. Her ikisi de hararetili hararetili bir şeyler konuşuyorlardı. Bir ara kafenin önünde durakladılar. Ne yapacağımı şaşırdım. Nedense Nazire’nin beni orada görmemesi için kendimi kamburlaştırarak kitabın içine gömüldüm.

Yeniden başımı kaldırdığımda kafenin önünde kimse yok-

tu. Zefir'le birlikte Nazire? Romanımın belki de asıl şimdi bittiğini, hayır, onun çoktan bitmiş olduğunu ve benim bunu fark edemediğimi düşündüm.

Sonra saatime baktım. Buluşmamıza daha 10 dakika vardı. Eğer Nazire dakikasında gelirse, uçağa yetişmememiz için yine de hiçbir neden yoktu. Niçin olmasındı?

Kaldığım yerden elimdeki kitabı okumaya devam ettim.

